

ΣΠ. ΣΤΟΥΡΑΪΤΟΥ

Καθηγητοῦ ἐν τῷ προτύπῳ τοῦ Διδασκαλείου τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως

ΗΡΟΔΟΤΟΣ

ΕΚΛΟΓΑΙ

ΕΚ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΩΝ ΕΝ ΤΗ Α'. ΤΑΞΕΙ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

• Άρθ. Πρόστιος: "Εγγρ. Συμβ." 1-Ιαν. 1923
• Έκδοσις: 60φρ

Τυπωται μετα την Γράμματα της Φ. Ρ. Ε. Δ. Σ. Σ. Σ.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΙΣ ΠΑΝΑΓ. Α. ΠΕΤΡΑΚΟΥ

1921

ΟΑΙ ΤΩΡΕΣ

8

ΣΠ. ΣΤΟΥΡΑΪΤΟΥ

Καθηγητοῦ ἐν τῷ προτύπῳ τοῦ Διδασκαλείου τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως

ΗΡΟΔΟΤΟΣ

ΕΚΛΟΓΑΙ

ΕΚ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΩΝ ΕΝ ΤΗ Α'. ΤΑΞΕΙ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΙΣ ΠΕΤΡΑΚΟΥ—ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΗ

1921

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τιμή μετά τον βιβλιοπωλείον δεκατετράδραμο
Αξέσθιτη βιβλιοπωλείον δρ. 1.
Αποτελεσματική έκδοση δρ. 1.
Αποτελεσματική έκδοση δρ. 1.
Δρ. 1. Ημέρα 1923. 1. 499
Τιμή μετά τον βιβλιοπωλείον δρ. 8,20
βιβλιάνων και 10,10 φόρος αναγ. δαχ. 1,80

ТОГДАЧУСТВОВАТЬ

ИЗМЕНИЛОСЬ И СТАЛО БЫТЬ БОЛЕЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫМ

ХОТОДОЧНІ

ІАЛОВКА

ІОАННІЧІ ІЗБІРІ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ МОЛОДІ

ІНІЦІАТИВОВАНИХ

ІДІОНОМІА

ІМЕНІ АЛЕКСАНДРА НЕВСЬКОГО

1991

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΗΡΟΔΟΤΟ'

ΤΟΥ

ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΗ

VI

*A'. Ἀτυχὴς ἐκστρατεία τοῦ Μαρδονίου
κατὰ τῆς Ἑλλάδος 492 π. Χ.*

(Κεφ. 43—45)

"Ἄμα δὲ τῷ ἔαρι, τῶν ἄλλων καταλελυμένων στρατη- . 43 γῶν ἐκ βασιλέος, Μαρδόνιος δὲ Γωβρύεω κατέβαινε ἐπὶ θάλασσαν, στρατὸν πολλὸν μὲν κάρτα πεζὸν ἄμα ἀγόμενος, πολλὸν δὲ ναυτικόν, ἥλικήν τε νέος ἐών καὶ νεωστὶ γεγαμηκὼς βασιλέος Δαρείου θυγατέρα Ἀρτοζώστρην. ἄγων δὲ τὸν στρατὸν τοῦτον δὲ Μαρδόνιος, ἐπείτε ἐγένετο ἐν τῇ Κιλικίῃ, αὐτὸς μὲν ἐπιβάς ἐπὶ νεὸς ἐκομίζετο ἄμα τῇσι ἄλλησι νηυσί, στρατιήν δὲ τὴν πεζὴν ἄλλοι ἡγεμόνες ἦγον ἐπὶ τὸν Ἐλλήσποντον. ὡς δὲ παραπλέων τὴν Ἀσίην ἀπίκετο δὲ Μαρδόνιος ἐς τὴν Ἰωνίην, ἐνθαῦτα τοὺς τυράννους τῶν Ἰωνῶν καταπάύσας πάντας δημοκρατίας κατίστη ἐς τὰς πόλις. ταῦτα δὲ ποιήσας ἡπείγετο ἐς τὸν Ἐλλήσποντον. ὡς δὲ συνελέχθη μὲν χρῆμα πολλὸν νεῶν, συνελέχθη δὲ καὶ πεζὸς στρατὸς πολλός, διεβάντες τῇσι νηυσὶ τὸν Ἐλλήσποντον ἐπορεύοντο διὰ τῆς Εὔρώπης, ἐπορεύοντο δὲ ἐπὶ τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας.

Αὗται μὲν ὧν σφι πρόσχημα ἤσαν τοῦ στόλου· ἀτὰρ ἐν 44 νόῳ ἔχοντες, ὅσας ἂν πλείστας δύνωνται, καταστρέφεσθαι

τῶν Ἐλληνίδων πολίων, τοῦτο μὲν δὴ τῇσι νηυσὶ Θασίους οὐδὲ χειρας ἀνταιραμένους κατεστρέψαντο, τοῦτο δὲ τῷ πεζῷ Μακεδόνας πρὸς τοῖσι ὑπάρχουσι διούλους προσεκτήσαντο· τὰ γάρ ἐντὸς Μακεδόνων ἔθνεα πάντα σφι ἥδη ἦν ὑποχείρια γεγονότα. ἐκ μὲν δὴ Θάσου διαβαλόντες πέρην ὑπὸ τὴν ἡπειρον ἐκοιμίζοντο μέχρι Ἀκάνθου, ἐκ δὲ Ἀκάνθου ὅρμώμενοι τὸν "Αθων περιέβαλλον. ἐπιπεσὼν δέ σφι περιπλέουσι βορέης ἄνεμος μέγας τε καὶ ἀπορος κάρτα τρηγέως περιέσπε πλήθεϊ πολλὰς τῶν νεῶν ἐκβάλλων πρὸς τὸν "Αθων. λέγεται γάρ κατὰ τριηκοσίας μὲν τῶν νεῶν τὰς διαφθαρείσας εἶναι, ὑπὲρ δὲ δύο μυριάδας ἀνθρώπων ὥστε γάρ θηριωδεστάτης ἐούσης τῆς θαλάσσης ταύτης τῆς περὶ τὸν "Αθων· οἱ μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων διεφθείροντο ἀρπαζόμενοι, οἱ δὲ πρὸς τὰς πέτρας ἀρχασσόμενοι· οἱ δὲ αὐτῶν νέειν

Ο μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς οὗτω ἔπρησσε, Μαρδονίῳ δὲ καὶ τῷ πεζῷ στρατοπεδεύομένῳ ἐν Μακεδονίῃ νυκτὸς Βρύγοι Θρήικες ἐπεχείρησαν· καὶ σφεων πολλοὺς φονεύουσι οἱ Βρύγοι, Μαρδόνιοι δὲ αὐτὸν τρωματίζουσι· οὐ μὲν οὐδὲ αὐτοὶ δουλοσύνην διέψυγον πρὸς Περσέων· οὐ γὰρ δὴ πρότερον ἀπανέστη ἐκ τῶν χωρέων τούτων Μαρδόνιος, πρὶν ἢ σφεας ὑποχειρίους ἐποιήσατο. τούτους μέντοι καταστρεψάμενος ἀπῆγε τὴν στρατιὴν ὅπισσω, ἵτε τῷ πεζῷ τε προσπταῖσας πρὸς τοὺς Βρύγους καὶ τῷ ναυτικῷ μεγάλως περὶ Ἀθων. οὗτος μέν νυν ὁ στόλος αἰσχρῶς ἀγωνισάμενος ἀπαλλάχθη ἐς τὴν Ἀσίην.

*Β'. Δευτέρα ἐκστρατεία τῶν Περσῶν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸν Δᾶτιν καὶ Ἀρταφένην.
Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη 490 π. χ.*

(Κεφ. 94-98, 100-102, 103-117, 119-120).

Ἄθηναίοις μὲν δὴ πόλεμος συνῆπτο πρὸς Αἰγι- 94
νήτας δὲ δὲ Πέρσης τὸ ἔωυτοῦ ἐποίεε, ὃστε ἀναιμηνή-
σκοντός τε αἱεὶ τοῦ θεράποντος μεμνῆσθαι μιν τῶν Ἀθη-
ναίων καὶ Πεισιστρατιδέων προσκατημένων καὶ διαβαλ-
λόντων Ἀθηναίους, ἅμα δὲ βουλόμενος δὲ Δαρεῖος ταύτης
ἐχόμενος τῆς προφάσιος καταστρέψεθαι τῆς Ἑλλάδος τοὺς
μὴ δόντας αὐτῷ γῆν τε καὶ ὕδωρ. Μαρδόνιον μὲν δὴ φλαύ-
ρως πρήξαντα τῷ στόλῳ παραλύει τῆς στρατηγίης, ἄλλους
δέ στρατηγὸν ἀποδέξας ἀπέστειλε ἐπὶ τε Ἐρέτριαν καὶ
Ἀθήνας, Δᾶτίν τε ἐόντα Μῆδον γένος καὶ Ἀρταφέρνεα, τὸν
Ἀρταφέρνεος παῖδα, ἀδελφιδέον ἔωυτοῦ ἐντειλάμενος δὲ
ἀπέπεμπε ἔξανδρα ποδίσαντας Ἀθήνας καὶ Ἐρέτριαν ἀγαγεῖν
ἔχυτῷ ἐς ὅψιν τὰ ἀνδράποδα.

Ως δὲ οἱ στρατηγοὶ οὗτοι οἱ ἀποδεχθέντες πορευόμενοι 95
παρὰ βασιλέος ἀπίκοντο τῆς Κιλικίης ἐς τὸ Ἀλήιον πε-
δίον, ἅμα ἀγόμενοι πεζὸν στρατὸν πολλὸν τε καὶ εὖ
ἐσκευασμένον, ἐνθαῦτα στρατοπεδευομένοισι ἐπῆλθε μὲν δὲ
ναυτικὸς πᾶς στρατὸς δὲ ἐπιταχθεὶς ἐκάστοισι, παρεγέ-
νοντο δὲ καὶ αἱ ἵππαγωγοὶ νέας, τὰς τῷ προτέρῳ ἔτει
προείπε τοῖσι ἔωυτοῦ δασμοφόροισι Δαρεῖος ἑτοιμάζειν.
ἔσθαλόμενοι δὲ τοὺς ἵππους ἐς ταύτας καὶ τὸν πεζὸν
στρατὸν ἐσθιθάσαντες ἐς τὰς νέας, ἔπλεον ἔξανοσίησι
τριήρεσι ἐς τὴν Ἰωνίην. ἐνθεῦτεν δὲ οὐ παρὰ τὴν ἥπειρον
εἶχον τὰς νέας ιθὺ τοῦ τε Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Θρηικῆς,
ἄλλ' ἐκ Σάμου δρυμώμενοι παρὰ τε Ἰκαρον καὶ διὰ νήσων
τὸν πλόσον ἐποιεῦντο, ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, δείσαντες μάλιστα

τὸν περίπλοον τοῦ Ἀθω, ὅτι τρίτῳ πρότερον ἔτει ποιεύμενοι ταύτη τὴν κομιδὴν μεγάλως προσέπταισαν· πρὸς δὲ καὶ Νάξος σφέας ἡγάγκαζε πρότερον οὐκ ἀλοῦσα.

- 96 Ἐπεὶ δὲ ἐκ τοῦ Ἰκαρίου πελάγεος προσφερόμενοι προσέμιξαν τῇ Νάξῳ (ἐπὶ ταύτην γὰρ δὴ πρώτην ἐπεῖχον στρατεύεσθαι οἱ Πέρσαι μεμνημένοι τῶν πρότερον), οἱ Νάξιοι πρὸς τὰ οὔρεα οἰχοντο φεύγοντες οὐδὲ ὑπέμειναν. οἱ δὲ Πέρσαι ἀνδραποδισάμενοι, τοὺς κατέλαθον αὐτῶν, ἐνέπρησαν καὶ τὰς ἵρας καὶ τὴν πόλιν. ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἐπὶ τὰς ἄλλας νῆσους ἀνήγοντο. Ἐνῷ δὲ οὗτοι ταῦτα ἐποίευν, οἱ Δῆλιοι ἐκλιπόντες καὶ αὐτοὶ τὴν Δῆλον οἰχοντο φεύγοντες ἐς Τῆνον. τῆς δὲ στρατιῆς καταπλεύσης δὲ Δᾶτις προπλώσας οὐκ ἔχ τὰς νέας πρὸς τὴν νῆσον προσορμίζεσθαι, ἀλλὰ πέρην ἐν τῇ Ψηναίῃ. αὐτὸς δὲ πυθόμενος, ἵνα ἦσαν οἱ Δῆλιοι, πέμπων κήρυκα ἥγροευέ σφι τάδε· «Ἄνδρες ἱροί, τί φεύγοντες οἰχεσθε οὐκ ἐπιτήδει καταγνόντες κατέμευ; ἐγὼ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοσοῦτό γε φρονέω καί μοι ἐκ βασιλέως ὅδε ἐπέσταλται, ἐν τῇ χώρῃ οἱ δύο θεοὶ ἐγένοντο, ταύτην μηδὲν σίνεσθαι, μήτε αὐτὴν τὴν χώρην μήτε τοὺς οἰκήτορας αὐτῆς. νῦν δὲν καὶ ἀπιτε ἐπὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν καὶ τὴν νῆσον νέμεσθε». 98 ταῦτα μὲν ἐπεκηρυκεύσατο τοῖσι Δηλίοισι, μετὰ δὲ λιθανωτοῦ τριηκόσια τάλαντα κατανήσας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἐθυμίησε. Δᾶτις μὲν δὴ ταῦτα ποιήσας ἔπλεε ἀμα τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν Ἐρέτριαν πρῶτα, ἀμα ἀγόμενος καὶ Ἰωνας καὶ Αἰολέας.
- 100 Ἐρετριέες δὲ πυνθανόμενοι τὴν στρατιὴν τὴν Περσικὴν ἐπὶ σφέας ἐπιπλέουσαν Ἀθηναίων ἐδεήθησαν σφίσι βοηθοὺς γενέσθαι. Ἀθηναῖοι δὲ οὐκ ἀπείπαντο τὴν ἐπικουρίην, ἀλλὰ τοὺς τετρακισχιλίους τοὺς κληρουχέοντας τῶν ἵπποβοτέων Χαλκιδέων τὴν χώρην, τούτοις σφι διδοῦσι τιμωρούς. τῶν δὲ Ἐρετριέων ἣν ἄρα οὐδὲν ὑγιές βούλευμα, οἱ μετεπέμποντο μὲν Ἀθηναίους, ἐφρόνεον δὲ διφασίας ἰδέας· οἱ μὲν γὰρ

αὐτῶν ἔζουλεύοντο ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν ἐς τὰ ἀκρα τῆς Εὔ-
θοίης, ἄλλοι δὲ αὐτῶν ἵδια κέρδεα προσδεκόμενοι παρὰ τοῦ
Πέρσεω οἰστεσθαι προδοσίην ἐσκευάζοντο. μαθὼν δὲ τούτων
ἐκάτερα, ὡς εἶχε, Αἰσχύνης ὁ Νόθωνος, ἐών τῶν Ἐρετριέων
τὰ πρῶτα, φράζει τοῖσι γῆκουσι τῶν Ἀθηναίων πάντα τὰ
παρεόντα σφι πρήγματα, προσεδέετό τε ἀπαλλάσσεσθαι σφεας
ἐς τὴν σφετέρην, ἵνα μὴ προσαπόλωνται. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι
ταῦτα Αἰσχύνη συμβουλεύσαντι πείθονται.

Καὶ οὗτοι μὲν διαβάντες ἐς Ὡρωπὸν ἔσωζον σφέας αὐ- 101
τούς· οἱ δὲ Πέρσαι πλέοντες κατέσχον τὰς νέας τῆς Ἐρετρικῆς
χώρης κατὰ Ταμύνας καὶ Χοιρέας καὶ Αλγίλια, κατασχόντες
δὲ ἐς ταῦτα τὰ χωρία αὐτίκα ἐππους τε ἐξεβάλλοντο καὶ πα-
ρεσκευάζοντο ὡς προσοισόμενοι τοῖσι ἐγθροῖσι. οἱ δὲ Ἐρέ-
τριέες ἐπεξελθεῖν μὲν καὶ μαχέσασθαι οὐκ ἐποιεῦντο θουλήν·
εἴ κως δὲ διαψυλάξειαν τὰ τείχεα, τούτου σφι πέρι ἔμελε,
ἐπειτέ ἐνίκα μὴ ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν. προσθολῆς δὲ γινομένης
καρτερῆς πρὸς τὸ τεῖχος ἐπιπτον ἐπὶ ἐξ ἡμέρας πολλοὶ μὲν
ἀμφοτέρων· τῇ δὲ ἐδόμη Εύφορβός τε ὁ Ἀλκιμάχου καὶ
Φιλαγγρος ὁ Κυνέω, ἄνδρες τῶν ἀστῶν δόκιμοι, προδιδοῦσι
τοῖσι Πέρσῃσι· οἱ δὲ ἐσελθόντες ἐς τὴν πόλιν τοῦτο μὲν τὰ
ἴρα συλήσαντες ἐνέπρησαν, ἀποτινύμενοι τῶν ἐν Σάρδισι κα-
τακαυθέντων ἴρων, τοῦτο δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἡγδραποδί-
σαντο κατὰ τὰς Δαρείου ἐντολάς.

Χειρωσάμενοι δὲ τὴν Ἐρέτριαν καὶ ἐπισχόντες δλίγας 102
ἡμέρας ἐπλεον ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν δοκέοντες ταῦτα τοὺς
Ἀθηναίους ποιήσειν, τὰ καὶ τοὺς Ἐρετριέας ἐποίησαν καὶ
ἥν γάρ ὁ Μαραθὼν ἐπιτηδεότατον χωρίον τῆς Ἀττικῆς
ἐνιππεῦσαι καὶ ἀγχοτάτῳ τῆς Ἐρετρίης, ἐς τοῦτο σφι κατη-
γέετο Ἱππίης δ Πεισιστράτου. Ἀθηναῖοι δέ, ὡς ἐπύθοντο 103-104
ταῦτα, ἐβώθεον καὶ αὐτοὶ ἐς τὸν Μαραθῶνα. ἦγον δέ σφεας
στρατηγοὶ δέκα, τῶν δέκατος ἦν Μιλιτιάδης, τοῦ τὸν

πατέρα Κίμωνα τὸν Στησαγόρεω κατέλαβε φυγεῖν ἐξ Ἀθηνῶν Πεισίστρατον τὸν Ἰπποκράτεος. οὗτος δὲ Μιλτιάδης ἦκων ἐκ τῆς Χερσονήσου ἐστρατήγεε Ἀθηναίων.

105 Καὶ πρῶτα μὲν ἐόντες ἔτι ἐν τῷ ἀστεῖ οἱ στρατηγοὶ ἀποπέμπουσι ἐς Σπάρτην οὐρανὰ Φειδιππίδην Ἀθηναίον μὲν ἄνδρα, ἄλλως δὲ ἡμεροδρόμον τε καὶ τοῦτο μελετῶντα. 106 τότε δὲ πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἐς Φειδιππίδης οὗτος δευτεραῖος ἐκ τοῦ Ἀθηναίων ἀστεος ἦν ἐν Σπάρτῃ, ἀπικόμενος δὲ ἐπὶ τοὺς ἀρχοντας ἔλεγε· «Ω Λακεδαιμόνιοι, Ἀθηναίοι νύμεων δέονται σφίσι βωθησαι καὶ μὴ περιιδεῖν πόλιν ἀρχαιοτάτην ἐν τοῖς Ἑλλησι δουλοσύνῃ περιπειοῦσαν πρὸς ἄνδρῶν βαρβάρων καὶ γάρ νῦν Ἐρέτριά τε γηνδραπόδισται καὶ πόλι λογίμῳ γέγονε ἀσθενεστέρη». Οἱ μὲν δή σφι τὰ ἐντεταλμένα ἀπήγγειλε, τοῖσι δὲ ἔαδε μὲν βωθέειν Ἀθηναίοισι, ἀδύνατα δέ σφι ἦν τὸ παραυτίκα ποιέειν ταῦτα οὐ βουλομένοισι λύειν τὸν νόμον· ἦν γὰρ ἴσταμένου τοῦ μηνὸς εἰνάτη, εἰνάτη δὲ οὐκ ἐξελεύεσθαι ἔφασαν 108 μὴ οὐ πλήρεος ἐόντος τοῦ κύκλου. Ἀθηναίοισι δὲ τεταγμένοισι ἐν τεμένει Ἡρακλέος ἐπῆλθον βωθέοντες Πλαταιέες πανδημεῖ· καὶ γὰρ καὶ ἐδεδώκεσαν σφέας αὐτοὺς τοῖσι Ἀθηναίοισι οἱ Πλαταιέες, καὶ πόνους νπέρ αὐτῶν οἱ Ἀθηναίοι συγνούσις ἥδη ἀνκραιρέατο.

109 Τοῖσι δὲ Ἀθηναίων στρατηγοῖσι ἐγίνοντο δίχα αἱ γνῶμαι, τῶν μὲν οὐκ ἐώντων συμβαλεῖν (διλγούσις γὰρ εἰναι στρατιῇ τῇ Μήδων συμβαλεῖν), τῶν δὲ καὶ Μιλτιάδεω κελευσόντων. ὡς δὲ δίχα τε ἐγίνοντο καὶ ἐνίκα γέ χείρων τῶν γνωμέων, ἐνθαῦτα, ἦν γὰρ ἐνδέκατος ψηφιδοφόρος δ τῷ κυάμῳ λαχὼν Ἀθηναίων πολεμαρχέειν (τὸ παλαιὸν γὰρ Ἀθηναίοι διδόψηφον τὸν πολέμαρχον ἐποιεῦντο τοῖσι στρατηγοῖσι), ἦν δὲ τότε πολέμαρχος Καλλίμαχος Ἀφιδναῖος, πρὸς τοῦτον ἐλθὼν Μιλτιάδης ἔλεγε τάδε.

«Ἐν σοὶ νῦν, Καλλίμαχε, ἐστὶ ἡ καταδουλῶσαι Ἀθῆνας ἡ ἐλευθέρας ποιήσαντα μνημόσυνα λιπέσθαι ἐς τὸν ἀπαντα ἀνθρώπων βίον, οἷα οὐδὲ Ἀρμόδιος τε καὶ Ἀριστογείτων νῦν γάρ δή, ἐξ οὐ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι, ἐς κινδυνον ἔκουσι μέγιστον. καὶ ἦν μέν γε ὑποκύψωσι τοῖσι Μήδοισι, δέδεκται, τὰ πείσονται παραδεδομένοι Ἰππίῃ, ἦν δὲ περιγένηται αὕτη ἡ πόλις, οἷη τέ ἐστι πρώτη τῶν Ἑλληνίδων πολίων γενέσθαι. καὶς ὅν δὴ ταῦτα οἰά τέ ἐστι γενέσθαι, καὶ καὶς ἐς σέ τοι τούτων ἀνήκει τῶν πρηγγμάτων τὸ κῦρος ἔχειν, νῦν ἕρχομαι φράσων. ἡμέων τῶν στρατηγῶν ἐόντων δέκα δύχα γίνονται αἱ γνῶμαι, τῶν μὲν κελευστῶν συμβαλεῖν, τῶν δὲ οὐ. ἦν μέν νυν μὴ συμβάλωμεν, ἔλπομαί τινα στάσιν μεγάλην διασείσειν ἐμπεσοῦσαν τὰ Ἀθηναίων φρονήματα, ὃστε μηδίσαι. ἦν δὲ συμβάλωμεν, πρὸν τι καὶ σαθρὸν Ἀθηναίων μετεξετέροισι ἐγγενέσθαι, θεῶν τὰ ἵσα νεμόντων οἷοί τέ εἰμεν περιγενέσθαι τῇ συμβολῇ. ταῦτα ὅν πάντα ἐς σὲ νῦν τείνει καὶ ἐκ σέο ἥρτηται. ἦν γάρ σὺ γνώμη τῇ ἐμῇ προσθῇ, ἐστι τοι πατρίς τε ἐλευθέρη καὶ πόλις πρώτη τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι. ἦν δὲ τὴν τῶν ἀποσπευδόντων τὴν συμβολὴν ἔλη, ὑπάρξει τοι, τῶν ἐγὼ κατέλεξα ἀγαθῶν, τὰ ἐναντία». 110
Ταῦτα λέγων ὁ Μιλτιάδης προσκυτάται τὸν Καλλίμαχον· προσγενομένης δὲ τοῦ πολεμάργου τῆς γνώμης ἐκεκύρωτο συμβάλλειν. μετὰ δὲ οἱ στρατηγοί, τῶν ἡ γνώμη ἔφερε συμβάλλειν, ως ἑκάστου αὐτῶν ἐγίνετο πρυτανή τῆς ἡμέρης, Μιλτιάδη παρεδίδοσαν· ὁ δὲ δεκόμενος οὕτι καὶ συμβολὴν ἐποιέετο, πρὸν γε δὴ αὐτοῦ πρυτανήν ἐγένετο.

«Ως δὲ ἐς ἑκεῖνον περιῆλθε, ἐνθαῦτα δὴ ἐτάσσοντο ὥδε 111 οἱ Ἀθηναῖοι ως συμβαλέοντες· τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρεος ἡγέετο ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος· ὁ γάρ νόμος τότε εἶχε οὕτω τοῖσι Ἀθηναίοισι, τὸν πολέμαρχον ἔχειν κέρας τὸ δεξιόν. ἡγεομένου δὲ τούτου ἐξεδέκοντο, ως ἡριθμέοντο, αἱ φυλαὶ

έχόμεναι ἀλλήλων· τελευταῖοι δὲ ἐτάσσοντο ἔχοντες τὸ εὐώνυμον κέρας Πλαταιέες. ἀπὸ ταύτης δέ σφι τῆς μάχης, θυσίας Ἀθηναίων ἀναγόντων ἐς τὰς πανηγύριας τὰς ἐν τῇσι πεντετηρίσι γιγομένας, κατεύχεται ὁ κῆρυξ ὁ Ἀθηναῖος ἀμφὶ τε Ἀθηναίοις λέγων γίνεσθαι τὰ ἀγαθὰ καὶ Πλαταιεῦσι. τότε δὲ τασσομένων τῶν Ἀθηναίων ἐν Μαραθῶνι ἐγίνετο τοιόνδε τι· τὸ στρατόπεδον ἐξισούμενον τῷ Μηδικῷ στρατοπέδῳ, τὸ μὲν αὐτοῦ μέσον ἐγίνετο ἐπὶ τάξις ὀλίγας, καὶ ταύτη ἦν ἀσθενέστατον τὸ στρατόπεδον, τὸ δὲ κέρας ἐκάτερον ἕρρωτο πλήθεϊ.

112 Ως δέ σφι διετέτακτο καὶ τὰ σφάγια ἐγίνετο καλά, ἐνθαῦτα, ὡς ἀπειθησαν οἱ Ἀθηναῖοι, δρόμῳ δεντο ἐς τοὺς βαρβάρους. ἥσαν δὲ στάδιοι οὐκ ἐλάσσονες τὸ μεταίγμιον αὐτῶν ἦ δικτώ. οἱ δὲ Πέρσαι δρέοντες δρόμῳ ἐπιόντας παρεσκευάζοντο ὡς δεξόμενοι, μανίην τε τοῖς Ἀθηναίοις ἐπέφερον καὶ πάγχυ ὀλεθρίην, δρέοντες αὐτοὺς ὀλίγους, καὶ τούτους δρόμῳ ἐπειγομένους οὔτε ἵππου ὑπαρχούσης σφι οὔτε τοξευμάτων. ταῦτα μέν νυν οἱ βάρβαροι κατείκαζον· Ἀθηναῖοι δέ, ἐπείτε ἀθρόοι προσέμιξαν τοῖς βαρβάροις, ἐμάχοντο ἀξίως λόγου. πρῶτοι μὲν γάρ Ἑλλήνων πάντων, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, δρόμῳ ἐς πολεμίους ἐχρήσαντο, πρῶτοι δὲ ἀνέσχοντο ἐσθῆτά τε Μηδικὴν δρέοντες καὶ ἄνδρας τοὺς ταύτην ἐσθημένους· τέως δὲ ἦν τοῖς· "Ἐλλησι καὶ τὸ οὖνομα 113 τὸ Μήδων φόβος ἀκοῦσαι.

Μαχομένων δὲ ἐν τῷ Μαραθῶνι χρόνος ἐγίνετο πολλός. καὶ τὸ μὲν μέσον τοῦ στρατοπέδου ἐνίκων οἱ βάρβαροι, τῇ Ήέρσαι τε αὐτοὶ καὶ Σάκαι ἐτετάχατο· κατὰ τοῦτο μὲν δὴ ἐνίκων οἱ βάρβαροι καὶ ῥήξαντες ἀδίωκον ἐς τὴν μεσόγαιαν, τὸ δὲ κέρας ἐκάτερον ἐνίκων Ἀθηναῖοί τε καὶ Πλαταιέες· νικῶντες δὲ τὸ μὲν τετραμμένον τῶν βαρβάρων φεύγειν ἔων, τοῖς δὲ τὸ μέσον ῥήξασι αὐτῶν συναγαγόντες τὰ κέρεα ἀμφότερα ἐμάχοντο,

καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι φεύγουσι δὲ τοῖσι Πέρσῃσι εἴποντο
κόπτοντες, ἐς δὲ ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἀπικόμενοι πῦρ τε αἴτεον
καὶ ἐπελαμβάνοντο τῶν νεῶν. καὶ τοῦτο μὲν ἐν τούτῳ τῷ
πόνῳ ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος διαφθείρεται, ἀνὴρ γενόμε- 114
νος ἀγαθός, ἀπὸ δὲ ἔθανε τῶν στρατηγῶν Στησίλεως ὁ Θρα-
σύλεως τοῦτο δὲ Κυνέγειρος ὁ Εὐφορίωνος ἐνθαῦτα ἐπιλαβό-
μενος τῶν ἀφλάστων νεὸς τὴν χεῖρα ἀποκοπεὶς πελέκει πί-
πτει, τοῦτο δὲ ἄλλοι Ἀθηναίων πολλοί τε καὶ οὐνομαστοί. 115

Ἐπὶτὰ μὲν δὴ τῶν νεῶν ἐπεκράτησαν τρόπῳ τοιούτῳ
Ἀθηναῖοι τῇσι δὲ λοιπῇσι οἱ βάρβαροι ἔξανακρουσάμενοι
καὶ ἀναλαβόντες ἐκ τῆς νήσου, ἐν τῇ ἔλιπον, τὰ ἐξ Ἑρετρίης
ἀνδράποδα, περιέπλεον Σούνιον, βουλόμενοι φθῆναι τοὺς
Ἀθηναίους ἀπικόμενοι ἐς τὸ ἄστυ. αἰτίη δὲ ἔσχε ἐν Ἀθη-
ναῖοισι ἐξ Ἀλκμεωνιδέων μηχανῆς αὐτοὺς ταῦτα ἐπινοηθῆ-
ναι· τούτους γάρ συνθεμένους τοῖσι Πέρσῃσι ἀναδέξαι ἀσπίδα
ἔσυσι γένη ἐν τῇσι νηυσί. οὕτοι μὲν δὴ περιέπλεον Σούνιον·
Ἀθηναῖοι δέ, ως ποδῶν εἶχον, ἐθώθεον ἐς τὸ ἄστυ καὶ ἐφθη- 116
σάν τε ἀπικόμενοι, πρὶν γὰρ τοὺς βαρβάρους γίνειν, καὶ ἐστρα-
τοπεδεύσαντο ἀπιγμένοι ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἐν
ἄλλῳ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Κυνοσάργεῃ. οἱ δὲ βάρβαροι τῇσι
νηυσὶ ὑπεραιωρηθέντες Φαλήρου (τοῦτο γάρ γη ἐπίνειον τότε
τῶν Ἀθηναίων) ὑπὲρ τούτου ἀνακωχεύσαντες τὰς νέας ἀπέ-
πλεον ὅπεισαν ἐς τὴν Ἀσίγην. ἐν ταύτῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχη 117
ἀπέθανον τῶν βαρβάρων κατὰ ἔξακισχιλίους καὶ τετρακο-
σίους ἄνδρας, Ἀθηναίων δὲ ἑκατὸν ἐνενήκοντα καὶ δύο.

Τοὺς δὲ τῶν Ἑρετριέων γηνδραποδισμένους Δᾶτίς τε καὶ 118
Ἄρταφέρνης, ως προσέσχον ἐς τὴν Ἀσίγην πλέοντες, ἀνήγα-
γον ἐς Σοῦσα. βασιλεὺς δὲ Δαρεῖος, πρὶν μὲν αἰχμαλώτους
γενέσθαι τοὺς Ἑρετριέχεις, ἐνεῖχε σφι δεινὸν χόλον, οἷα ἀρ-
ξάντων ἀδικίης προτέρων τῶν Ἑρετριέων. ἐπείτε δὲ εἰδέ
σφεας ἀπαχθέντας παρ' ἐωυτὸν καὶ ὑποχειρίους ἐωυτῷ ἐόν-

τας, ἐποίησε κακὸν ἄλλο οὐδέν, ἀλλὰ σφεας τῆς Κισσής χώρης κατοίκισε ἐν σταθμῷ ἑωυτοῦ, τῷ οὖνομά ἔστι Ἀρδέρικα, ἀπὸ Σούσων δέκα καὶ διηκοσίους σταδίους ἀπέχοντι. ἐνθαῦτα τοὺς Ἐρετριέας κατοίκισε βασιλεὺς Δαρεῖος, οἱ καὶ μέχρι ἐμέο εἶχον τὴν χώρην ταύτην, φυλάσσοντες τὴν ἀρχαίγνη γλῶσσαν. τὰ μὲν δὴ περὶ Ἐρετριέας ἔσχε οὗτοι.

120 Δακεδαιμονίων δὲ ἦκον ἐς τὰς Ἀθήνας δισχίλιοι μετὰ τὴν πανσέληνον, ἔχοντες σπουδὴν πολλὴν παταλαδεῖν οὕτω, ὥστε τριταῖοι ἐν Σπάρτης ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ. Ὅστεροι δὲ ἀπικόμενοι τῆς συμβολῆς ἴμείροντο ὅμως θείσασθαι τοὺς Μήδους· ἐλθόντες δὲ ἐς τὸν Μαραθῶνα ἐθείρσαντο. μετὰ δὲ αἰνέοντες Ἀθηναίους καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ἀπαλλάσσοντο ὅπισσοι.

VII

A'. Στρατοπέδευσις Ἑλλήνων καὶ Περσῶν εἰς τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν. Ἡ ἐν Θερμοπύλαις μάχη 480 π. X.

(Κεφ. 201—203)

201 Βασιλεὺς μὲν Ξέρξης ἐστρατοπεδεύετο τῆς Μηλίδος ἐν τῇ Τρηχινήῃ, οἱ δὲ Ἕλληνες ἐν τῇ διόδῳ· καλέεται δὲ ὁ χῶρος οὗτος ὑπὸ μὲν τῶν πλεόνων Ἑλλήνων Θερμοπύλαι, ὑπὸ δὲ τῶν ἐπιχωρίων καὶ περιοίκων Πύλαι. ἐστρατοπεδεύοντο μέν νυν ἐκάτεροι ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισι, ἐπεκράτεε δὲ ὁ μὲν τῶν πρὸς βορέην ἀνεμον ἐχόντων πάντων μέχρι Τρηχινος, οἱ δὲ τῶν πρὸς νότον καὶ μεσαμβρίην φερόντων τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ἡπείρου.

202 Ἡσαν δὲ οἵδε Ἑλλήνων οἱ ὑπομένοντες τὸν Ηέρσην ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ· Σπαρτιητέων τε τριηκόσιοι διπλῖται καὶ Τεγεητέων καὶ Μαντινέων χίλιοι, ἡμίσεες ἐκατέρων, ἐξ Ὀρ-

χομενοῦ τε τῆς Ἀρκαδίης εἶκοσι καὶ ἑκατόν, καὶ ἐκ τῆς λοιπῆς Ἀρκαδίης χιλίοι τοσοῦτοι μὲν Ἀρκάδων· ἀπὸ δὲ Κορίνθου τετρακόσιοι καὶ ἀπὸ Φλιοῦντος διηκόσιοι καὶ Μυκηναίων δύδωκοντα. οὗτοι μὲν ἀπὸ Πελοποννήσου παρῆσαν, ἀπὸ δὲ Βοιωτῶν Θεσπιέων τε ἑπτακόσιοι καὶ Θηβαίων τετρακόσιοι· πρὸς τούτοις ἐπίκλητοι ἐγένοντο Λοκροί τε οἱ Ὁπούντιοι πανοτραπιῇ καὶ Φωκέων χιλίοι. αὐτοὶ γάρ σφεας 208 οἱ Ἑλληνες ἐπεκαλέσαντο λέγοντες δι' ἀγγέλων, ὡς αὐτοὶ μὲν ἥκοιεν πρόδρομοι πᾶσαν εἰεν ἡμέρην, ηθάλασσά τέ σφι εἴη ἐν φυλακῇ ὅπ' Ἀθηναίων τε φρουρεομένη καὶ Αἰγινητέων καὶ τῶν ἐξ τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντων, καὶ σφι εἴη δεινὸν οὐδέν· οὐ γάρ θεὸν εἶναι τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' ἄνθρωπον εἶναι δὲ θυητὸν οὐδένα οὐδὲ ἔσεσθαι, τῷ κακὸν ἐξ ἀρχῆς γινομένῳ οὐ συνεμίχθη, τοῖσι δὲ μεγίστοις αὐτῶν μέγιστα ὀφείλειν ὅν καὶ τὸν ἐπελαύνοντα, ὡς ἔοντα θυητόν, ἀπὸ τῆς δόξης πεσεῖν. οἱ δὲ ταῦτα πυνθανόμενοι ἔβαθεον ἐς τὴν Τρηχίνα.

“Ησαν μέν νυν καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ κατὰ πόλις ἐκάστων, 204 δὲ θωμαζόμενος μάλιστα καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος ἥγεσμενος Δακεδαιμόνιος ἦν Λεωνίδης ὁ Ἀναξανδρίδεω τοῦ Λέοντος τοῦ Εὑρυκρατίδεω τοῦ Ἀναξάνδρου τοῦ Εὑρυκράτεος τοῦ Πολυδώρου τοῦ Ἀλκαμένεος τοῦ Τηλέκλου τοῦ Ἀρχέλεω τοῦ Ἡγησίλεω τοῦ Δορύσσου τοῦ Λεωβώτεω τοῦ Ἐγεστράτου τοῦ Ἡγιος τοῦ Εὑρυσθένεος τοῦ Ἀριστοδήμου τοῦ Ἀριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Ὑλλου τοῦ Ἡρακλέος, κτηησάμενος τὴν βασιληίην ἐν Σπάρτῃ ἐξ ἀπροσδοκήτου. 205 Οὗτος δὲ Λεωνίδης τότε ἦιε ἐς Θερμοπύλας ἐπιλεξάμενος ἄνδρας τε τοὺς κατεστεῶτας τριηκοσίους, καὶ τοῖσι ἐτύγχανον παιδες ἔοντες. παραλαβὼν δὲ ἀπίκετο καὶ Θηβαίων τοὺς ἐς τὸν ἀριθμὸν λογισάμενος εἶπον, τῶν ἐστρατήγες Λεοντιάδης

ὅς Εὐρυμάχου. τοῦδε δὲ εἶνεκεν τούτους σπουδὴν ἐποιήσατο Λεωνίδης μούνους Ἐλλήνων παραλαβεῖν, ὅτι σφέων μεγάλως κατηγόρητο μηδίζειν· παρεκάλεε δὲν ἐς τὸν πόλεμον ἔθέλων εἰδέναι, εἴτε συμπέμψουσι εἴτε καὶ ἀπερέουσι ἐκ τοῦ ἐμφανέος τὴν Ἐλλήνων συμμαχίην. οἱ δὲ ἄλλα φρονέοντες ἔπειπον.

206 Τούτους μὲν τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην πρώτους ἀπέπεμψαν Σπαρτιῆται, ἵνα τούτους δρῶντες οἱ ἄλλοι σύμμαχοι στρατεύωνται μηδὲ καὶ οὗτοι μηδίσωσι, ἢν αὐτοὺς πυνθάνωνται ὑπερβαλλομένους· μετὰ δὲ (Κάρνεια γάρ σφι ἦν ἐμπιστὸν) ἔμελλον δράσαντες καὶ φυλακὰς λιπόντες ἐν τῇ Σπάρτῃ κατὰ τάχος βωθήσειν πανδημεῖ. ὡς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν συμμάχων ἐγένωντο καὶ αὐτοὶ ἔτερα τοιαῦτα ποιήσειν· ἢν γάρ κατὰ τωύτῳ Ὄλυμπιὰς τούτοις τοῖσι πρήγμασι συμπεσοῦσα· οὐκ δὲν δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω διακριθήσεσθαι τὸν ἐν Θερμοπύλῃσι πόλεμον ἔπειπον τοὺς προδρόμους.

207 Οὗτοι μὲν δὴ οὕτῳ διενένωντο ποιήσειν· οἱ δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι Ἐλληνες, ἐπειδὴ πέλας ἐγένετο τῆς ἐσθιολῆσ τὸ Πέρσης, καταρρωδέοντες ἔθουλεύοντο περὶ ἀπαλλαγῆς. τοῖσι μέν νυν ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἐδόκεε ἐλθοῦσι ἐς Πελοπόννησον τὸν Ἰσθμὸν ἔχειν ἐν φυλακῇ Λεωνίδης δέ, Φωκέων καὶ Δοκρῶν περισπερχθέντων τῇ γνώμῃ ταύτῃ, αὐτοῦ τε μένειν ἐψηφίζετο πέμπειν τε ἀγγέλους ἐς τὰς πόλις κελεύοντάς σφι ἐπιθωθέειν, ὡς ἐσντων αὐτῶν ὀλίγων στρατὸν τὸν Μῆδων ἀλέξασθαι.

208 Ταῦτα βουλευομένων σφέων, ἔπειπτε Ξέρξης κατάσκοπον ἴππεα ἰδέσθαι, δικόσσι τέ εἰσι καὶ ὅ τι ποιέοιεν. ἀκηκόεε δὲ ἔτι ἐών ἐν Θεσσαλίῃ, ὡς ἀλισμένη εἴη ταύτῃ στρατιὴ ὀλίγη, καὶ τοὺς ἥγεμόνας, ὡς εἴησαν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Λεωνίδης ἐών γένος Ἡρακλείδης. ὡς δὲ προσήλασε δὲν ἴππεὺς πρὸς τὸ στρατόπεδον, ἐθηεῖτο τε καὶ κατώρχα πᾶν μὲν

οὐ τὸ στρατόπεδον· τοὺς γάρ εἶσω τεταγμένους τοῦ τείχεος,
τὸ ἀνορθώσαντες εἰχον ἐν φυλακῇ, οὐκ οἰά τε ἦν κατιδέσθαι·
ὅ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε, τοῖσι πρὸ τοῦ τείχεος τὰ ὅπλα
ἔκειτο. ἔτυχον δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Λακεδαιμόνιοι ἔξω τε-
ταγμένοι· τοὺς μὲν δὴ ὥρα γυμναζομένους τῶν ἀνδρῶν, τοὺς
δὲ τὰς κόμας κτενιζομένους. ταῦτα δὴ θηεύμενος ἐθύμαζε
καὶ τὸ πλῆθος ἐμάνθανε. μαθὼν δὲ πάντα ἀτρεκέως ἀπή-
λαυνε ὅπίσω κατ' ἡσυχίην· οὕτε γάρ τις ἐδίωκε ἀλογίης τε
ἐκύρησε πολλῆς. ἀπελθὼν δὲ ἔλεγε πρὸς Ξέρξην, τά περ
ὅπωπες, πάντα.

Ἄκούων δὲ Ξέρξης οὐκ εἶχε συμβαλέσθαι τὸ ἑόν, ὅτι 209
παρεσκευάζοντο ὡς ἀπολεόμενοί τε καὶ ἀπολέοντες κατὰ
δύναμιν· ἀλλ’ αὐτῷ γελοῖα γάρ ἐφαίνοντο ποιέειν, μετεπέμ-
ψατο Δημάρητον τὸν Ἀρίστωνος ἐόντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ.
ἀπικόμενον δέ μιν εἰρώτα Ξέρξης ἔκαστα τούτων, ἐθέλων
μαθεῖν τὸ ποιεύμενον πρὸς τῶν Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ εἶπε·
«Ἔκουσας μέν μεν καὶ πρότερον, εὗτε ὄρμῷμεν ἐπὶ τὴν
Ἐλλάδα, περὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων ἄκουσας δὲ γέλωτά με
ἔθευ λέγοντα, τῇ περ ὥρων ἐκβησόμενα τὰ πρήγματα ταῦτα·
ἔμοι γάρ τὴν ἀληθείην ἀσκέειν ἀντία σεῦ, ὃ βασιλεῦ, ἀγῶν
μέγιστός ἐστι. ἄκουσον δὲ καὶ νῦν, οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀπίκαται
μαχησόμενοι ἡμῖν περὶ τῆς ἐσόδου, καὶ ταῦτα παρεσκευά-
ζονται. νόμος γάρ σφι οὕτω ἔχων ἐστί· ἐπεὰν μέλλωσι κιν-
δυνεύειν τῇ ψυχῇ, τότε τὰς κεφαλὰς κοσμιέονται. ἐπίστασο
δέ, εἰ τούτους τε καὶ τὸ ὑπομένον ἐν Σπάρτῃ καταστρέψεαι,
ἔστι οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἀνθρώπων, τό σε, βασιλεῦ, ὑπομενέει
χείρας ἀνταειρόμενον· νῦν γάρ πρὸς βασιληήν τε καὶ πόλιν
καλλιστηγ τῶν ἐν Ἐλλησι προσφέρεαι καὶ ἄνδρας ἀρί-
στους». κάρτα τε δὴ ἀπιστα Ξέρξη ἐφαίνετο τὰ λεγόμενα
εἰναι, καὶ δεύτερα ἐπειρώτα, ὅντινα τρόπον τοσοῦτοι ἐόντες
τῇ ἑωυτοῦ στρατιῇ μαχῆσονται. ὁ δὲ εἶπε· «ὦ βασιλεῦ, ἐμοὶ

χρᾶσθαι ώς ἀνδρὶ φεύστη, γὰν μὴ ταῦτά τοι ταύτη ἐκβῆ, τῇ ἐγὼ λέγω».

210 Ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθε τὸν Ξέρξην. τέσσερας μὲν δὴ παρεξῆκε νῆμέρας, ἐλπίζων αἰεὶ σφεας ἀποδρήσεσθαι· πέμπτη δέ, ώς οὐκ ἀπαλλάσσοντο, ἀλλὰ οἱ ἐφαίνοντο ἀναιδείη τε καὶ ἀδουλήη διαχρεώμενοι μένειν, πέμπτει ἐπ' αὐτοὺς Μῆδους τε καὶ Κισσίους θυμωθείς, ἐντειλάμενός σφεας ζωγρήσαντας ἄγειν ἐς ὅψιν τὴν ἑωυτοῦ. ώς δ' ἐσέπεσον φερόμενοι ἐς τοὺς "Ἐλληνας οἱ Μῆδοι, ἔπιπτον πολλοί, ἀλλοι δ' ἐπεσῆσαν, καὶ οὐκ ἀπήλαυνον, καίπερ μεγάλως προσπταίσαντες. δῆλον δ' ἐποίευν παντί τεφ καὶ οὐκ γῆκιστα αὐτῷ βασιλέϊ, δτι πολλοὶ μὲν ἀνθρωποι εἰεν, δλίγοι δὲ ἀνδρες· ἐγί-
211 νετο δὲ η συμβολὴ δι' νῆμέρης.

'Επείτε δὲ οἱ Μῆδοι τρηγχέως περιείποντο, ἐνθαῦτα οὗτοι μὲν ὑπεξῆσαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξάμενοι ἐπῆσαν, τοὺς ἀθανάτους ἐκάλεε βασιλεύς, τῶν γῆρας Ἄδάρηνς, ώς δὴ οὗτοί γε εὐπετέως κατεργασόμενοι. ώς δὲ καὶ οὗτοι συνέμισγον τοῖσι "Ἐλλησι, οὐδὲν πλέον ἐφέροντο τῆς στρατιῆς Μηδικῆς, ἀλλὰ τὰ αὐτά, ἀτε ἐν στειγοπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι καὶ δούρασι βραχυτέροισι χρεώμενοι, γῆπερ οἱ "Ἐλληνες, καὶ οὐκ ἔχοντες πλήθεϊ χρήσασθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐμάχοντο ἀξίως λόγου, ἀλλὰ τε ἀποδεικνύμενοι ἐν οὐκ ἐπισταμένοισι μάχεσθαι ἐξεπιστάμενοι καί, ὅκως ἐντρέψειαν τὰ νῶτα, ἀλέες φεύγεσκον δῆθεν· οἱ δὲ βάρβαροι δρῶντες φεύγοντας βοῇ τε καὶ πατάγῳ ἐπῆσαν· οἱ δ' ἀν καταλαμβανόμενοι ὑπέστρεφον ἀντίοι εἶναι τοῖσι βαρβάροισι, μεταστρεφόμενοι δὲ κατέβαλλον πλήθεϊ ἀναριθμήτους τῶν Περσέων· ἔπιπτον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Σπαρτιητέων ἐνθαῦτα δλίγοι· ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐδυνέατο παραλαβεῖν οἱ Πέρσαι τῆς ἐσόδου πειρώμενοι καὶ κατὰ τέλεα καὶ παντοίως προσθάλλοντες, ἀπήλαυνον δπίσω. Ἐν ταύτῃσι τῇσι προσό-

δοισι τῆς μάχης λέγεται βασιλέα θηεύμενον τρίς ἀγαθραμεῖν
ἐκ τοῦ θρόνου, δείσαντα περὶ τῇ στρατιῇ.

Τότε μὲν οὕτω γῆγωνίσαυτο, τῇ δὲ ὑστεραίῃ οἱ βάρβαροι 212
οὐδὲν ἄμεινον ἀέθλεον ἀτε γὰρ ὀλίγων ἔντων, ἐλπίσαντές
σφεας κατατετρωματίσθαι τε καὶ οὐκ οἶους τε ἔσεσθαι ἔτι
χειρας ἀνταείρασθαι συγέβαλλον. οἱ δὲ Ἐλληνες κατὰ τάξις
τε καὶ κατὰ ἔθνεα κεκοσμημένοι ἦσαν καὶ ἐν μέρει ἔκαστοι
ἔμαχοντο πλὴν Φωκέων· οὗτοι δὲ ἐς τὸ οὔρος ἐτάχθησαν
φυλάξοντες τὴν ἀτραπόν. ὡς δὲ οὐδὲν εὔρισκον ἀλλοιότερον
οἱ Πέρσαι, ἢ τῇ προτεραίῃ ἐνώρων, ἀπήλαυνον.

Απορέοντος δὲ βασιλέος, δτι χρήσηται τῷ παρεόντι 213
πρήγματι, Ἐπιάλτης ὁ Εύρυδήμου, ἀνὴρ Μηλιεύς, ἥλθε οἱ
ἐς λόγους, δις μέγα τι παρὰ βασιλέος δοκέων οἰσεσθαι ἔφρασέ
τε τὴν ἀτραπὸν τὴν διὰ τοῦ οὔρεος φέρουσαν ἐς Θερμοπύλας,
καὶ διέφθειρε τοὺς ταύτης ὑπομείναντας Ἐλλήνων. ὑστερὸν δὲ
δείσας Δακεδαιμονίους ἔψυγε ἐς Θεσσαλίην, καὶ οἱ φυγόντι
ὑπὸ τῶν Πυλαγόρων ἀργύριον ἐπεκηρύχθη. χρόνῳ δὲ ὑστε-
ρον (κατῆλθε γὰρ ἐς Ἀντικύρην) ἀπέθανε ὑπὸ Ἀθηνάδεω,
ἀνδρὸς Τρηχινίου.

Ἐέρξης δέ, ἐπεὶ οἱ γῆρεσε, τὰ ὑπέσχετο ὁ Ἐπιάλτης 215
κατεργάσεσθαι, αὐτίκα περιχαρής γενόμενος ἐπειπτε Υδάρ-
νεα καὶ τῶν ἐστρατήγες Υδάρνης δρμέατο δὲ περὶ λύχνων
ἀφάς ἐκ τοῦ στρατοπέδου. τὴν δέ ἀτραπὸν ταύτην ἐξεύρον
μὲν οἱ ἐπιχώριοι Μηλιέες, ἐξευρόντες δὲ Θεσσαλοῖσι κατη-
γήσαντο ἐπὶ Φωκέας τότε, δτε οἱ Φωκέες φράξαντες τείχει
τὴν ἐσθολὴν ἦσαν ἐν σκέπῃ τοῦ πολέμου ἐκ τόσου δὴ κατε-
δέδεικτο ἐοῦσα οὐδὲν χρηστὴ Μηλιεῦσι. Ἐγει δὲ ὥστε ἡ 216
ἀτραπὸς αὕτη ἀρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ τοῦ
διὰ τῆς διασφάγος ρέοντος, οὖνομα δὲ τῷ οὔρει τούτῳ καὶ
τῇ ἀτραπῷ τωντὸ κείται, Ἀνόπαια τείνει δὲ ἡ Ἀγόπαια
αὕτη κατὰ ράχην τοῦ οὔρεος, λήγει δὲ κατὰ τε Ἀλπηνὸν

πόλιν, πρώτην ἐοῦσαν τῶν Λοκρίδων πρὸς τῶν Μηλιέων, καὶ κατὰ Μελάμπυγόν τε καλεόμενον λίθον καὶ κατὰ Κερκώπων ἔδρας, τῇ καὶ τὸ στεινότατόν ἐστι.

217 Κατὰ ταύτην δὴ τὴν ἀτραπὸν καὶ οὕτω ἔχουσαν οἱ Πέρσαι, τὸν Ἀσωπὸν διαβάντες, ἐπορεύοντο πᾶσαν τὴν νύκτα, ἐν δεξιῇ μὲν ἔχοντες σύρεα τὰ Οἰταίων, ἐν ἀριστερῇ δὲ τὰ Τρηγυνίων. ἦώς τε δὴ διέφαινε, καὶ οἱ ἐγένοντο ἐπ' ἀκρωτηρίψ τοῦ σύρεος, κατὰ δὲ τοῦτο τοῦ σύρεος ἐφύλασσον, ώς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται, Φωκέων χλίοι διλιῆται, ρύσμενοι τε τὴν σφετέρην χώρην καὶ φρουρέοντες τὴν ἀτραπόν. ή μὲν γάρ κάτω ἐσβολὴν ἐφυλάσσετο ὑπὸ ὅν εἵρηται, τὴν δὲ διὰ τοῦ σύρεος ἀτραπὸν ἐθελονταὶ Φωκέες ὑποδεξάμενοι Λεωνίδη οὐφύλασσον.

218 Ἐμαθον δέ σφεας οἱ Φωκέες ὡδε ἀναβεβηκότας· ἀναβαίνοντες γάρ ἐλάνθανον οἱ Πέρσαι τὸ σύρος πᾶν ἐδὼν δρυῶν ἐπίπλεον. ἦν μὲν δὴ νηνεμίη, φόφου δὲ γινομένου πολλοῦ, ώς οίκος ἦν φύλων ὑποκεχυμένων ὑπὸ τοῖσι ποσί, ἀνά τε ἔδραμον οἱ Φωκέες καὶ ἐνέδυνον τὰ ὅπλα, καὶ αὐτίκα οἱ βάρδαροι παρῆσαν. ώς δὲ εἶδον ἄνδρας ἐνδυομένους ὅπλα, ἐν θώματι ἐγένοντο· ἐλπόμενοι γάρ οὐδέν σφι φανήσεσθαι ἀντίξουν ἐνεκύργησαν στρατῷ. ἐνθαῦτα Ὑδάρνης καταρρωδήσας, μὴ οἱ Φωκέες ἔωσι Λακεδαιμόνιοι, εἴρετο Ἐπιάλτην, ὅποδαπὸς εἴη δ στρατός, πυθόμενος δὲ ἀτρεκέως διέτασσε τοὺς Πέρσας ώς ἐς μάχην. οἱ δὲ Φωκέες, ώς ἐβάλλοντο τοῖσι τοξεύμασι πολλοῖσι τε καὶ πυκνοῖσι, οίχοντο φεύγοντες ἐπὶ τοῦ σύρεος τὸν κόρυμβον ἐπιστάμενοι, ώς ἐπὶ σφέας ὀρμήθησαν ἀρχήν, καὶ παρεσκευάδατο ώς ἀπολεόμενοι. οὕτοι μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνεον, οἱ δὲ ἀμφὶ Ἐπιάλτην καὶ Ὑδάρνεα Πέρσαι Φωκέων μὲν οὐδένα λόγον ἐποιεῦντο, οἱ δὲ κατέβαινον τὸ σύρος κατὰ τάχος.

219 Τοῖσι δὲ ἐν Θερμοπύλησι ἐοῦσι Ἐλλήνων πρῶτον μὲν δι μάντις Μεγιστήρης, ἐσιδῶν ἐς τὰ ἱρά, ἔφρασε τὸν μέλλοντα

ἔσεσθαι ἄμα ἡσὶ σφι θάνατον· ἐπὶ δὲ καὶ αὐτόμολοι· ἥσαν
οἱ ἔξαγγελαντες τῶν Περσέων τὴν περίοδον. οὔτοι μὲν ἔτι
νυκτὸς ἐσήμηναν, τρίτοι δὲ οἱ ἡμεροσκόποι καταδραμόντες
ἀπὸ τῶν ἀκρων ἦδη διαφαινούσης ἡμέρης. ἐνθαῦτα ἔβου-
λεύοντο οἱ Ἑλληνες, καὶ σφεων ἐσχίζοντο αἱ γνώμαι· οἱ
μὲν γὰρ οὐκ ἔων τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν, οἱ δὲ ἀντέτεινον. μετὰ
δὲ τοῦτο διακριθέντες οἱ μὲν ἀπαλλάσσοντο καὶ διασκεδα-
σθέντες κατὰ πόλις ἔκαστοι ἐτράποντο, οἱ δὲ αὐτῶν ἄμα
Λεωνίδης μένειν αὐτοῦ παρεσκευάδατο.

Δέγεται δὲ καὶ, ώς αὐτός σφεας ἀπέπεμψε Λεωνίδης, 220
μὴ ἀπόλωνται, κηδόμενος· αὐτῷ δὲ καὶ Σπαρτιητέων τοῖσι
παρεοῦσι οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν, ἐς τὴν
ἡλθον φυλάξοντες ἀρχήν. ταύτη καὶ μᾶλλον τὴν γνώμην
πλειστός εἰμι, Λεωνίδην, ἐπείτε αἰσθετο τοὺς συμμάχους ἔργ-
τας ἀπροθύμους καὶ οὐκ ἐθέλοντας συνδιακινδυνεύειν, κελεῦ-
σαι σφεας ἀπαλλάσσεσθαι, αὐτῷ δὲ ἀπιέναι εὐ καλῶς ἔχειν.
μένοντι δὲ αὐτοῦ κλέος μέγα ἐπείπετο, καὶ ἡ Σπάρτης εὐ-
δαιμονίη οὐκ ἔξηλείφετο.

Ἐκέχρηστο γάρ νπὸ τῆς Πυθίης τοῖσι Σπαρτιήτῃσι
χρεωμένοισι περὶ τοῦ πολέμου τούτου αὐτίκα κατ' ἀρχὰς
ἐγειρομένου, ἡ Λακεδαιμονα ἀνάστατον γενέσθαι νπὸ τῶν
βαρβάρων, ἡ τὸν βασιλέα σφέων ἀπολέσθαι· ταῦτα δέ σφι ἐν
ἔπεισι ἔξαμετροισι χρῆ ἔχοντα ὅδε·

νῦν δ', ὡς Σπάρτιης οἰκήτορες εὐρυχόροοι,
ἢ μέγα ἀστυν ἐρικυδεῖς νπ' ἀνδράσι Περσεΐδῃσι
πέρθεται, ἡ τὸ μὲν οὐκί, ἀφ' Ἡρακλέος δὲ γενέθλης
πενθήσει βασιλῆ φθίμεγον Λακεδαιμονος οὗρος.
οὐ γάρ τὸν ταύρων σχήσει μένος οὐδὲ λεόντων
ἀντιβίην· Ζηνὸς γάρ ἔχει μένος οὐδὲ ἐ φημι
σχήσεσθαι, πρὸν τῶνδ' ἔτερον διὰ πάντα δάσηται.

ταῦτα τε δὴ ἐπιλεγόμενον Λεωνίδην καὶ βουλόμενον κλέος

καταθέσθαι μούνων Σπαρτιητέων, ἀποπέμψαι τοὺς συμμάχους δοκέω μᾶλλον ἢ γνώμη διενειχθέντας οὗτοι ἀκό-
221 σμως εἶχεσθαι τοὺς οἰχομένους. Μαρτύριον δέ μοι καὶ τόδε οὐκ ἐλάχιστον τούτου πέρι γέγονε, ὅτι καὶ τὸν μάντιν,
ὅς εἶπετο τῇ στρατιῇ ταύτῃ, Μεγιστίην τὸν Ἀκαρνῆνα, λε-
γόμενον εἶναι τὰ ἀνέκαθεν ἀπὸ Μελάμποδος, τοῦτον εἴπαντα
ἐκ τῶν ἴρων τὰ μέλλοντά σφι ἐκβαίνειν, φανερός ἐστι Λεω-
νίδης ἀποπέμπων, ἵνα μὴ συναπόληται σφι· ὃ δὲ ἀποπεμπό-
μενος αὐτὸς μὲν οὐκ ἀπέλιπε, τὸν δὲ παῖδα συστρατευόμενον,
έσοντα οἱ μουνογενέα, ἀπέπεμψε.

222 Οἱ μέν νυν σύμμαχοι σὶ ἀποπεμπόμενοι εἶχοντό τε
ἀπιόντες καὶ ἐπείθοντο Λεωνίδην, Θεσπιέες δὲ καὶ Θηβαῖοι
κατέμειναν μοῦνοι παρὰ Λακεδαιμονίοισι. τούτων δὲ Θηβαῖοι
μὲν δέκοντες ἔμενον καὶ οὐ βουλόμενοι κατεῖχε γάρ σφεας
Λεωνίδης ἐν ὄμήρων λόγῳ ποιεύμενος· Θεσπιέες δὲ ἑκόντες
μάλιστα, οἱ οὖν ἔφασαν ἀπολιπόντες Λεωνίδην καὶ τοὺς μετ'
αὐτοῦ ἀπαλλάξεσθαι, ἀλλὰ καταμείναντες συναπέθανον.
ἔστρατήγες δὲ αὐτῶν Δημόσφιλος Διαδρόμεω.

223 Ξέρξης δέ, ἐπεὶ ἥλιου ἀνατείλαντος σπονδᾶς ἐποιήσατο,
ἐπισχὼν χρόνον ἐς ἀγορῆς κου μάλιστα πληθώρην πρόσσο-
δον ἐποιέετο· καὶ γάρ ἐπέσταλτο ἐξ Ἐπιάλτεω οὗτοι ἀπὸ
γάρ τοῦ οὔρεος ἡ κατάβασις συντομωτέρη τέ ἐστι καὶ βρα-
χύτερος ὁ χῶρος πολλόν, ἥπερ ἡ περίοδός τε καὶ ἀνάβασις,
οἵ τε δὴ βάρβαροι σὶ ἀμφὶ Ξέρξην προσήσαν, καὶ οἱ ἀμφὶ¹
Λεωνίδην Ἑλληνες, ως τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἔξοδον ποιεύμενοι,
ἥδη πολλῷ μᾶλλον ἢ κατ' ἀρχὰς ἐπεξῆσαν ἐς τὸ εὐρύτερον
τοῦ αὐχένος· τὸ μὲν γάρ ἔρυμα τοῦ τείχους ἐψυλάσσετο, οἱ
δὲ ἀνὰ τὰς προτέρας ἡμέρας ὑπεξιόντες ἐς τὰ στεινόπορα
ἐμάχοντο· τότε δὲ συμμίσγοντες ἔξω τῶν στεινῶν ἐπιπτον
πλήθει πολλοὶ τῶν βαρβάρων· ὅπισθε γάρ οἱ ἡγεμόνες τῶν
τελέων ἔχοντες μάστιγας ἐρράπιζον πάντα ἄνδρα, αἰεὶ ἐς τὸ

πρόσω ἐποτρύνοντες. πολλοὶ μὲν δὴ ἐσέπιπτον αὐτῶν ἐς τὴν θάλασσαν καὶ διεφθείροντο, πολλῷ δὲ ἔτι πλεῦνες κατεπατέοντο ζωὶς ὑπὸ ἀλλήλων· ἦν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου. ἄτε γάρ ἐπιστάμενοι τὸν μέλλοντα σφίσι ἔχεσθαι θάνατον ἐκ τῶν περιιόντων τὸ οὔρος ἀπεδείκνυντο ῥώμης ὅσον εἶχον μέγιστον ἐς τοὺς βαρβάρους, παραχρεώμενοί τε καὶ ἀτέοντες.

Δούρατα μὲν νῦν τοῖς πλέοσι αὐτῶν τηγικαῦτα ἥδη ἐτύγ- 224
χανε κατεηγότα, οἱ δὲ τοῖς ξύφεσι διεργάζοντα τοὺς Πέρσας. καὶ Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ πίπτει ἀνὴρ γενόμενος ἄριστος, καὶ ἔτεροι μετ' αὐτοῦ οὐνομαστοὶ Σπαρτιητέων, τῶν ἐγὼ ως ἀνδρῶν ἀξιῶν γενομένων ἐπιθόμην τὰ οὐνόματα, ἐπιθόμην δὲ καὶ ἀπάντων τῶν τριηκοσίων· καὶ δὴ καὶ Περσέων πίπτουσι ἐνθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ οὐνομαστοί, ἐν δὲ δὴ καὶ Δαρείου δύο παῖδες, Ἀβροκόμης τε καὶ Ὑπεράνθης, ἐκ τῆς Ἀρτάνεω θυγατρὸς Φραταγούνης γεγονότες Δαρείῳ. ὁ δὲ Ἀρτάνης Δαρείου μέν, τοῦ βασιλέος, ἦν ἀδελφεός, Υστάσπεος δὲ τοῦ Ἀρσάμεας παῖς, ὃς καὶ ἐκδιδοὺς τὴν θυγατέρα Δαρείῳ τὸν οἰκον πάντα τὸν ἔχυτον ἐπέδωκε ώς μούνους οἱ ταύτης ἔσύσης τέκνου.

Ἐέρξεώ τε δὴ δύο ἀδελφοὶ ἐνθαῦτα πίπτουσι μαχόμενοι 225
καὶ ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ τοῦ Λεωνίδεω Περσέων τε καὶ Λακεδαιμονίων ὀθίσμὸς ἐγένετο πολλός, ἐς δὲ τοῦτὸν τε ἀρετῇ οἱ "Ελληνες" ὑπεξείρυσαν καὶ ἐτρέψαντο τοὺς ἐναντίους τετράκις. τοῦτο δὲ συνεστήκει; μέχρι οὖς οὖς Ἐπιάλτῃ παρεγένοντο. φένδε τούτους ἥκειν ἐπύθοντο οἱ "Ελληνες", ἐνθεῦτεν ἥδη ἐτεροιοῦτο τὸ νεῖκος· ἐς τε γάρ τὸ στεινὸν τῆς δόδοι ἀνεχώρεον δπίσω, καὶ παραμειψάμενοι τὸ τεῖχος ἐλθόντες ἵζοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες ἀλέες οἱ ἄλλοι πλὴν Θηριών. ὁ δὲ κολωνὸς ἔστι· ἐν τῇ ἐσόδῳ, ὅπου νῦν ὁ λίθινος λέων ἔστηκε ἐπὶ Λεωνίδῃ. ἐν τούτῳ σφέας τῷ χώρῳ ἀλεξομένους μαχαίρησι, τοῖς αὐτῶν ἐτύγχανον ἔτι περιεοῦσαι,

καὶ χερσὶ καὶ στόμασι κατέχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οἱ μὲν ἔξ οἱ ἐναντίης ἐπισπόμενοι καὶ τὸ ἔρυμα τοῦ τείχεος συγχώσαντες, οἱ δέ περιελθόντες πάντοθεν περισταθόντες.

- 226 Λακεδαιμονίων δὲ καὶ Θεσπιέων τοιούτων γενομένων ὅμως λέγεται ἀριστος ἀνὴρ γενέσθαι Σπαρτιήτης Διηγένης, τὸν τόδε φασὶ εἶπαι τὸ ἔπος, πρὶν ἢ συμπιέσθαι σφεας τοῖς Μῆδοισι, πυθόμενον πρός τεν τῶν Τριχηνίων, ὡς, ἐπεὰν οἱ βάρβαροι ἀπιέωσι τὰ τοξεύματα, τὸν γῆλιον ὑπὸ τοῦ πλήθεος τῶν διεστῶν ἀποκρυπτουσι· τοσοῦτο πλῆθος αὐτῶν εἰναι· τὸν δὲ οὐκ ἐκπλαγέντα τούτοις εἶπαι, ἐν ἀλογίῃ ποιεύμενον τὸ Μῆδων πλῆθος, ὡς πάντα σφι ἀγαθὰ ὁ Τρηχίνιος ξεῖνος ἀγγέλλοι, εἰ ἀποκρυπτόντων τῶν Μῆδων τὸν γῆλιον ὑπὸ σκιῇ ἔσοιτο πρὸς αὐτοὺς ἡ μάχη καὶ οὐκ ἐν γῆλιῷ. ταῦτα μὲν καὶ 227 ἄλλα τοιουτότροπα ἐπεά φασι Διηγένεα τὸν Λακεδαιμόνιον λιπέσθαι μνημόσυνα. μετὰ δὲ τοῦτον ἀριστεῦσαι λέγονται Λακεδαιμόνιοι δύο ἀδελφοί, Ἀλφεός τε καὶ Μάρων, Ὁρσιφάντου παῖδες. Θεσπιέων δὲ εύδοκίμες μάλιστα, τῷ οὖνομα ἦν Διθύραμβος Ἀρματίδεω.
- 228 Θαφθεῖσι δέ σφι αὐτοῦ ταύτῃ, τῇ περ ἐπεσον, καὶ τοῖσι πρότερον τελευτήσασι, ἢ τοὺς ὑπὸ Λεωνίδεω ἀποπεμφθέντας οἰχεοθαί, ἐπιγέγραπται γράμματα λέγοντα τάδε·

μνωιάσιν ποιὲ τῇδε τριηκοσίαις ἐμάχοντο
ἐκ Πελοποννάσου χιλιάδες τέτορες.

ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται, τοῖσι δὲ Σπαρτιήτησι ιδίη·
ὦ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, δι τῇδε
κείμεθα τοῖς κείνων δήμαισι πειθόμενοι.

Λακεδαιμονίοιςι μὲν δὴ τοῦτο, τῷ δὲ μάντι τόδε·

μνῆμα τόδε κλεινοῦ Μεγιστία, δν ποτε Μῆδοι
Σπερχειὸν ποταμὸν κτεῖναν ἀμειψάμενοι,
μάντιος, δι τότε κῆρας ἐπερχομένας σάφα εἰδὼς
οὐκ ἔτι Σπάρτης ἥγεμόντας προλιπεῖν.

ἐπιγράμμασι μέν νυν καὶ στήλησι, ἔξω ἦ τὸ τοῦ μάντιος ἐπίγραμμα, Ἀμφικτύονές εἰσὶ σφεας οἱ ἐπικοσμήσαντες τὸ δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίεω Σιμωνίδης ὁ Λεωπρέπεός ἐστι κατὰ ξεινίην δὲπιγράψας.

Δύο δὲ τούτων τῶν τριηκοσίων λέγεται, Εὔρυτόν τε καὶ 229 Ἀριστόδημον, παρεὸν αὐτοῖσι ἀμφοτέροισι κοινῷ λόγῳ χρησαμένοισι ἥ ἀποσωθῆναι δμοῦ ἐς Σπάρτην, ὡς μεμετιμένοι τε ἥσαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὑπὸ Λεωνίδεω καὶ κατεκέατο ἐν Ἀλπηνοῖσι δρυθαλμιῶντες ἐς τό ἔσχατον, ἥ, εἴ γε μὴ ἔβούλοντο νοστῆσαι, ἀποθανεῖν ἄμα τοῖσι ἄλλοισι, παρεόν σφι τούτων τὰ ἔτερα ποιέειν οὐκ ἐθελῆσαι δμοφρονέειν, ἀλλὰ γνώμῃ διενειχθέντας Εὔρυτον μὲν πυθόμενον τῶν Περσέων τὴν περίσσον, αἰτήσαντά τε τὰ ὅπλα καὶ ἐνδύντα, ἄγειν ἔωυτὸν κελεῦσαι τὸν εἶλωτα ἐς τοὺς μαχομένους, ὅκως δὲ αὐτὸν ἥγαγε, τὸν μὲν ἀγαγόντα σίχεοθαι φεύγοντα, τὸν δὲ ἐσπεσόντα ἐς τὸν δμιλὸν διαφθαρῆναι, Ἀριστόδημον δὲ λιποφυχέοντα λειφθῆναι. εἰ μέν νυν ἦν μοῦνον Ἀριστόδημον ἀλγήσαντα ἀπονοστῆσαι ἐς Σπάρτην ἥ καὶ δμοῦ σφεων ἀμφοτέρων τὴν κομιδὴν γενέσθαι, δοκέειν ἐμοὶ οὐκ ἂν σφι Σπαρτιήτας μῆνιν οὐδεμίαν προσθέσαι· νυνὶ δὲ τοῦ μὲν αὐτῶν ἀπολομένου, τοῦ δὲ τῆς μὲν αὐτῆς ἐχομένου προφάσιος, οὐκ ἐθελήσαντος δὲ ἀποθνήσκειν, ἀναγκαίως σφι ἔχειν μηνίσαι μεγάλως Ἀριστοδήμῳ.

Οἱ μέν νυν οὕτω σωθῆναι λέγουσι Ἀριστόδημον ἐς 230 Σπάρτην καὶ διὰ πρόφασιν τοιήνδε, οἱ δὲ ἄγγελον πεμψθέντα ἐν τοῦ στρατοπέδου, ἔξεδν αὐτῷ καταλαβεῖν τὴν μάχην γινομένην οὐκ ἐθελῆσαι, ἀλλὰ ὑπομείναντα ἐν τῇ δόρῃ περιγενέσθαι. τὸν δὲ συνάγγελον αὐτοῦ ἀπικόμενον 231 ἐς τὴν μάχην ἀποθανεῖν. ἀπονοστήσας δὲ ἐς Λακεδαιμόνα ὁ Ἀριστόδημος ὅνειδός τε εἶχε καὶ ἀτιμήν· πάσχων δὲ τοιάδε γήιμωτο· οὕτε οἱ πῦρ οὐδεὶς ἔναυε Σπαρτιη-

τέων ούτε διελέγετο, ὅνειδος τε εἶχε δ τρέσας Ἀριστόδημος καλέσμενος, ἀλλ' ὁ μὲν ἐν τῇ ἐν Ηλαταιῆσι μάχῃ ἀνέλαβε πᾶσαν τὴν ἐπενειχθεῖσάν οἱ αἰτίην. λέγεται δὲ καὶ ἄλλον ἀποπεμφθέντα ἄγγελον ἐς Θεσσαλίην τῶν τριηκοσίων τούτων περιγένεσθαι, τῷ δύνομα εἶναι Παντίτην· νοστήσαντα δὲ τοῦτον ἐς Σπάρτην, ὡς ητίμωτο, ἀπάγξασθαι.

VIII

*A'. Κατάπλους τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου εἰς Σαλαμῖνα.
Ἐκκένωσις τῶν Ἀθηνῶν.—Ἄλωσις τῶν Ἀθηνῶν καὶ πυρπόλησις τῆς ἀκροπόλεως αὐτῶν.*

480 π. X.

(Κεφ. 40—42, 49—55)

Ο δὲ Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισοῦ 40 Ἀθηναίων δεγθέντων ἐς Σαλαμῖνα κατίσχει τὰς νέας. τῶνδε δὲ εἰνεκεν προσεδεήθησαν αὐτῶν σχεῖν πρὸς Σαλαμῖνα Ἀθηναῖς, ἵνα αὐτοὶ παιδάς τε καὶ γυναικας ὑπεξαγάγωνται ἐκ τῆς Ἀττικῆς, πρὸς δὲ καὶ βουλεύεσθαι, τὸ ποιητέον αὐτοῖς ἔσται. ἐπὶ γὰρ τοῖς κατήκωσι πρήγμασι βουλὴν ἔμελλον ποιήσοισθαι ὡς ἐψευσμένοι γνώμης. δικέοντες γὰρ εύρησειν Πελοποννησίους πανδημεὶ ἐν τῇ Βοιωτίῃ ὑποκατημένους τὸν βάρβαρὸν τῶν μὲν εὔρον οὐδὲν ἔδν, οἱ δὲ ἐπυνθάνοντο τὸν Ἰσθμὸν αὐτοὺς τειχέοντας, τὴν Πελοπόννησον περὶ πλεύστους τε ποιευμένους περιεῖναι καὶ ταῦτην ἔχοντας ἐν φυλακῇ, τὰ ἄλλα δὲ ἀπιέναι. ταῦτα πυνθανόμενοι οὕτω δὴ προσεδεήθησάν σφεων σχεῖν πρός τὴν Σαλαμῖνα·

41 Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι κατέσχον ἐς τὴν Σαλαμῖνα, Ἀθηναῖοι δὲ ἐς τὴν ἑωυτῶν. μετὰ δὲ τὴν ἀπιξιν ἀγήρυγμα ἐποιήσαντο, Ἀθηναίων τῇ τις δύναται, σώζειν τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέ·

τας. ἐνθαῦτα οἱ μὲν πλεῖστοι ἐς Τροιζῆνα ἀπέστειλαν, οἱ δὲ
ἐς Αἴγιναν, οἱ δὲ ἐς Σαλαμίνα. ἔπειταν δὲ ταῦτα ὑπεκθέ-
σθαι, τῷ χρηστηρίῳ τε βουλόμενοι ὑπηρετέειν καὶ δὴ καὶ
τοῦδε εἶνεκεν οὐκ ἥκιστα λέγουσι. Ἀθηναῖοι δὴ μέγαν
ψύλακα τῆς ἀκροπόλιος ἐνδιαιτάσθαι ἐν τῷ ἵρῳ. λέγουσι τε
ταῦτα καὶ δὴ καὶ ὡς ἔντι ἐπιμήνια ἐπιτελέουσι προτιθέντες
τὰ δὲ ἐπιμήνια μελιτέεσσά ἔστι. αὕτη δὲ ἡ μελιτέεσσα ἐν τῷ
πρόσθιε αἰεὶ χρόνῳ ἀναισιμουμένη τότε ἦν ἄφαντος. σημη-
νάσης δὲ ταῦτα τῆς ἱρείης μᾶλλον τι οἱ Ἀθηναῖοι καὶ προ-
θυμότερον ἐξέλιπον τὴν πόλιν ὡς καὶ τῆς θεοῦ ἀπολελο-
πύνης τὴν ἀκρόπολιν. ὡς δὲ σφι πάντα ὑπεξέκειτο, ἐπλεον
ἔς τὸ στρατόπεδον.

Ἐπεὶ δὲ οἱ ἀπὸ Ἀρτεμισίου ἐς Σαλαμίνα κατέσχον τὰς 42
νέας, συνέρρεε καὶ δ λοιπὸς πυνθανόμενος δ τῶν Ἑλλήνων
ναυτικὸς στρατὸς ἐκ Τροιζῆνος· ἐς γάρ Πώγωνα, τὸν Τροι-
ζηνίων λιμένα, προείρητο συλλέγεσθαι. συνελέχθησάν τε
δὴ πολλῷ πλεῦνες ιέεις, ἡ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἐναυμάχεον, καὶ
ἀπὸ πολιών πλεύνων. ναύαρχος μὲν νυν ἐπῆριν ωύτός, διπερ
ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, Εύρυθιάδης Εύρυκλείδεω, ἀνὴρ Σπαρτιήτης
οὐ μέντοι γένεος τοῦ βασιλήσιον ἔών.

Ως δὲ ἐς τὴν Σαλαμίνα συνῆλθον οἱ στρατηγοί, ἔθου-
λεύοντο προθέντος Εύρυθιάδεω γνώμην ἀποφαίνεσθαι τὸν 49
βουλόμενον, ὃκου δοκέσι ἐπιτηδεύτατον είναι ναυμαχίην
ποιέεσθαι, τῶν αὐτοὶ χωρέων ἐγκρατέες εἰσὶν ἡ γάρ Ἀττικὴ
ἀπειτοῦσθη, τῶν δὲ λοιπέων πέρι προετίθεται. αἱ γνῶμαι δὲ
τῶν λεγόντων αἱ πλεῖσται συνεξέπιπτον πρὸς τὸν Ἰσθμὸν
πλάσαντας ναυμαχέειν πρὸ τῆς Ηελοποννήσου, ἐπιλέγοντες
τὸν λόγον τόνδε, ὡς, ἢν νικηθέωσι τῇ ναυμαχίῃ, ἐν Σαλαμίνι
μὲν ἔντες πολιορκήσονται ἐν νήσῳ, ἵνα σφι τιμωρίη οὐδεμία
ἐπιφανήσεται, πρὸς δὲ τῷ Ἰσθμῷ ἐς τοὺς ἑωυτῶν ἐξοίσονται.

Ταῦτα τῶν ἀπὸ Ηελοποννήσου στρατηγῶν ἐπιλέγομέ- 50

νων ἐληλύθεε ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἀγγέλλων γίκειν τὸν βάρβα-
ρον ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ πᾶσαν αὐτὴν πυρπολέεσθαι. ὁ γὰρ
διὰ Βοιωτῶν τραπόμενος στρατὸς ἅμα Ξέρξῃ ἐμπρήσας Θε-
σπιέων τὴν πόλιν, αὐτῶν ἐκλελοιπότων ἐς Πελοπόννησον,
καὶ τὴν Πλαταιέων ὡσαύτως, γίκε τε ἐς τὰς Ἀθήνας καὶ
πάντα ἐκείνα ἐδήγησε. ἐνέπρησε δὲ Θέσπειάν τε καὶ Πλά-
ταιαν πυθόμενος Θγβαίων, ὅτι οὐκ ἐμῆδιζον. ἀπὸ δὲ τῆς δια-
βάσιος τοῦ Ἑλλησπόντου, ἔνθεν πορεύεσθαι γίρξαντο οἱ βάρ-
51 βαροί, ἵνα αὐτοῦ διατρίψαντες μῆνα, ἐν τῷ διέβαινον ἐς τὴν
Εὐρώπην, ἐν τρισὶ ἑτέροισι μησὶ ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ,
Καλλιάδεω ἄρχοντος Ἀθηναίοισι.

Καὶ αἰρέουσι ἐρῆμον τὸ ἄστυ, καὶ τινας δλίγους εὑρί-
σκουσι τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ ἥρῳ ἐόντας, ταμίας τε τοῦ ἱροῦ
καὶ πένητας ἀνθρώπους, οἱ φραξάμενοι τὴν ἀκρόπολιν θύ-
ρησί τε καὶ ξύλοισι γημύνοντο τοὺς ἐπιόντας, ἅμα μὲν ὑπ' ἀ-
οθενείης βίσου οὐκ ἐκχωρήσαντες ἐς Σαλαμῖνα, πρὸς δὲ αὐτοὺς
δοκέοντες ἔξευρηκέναι τὸ μαντήιον, τὸ δὴ Ηὔθιην σφι ἔχρησε,
τὸ ξύλιον τείχος ἀνάλωτον ἔσεσθαι· αὐτὸς δὴ τοῦτο εἶναι τὸ
52 ικρησφύγετον κατὰ τὸ μαντήιον καὶ οὐ τὰς νέας. Οἱ δὲ Ηέρ-
σαι ιζόμενοι ἐπὶ τὸν καταντίον τῆς ἀκροπόλιος ὅχθον, τὸν
Ἀθηναῖοι καλέουσι Ἀρήιον πάγον, ἐπολιόρκεον τρόπον
τοιόνδε ὅκως στυππεῖν περὶ τοὺς διστοὺς περιθέντες ἄψειαν,
ἐτέξευσον ἐς τὸ φράγμα. ἐνθαῦτα Ἀθηναίων οἱ πολιορκεό-
μενοι ὅμως γημύνοντο, καίπερ ἐς τὸ ἔσχατον κακοῦ ἀπιγμέ-
νοι καὶ τοῦ φράγματος προδεδωκότος. οὐδὲ λόγους τῶν Ηει-
σιστρατιδέων προσφερόντων περὶ διμολογίης ἐνεδέκοντο, ἀμυ-
νόμενοι δέ ἄλλα τε ἀντεμηγανῶντο καὶ δὴ καὶ προσιόντων
τῶν βαρβάρων πρὸς τὰς πύλας δλοιτρόχους ἀπίεσαν, ὥστε
Ξέρξην ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἀπορίησι ἐνέχεσθαι οὐ δυνάμενόν
σφεας ἐλεῖν.

53 Χρόνῳ δ' ἐκ τῶν ἀπόρων ἐφάνη δή τις ἔξοδος τοῖσι βαρ-

θάρσους· ἔδεις γὰρ κατὰ τὸ θεοπρόπιον πᾶσαν τὴν Ἀττικὴν τὴν ἐν τῇ ἡπείρῳ γενέσθαι ὑπὸ Ηέρσης· ἔμπροσθε δὲ πρὸ τῆς ἀκροπόλιος, ὅπισθε δὲ τῶν πυλέων καὶ τῆς ἀνόδου, τῇ δὴ εὗτε τις ἐφύλασσε εὐτὸν ἥλπιος, μὴ κοτέ τις κατὰ ταῦτα ἀναβαίη ἀνθρώπων, ταύτη ἀνέβησάν τινες κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Κέλροπος θυγατρὸς Ἀγλαύρου, καίτοι περ ἀποκρύμνου ἔντος τοῦ χώρου. ὡς δὲ εἶδον αὐτοὺς ἀναβεβηκότας οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν, οἱ μὲν ἐρρίπτεον ἐωυτοὺς κατὰ τοῦ τείχεος κάτω καὶ διεφθείροντο, οἱ δὲ ἐς τὸ μέγαρον κατέφευγον. τῶν δὲ Περσέων οἱ ἀναβεβηκότες πρῶτον μὲν ἐτράποντο πρὸς τὰς πύλας, ταύτας δὲ ἀνοίξαντες τοὺς ἵκέτας ἐφόνευον· ἐπεὶ δέ σφι πάντες κατέστρωντο, τὸ ἱρὸν συλήσαντες ἐνέπρησαν τὴν ἀκρόπολιν.

Σχόλιον δὲ παντελέως τὰς Ἀθήνας Εὔρεντος ἀπέπειρψε ἐξ 54 Σοῦσα ἄγγελον ἵππεα Ἀρταβάνῳ ἀγγελέοντα τὴν παρεστῶσάν σφι εὐπρηξίην. ἀπὸ δὲ τῆς πέμψιος τοῦ κύρους δευτέρη γῆμέρῃ συγκαλέσας Ἀθηναίων τοὺς φυγάδας, ἐωυτῷ δὲ ἐπομένους, ἐκέλευε τρόπῳ τῷ σφετέρῳ θῦσαι τὰ ἱρὰ ἀναβάντας ἐς τὴν ἀκρόπολιν, εἴτε δὴ διὰ τὸν ὄφιν τινὰ ἴδων ἐνυπνίου ἐντέλλετο ταῦτα, εἴτε καὶ ἐνθύμιον οἱ ἐγένετο ἔμπρήσαντι τὸ ἱρόν. οἱ δὲ φυγάδες τῶν Ἀθηναίων ἐποίησαν τὰ ἐντεταλμένα. Τοῦ δὲ εἰνεκεν τούτων ἐπειμνήσθην, φράσω. ἔστι ἐν τῇ 55 ἀκρόπολι ταύτη Ἐρεχθίους τοῦ γηγενέος λεγομένου εἶναι νῆσος, ἐν τῷ ἐλαίῃ τε καὶ θάλασσα ἔνι, τὰ λόγος παρ' Ἀθηναίων Ποσειθέωνά τε καὶ Ἀθηναίγην ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρης μαρτύρια θέσθαι. ταύτην δὲ τὴν ἐλαίην ἄμα τῷ ἄλλῳ ἵρῳ κατέλαβε ἔμπρησθηναι ὑπὸ τῶν βαρθάρων· δευτέρη δὲ γῆμέρῃ ἀπὸ τῆς ἔμπρήσιος Ἀθηναίων οἱ θύειν ὑπὸ βασιλέος κελευόμενοι, ὡς ἀνέβησαν ἐς τὸ ἱρόν, ὡρων βλαστὸν ἐκ τοῦ στελέχεος δσον τε πηγυαλίον ἀναδεδραμηκότα. εὗτοι μέν νυν ταῦτα ἔφρασαν.

B'. Πολεμικὸν συμβούλιον τῶν Ἑλλήνων.
(Κεφ. 56—64)

- 56 Οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἑλληνες, ὡς σφι ἔξηγγέλθη, ὃς
ἔσχε τὰ περὶ τὴν Ἀθηνέων ἀκρόπολιν, ἐς τοσοῦτον θόρυβον
ἀπίκοντο, ὥστε ἔνιοι τῶν στρατηγῶν οὐδὲ κυρωθῆναι ἔμε-
νον τὸ προκείμενον πρῆγμα, ἀλλ’ ἐς τε τὰς νέας ἐσέπιπτον
καὶ ιστία δείροντο ὡς ἀποθευτόμενοι. τοῖςί τε ὑπολειπομέ-
νοισι αὐτῶν ἐκυρώθη πρὸ τοῦ Ἰσθμοῦ ναυμαχέειν. νύξ τε
ἐγίνετο, καὶ οἱ διαλυθέντες ἐκ τοῦ συνεδρίου ἐσέβαινον ἐς
τὰς νέας.
- 57 Ἐνθαῦτα δὴ Θεμιστοκλέα ἀπικόμενον ἐπὶ τὴν νέα εἰρετο
Μνησίφιλος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὃ τι σφι εἴη βεβουλευμένον.
πυθόμενος δὲ πρὸς αὐτοῦ, ὃς εἴη δεδογμένον ἀνάγειν τὰς
νέας πρὸς τὸν Ἰσθμὸν καὶ πρὸ τῆς Πελοποννήσου ναυμα-
χέειν, εἶπε· «Οὐ τοι ἄρα, ἦν ἀπαείρωσι τὰς νέας ἀπὸ Σα-
λαμῖνος, περὶ οὐδεμιῆς ἔτι πατρίδος ναυμαχῆσεις· κατὰ γὰρ
πόλις ἔκαστοι τρέφονται, καὶ οὕτε σφέας Ἐύρυνιάδης κατέ-
χειν δυνήσεται οὕτε τις ἀνθρώπων ἄλλος, ὥστε μὴ οὐ δια-
σκεδασθῆναι τὴν στρατιήν, ἀπολέεται τε ἡ Ἑλλὰς ἀθου-
λίησι. ἀλλ’ εἰ τις ἔστι μηχανή, ἢθι καὶ πειρῶ διαχέαι τὰ
βεβουλευμένα, ἦν κως δύνη ἀναγνῶσαι Ἐύρυνιάδην μεταθου-
λεύσασθαι, ὥστε αὐτοῦ μένειν».
- 58 Κάρτα τε τῷ Θεμιστοκλέι ἤρεσε ἡ ὑποθήκη, καὶ οὐδὲν
πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος ἦιε ἐπὶ τὴν νέα τὴν Εύρυνιάδεω.
ἀπικόμενος δὲ ἔφη ἐθέλειν οἱ κοινόν τι πρῆγμα συμμίξαι
ὅ δ’ αὐτὸν ἐς τὴν νέα ἐκέλευε ἐσβάντα λέγειν, εἰ τι θέλει.
Ἐνθαῦτα δὲ Θεμιστοκλέης παριζόμενός οἱ καταλέγει ἐκεῖνά
τε πάντα, τὰ ἥκουσε Μνησίφιλος, ἐωτοῦ ποιεύμενος, καὶ
ἄλλα πολλὰ προστιθείς, ἐς δὲ ἀνέγνωσε χρηζῶν ἐκ τε τῆς
νεός ἐκβῆναι συλλέξαι τε τοὺς στρατηγοὺς ἐς τὸ συνέδριον.

Ως δὲ ἄρα συνελέχθησαν, πρὶν ἦ τὸν Εύρυθιάδην προ- 59
θεῖναι τὸν λόγον, τῶν εἶναιν συνήγαγε τοὺς στρατηγούς,
πολλὸς ἦν ὁ Θεμιστοκλέης ἐν τοῖσι λόγοισι οἰα κάρτα δεξ-
μενος. λέγοντος δὲ αὐτοῦ ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς Ἀδεμαν-
τος ὁ Ὡκύτου εἶπε «Ὦ Θεμιστόκλεες, ἐν τοῖσι ἀγῶσι οἱ
προεξανιστάμενοι ῥιπίζονται». ὁ δὲ ἀπολυόμενος ἔφη «Οἱ
δέ γε ἐγκαταλειπόμενοι οὐ στεφανοῦνται».

Τότε μὲν ἡπίως πρὸς τὸν Κορίνθιον ἀμείψατο· πρὸς δὲ 60
τὸν Εύρυθιάδην ἔλεγε ἐκείνων μὲν ἔτι οὐδὲν τῶν πρότερον
λεχθέντων, ὡς, ἐπεὰν ἀπαείρωσι ἀπὸ Σαλαμῖνος, διαδρή-
σονται παρεόντων γὰρ τῶν συμμάχων οὐκ ἔφερέ οἱ κόσμον
οὐδένα κατηγορέειν. ὁ δὲ ἄλλου λόγου εἴχετο λέγων τάδε.

«Ἐν σοὶ νῦν ἔστι σῶσαι τὴν Ἑλλάδα, ἢν ἐμοὶ πείθῃ
ναυμαχίην αὐτοῦ μένων ποιέεσθαι, μηδὲ πειθόμενος τούτων
τοῖσι λόγοισι ἀναζεύξῃς πρὸς τὸν Ἰσθμὸν τὰς νέας. ἀντίθες
γὰρ ἑκάτερον ἀκούσας. πρὸς μὲν τῷ Ἰσθμῷ συμβάλλων ἐν
πελάγει ἀναπεπταμένῳ ναυμαχήσεις, τὸ γῆκιστα ἡμῖν σύμ-
φορόν ἔστι νέας ἔχουσι βαρυτέρας καὶ ἀριθμὸν ἐλάσσονας.
τοῦτο δὲ ἀπολέεις Σαλαμῖνά τε καὶ Μέγαρα καὶ Αἴγιναν,
ἷγνπερ καὶ τὰ ἄλλα εὐτυχήσωμεν. ἂμα γὰρ τῷ ναυτικῷ αὐ-
τῶν ἔφεται καὶ ὁ πεζὸς στρατός, καὶ οὕτω σφέας αὐτὸς ἀξεῖς
ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον, κινδυνεύσεις τε ἀπάσῃ τῇ Ἑλλάδι.
Ὕπερ, τὰ ἐγὸν λέγω, ποιήσῃς, τοσάδε ἐν αὐτοῖσι χρηστὰ
εὑρήσεις· πρῶτα μὲν ἐν στεινῷ συμβάλλοντες νηυσὶ δλίγησοι
πρὸς πολλάς, ἢν τὰ οἰκότα ἐκ τοῦ πολέμου ἐκβαίνῃ, πολλὸν
κρατήσομεν· τὸ γὰρ ἐν στεινῷ ναυμαχέειν πρὸς ἡμέων ἔστι,
ἐν εὐρυχωρίῃ δὲ πρὸς ἐκείνων. αὗτις δὲ Σαλαμῖς περιγίνε-
ται, ἐς τὴν ἡμῖν ὑπέκκειται τέκνα τε καὶ γυναικες. καὶ μὴν
καὶ τόδε ἐν αὐτοῖσι ἔνεστι, τοῦ καὶ περιέχεσθε μάλιστα·
ὅμοιώς αὐτοῦ τε μένων προναυμαχήσεις Πελοποννήσου καὶ
πρὸς τῷ Ἰσθμῷ, οὐδέ σφεας, εἴπερ εὖ φρονέεις, ἀξεῖς ἐπὶ

τὴν Πελοπόννησον. "Ἡν δέ γε καὶ, τὰ ἐγὼ ἐλπίζω, γένηται καὶ νικήσωμεν τῇσι νησί, οὕτε ὑμῖν ἐξ τὸν Ἰσθμὸν παρέσονται οἱ βάρβαροι οὕτε προδήσονται ἐκαστέρω τῇσι Ἀττικῆς, ἀπίσσι τε οὐδενὶ κόσμῳ, Μεγάροισί τε κερδανέομεν περιεοῦσι καὶ Αἰγίνη καὶ Σαλαμῖνι, ἐν τῇ ἡμῖν καὶ λόγιόν ἔστι τῶν ἐχθρῶν κατύπερθε γενέσθαι. οἰκότα μὲν νυν βουλευομένοισι ἀνθρώποισι ὡς τὸ ἐπίπαν ἐθέλει γίνεσθαι· μὴ δὲ οἰκότα βουλευομένοισι οὐκ ἐθέλει οὐδὲ ὁ Θεὸς προσχωρέειν πρὸς τὰς ἀνθρωπηίας γνώμας».

61 Ταῦτα λέγοντος Θεμιστοκλέος αὗτις ὁ Κορίνθιος Ἀδείμαντος ἐπεφέρετο, σιγᾶν τε κελεύων, τῷ μή ἐστι πατρίς, καὶ Εύρυδιάδην οὐκ ἐῶν ἐπιψηφίζειν ἀπόλι τὸν πόλιν γὰρ τὸν Θεμιστοκλέα παρεχόμενον οὕτω ἐκέλευε γνώμας συμβάλλεσθαι. ταῦτα δέ οἱ προέφερε, δι τῇ ἡλώκεσάν τε καὶ κατείχοντο αἱ Ἀθῆναι. τότε δὴ ὁ Θεμιστοκλέης κεῖνόν τε καὶ τοὺς Κορινθίους πολλά τε καὶ κακὰ ἔλεγε, ἐωυτοῖσί τε ἐδήλου λόγῳ ὡς εἴη καὶ πόλις καὶ γῆ μέζων ἥπερ ἐκείνοισι, ἔστ' ἀν διηγόσιαι νέες σφι ἔωσι πεπληρωμέναι. οὐδαμοὺς 62 γὰρ Ἑλλήνων αὐτοὺς ἐπιόντας ἀποκρούσεσθαι. Σημαίνων δέ ταῦτα τῷ λόγῳ διέβαινε ἐς Εύρυδιάδην, λέγων μᾶλλον ἐπεστραμμένα. «Σὺ εὶ μενέεις αὗτοῦ καὶ μένων ἔσεαι ἀνὴρ ἀγαθός· εὶ δέ μή, ἀνατρέψεις τὴν Ἑλλάδα. τὸ πᾶν γὰρ ἡμῖν τοῦ πολέμου φέρουσι αἱ νέες. ἀλλ' ἐμοὶ πείθεο, εὶ δέ ταῦτα μή ποιήσεις, ἡμεῖς μέν, ὡς ἔχομεν, ἀναλαβόντες τοὺς οἰκέτας κομιεύμεθα ἐς Σιριν τὴν ἐν Ἰταλίῃ, ἥπερ ἡμετέρη τέ ἔστι ἐκ παλαιοῦ ἔτι, καὶ τὰ λόγια λέγει ὑπ' ἡμέων αὐτὴν δεῖν κτισθῆναι· ὑμεῖς δὲ συμμάχων τοιῶνδε μουνωθέντες μεμνήσεσθε τῶν ἐμῶν λόγων».

63 Ταῦτα δὲ Θεμιστοκλέος λέγοντος ἀνεδιδάσκετο Εύρυδιάδης δοκέειν δέ μοι, ἀρρωδήσας μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους ἀνεδιδάσκετο, μή σφεας ἀπολίπωσι, ἦν πρὸς τὸν Ἰσθμὸν

ἀνάγη τὰς νέας· ἀπολιπόντων γὰρ Ἀθηναίων οὐκέτι ἐγίνοντο ἀξιόμαχοι οἱ λοιποί· ταύτην δὴ αἰρέεται τὴν γνώμην, αὐτοῦ μένοντας διαναυμαχέειν. οὕτω μὲν οἱ περὶ Σαλαμῖνα 64 ἔπειτι ἀκροβολισάμενοι, ἐπείτε Εύρυθιάδη ἔδοξε, αὐτοῦ παρεσκευάζοντο ώς ναυμαχήσοντες. ἢμέρη τε ἐγίνετο καὶ ἄμα τῷ ἥλιῳ ἀνιόντι σεισμὸς ἐγένετο ἐν τε τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσσῃ. ἔδοξε δέ σφι εὗξασθαι τοῖσι θεοῖσι καὶ ἐπικαλέσασθαι τοὺς Αἰακίδας συμμάχους. ώς δέ σφι ἔδοξε, καὶ ἐποίευν ταῦτα· εὐξάμενοι γὰρ πᾶσι τοῖσι θεοῖσι αὐτόθεν μὲν ἐν Σαλαμῖνος Λιαντά τε καὶ Τελαμῶνα ἐπεκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Αἴακὸν καὶ τοὺς ἄλλους Αἰακίδας νέα ἀπέστελλον ἐς Αἴγιναν.

Γ'. Προσπάθειαι τοῦ Θεμιστοκλέους ὅπως οἱ "Ελληνες ναυμαχήσωσιν ἐν Σαλαμῖνι.

(Κεφ. 74 - 76, 78 - 82)

Οἱ μὲν δὴ ἐν τῷ Ἰσθμῷ τοιούτῳ πόνῳ συνέστασαν, ἀτε 74 περὶ τοῦ παντὸς ἥδη δρόμου θέοντες καὶ τῇσι νηυσὶ οὐκ ἐλπίζοντες ἐλλάμψεσθαι· οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι ὅμως ταῦτα πυνθανόμενοι ἀρρώδεον οὐκ οὕτω περὶ σφίσι αὐτοῖσι δειμαίνοντες, ώς περὶ τῇ Πελοποννήσῳ. τέως μὲν δὴ αὐτῶν ἀνήρ ἀνδρὶ παραστὰς σιγῇ λόγον ἐποιέετο, θῶμα ποιεύμενοι τὴν Εύρυθιάδεω ἀδουλίγην, τέλος δὲ ἐξερράγη ἐς τὸ μέσον. σύλλογός τε δὴ ἐγίνετο, καὶ πολλὰ ἐλέγετο περὶ τῶν αὐτῶν, οἱ μὲν, ώς ἐς τὴν Πελοπόννησον χρεὸν εἴη ἀποπλέειν καὶ περὶ ἐκείνης κινδυνεύειν μηδὲ πρὸ χώρης δοριαλώτου μένοντας μάχεσθαι, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Αἴγινῆται καὶ Μεγαρέες αὐτοῦ μένοντας ἀμύνεσθαι.

'Ἐνθαῦτα Θεμιστοκλέης, ώς ἐσσοῦτο τῇ γνώμῃ ὑπὸ τῶν 75 Πελοποννησίων, λαθὼν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ συνεδρίου, ἐξελθὼν

δὲ πέμπει ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ Μῆδων ἄνδρα πλούφῳ, ἐντειλάμενος τὰ λέγειν χρεόν, τῷ οὐνομα μὲν ἦν Σίκιννος, οἰκέτης δὲ καὶ παιδαγωγὸς ἦν τῶν Θεμιστοκλέος παῖδων· τὸν δὴ ὥστερον τούτων τῶν πρηγμάτων Θεμιστοκλέης Θεσπιέα τε ἐποίησε, ὡς ἐπεδέκοντο οἱ Θεσπιέες πολιτήτας, καὶ γρήμασι ὅλιον. ὃς τότε πλούφῳ ἀπικόμβενος ἔλεγε πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν βαρβάρων τάδε· «Ἐπεμφέ με στρατηγὸς ὁ Ἀθηναίων λάθρῃ τῶν ἄλλων Ελλήνων (τυγχάνει γὰρ φρονέων τὰ βασιλέος καὶ βουλόμενος μᾶλλον τὰ ὑμέτερα κατύπερθε γίνεσθαι ἢ τὰ τῶν Ελλήνων πρήγματα) φράσοντα, ὅτι εἰ Ἐλληνες δργησμὸν βουλεύονται καταρρωδηκότες, καὶ νῦν παρέχει κάλλιστον ὑμέας ἔργον ἀπάντων ἐξεργάσασθαι, ἵνα μὴ περιθῇτε διαδράντας αὐτούς. οὕτε γὰρ ἀλλήλοισι δόμοφρονέουσι οὔτ' ἔτι ἀντιστήσονται ὑμῖν, πρὸς ἐωυτούς τε σφέας ὅψεσθε ναυμαχέοντας, τοὺς τὰ ὑμέτερα φρονέοντας καὶ τοὺς μή».

76 Ο μὲν ταῦτα σφι σημήνας ἐκποδὼν ἀπαλλάσσετο· τοῖσι δὲ ὡς πιστὰ ἐγίνετο τὰ ἀγγελθέντα, τοῦτο μὲν ἐς τὴν νησίδα τὴν Ψυττάλειαν, μεταξὺ Σαλαμῖνός τε κειμένην καὶ τῆς ἡπείρου, πολλοὺς τῶν Πέρσέων ἀπεβίβασαν· τοῦτο δέ, ἐπειδὴ ἐγίνοντο μέσαι νύκτες ἀνῆγον μὲν τὸ ἀπ' ἐσπέρης κέρας κυκλούμενοι πρὸς τὴν Σαλαμῖνα, ἀνῆγον δὲ οἱ ἀμφὶ τὴν Κέον τε καὶ τὴν Κυνόσουραν τεταγμένοι, κατεῖχόν τε μέχρι Μουνιχίης πάντα τὸν πορθμὸν τῇσι νησοῖς. τῶνδε δὲ εἶνεκεν ἀνῆγον τὰς νέας, ἵνα δὴ τοῖς· Ἐλλησι μηδὲ φυγεῖν ἐξῆ, ἀλλ' ἀπολαμφθέντες ἐν τῇ Σαλαμῖνι δοւεν τίσιν τῶν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἀγωνισμάτων. ἐς δὲ τὴν νησίδα Ψυττάλειαν καλεομένην ἀπεβίβαζον τῶν Πέρσέων τῶνδε εἶνεκεν, ὡς, ἐπεὰν γίνηται ναυμαχίη, ἐνθαῦτα μάλιστα ἐξοισομένων τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν ναυγγίων (ἐν γὰρ δὴ πόρῳ τῆς ναυμαχίης τῆς μελλούσης ἔσεσθαι ἔκειτο ἡ νῆσος), ἵνα τοὺς μὲν

περιποιέωσι, τοὺς δὲ διαφθείρωσι. ἐποίευν δὲ σιγῇ ταῦτα, ώς μὴ πυνθανοίτο οἱ ἔναντίοι. οἱ μὲν δὴ ταῦτα τῆς νυκτὸς ἀποκοιμηθέντες παραρτέοντο.

Τῶν δὲ ἐν Σαλαμῖνι στρατηγῶν ἐγίνετο ωθισμὸς λόγων πολλός. γῆδεσαν δὲ οὕκω, ὅτι σφέας περιεκυλοῦντο τῇσι νηυσὶ οἱ βάρβαροι, ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέρης ὥρων αὐτοὺς τεταγμένους, ἐδόκεον κατὰ χώρην εἶναι. συνεστηκότων δὲ τῶν στρατηγῶν ἐξ Αἰγίνης διέβη Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος μέν, ἐξωστρακισμένος δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου, τὸν ἐγὼ νενόμικα, πυνθανόμενος αὐτοῦ τὸν τρόπον, ἀριστον ἄνδρα γενέσθαι ἐν Ἀθήνῃσι καὶ δικαιότατον. οὗτος δύναρ στὰς ἐπὶ τὸ συνέδριον ἐξεκαλέετο Θεμιστοκλέα ἔοντα μὲν ἐωυτῷ οὐ φίλον, ἐχθρὸν δὲ τὰ μάλιστα ὑπὸ δὲ μεγάθεος τῶν παρεόντων κακῶν λήθην ἐκείνων ποιεύμενος ἐξεκαλέετο θέλων αὐτῷ συμμιξαί, προακηκόει δέ, ὅτι σπεύδοιεν οἱ ἀπὸ Πελοποννήσου ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς τὸν Ἰσθμόν. ώς δὲ ἐξῆλθε οἱ Θεμιστοκλέης, ἔλεγε Ἀριστείδης τάδε: «Ἔμέας στασιάζειν χρεόν ἔστι ἐν τε τῷ ἄλλῳ καιρῷ καὶ δὴ καὶ ἐν τῷδε περὶ τοῦ ὀκότερος ἡμέων πλέω ἀγαθὰ τὴν πατρίδα ἐργάσεται. λέγω δὲ τοι, ὅτι ἵσον ἔστι πολλά τε καὶ δλίγα λέγειν περὶ ἀπόπλου τοῦ ἐνθεῦτεν Πελοποννησίοισι. ἐγὼ γάρ αὐτόπτης τοι λέγω γενόμενος, ὅτι νῦν, οὐδὲ ἦν θέλωσι Κορίνθιοί τε καὶ αὐτὸς Εύρυθιάδης, οἰοί τε ἔσονται ἐκπλῶσαι περιεχόμεθα γάρ ὑπὸ τῶν πολεμίων κύκλῳ. ἀλλ' ἐσελθών σφι ταῦτα σήμηνον».

Ο δ' ἀμείθετο τοισίδε. Κάρτα τε χρηστὰ διακελεύεαι καὶ εὗ ἥγγειλας· τὰ γάρ ἐγὼ ἐδεέμην γενέσθαι, αὐτὸς αὐτόπτης γενόμενος ἥκεις. ἵσθι γάρ ἐξ ἐμέο τὰ ποιεύμενα ὑπὸ Μήδων. ἔδει γάρ, ὅτε οὐκ ἔκόντες ἥθελον ἐς μάχην κατιστασθαι οἱ Ἑλληνες, ἀέκοντας παραστήσασθαι. σὺ δέ, ἐπειπερ ἥκεις χρηστὰ ἀπαγγέλλων, αὐτός σφι ἥγγειλον· ἦν γάρ

έγώ αὐτὰ λέγω, δόξω πλάσας λέγειν καὶ οὐ πείσω ὡς οὐ ποιεύντων τῶν βαρβάρων ταῦτα ἀλλά σφι σήμηνον αὐτὸς παρελθών, ὡς ἔχει. ἐπεὰν δὲ σημήνῃς, ἦν μὲν πείθωνται, ταῦτα δὴ τὰ κάλλιστα· ἦν δὲ αὐτοῖς μὴ πιστὰ γένηται, δμοῖον ἡμῖν ἔσται· οὐ γὰρ ἔτι διαδρήσονται, εἴπερ περιεχόμεθα πανταχόθεν, ὡς σὺ λέγεις». ταῦτα ἔλεγε παρελθὼν δὲ Ἀριστείδης, φάμενος ἐξ Αἰγαίης τε ἥκειν καὶ μόγις ἐκπλῶσαι λαθὼν τοὺς ἐπορμέοντας περιέχεσθαι γὰρ πᾶν τὸ στρατόπεδον τὸ Ἐλληνικὸν ὑπὸ τῶν νεῶν τῶν Ξέρξεω παρατέεσθαι τε συνεβούλευε ὡς ἀλεξησομένους. καὶ δὲ μὲν ταῦτα εἴπας μετεστήκεε, τῶν δὲ αὗτις ἐγίνετο λόγων ἀμφισθασῆ· οἱ γὰρ πλεῦνες τῶν στρατηγῶν οὐκ ἐπείθοντο τὰ ἐσαγγελθέντα.

82 Ἀπιστεόντων δὲ τούτων ἦκε τριήρης ἀνδρῶν Τηγίων αὐτομολέουσα, τῆς ἥρχε ἀνὴρ Παναίτιος ὁ Σωσιμένεος, ἢπερ δὴ ἔφερε τὴν ἀληθείην πᾶσαν· διὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον ἐνεγράφησαν Τήγιοι ἐν Δελφοῖς· ἐς τὸν τρίποδα ἐν τοῖς τὸν βάρβαρον κατελοῦσι. σύν τε ὅν ταύτη τῇ νῇ τῇ αὐτομολησάσῃ ἐς Σαλαμῖνα καὶ τῇ πρότερον ἐπ' Ἀρτεμίσιον τῇ Λαγύμηῃ ἐξεπληροῦτο τὸ ναυτικὸν τοῖς· Ἐλλησι ἐς τὰς ὅγδωκοντα καὶ τριηκοσίας νέας· δύος γὰρ δὴ νεῶν τότε κατέδεε ἐς τὸν ἀριθμόν.

Δ'. Ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία 480 π. X.

(Κεφ. 83 - 96)

83 Τοῖσι δὲ Ἐλλησι ὡς πιστὰ δὴ τὰ λεγόμενα ἦν τῶν Τηγίων ῥήματα, παρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχήσοντες· ἡώς τε δὴ διέφαινε, καὶ οἱ σύλλογον τῶν ἐπιβατέων ποιησάμενοι, προηγόρευε εὖ ἔχοντα μὲν ἐν πάντων Θεμιστοκλέης· τὰ δὲ

ἔπεις ἣν πάντα τὰ ιρέσω τοῖς ἔσσοσι ἀντιτιθέμενα, ὅσα δὴ
ἐν ἀνθρώπου φύσι καὶ καταστάσι ἐγγίνεται παραινέσσας δὲ
τούτων τὰ ιρέσω αἰρέεσθαι καὶ καταπλέξας τὴν ῥῆσιν
ἔσθαινειν ἐκέλευε ἐς τὰς νέας, καὶ οὗτοι μὲν δὴ ἐσέθαινον,
καὶ ἦκε ἡ ἀπ' Ἀλγίνης τριήρης, ἢ κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀπε-
δήμησε. Ἐνθαῦτα ἀνῆγον τὰς νέας ἀπάσσας οἱ Ἐλληνες⁸⁴
ἀναγομένοις δέ σφι αὐτίκα ἐπεκέατο οἱ βάρβαροι οἱ μὲν δὴ
ἄλλοι Ἐλληνες πρύμνην ἀνεκρούοντο καὶ ὕκαλλον τὰς νέας,
Ἀμεινής δὲ Παλληνεύς, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ἐξαναχθεὶς νηὶ
ἐμβάλλει. συμπλακείσης δὲ τῆς νεὸς καὶ οὐ δυναμένων ἀπαλ-
λαγῆναι, οὕτω δὴ οἱ ἄλλοι Ἀμεινήη βωθέοντες συνέμισγον.
Ἀθηναῖοι μὲν οὕτω λέγουσι τῆς ναυμαχίης γενέσθαι τὴν
ἀρχήν, Αἰγινῆται δὲ τὴν κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀποδημήσα-
σαν ἐς Αἴγιναν, ταύτην εἶναι τὴν ἀρξασαν. λέγεται δὲ καὶ
τάδε, ὃς φάσμια σφι γυναικὸς ἐφάνη φανεῖσαν δὲ διακε-
λεύσασθαι, ὥστε καὶ ἀπαν ἀκοῦσαι τὸ τῶν Ἐλλήνων στρα-
τόπεδον, ὀνειδίσασαν πρότερον τάδε. «Ω δαιμόνιοι, μέχρι
κόσου ἔτι πρύμνην ἀνακρούσεσθε;»

84

85

Κατὰ μὲν δὴ Ἀθηναίους ἐτετάχατο Φοίνικες οὗτοι
γάρ εἰχον τὸ πρὸς Ἐλευσῖνός τε καὶ ἐσπέρης κέρας κατὰ
δὲ Λακεδαιμονίους Ἰωνες οὗτοι δὲ εἰχον τὸ πρὸς τὴν ἥω
τε καὶ τὸν Ηειραιέα. ἥθελονάκεον μέντοι αὐτῶν κατὰ τὰς
Θεμιστοκλέος ἐντολὰς ἐλίγοι, οἱ δὲ πλεῦνες οὖ. ἔγω μέν
νυν συχνῶν οὐνόματα τριηράρχων καταλέξαι τῶν νέας Ἐλ-
ληνίδας ἐλόντων, χρήσομαι δὲ αὐτοῖς οὐδὲν πλὴν Θεομή-
στορός τε τοῦ Ἀνδροδάμαντος τοῦ Φυλάκου τοῦ Ἰστιαίου,
Σαμίων ἀμφοτέρων. τοῦδε δὲ εἴνεκεν μέμνημαι τούτων μού-
νων, δτι Θεομήστωρ μὲν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Σάμου ἐτυράν-
νευσε καταστησάντων τῶν Περσέων, Φύλακος δὲ εὑεργέτης
βασιλέος ἀνεγράψη καὶ χώρη οἱ ἐδωρήθη πολλῇ. οἱ δὲ εὑερ-
γέται βασιλέος δροσάγγαι καλέονται Περσιστί.

86 Περὶ μὲν νῦν τούτους οὕτω εἰχεῖ τὸ δὲ πλῆθος τῶν νεῶν ἐν τῇ Σαλαμῖνι ἐκεραΐζετο, αἱ μὲν ὑπὸ Ἀθηναίων διαφθειρόμεναι, αἱ δὲ ὑπὸ Αἰγινητέων. ἄτε γὰρ τῶν μὲν Ἑλλήνων σὺν κόσμῳ ναυμαχεόντων κατὰ τάξιν, τῶν δὲ βαρβάρων οὕτε τεταγμένων ἔτι οὕτε σὺν νόῳ ποιεόντων οὐδέν, ἔμελλε τοιοῦτο σφι συνοίσεσθαι, οἰόνπερ ἀπέδη. καίτοι ἡσάν γε καὶ ἐγένοντο ταύτην τὴν ἡμέρην μακρῷ ἀμείνονες αὐτοὶ ἐωυτῶν ἡ πρὸς Εὔβοιη, πᾶς τις προθυμεόμενος καὶ δειμαίνων Ξέρξην, ἐδόκεε τε ἔκαστος ἐωυτόν θεήσεσθαι βασιλέα.

87 Κατὰ μὲν δὴ τοὺς ἄλλους οὐκ ἔχω εἰπεῖν ἀτρεκέως, ώς ἔκαστοι τῶν βαρβάρων ἡ τῶν Ἑλλήνων ἡγωνίζοντο· κατὰ δὲ Ἀρτεμισίην τάδε ἐγένετο, ἀπ' ὧν εὑδοκίμησε μᾶλλον ἔτι παρὰ βασιλέϊ· ἐπειδὴ γὰρ ἐς θόρυβον πολλὸν ἀπίκετο τὰ βασιλέος πρήγματα, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἡ ναῦς ἡ Ἀρτεμισίης ἐδιώκετο ὑπὸ νεὸς Ἀττικῆς· καὶ ἡ οὐκ ἔχουσα διαφυγεῖν (ἔμπροσθε γὰρ αὐτῆς ἡσαν ἄλλαι νέες φίλιαι, ἡ δὲ αὐτῆς πρὸς τῶν πολεμίων μάλιστα ἐτύγχανε ἐօυσα) ἐδοξέ οἱ τόδε ποιῆσαι, τὸ καὶ συνήνεικε ποιησάσῃ. διωκομένη γὰρ ὑπὸ τῆς Ἀττικῆς φέρουσα ἐνέδαλε νηὶ φιλέη ἀνδρῶν τε Καλυνδέων καὶ αὐτοῦ ἐπιπλέοντος τοῦ Καλυνδέων βασιλέος Δακμασιθύμου. εἰ μὲν καὶ τι νεῖκος πρὸς αὐτὸν ἐγεγόνεε ἔτι περὶ Ἑλλήσποντον ἐόντων, οὐ μέντοι ἔγωγε ἔχω εἰπεῖν, οὕτε εἰ ἐκ προνοίης αὐτὰ ἐποίησε, οὕτε εἰ συνεκύρησε ἡ τῶν Καλυνδέων κατὰ τύχην παραπεσοῦσα νηῦς. ώς δὲ ἐνέδαλέ τε καὶ κατέδυσε, εὐτυχίη χρησαμένη διπλὰ ἐωυτὴν ἀγαθὰ ἐργάσατο· ὅ τε γὰρ τῆς Ἀττικῆς νεὸς τριήραρχος, ώς εἰδέ μιν ἐμβάλλουσαν νηὶ ἀνδρῶν βαρβάρων, νομίσας τὴν νέα τὴν Ἀρτεμισίης ἡ Ἑλληνίδα εἰναι· ἡ αὐτομολέειν ἐκ τῶν βαρβάρων καὶ αὐτοῖς ἀμύνειν, ἀποστρέψας πρὸς ἄλλας ἐτράπετο.

88 Τοῦτο μὲν τοιοῦτο αὐτῇ συνήνεικε γενέσθαι, διαφυγεῖν τε καὶ μὴ ἀπολέσθαι· τοῦτο δὲ συνέθη, ὥστε κακὸν ἐργασα-

μένην ἀπὸ τούτων αὐτὴν μάλιστα εὐδοκιμῆσαι παρὰ Ξέρξῃ· λέγεται γὰρ βασιλέα θηεύμενον μαθεῖν τὴν νέα ἐμβαλοῦσαν καὶ δή τινα εἶπαι τῶν παρεόντων «Δέσποτα, δρᾶς Ἀρτεμισίην, ὡς εὖ ἀγωνίζεται καὶ νέα τῶν πολεμίων κατέδυσε;» καὶ τὸν ἐπειρέσθαι, εἰ ἀληθέως ἔστι Ἀρτεμισίης τὸ ἔργον, καὶ τοὺς φάναι, σαφέως τὸ ἐπίσημον τῆς νεὸς ἐπισταμένους· τὴν δὲ διαφθαρεῖσαν ἥπιστέατο εἶναι πολεμίην, τά τε γὰρ ἄλλα, ὡς εἰρηται, αὐτῇ συνήνεικε ἐς εύτυχίην γενόμενα καὶ τὸ τῶν ἐκ τῆς Καλυνδικῆς νεὸς μηδένα ἀποσωθέντα κατήγορον γενέσθαι. Ξέρξην δὲ εἶπαι λέγεται πρὸς τὰ φραζόμενα· «Οἱ μὲν ἄνδρες γεγόνασί μοι γυναῖκες, αἱ δὲ γυναῖκες ἄνδρες». ταῦτα μὲν Ξέρξην φασὶ εἶπαι.

89

Ἐν δὲ τῷ πόνῳ τούτῳ ἀπὸ μὲν ἔθανε ὁ στρατηγὸς Ἀριαδίγνης δὲ Δαρείου, Ξέρξεω ἐὼν ἀδελφεός, ἀπὸ δὲ ἄλλοι πολλοὶ τε καὶ οὐνομαστοὶ Περσέων καὶ Μήδων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων, δλίγοι δέ τινες καὶ Ἐλλήνων. ἀτε γὰρ νέειν ἐπιστάμενοι, τοῖσι αἱ νέες διεφθείροντο, οἱ μὴ ἐν χειρῶν νόμῳ ἀπολλύμενοι ἐς τὴν Σαλαμῖνα διένεον· τῶν δὲ βαρδάρων οἱ πολλοὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ διεφθάρησαν, νέειν οὐκ ἐπιστάμενοι. ἐπεὶ δὲ αἱ πρῶται ἐς φυγὴν ἐτράποντο, ἐνθαῦτα αἱ πλεῖσται διεφθείροντο· οἱ γὰρ ὅπισθε τεταγμένοι, ἐς τὸ πρόσθε τῆσι νηυσὶ παριέναι πειρώμενοι ὡς ἀποδεξόμενοί τι καὶ αὐτοὶ ἔργον βασιλέι, τῆσι σφετέρησι νηυσὶ φευγούσῃσι περιέπιπτον. Ἐγένετο δὲ καὶ τόδε ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ· τῶν τινες Φοινίκων, τῶν αἱ νέες διεφθάρατο, ἐλθόντες παρὰ βασιλέα διέβαλλον τοὺς Ἰωνας, ὡς δι' ἐκείνους ἀπολοίατο αἱ νέες, ὡς προδόντων. συνήνεικε δὲ οὕτω, ὥστε Ἰώνων τε τοὺς στρατηγοὺς μὴ ἀπολέσθαι, Φοινίκων τε τοὺς διαβάλλοντας λαθεῖν τοιόνδε μισθόν· ἔτι τούτων ταῦτα λεγόντων ἐνέβαλε νηὶ Ἀττικῇ Σαμοθρητική νηῦς. ἢ τε δὴ Ἀττικὴ κατέδυσε, καὶ ἐπιφερομένη Αἰγιναίη νηῦς κατέδυσε τῶν Σαμοθρητικῶν

τὴν νέα. ἀτε δὲ ἔόντες ἀκοντισταὶ οἱ Σαμοθρήικες τοὺς ἐπιβάτας ἀπὸ τῆς καταδυσάσης νεὸς βάλλοντες ἀπήραξαν καὶ ἐπέβησάν τε καὶ ἔσχον αὐτήν. ταῦτα γενόμενα τοὺς Ἰωνας ἐρρύσατο· ὡς γὰρ εἰδέ σφεας Ἐέρενης ἔργον μέγα ἐργασαμένους, ἐτράπετο πρὸς τοὺς Φοίνικας ἀτε ὑπερλυπεόμενός τε καὶ πάντας αἰτιώμενος, καὶ σφεων ἐκέλευσε τὰς κεφαλὰς ἀποταμεῖν, ἵνα μὴ αὐτοὶ κακοὶ γενόμενοι τοὺς ἀμείνους διαβάλλωσι. ὅκως γάρ τινα ἴδοι Ἐέρενης τῶν ἐωυτοῦ ἔργον τι ἀποδεικνύμενον ἐν τῇ ναυμαχίῃ, κατήμενος ὑπὸ τῷ οὔρετι τῷ ἀντίον Σαλαμῖνος, τὸ καλέεται Αἰγάλεως, ἀνεπυνθάνετο τὸν ποιήσαντα, καὶ οἱ γραμματισταὶ ἀνέγραφον πατρόθεν τὸν τριήραρχον καὶ τὴν πόλιν. πρὸς δέ τι καὶ προσεβάλετο 91 φίλος Ἰώνων, ἐδὼν Ἀριαράμνης, ἀνὴρ Πέρσης, παρεὼν τούτου τοῦ Φοίνικηίου πάθεος. Οἱ μὲν δὴ πρὸς τοὺς Φοίνικας ἐτράποντο· τῶν δὲ βαρβάρων ἐξ φυγὴν τραπομένων καὶ ἐκπλεόντων πρὸς τὸ Φάληρον Αἰγινῆται ὑποστάντες ἐν τῷ πορθμῷ ἔργα ἀπεδέξαντο λόγου ἀξια. οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ θορύβῳ ἐκεράϊζον τάς τε ἀντισταμένας καὶ τὰς φευγούσας τῶν νεῶν, οἱ δὲ Αἰγινῆται τὰς ἐκπλεούσας· ὅκως δέ τινες τοὺς Ἀθηναίους διαφύγοιεν, φερόμεναι ἐσέπιπτον 92 εἰς τοὺς Αἰγινῆτας. Ἐνθαῦτα συνεκύρεον νέες ἡ τε Θεμιστοκλέος διώκουσα νέα καὶ ἡ Πολυκρίτου τοῦ Κρίου, ἀνδρὸς Αἰγινῆτεω, νηὶ ἐμβαλοῦσα Σιδωνίη, ἥπερ εἰλε τὴν προφυλάσσουσαν ἐπὶ Σκιάθῳ τὴν Αἰγιναίην, ἐπ' ἣς ἐπλεε Πυθένης ὁ Ἰσχενός, τὸν οἱ Πέρσαι κατακοπέντα ἀρετῆς εἴνεκεν εἶχον ἐν τῇ νηὶ ἐκπαγλεόμενοι· τὸν δὴ περιάγουσα ἄμα τοῖσι Πέρσῃσι γῆλω νηῦς ἡ Σιδωνίη, ὃστε Πυθένην οὗτω σωθῆναι εἰς Αἰγιναν, ὡς δὲ ἐσεῖδε τὴν νέα τὴν Ἀττικὴν ὁ Πολύκριτος, ἔγνω τὸ σημῆιον ἰδὼν τῆς στρατηγίδος καὶ βώσας τὸν Θεμιστοκλέα ἐπεκερτόμησε ἐξ τῶν Αἰγινητέων τὸν μηδισμὸν ὃνειδίζων, ταῦτα μέν νυν νηὶ ἐμβαλὼν ὁ Πολύκριτος ἀπέρ-

ριψε ἐς Θεμιστοκλέα οἱ δὲ βάρθαροι, τῶν αἱ νέες περιεγένοντο, φεύγοντες ἀπίκοντο ἐς Φάληρον ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατόν.

Ἐν δὲ τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ ἤκουσαν Ἑλλήνων ἄριστα 93 Αἰγινῆται, ἐπὶ δὲ Ἀθηναῖοι, ἀνδρῶν δὲ Πολύκριτός τε ὁ Αἰγινῆτης καὶ Ἀθηναῖοι Εὐμένης τε ὁ Ἀναγυράσιος καὶ Ἀμεινίης ὁ Ηφαλληνεύς, ὃς καὶ Ἀρτεμισίην ἐπεδίωξε. εἰ μέν νυν ἔμαθε, ὅτι ἐν ταύτῃ πλέοι Ἀρτεμισίη, οὐκ ἀν ἐπαύσατο πρότερον, ἥτις εἰλέ μιν ἦ καὶ αὐτὸς ἥλω. τοῖσι γὰρ Ἀθηναίων τριηράρχοισι παρεκεκέλευστο, πρὸς δὲ καὶ ἀεθλὸν ἔκειτο μύριαι δραχμαί, ὃς ἂν μιν ζωὴν ἔληγε· δεινὸν γάρ τι ἐποιεῦντο γυναῖκα ἐπὶ τὰς Ἀθήνας στρατεύεσθαι. αὕτη μὲν δή, ὡς πρότερον εἴρηται, διέφυγε· ἥσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι, τῶν αἱ νέες περιεγεγόνεσαν, ἐν τῷ Φαλήρῳ.

Ἄδειμαντὸν δέ, τὸν Κορίνθιον στρατηγόν, λέγουσι Ἀθηναῖοι αὐτίκα κατ' ἀρχάς, ὡς συνέμισγον αἱ νέες, ἐκπλαγέντα τε καὶ ὑπερδείσαντα, τὰ ίστια ἀειράμενον οἰχεσθαι φεύγοντα, ἰδόντας δὲ τὸν Κορινθίους τὴν στρατηγίδα φεύγουσαν ὡσαύτως οἰχεσθαι. ὡς δὲ ἄρα φεύγοντας γίνεσθαι τῆς Σαλαμινίης κατὰ τὸ ἱρὸν Ἀθηναίης Συιράδος, περιπίπτειν σφι κέλητα θείη πομπῇ, τὸν οὔτε πέμψαντα φανῆναι οὐδένα, οὔτε τι τῶν ἀπὸ τῆς στρατιῆς δὴ εἰδόσι προσφέρεσθαι τοῖσι Κορινθίοισι. τῇδε δὲ συμβάλλονται εἰναι θεῖον τὸ πρῆγμα· ὡς γὰρ ἀγχοῦ γενέσθαι τῶν νεῶν, τὸν ἀπὸ τοῦ κέλητος λέγειν τάδε· «Ἄδειμαντε, σὺ μὲν ἀποστρέψας τὰς νέας ἐς φυγὴν ὅρμησαι καταπροδύος τὸν Ἐλληνας· οἱ δὲ καὶ δὴ νικῶσι, ὅσον αὐτοὶ ἥρωντο ἐπικρατῆσαι τῶν ἐχθρῶν».

Ταῦτα λεγόντων, ἀπιστέειν γὰρ τὸν Ἀδείμαντον, αὗτις τάδε λέγειν, ὡς αὐτοὶ οἱοί τε εἰεν ἀγόμενοι ὅμηροι ἀποθνήσκειν, ἥη μὴ νικῶντες φαίνωνται οἱ Ἐλληνες. οὕτω δὴ ἀποστρέψαντα τὴν νέα αὐτόν τε καὶ τὸν ἄλλους ἐπ' ἔξεργασμέ-

νοισι ελθεῖν ἐς τὸ στρατόπεδον· τούτους μὲν τοιαύτη φάτις
ἔχει ὑπὸ Ἀθηναίων· οὐ μέντοι αὐτοὶ γε Κορίνθιοι ὅμολο-
γέουσι, ἀλλ' ἐν πρώτοισι σφέας αὐτοὺς τῆς ναυμαχίης νο-
μίζουσι γενέσθαι· μαρτυρεῖ δέ σφι καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς.

95 Ἀριστείδης δὲ ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, τοῦ καὶ
δλίγφ τι πρότερον τούτων ἐπεμνήσθην ὡς ἀνδρὸς ἀρίστου,
οὗτος ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ τῷ περὶ Σαλαμῖνα γενομένῳ τάδε
ἐποίεε· παραλαβὼν πολλοὺς τῶν ἀπλιτέων, οἱ παρετετάχατο
παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Σαλαμινής χώρης, γένος ἔόντες Ἀθη-
ναῖοι, ἐς τὴν Ψυττάλειαν νῆσον ἀπέβησε ἄγων, οἱ τοὺς
96 Πέρσας τοὺς ἐν τῇ νησῖδι ταύτῃ κατεψόνευσαν πάντας. ὡς
δὲ ἡ ναυμαχίη διελέλυτο, κατειρύσαντες ἐς τὴν Σαλαμῖνα οἱ
Ἐλληνες τῶν ναυηγίων, ὅσα ταύτῃ ἐτύγχανε ἔτι ἔόντα,
ἔτοιμοι ἦσαν ἐς ἄλλην ναυμαχίην, ἐλπιζόντες τῇσι περιεού-
σησι νησοὶ ἔτι χρήσεσθαι βασιλέα.

IX

*A'. Παράταξις Ἐλλήνων καὶ Περσῶν ἐν Πλαταιαῖς
Ἄγγελια Ἀλεξάνδρου βασιλέως τῆς Μακεδονίας.
Ἄλλαγὴ θέσεων τῶν στρατῶν.*

(Κεφ. 25—32, 44—49).

25 Οἱ μέν νυν βάρβαροι τρόπῳ τῷ σφετέρῳ ἀποθανόντα
ἔτιμων Μασίστιον, οἱ δὲ Ἐλληνες ὡς τὴν ἵππον ἐδέξαντο
προσθάλλουσαν καὶ δεξάμενοι ὕσσαντο, ἐθάρσησαν πολλῷ
μᾶλλον, καὶ πρῶτα μὲν ἐς ἄμαξαν ἐσθέντες τὸν νεκρὸν παρὰ
τὰς τάξεις ἐκόμιζον· ὁ δὲ νεκρὸς ἦν θέης ἀξιος μεγάθεος
εἶνεκεν καὶ κάλλεος. τῶν δὲ εἶνεκεν καὶ ταῦτα ἐποίευν·
ἐκλείποντες τὰς τάξις ἐφοίτων θεησόμενοι Μασίστιον.

Μετὰ δὲ ἔδοξέ σφι ἐπικαταβῆναι ἐξ Πλαταιάς ὁ γὰρ χῶρος ἐφαίνετο πολλῷ ἐὸν ἐπιτηδεότερός σφι ἐνστρατοπε-
δεύεσθαι ὁ Πλαταικὸς τοῦ Ἐρυθραίου τὰ τε ἄλλα καὶ εὐ-
δρότερος. ἐξ τοῦτον δὴ τὸν χώρον καὶ ἐπὶ τὴν κρήνην τὴν
Γαργαφίην τὴν ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ ἐοῦσαν ἔδοξέ σφι χρεὸν
εἶναι ἀπικέσθαι καὶ διαταχθέντας στρατοπεδεύεσθαι. ἀναλα-
βόντες δὲ τὰ ὅπλα ἦισαν διὰ τῆς ὑπωρέης τοῦ Κιθαιρῶνος
παρὰ Τσιάς ἐς τὴν Πλαταιΐδα γῆν, ἀπικόμενοι δὲ ἐτάσσοντο
κατ' ἔθνεα πλησίον τῆς τε κρήνης τῆς Γαργαφίης καὶ τοῦ
τεμένεος τοῦ Ἀνδροκράτεος τοῦ ἥρωος διὰ ὅχθων τε οὐκ
ὑψηλῶν καὶ ἀπέδου χώρου.

Ἐνθαῦτα ἐν τῇ διατάξῃ ἐγένετο λόγων πολλὸς ὀθισμὸς 26
Τεγεητέων τε καὶ Ἀθηναίων· ἐδικαίειν γὰρ αὐτοὶ ἐκάτεροι
ἔχειν τὸ ἔτερον κέρας, καὶ καὶνὰ καὶ παλαιὰ παραφέροντες
ἔργα. Τοῦτο μὲν οἱ Τεγεῆται ἔλεγον τάδε. «Ἡμεῖς αἰείκοτε
ἀξιεῦμεθα ταύτης τῆς τάξιος ἐκ τῶν συμμάχων ἀπάντων
ὅσαι ἥδη ἔξοδοι κοιναὶ ἐγένοντο Ηελοποννησίοισι καὶ τὸ
παλαιὸν καὶ τὸ νέον, ἐξ ἑκείνου τοῦ χρόνου ἐπείτε Ἡρα-
κλεῖδαι ἐπειρῶντο μετὰ τὸν Εύρυσθέος θάνατον κατιόντες
ἐξ Ηελοπόννησον· τότε εὑρόμεθα τοῦτο διὰ πρῆγμα τοιόνδε.
Ἐπεὶ μετὰ Ἀχαιῶν καὶ Ιώνων τῶν τότε ἐόντων ἐν Ηελο-
ποννήσῳ ἐκβοηθήσαντες ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἵζόμεθα ἀντίοις τοῖσι
κατιοῦσι, τότε ὅν λόγος Ὑλλον ἀγορεύσασθαι ὡς χρεὸν εἴη
τὸν μὲν στρατὸν τῷ στρατῷ μὴ ἀνακινδυνεύειν συμβάλλοντα,
ἐκ δὲ τοῦ Ηελοποννησίου στρατοπέδου τὸν ἀν σφέων αὐτῶν
κρίνωσι εἶναι ἀριστον, τοῦτόν οἱ μουνομαχῆσαι ἐπὶ διακε-
μένοισι. »Ἐδοξέ τε τοῖσι Ηελοποννησίοισι ταῦτα εἶναι ποιη-
τέα καὶ ἔταμον δρκιον ἐπὶ λόγῳ τοιῷδε, ἢν μὲν Ὑλλος νι-
κήσῃ τὸν Ηελοποννησίων ἥγεμόνα, κατιέναι Ἡρακλεῖδας
ἐπὶ τὰ πατρώια, ἢν δὲ νικηθῇ, τὰ ἔμπαλιν Ἡρακλεῖδας
ἀπαλλάσσεσθαι καὶ ἀπάγειν τὴν στρατιὴν ἐκατόν τε ἔτεων

μὴ ζητῆσαι κάτοδον ἐς Πελοπόννησον. Προεκρίθη τε δὴ ἐκ πάντων τῶν συμμάχων ἔθελοντής "Ἐχεμος δὲ Ἡερόπου τοῦ Φηγέος στρατηγός τε ἐών καὶ βασιλεὺς ἡμέτερος, καὶ ἐμουνομάχησέ τε καὶ ἀπέκτεινε "Τύλον. Ἐκ τούτου τοῦ ἔργου εύρομεθα ἐν Πελοποννησίοις γε τοῖσι τότε καὶ ἄλλα γέρεα μεγάλα, τὰ διατελέσμεν ἔχοντες, καὶ τοῦ κέρεος τοῦ ἑτέρου αἰεὶ ἡγεμονεύειν κοινῆς ἔξδου γινομένης. Τοῦ μὲν νυν, δὲ Λακεδαιμόνιοι, οὐκ ἀντιεύμεθα, ἀλλὰ διδόντες αἱρεσιν δικοτέρου βούλεσθε κέρεος ἀρχειν παρίεμεν, τοῦ δὲ ἑτέρου φαμὲν ἡμέας ἵκνεσθαι ἡγεμονεύειν κατά περ ἐν τῷ πρόσθε χρόνῳ. Χωρίς τε τούτου τοῦ ἀπηγημένου ἔργου ἀξιονικότεροι εἴμενοι Ἀθηναίων ταῦτην τὴν τάξιν ἔχειν. Πολλοὶ μὲν γὰρ καὶ εὖ ἔχοντες πρὸς ὑμέας ἡμῖν, ἀνδρες Σπαρτιῆται, ἀγῶνες ἀγωνίδαται, πολλοὶ δὲ καὶ πρὸς ἄλλους. Οὗτοι δὲ δικαιοι ἡμέας ἔχειν τὸ ἔτερον κέρας μᾶλλον ἢ περ Ἀθηναίους. οὐ γάρ σφι ἐστὶ ἔργα οἰά περ ἡμῖν κατέργασμένα, οὔτ' ὧν καινὰ σύτε παλαιά.

27 Οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον, Ἀθηναῖοι δὲ πρὸς ταῦτα ὑπεκρίναντο τάδε· «Ἐπιστάμεθα μὲν σύνοδον τίγδε μάχης εἰνεκα συλλεγῆναι πρὸς τὸν βάρβαρον, ἀλλ' οὐ λόγων· ἐπεὶ δὲ διεγείτης προσέθηκε παλαιὰ καὶ καινὰ λέγειν, τὰ ἐκατέροις ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ κατέργασται χρηστά, ἀναγκαίως ἡμῖν ἔχει δηλώσαι πρὸς ἡμέας, διθεν ἡμῖν πατρώιόν ἐστι ἔσους χρηστοῖς αἰεὶ πρώτοις εἰναι μᾶλλον ἢ Ἀρκάσι. Ἡρακλεῖδας, τῶν οὗτοι φασὶ ἀποκτεῖναι τὸν ἡγεμόνα ἐν Ἰσθμῷ, τοῦτο μὲν τούτους, πρότερον ἔξελαυνομένους ὑπὸ πάντων Ἑλλήνων ἐς τοὺς ἀπικοιάτο φεύγοντες δουλοσύνην πρὸς Μυκηναίων, μοῦνοι ὑποδεξάμενοι τήν Εὐρυσθέος ὕβριν κατεῖλομεν οὖν ἐκείνοις μάχῃ νικήσαντες τοὺς τότε ἔχοντας Πελοπόννησον. Τοῦτο δὲ Ἀργείους τοὺς μετὰ Πολυνείκεος ἐπὶ Θήβας ἐλάσαντας, τελευτήσαντας τὸν αἰῶνα καὶ ἀτάφους κειμένους,

στρατευσάμενοι ἐπὶ τοὺς Καδμείους ἀνελέσθαι τε τοὺς νεκρούς φαμεν καὶ θάψαι τῆς ἡμετέρης ἐν Ἐλευσῖνι. "Ἐστι δὲ ἡμῖν ἔργον εῦ ἔχον καὶ ἐς Ἀμαζονίδας τὰς ἀπὸ Θερμώδοντος ποταμοῦ ἐσβαλούσας κοτὲ ἐς γῆν τὴν Ἀττικήν, καὶ ἐν τοῖς Τρωικοῖς πόνοισι οὐδαμῶν ἐλειπόμεθα. Ἄλλος γάρ τι προέχει τούτων ἐπιμεμνῆσθαι· καὶ γὰρ ἀν χρηστοῖς τότε ἑόντες ώντοι νῦν ἀν εἰεν φλαυρότεροι, καὶ τότε ἑόντες φλαῦροι νῦν ἀν εἰεν ἀμείνονες. Παλαιῶν μέν νυν ἔργων ἄλις ἔστω· ἡμῖν δὲ εἰ μηδὲν ἄλλο ἐστὶ ἀποδεδεγμένον, ὃσπερ ἐστὶ πολλά τε καὶ εὖ ἔχοντα εἰ τεοῖς καὶ ἄλλοισι Ἐλλήνων ἄλλα καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἔργου ἀξιοι εἰμὲν τοῦτο τὸ γέρας ἔχειν καὶ ἄλλα πρὸς τούτῳ, οἵτινες μοῦνοι Ἐλλήνων δὴ μονουμαχήσαντες τῷ Ηέροῃ καὶ ἔργῳ τοσούτῳ ἐπιχειρήσαντες περιεγενόμεθα καὶ ἐνικήσαμεν ἔθνεα ἐξ τε καὶ τεσσεράκοντα. Ἀρ' οὐ δίκαιοι εἰμὲν ἔχειν ταύτην τὴν τάξιν ἀπὸ τούτου μούνου τοῦ ἔργου; Ἄλλα οὐ γὰρ ἐν τῷ τοιῷδε τάξιος εἶνεκεν στασιάζειν πρέπει, ἀρτιοι εἰμὲν πείθεσθαι ὑμῖν, ὃ Λακαδαιμόνιοι, οὐα δοκέει ἐπιτηδεότατον ἡμέας εἶναι ἐστάναι καὶ κατ' οὔστινας· πάντη γὰρ τεταγμένοι πειρησόμεθα εἶναι χρηστοί. Εξηγέασθε δὲ ὡς πεισομένων».

Οἱ μὲν ταῦτα ἀμείβοντο, Λακεδαιμονίων δὲ ἀνέβωσε 28 ἅπαν τὸ στρατόπεδον Ἀθηναίους ἀξιονικοτέρους εἶναι ἔχειν τὸ κέρας ἢ περ Ἀρκάδας. Οὕτω δὴ ἔσχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὑπερβάλλοντο τοὺς Τεγεήτας.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐτάσσοντο ὥδε οἱ ἐπιφοιτῶντές τε καὶ οἱ οἱ ἀρχῆιν ἐλθόντες Ἐλλήνων· τὸ μὲν δεξιὸν κέρας εἴχον Λακεδαιμονίων μύριοι· τούτων δὲ τοὺς πεντακισχιλίους ἐόντας Σπαρτιήτας ἐφύλασσον ψιλοίτῶν εἰλώτων πεντακισχιλίοι καὶ τρισμύριοι, περὶ ἄνδρα ἐκαστον ἐπὶ τὰ τεταγμένοι προσεγέας δὲ σφίσι εἶλοντο ἐστάναι οἱ Σπαρτιήται τοὺς Τεγεήτας καὶ τιμῆς εἶνεκεν καὶ ἀρετῆς· τούτων δ' ἡσαν δπλῖται χίλιοι

καὶ πεντακόσιοι μετὰ δὲ τούτους ἵσταντο Κορινθίων πεντακισχίλιοι, παρὰ δὲ σφίσι εῦροντο παρὰ Παυσανίεω ἐστάναι· Ποτιδαιητέων τῶν ἐκ Παλλήνης τοὺς παρεόντας τριηκοσίους τούτων δὲ ἔχόμενοι ἵσταντο Ἀρκάδες Ὀρχομένιοι ἑξακόσιοι τούτων δὲ Σικυώνιοι τρισχίλιοι. τούτων δὲ εἴχοντο Ἐπιδαυρίων δικακόσιοι. παρὰ δὲ τούτους Τροιζηνίων ἑτάσσοντο χίλιοι, Τροιζηνίων δὲ ἔχόμενοι Λεπρεγητέων διηκόσιοι, τούτων δὲ Μυκηναίων καὶ Τιρυνθίων τετρακόσιοι, τούτων δὲ ἔχόμενοι Φλιάσιοι χίλιοι· παρὰ δὲ τούτους ἔστησαν Ἐρμιονέες τριηκόσιοι. Ἐρμιονέων δὲ ἔχόμενοι ἵσταντο Ἐρετριέων τε καὶ Στυρέων ἑξακόσιοι, τούτων δὲ Χαλκιδέες τετρακόσιοι, τούτων δὲ Ἀμπρακιωτέων πεντακόσιοι. μετὰ δὲ τούτους Λευκαδίων καὶ Ἀνακτορίων δικακόσιοι ἔστησαν, τούτων δὲ ἔχόμενοι Παλέες οἱ ἐκ Κεφαλληνίης διηκόσιοι μετὰ δὲ τούτους Αίγινητέων πεντακόσιοι ἑτάχθησαν. παρὰ δὲ τούτους ἑτάσσοντο Μεγαρέων τρισχίλιοι. εἴχοντο δὲ τούτων Πλαταιέες ἑξακόσιοι. τελευταῖοι δὲ καὶ πρῶτοι Ἀθηναῖοι ἑτάσσοντο κέρας ἔχοντες τὸ εὐώνυμον δικακισχίλιοι, ἔστρατήγες δ' αὐτῶν Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου.

29 Οὔτοι, πλὴν τῶν ἑπτὰ περὶ ἕκαστον τεταγμένων Σπαρτιήτησι, ἃσαν δπλῖται, συνάπαντες ἔόντες ἀριθμὸν τρεῖς τε μυριάδες κοὶ δικτὼ χιλιάδες καὶ ἑκατοντάδες ἑπτά. δπλῖται μὲν οἱ πάντες συλλεγέντες ἐπὶ τὸν βάρβαρον ἃσαν τοσοῦτοι, ψιλῶν δὲ πλῆθος ἦν τόδε· τῆς μὲν Σπαρτιητικῆς τάξιος πεντακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι ἄνδρες ὡς ἔόντων ἑπτὰ περὶ ἕκαστον ἄνδρα, καὶ τούτων πᾶς τις παρήρτητο ὡς ἐς πόλεμον· οἱ δὲ τῶν λοιπῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἑλλήνων ψιλοί, ὡς εἰς περὶ ἕκαστον ἐών ἄνδρα, πεντακόσιοι καὶ τετρακισχίλιοι· 30 καὶ τρισμύριοι ἃσαν. ψιλῶν μὲν δὴ τῶν ἀπάντων τῶν μαχίμων ἦν τὸ πλῆθος ἔξ τε μυριάδες καὶ ἐννέα χιλιάδες καὶ ἑκατοντάδες πέντε· τοῦ δὲ σύμπαντος Ἑλληνικοῦ τοῦ συνελ-

θόντος ἐξ Πλαταιάς σύν τε ὁπλίτησι καὶ φιλοῖσι τοῖσι μαχί-
μοισι ἔνδεικα μυριάδες ἥσαν μῆτις χιλιάδος, πρὸς δὲ ὀκτακο-
σίων ἀνδρῶν καταδέουσαι· σύν δὲ Θεσπιέων τοῖσι παρεοῦσι
ἔξεπληγροῦντο αἱ ἔνδεικα μυριάδες· παρῆσαν γὰρ καὶ Θεσπι-
έων ἐν τῷ στρατοπέδῳ οἱ περιεόντες, ἀριθμὸν ἐξ ὀκτακοσίους
καὶ χιλίους· ὅπλα δὲ οὐδὲ οὔτοι εἶχον.

Οὔτοι μέν νυν ταχθέντες ἐπὶ τῷ Ἀσωπῷ ἐστρατοπεδεύ-
οντο· οἱ δὲ ἀμφὶ Μαρδόνιον βάρυθαροι, ώς ἀπεκήδευσαν Μασί-
στιον, παρῆσαν, πυθόμενοι τοὺς Ἕλληνας εἰναι ἐν Πλαται-
ῇσι, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὸν Ἀσωπὸν τὸν ταύτη ρέοντα. ἀπικόμε-
νοι δὲ ἀντετάσσοντο ὡδεὶς ὑπὸ Μαρδονίου· κατὰ μὲν Δακεδαι-
μονίους ἔστησε Πέρσας καὶ δὴ πολλὸν γὰρ περιῆσαν πλήθεῖ
οἱ Πέρσαι, ἐπὶ τε τάξις πλεύνας ἐκεκοσμέατο καὶ ἐπεῖχον
τοὺς Τεγεήτας. ἔταξε δὲ οὕτω· ὅ τι μὲν ἦν αὐτῶν δυνατώτα-
τον, πᾶν ἀπολέξας ἔστησε ἀντίον Δακεδαιμονίων, τὸ δὲ ἀσθε-
νέστερον παρέταξε κατὰ τοὺς Τεγεήτας. ταῦτα δὲ ἐποίεε φρα-
ζόντων τε καὶ διδασκόντων Θηραίων. Περσέων δὲ ἔχομένους
ἔταξε Μήδους· οὕτοι δὲ ἐπέσχον Κορινθίους τε καὶ Ποτιδαι-
ήτας καὶ Ὁρχομενίους τε καὶ Σικουωνίους. Μήδων δὲ ἔχομέ-
νους ᔾταξε Βακτρίους· οὕτοι δὲ ἐπέσχον Ἐπιδαυρίους τε καὶ
Τροιζηνίους καὶ Δεπρεήτας τε καὶ Τιρυνθίους καὶ Μυκη-
ναίους τε καὶ Φλιασίους. μετὰ δὲ Βακτρίους ἔστησε Ἰνδούς·
οὗτοι δὲ ἐπέσχον Ἐρμιονέας τε καὶ Ἐρετριέας καὶ Στυρέας
τε καὶ Χαλκιδέας, Ἰνδῶν δὲ ἔχομένους Σάκας ἔταξε, οἵ ἐπέ-
σχον Ἀμπρακιώτας τε καὶ Ἀνακτορίους καὶ Δευκαδίους
καὶ Παλέας καὶ Αἴγινήτας. Σακέων δὲ ἔχομένους ᔾταξε ἀντία
Ἀθηναίων τε καὶ Πλαταιέων καὶ Μεγαρέων Βοιωτούς τε καὶ
Λοκρούς καὶ Μηλιέας καὶ Θεσσαλούς καὶ Φωκέων τοὺς χι-
λίους· οὐ γὰρ ὅν ἀπαντες οἱ Φωκέες ἐμήδισαν, ἀλλὰ τινὲς
αὐτῶν καὶ τὰ Ἐλλήνων γῆξον περὶ τὸν Ηαρνησσὸν κατειλη-
μένοι, καὶ ἐνθεῦτεν ὄρμώμενοι ἔφερόν τε καὶ ἦγον τήν τε

Μαρδονίου στρατιὴν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἔόντας Ἑλλήνων· ἔταξε δὲ καὶ Μακεδόνας τε καὶ τοὺς περὶ Θεσσαλίην σύνημένους κατὰ τοὺς Ἀθηναῖους.

32 Ταῦτα μὲν τῶν ἔθνέων τὰ μέγιστα σύνομασται τῶν ὑπὸ Μαρδονίου ταχθέντων, τάπερ ἐπιφανέστατά τε ἦν καὶ λόγου πλείστου. ἐνῆσαν δὲ καὶ ἄλλων ἔθνέων ἄνδρες ἀναμεμιγμένοι, Φρυγῶν τε καὶ Μυσῶν καὶ Θρηήνων τε καὶ Παιώνων καὶ τῶν ἄλλων, ἐν δὲ καὶ Αἰθιόπων τε καὶ Αἰγυπτίων οἱ τε Ἐρμοτύβιες καὶ οἱ Καλασίριες καλεόμενοι μαχαιροφόροι, οἵπερ εἰσὶ Αἰγυπτίων μοῦνοι μάχιμοι. τούτους δὲ ἔτι ἐδύν ἐν Φαλήρῳ ἀπὸ τῶν νεῶν ἀπεβιβάσατο ἔόντας ἐπιβάτας· οὐ γάρ ἐτάχθησαν ἐς τὸν πεζὸν τὸν ἄμα Ξέρξῃ ἀπικόμενον ἐς Ἀθήνας Αἰγύπτιοι. τῶν μὲν δὴ βαρβάρων ἦσαν τριγύκοντα μυριάδες· τῶν δὲ Ἑλλήνων τῶν Μαρδονίου συμμάχων οἵδε μὲν οὐδεὶς ἀριθμόν· οὐ γάρ δύνηται μηδηθῆσαν· ώς δὲ ἀπεικάσαι, ἐς πέντε μυριάδας συλλεγῆναι εἰκάζω, οὗτοι οἱ παραταχθέντες πεζοὶ ἦσαν, ηδὲ ἵππος χωρὶς ἐτέτακτο.

Ως δὲ πρόσω τῆς νυκτὸς προελήλατο καὶ ἡσυχίη ἐδόκεε εἰναι ἀνὰ τὰ στρατόπεδα καὶ μάλιστα οἱ ἀνθρωποι εἰναι ἐν ὅπνῳ, τηνικαῦτα προελάσας ἵππῳ πρὸς τὰς φυλακὰς τὰς Ἀθηναίων Ἀλέξανδρος· ὁ Ἀμύντεω, στρατηγός τε ἐν τοῖς στρατηγοῖς τοῖς οἰκονόμοις, οἱ δὲ φυλάκων οἱ μὲν πλεῦνες παρέμενον, οἱ δὲ ἔθεον ἐπὶ τοὺς στρατηγούς, ἐλθόντες δὲ ἔλεγον, ώς ἀνθρώποις ἥκοι ἐπ' ἵππου ἐκ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Μήδων, θέσθησαν παραγυμνοῖς ἐπος, τοὺς στρατηγοὺς δὲ σύνομάζων ἐθέλειν φησί ἐς λόγους ἐλθεῖν.

45 Οἱ δέ, ἐπεὶ ταῦτα ἥκουσαν, αὐτίκα εἶποντα ἐς τὰς φυλακὰς ἀπικομένοις δὲ ἔλεγε Ἀλέξανδρος τάδε·

«Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραθήκην ὑμῖν τὰ ἐπεα τάδε τίθεμαι, ἀπόρρητα ποιεύμενος πρὸς μηδένα λέγειν ὑμέας ἄλλον

ἢ Παυσανίην, μή με καὶ διαφθείρητε οὐ γάρ ἀν ἔλεγον, εἰ μὴ μεγάλως ἐκηδόμην συναπάσης τῆς Ἑλλάδος, αὐτός τε γάρ Ἑλλην γένος εἰμὶ τῷρχαιον, καὶ ἀντ' ἐλευθέρης δεσουλωμένην οὐκ ἀν ἐθέλοιμι ὅραν τὴν Ἑλλάδα.

Λέγω δὲ τὸν, ὃτι Μαρδονίψ τε καὶ τῇ στρατιῇ τὰ σφάγια οὐ δύναται καταθύμια γενέσθαι πάλαι γάρ ἀν ἐμάγεσθε. νῦν δὲ οἱ δέδοκται τὰ μὲν σφάγια ἔαν χαιρεῖν, ἡμα τῆμέρη δὲ διαφωσκούσῃ συμβολὴν ποιέεσθαι καταρρώδηκε γάρ, μὴ πλεῦνες συλλεχθῆτε, ὡς ἐγώ εἰκάζω. πρὸς ταῦτα ἑτοιμάζεσθε· ἦν δὲ ἄρα ὑπερβάληται τὴν συμβολὴν Μαρδόνιος καὶ μὴ ποιέηται, λιπαρέετε μένοντες· δὲ λίγων γάρ σφι τῆμερέων λείπεται σιτία. ἦν δὲ ὑμῖν ὁ πόλεμος ὅδε κατὰ νόσον τελευτῆσῃ, μνησθῆναι τινα χρὴ καὶ ἐμεῦ ἐλευθερώσιος πέρι, ὃς Ἑλλήνων εἶνεκεν οὕτω ἕργον παράθιολον ἔργασμαι ὑπὸ προθυμίης, ἐθέλων ὑμῖν δηλῶσαι τὴν διάνοιαν τὴν Μαρδόνιου, ἵνα μὴ ἐπιπέσωσι ὑμῖν οἱ βάρβαροι μὴ προσδεκομένοις κω· εἰμὶ δὲ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών».

Ο μὲν ταῦτα εἴπας ἀπῆλαυνε ὀπίσω ἐς τὸ στρατόπεδον 46 καὶ τὴν ἑωυτοῦ τάξιν οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἐλθόντες ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας ἔλεγον Παυσανίη τάπερ ἥκουσαν Ἀλεξάνδρου· ὁ δὲ τούτῳ τῷ λόγῳ καταρρωδήσας τοὺς Ηέρσας ἔλεγε τάδε· «Ἐπεὶ τοῖνυν ἐς ἣν ἡ συμβολὴ γίνεται, ὑμέας μὲν χρεόν ἔστι τοὺς Ἀθηναίους στῆγαι κατὰ τοὺς Ηέρσας, ἡμέας δὲ κατὰ τοὺς Βοιωτούς τε καὶ τοὺς κατ' ὑμέας τεταγμένους Ἑλλήνων τῶνδε εἶνεκεν ὑμεῖς ἐπίστασθε τοὺς Μήδους καὶ τὴν μάχην αὐτῶν ἐν Μαραθῶνι μαχεσάμενοι, ἡμεῖς δὲ ἀπειροί τέ εἰμεν καὶ ἀδαέες τούτων τῶν ἀνδρῶν· Σπαρτιατέων γάρ οὐδεὶς πεπείρηται Μήδων· ἡμεῖς δὲ Βοιωτῶν καὶ Θεσσαλῶν ἔμπειροί εἰμεν· ἀλλ' ἀναλαβόντες τὰ ὅπλα χρεόν ἔστιν λέναι ὑμέας μὲν ἐς τόδε τὸ κέρας, ἡμέας δὲ ἐς τὸ εὐώνυμον». πρὸς δὲ ταῦτα εἶπαν οἱ Ἀθηναῖοι τάδε.

«Καὶ αὐτοῖς ήμιν πάλαι ἀπ' ἀρχῆς, ἐπείτε εἰδομεν κατ' ὑμέας τασσομένους τοὺς Πέρσας, ἐν νόῳ ἐγένετο εἰπεῖν ταῦτα, τάπερ ὑμεῖς φθάντες προφέρετε· ἀλλὰ ἀρρωδέομεν, μὴ ὑμῖν οὐκ ἡδέες γένωνται οἱ λόγοι. ἐπεὶ δὲ ὅν αὐτοὶ ἐμνήσθητε, καὶ ἡδομένοισιν ήμιν οἱ λόγοι γεγόνασι καὶ ἔτοιμοι εἰμεν
47 ποιέειν ταῦτα». 'Ως δὲ ἥρεσκε ἀμφοτέροις ταῦτα, ἡώς τε διέφαινε καὶ διαλλάσσοντο τὰς τάξις· γνόντες δὲ οἱ Βοιωτοὶ τὸ ποιεύμενον ἐξαγορεύουσι Μαρδονίψ. ὁ δέ, ἐπείτε ἥκουσε, αὐτίκα μετιστάναι καὶ αὐτὸς ἐπειρᾶτο παράγων τοὺς Πέρσας κατὰ τοὺς Λακεδαιμονίους, ὡς δὲ ἔμαθε τοῦτο τοιοῦτο γενόμενον δὲ Παυσανίης, γνούς, στὶ οὐ λανθάνει, δπίσω ἦγε τοὺς Σπαρτιήτας ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας· ὡς δὲ αὕτως καὶ δ Μαρδόνιος ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου.

48 Ἐπεὶ δὲ κατέστησαν ἐς τὰς ἀρχαίας τάξις, πέμψας δὲ Μαρδόνιος κήρυκα εἰς τοὺς Σπαρτιήτας ἔλεγε τάδε·

«Ὦ Λακεδαιμόνιοι, ὑμεῖς δὴ λέγεσθε εἰναι ἀνδρες ἀριστοὶ ὑπὸ τῶν τῇδε ἀνθρώπων ἐκπαγλεομένων, ὡς οὔτε φεύγετε ἐκ πολέμου οὔτε τάξιν ἐκλείπετε, μένοντές τε ἢ ἀπόλλυτε τοὺς ἐναντίους ἢ αὐτοὶ ἀπόλλυσθε. τῶν δὲ ἄρ' ἣν οὐδὲν ἀληθές. πρὶν γάρ ἡ συμμιξαι ἡμέας ἐς χειρῶν τέ νόμον ἀπικέσθαι, καὶ δὴ φεύγοντας καὶ τάξιν ἐκλείποντας ἡμέας εἰδομεν, ἐν Ἀθηναίοισί τε τὴν πρόπειραν ποιευμένους αὐτούς τε ἀντία δούλων τῶν ἡμετέρων τασσομένους. ταῦτα οὐδαμῶς ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργα, ἀλλὰ πλείστων δὴ ἐν ὑμῖν ἐψεύσθημεν· προσδεκόμενοι γάρ κατὰ ιλέος, ὡς δὴ πέμψετε ἐς ἡμέας κήρυκα προκαλεύμενοι καὶ βουλόμενοι μούνοισι Πέρσησι μάχεσθαι, ἄρτιοι ἔόντες ποιέειν ταῦτα οὐδὲν τοιοῦτο λέγοντας ἡμέας εὔρομεν, ἀλλὰ πτώσσοντας μᾶλλον.

«Νῦν δὲ, ἐπειδὴ οὐκ ἡμεῖς ἥρξατε τούτου τοῦ λόγου, ἀλλ' ἡμεῖς ἀρχομεν. τί δὴ οὐ πρὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων ὑμεῖς, ἐπείτε δεδόξωσθε εἰναι ἄριστοι, πρὸ δὲ τῶν βαρβάρων ἡμεῖς,

ἴσοι πρὸς ἵσους ἀριθμὸν ἐμαχεσάμεθα; καὶ ἦν μὲν δοκέη καὶ τοὺς ἄλλους μάχεσθαι, οἱ δὲ ὅν μετέπειτεν μαχέσθων ὕστεροι· εἰ δὲ καὶ μὴ δοκέοι, ἀλλ᾽ ἡμέας μούνους ἀποχρᾶν, ἡμεῖς δὲ διαμαχεσόμεθα· δικτέροι δὲ ἡμέων νικήσωσι, τούτους τῷ ἄπαντι στρατοπέδῳ νικᾶν».

‘Ο μὲν ταῦτα εἶπας τε καὶ ἐπισχὼν χρόνον, ὃς οἱ οὐδεὶς 49 οὐδὲν ὑπεκρίνετο, ἀπαλλάσσετο δπίσω, ἀπελθὼν δὲ ἐσῆμαινε Μαρδονίῳ τὰ καταλαβόντα. ὁ δὲ περιγρήσεις γενόμενος καὶ ἐπαερθεὶς ψυχρῇ νίκῃ ἐπῆκε τὴν ἵππον ἐπὶ τοὺς “Ἐλληνας. ὃς δὲ ἐπῆλασαν οἱ ἵπποται, ἐσίνοντο πᾶσαν τὴν στρατιὴν τὴν Ἐλληνικὴν ἐσακοντίζοντές τε καὶ ἐστοξεύοντες ὥστε ἱπποτοξόται τε ἔόντες καὶ προσφέρεσθαι ἀπορού τήν τε κρήνην τὴν Γαργαφίην, ἀπ’ ἣς ὑδρεύετο πᾶν τὸ στράτευμα τὸ Ἐλληνικόν, συνετάραξαν καὶ συνέγωσαν.

B'. Ἡ ἐν Πλαταιαῖς μάχη 479 π. X.

(Κεφ. 58 - 71)

Μαρδόνιος δέ, ὃς ἐπύθετο τοὺς “Ἐλληνας ἀποιχομένους 58 ὑπὸ νύκτα εἰδέ τε τὸν χῶρον ἐρῆμον, καλέσας τὸν Δηρισαῖον Θώρηκα καὶ τοὺς ἀδελφεοὺς αὐτοῦ Εὐρύπυλον καὶ Θρασυδήιον ἔλεγε· «Ω παιδεῖς Ἀλεύεω, ἔτι τί λέξετε τάδε δρῶντες ἐρῆμα; ὑμεῖς γάρ οἱ πλησιόχωροι ἐλέγετε Λακεδαιμονίους οὐ φεύγειν ἐκ μάχης, ἀλλὰ ἀνδρας εἶναι τὰ πολέμια πρώτους τοὺς πρότερόν τε μετισταμένους ἐκ τῆς τάξιος εἰδετε· νῦν τε ὑπὸ τὴν παροιχομένην νύκτα καὶ οἱ πάντες δρῶμεν διαδράντας διέδεξάν τε, ἐπεὶ σφεας ἔδεε πρὸς τοὺς ἀφευδέως ἀρίστους ἀνθρώπους μάχῃ διακριθῆναι, δτὶ οὐδένες ἄρα ἔντες ἐν οὐδαμοῖσι ἔσουσι “Ἐλλησι ἐναπεδεικνύατο. «Καὶ ὑμῖν

μὲν ἔσσις. Περσέων ἀπείροισι πολλὴ ἐκ γε ἐμεῦ ἐγίνετο συγγνώμη ἐπαινεόντων τούτους, τοῖσι τι καὶ συνηδέατε· Ἀρταθάζου δὲ θῶμα καὶ μᾶλλον ἐποιεύμην τὸ καὶ καταρρωδῆσαι Λακεδαιμονίους καταρρωδήσαντά τε ἀποδέξασθαι γνώμην δειλοτάτην, ὡς χρεὸν εἴη ἀναζεύξαντας τὸ στρατόπεδον λέναι εἰς τὸ Θηβαῖον ἄστυ πολιορκησομένους· τὴν ἔτι πρὸς ἐμεῦ βασιλεὺς πεύσεται. καὶ τούτων μὲν ἑτέρῳτι ἔσται λόγος· νῦν δὲ ἐκείνοισι ταῦτα ποιεῦσι οὐκ ἐπιτραπτέα ἔστι, ἀλλὰ διωκτέοι εἰσί, ἐξ ὅ καταλαμφθέντες δώσουσι γῆμῖν τῶν δὴ ἐποίησαν Πέρσας πάντων δίκας».

59 Ταῦτα εἶπας ἦγε τοὺς Πέρσας δρόμῳ διαβάντας τὸν Ἀσωπὸν κατὰ στίβον τῶν Ἑλλήνων ὃς δὴ ἀποδιδρησκόντων, ἐπεῖχε τε ἐπὶ Λακεδαιμονίους τε καὶ Τεγεήτας μούνους· Ἀθηναίους γάρ τραπομένους ἐς τὸ πεδίον ὑπὸ τῶν ὅγθων οὐ κατώρα. Πέρσας δὲ δρῶντες δρμημένους διώκειν τοὺς Ἑλληνας οἱ λοιποὶ τῶν βαρδαρικῶν τελέων ἀρχοντες αὐτίκα πάντες ἥσειραν τὰ σημήια καὶ ἐδίωκον, ὡς ποδῶν ἔκαστος εἰχον, οὕτε κόσμῳ οὐδενὶ κοσμηθέντες οὕτε τάξι. καὶ οὗτοι μὲν βοῇ τε καὶ διμήλῳ ἐπήισαν ως ἀναρπασμένοι τοὺς Ἑλληνας. Παυσανίης δέ, ὡς προσέκειτο ἡ ἵππος, πέμψας πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἵππεα λέγει τάδε· «Ἀνδρες Αθηναῖοι, ἀγῶνος μεγίστου προκειμένου ἐλευθέρην εἰναι ἡ δεδουλωμένην τὴν Ἑλλάδα προδεδόμεθα ὑπὸ τῶν συμμάχων γῆμεῖς τε οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ὑμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τὴν παροιχομένην νύκτα διαδράντων. νῦν δὲ δέδοκται τὸ ἐνθεῦτεν τὸ ποιητέον γῆμῖν ἀμυνομένους γάρ, τῇ δυνάμεθα ἀριστα περιστέλλειν ἀλλήλους. εἰ μέν νυν ἐς ὑμέας ὥρμησε ἀρχὴν ἡ ἵππος, χρῆν δὴ γῆμέας τε καὶ τοὺς μετ' γῆμέων τὴν Ἑλλάδα οὐ προδιδόντας Τεγεήτας βωθέειν ὑμῖν. νῦν δέ, ἐς γῆμέας γάρ ἀπασα κεχώρηκε, δίκαιοι ἔστε ὑμεῖς πρὸς τὴν πιεζομένην μάλιστα τῶν μοιρέων ἀμυνέοντες λέναι. εἰ δὲ ἄρα αὐτοὺς

ύμέας καταλελάθηκε ἀδύνατόν τι βωθέειν, ὑμεῖς δ' ἡμῖν τοὺς τοξότας ἀποπέμψαντες χάριν θέσθε. συνοίδαμεν δὲ ὑμῖν ὑπὸ τὸν παρεόντα τόνδε πόλεμον ἔσουσι πολλὸν προθυμωτάτοις, ὥστε καὶ ταῦτα ἐσακούειν».

Ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ὡς ἐπύθοντο, ὅρμεατο βωθέειν καὶ 61 τὰ μάλιστα ἐπαμύνειν. καὶ σφι ἦδη στείχουσι ἐπιτίθενται οἱ ἀντιταχθέντες Ἐλλήνων τῶν μετὰ βασιλέος γενομένων, ὥστε μηκέτι δύνασθαι βωθῆσαι. τὸ γὰρ προσκείμενόν σφεας ἐλύπεε. οὕτω δὴ μουνωθέντες Δακεδαιμόνιοι καὶ Τεγεῆται ἔργτες σὺν φιλοῖσι ἀριθμὸν οἱ μὲν πεντακισμύριοι, Τεγεῆται δὲ τρισχίλιοι (οὗτοι γὰρ σύδαμὰ ἀπεσχίζοντο ἀπὸ Δακεδαιμονίων), ἐσφαγιάζοντο ὡς συμβαλέοντες Μαρδονίῳ καὶ τῇ στρατιῇ τῇ παρεούσῃ. καὶ οὐ γάρ σφι ἐγίνετο τὰ σφάγια χρηστά, ἔπιπτόν τε αὐτῶν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλοὶ καὶ πολλῷ πλεῦνες ἐτρωματίζοντο· φράξαντες γὰρ τὰ γέρρα οἱ Πέρσαι ἀπίεσαν τῶν τοξευμάτων πολλὰ ἀφειδέως οὕτω, ὥστε πιεζομένων τῶν Σπαρτιητέων καὶ τῶν σφαγίων οὐ γινομένων ἀποθλέψαντα τὸν Παυσανίην πρὸς τὸ Ἡραιον τὸ Πλαταιέων ἐπικαλέσασθαι τὴν θεὸν γρηγίζοντα μηδαμῶς σφεας φευσθῆναι τῇς ἐλπίδος.

Ταῦτα δ' ἔτι τούτου ἐπικαλεομένου προεξαναστάντες πρό- 62 τεροι οἱ Τεγεῆται ἔχώρεον ἐξ τοὺς βαρβάρους, καὶ τοῖσι Δακεδαιμονίοισι αὐτίκα μετὰ τὴν εὐχὴν Παυσανίεω ἐγίνετο θυσμένοις τὰ σφάγια χρηστά. ὡς δὲ χρόνῳ κοτὲ ἐγένετο, ἔχώρεον καὶ οὗτοι ἐπὶ τοὺς Πέρσας, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντίοι τὰ τόξα μετέντες. ἐγίνετο δὲ πρῶτον περὶ τὰ γέρρα μάχη. ὡς δὲ ταῦτα ἐπεπτώκεε, ἦδη ἐγίνετο μάχη ἴσχυρή παρ' αὐτὸ τὸ Δημήτριον καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν, ἐς δὲ ἀπίκοντο ἐς ὀθισμόν· τὰ γὰρ δούρατα ἐπιλαμβανόμενοι κατέκλων οἱ βάρβαροι. λήματι μὲν νυν καὶ βώμῃ οὐκ ἥσσονες ἦσαν οἱ Πέρσαι, ἄνοπλοι δὲ ἔόντες καὶ πρὸς ἀνεπιστήμονες καὶ οὐκ

δμοῖσι τοῖσι ἐναντίοισι σοφίην. προεξαῖσσοντες δὲ κατ' ἓνα καὶ δέκα, καὶ πλεῦνές τε καὶ ἑλάσσονες συστρεφόμενοι ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Σπαρτιήτας καὶ διεφθείροντο.

63 Τῇ δὲ ἑτύγχανε αὐτὸς ἐών Μαρδόνιος ἀπ' ἵππου τε μαχόμενος λευκοῦ ἔχων τε περὶ ἑωυτὸν λογάδας Περσέων τοὺς ἀρίστους χιλίους, ταῦτη δὲ καὶ μάλιστα τοὺς ἐναντίους ἐπίεσαν. δοσον μέν νυν χρόνον Μαρδόνιος περιῆν, οἱ δὲ ἀντεῖχον καὶ ἀμυνόμενοι κατέβαλλον πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων ὡς δὲ Μαρδόνιος ἀπέθανε καὶ τὸ περὶ ἐκεῖνον τεταγμένον ἐδν ἴσχυρότατον ἔπεισε, οὕτω δὴ καὶ οἱ ἄλλοι ἐτράποντο καὶ εἰξαν τοῖσι Λακεδαιμονίοισι. πλεῖστον γάρ σφεας ἐδηλέετο ἢ ἐσθῆτες ἐρῆμος ἐοῦσα ὅπλων· πρὸς γὰρ ὅπλίτας ἐόντες γυμνῆτες ἀγῶνα ἐποιεῦντο.

64 ^{ΙΧ} Ἐνθαῦτα ἡ τε δίκη τοῦ φόνου τοῦ Λεωνίδεω κατὰ τὸ χρηστήριον τοῖσι Σπαρτιήτῃσι ἐκ Μαρδονίου ἐπετελέετο, καὶ νίκην ἀναιρέεται καλλίστην ἀπασέων, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, Παυσανίης ὁ Κλεομέρότου τοῦ Ἀναξανδρίδεω. τῶν δὲ κατύπερθε οἱ προγόνων τὰ οὖνδματα εἰργηται ἐς Λεωνίδην· ωὗτοι γάρ σφι τυγχάνουσι ἐόντες. ἀποθνήσκει δὲ Μαρδόνιος ὑπὸ Ἀριμνήστου, ἀνδρὸς ἐν Σπάρτῃ λογίμου, ὃς χρόνῳ ὕστερον μετὰ τὰ Μηδικὰ ἔχων ἄνδρας τριηκοσίους συνέβαλε ἐν Στενυκλήρῳ πολέμου ἐόντος Μεσσηνίοισι πᾶσι καὶ αὐτός τε ἀπέθανε καὶ οἱ τριηκόσιοι. Ἐν δὲ Ηλαταιῆσι οἱ Πέρσαι, ὡς ἐτράποντο ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, ἔφευγον οὐδένα κόσμον ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ ἑωυτῶν καὶ ἐς τὸ τεῖχος τὸ ξύλινον, τὸ ἐποιήσαντο ἐν μοίρῃ τῇ Θηβαϊδὶ. θῶμα δέ μοι, δκως παρὰ τῆς Δῆμητρος τὸ ἄλσος μαχομένων οὐδὲ εἰς ἐφάνη τῶν Περσέων οὔτε ἐσελθών ἐς τὸ τέμενος οὔτε ἐναποθανών, περὶ τε ἥρὸν οἱ πλεῖστοι ἐν τῷ βεβήλῳ ἔπεισον. δοκέω δέ, εἴ τι περὶ τῶν θείων πρηγγυμάτων δοκέειν δεῖ, ἡ θεὸς αὐτῇ σφεας οὐκ ἐδέκετο ἐμπρήσαντας τὸ ἥρον τὸ ἐν Ἑλευσίνῃ.

Αὕτη μὲν νῦν ἡ μάχη ἐπὶ τοσοῦτο ἐγένετο· Ἀρτάθαζος 66
δὲ ὁ Φαρνάκεος αὐτίκα τε οὐκ ἥρεσκετο κατ' ἀρχὰς λειπομέ-
νου Μαρδονίου ἀπὸ βασιλέος, καὶ τότε πολλὰ ἀπαγορεύων
οὐδὲν ἤνυε συμβάλλειν οὐκ ἔων. ἐποίησέ τε αὐτὸς τοιάδε ὡς
οὐκ ἀρεσκόμενος τοῖς πρήγμασι τοῖς ἐκ Μαρδονίου ποιευ-
μένοισι· τῶν ἐστρατήγες δὲ Ἀρτάθαζος (εἶχε δὲ δύναμιν οὐκ
διλίγην, ἀλλὰ καὶ ἐς τέσσερας μυριάδας ἀνθρώπων περὶ¹
ἔωυτόν), τούτους, ὅκως ἡ συμβολὴ ἐγίνετο, εὗ ἐξεπιστάμε-
νος, τὰ ἔμελλε ἀποθῆσεσθαι ἀπὸ τῆς μάχης, ἥγε κατηρη-
μένως παραγγείλας κατὰ τωντὸν λέναι πάντας, τῇ ἀν αὐτὸς
ἐξηγένηται, ὅκως ἀν αὐτὸν δρῶσι σπουδῆς ἔχοντα· ταῦτα
παραγγείλας ὡς ἐς μάχην ἥγε δῆθεν τὸν στρατόν προτε-
ρέων δὲ τῆς δδοῦ ὥρα καὶ δὴ φεύγοντας τοὺς Πέρσας. οὕτω
δὴ οὐκέτι τὸν αὐτὸν κόσμον κατηγέετο, ἀλλὰ τὴν ταχίστην
ἐτρόχαζε φεύγων οὔτε ἐς τὸ ξύλινον τεῖχος οὔτε ἐς τὸ Θη-
βαίων τεῖχος, ἀλλ' ἐς Φωκέας ἐθέλων ὡς τάχιστα ἐπὶ τὸν
Ἐλλήσποντον ἀπικέσθαι..

Καὶ δὴ οὕτοι μὲν ταύτη ἐτράποντο· τῶν δὲ ἄλλων Ἐλ- 67
λήνων τῶν μετὰ βασιλέος ἐθελοκακέοντων Βοιωτοί· Ἀθη-
ναῖοισι ἐμαχέσαντο χρόνον ἐπὶ συχνόν· οἱ γάρ μηδεὶς οὗτες
τῶν Θηβαίων, οὕτοι είχον προθυμίην οὐκ διλίγην μαχόμενοί
τε καὶ οὐκ ἐθελοκακέοντες οὕτω, ὥστε τριηκόσιοι αὐτῶν οἱ
πρῶτοι καὶ ἄριστοι ἐνθαῦτα ἔπεσον ὑπὸ Ἀθηναίων. ὡς δὲ
ἐτράποντο καὶ οὕτοι, ἔφευγον ἐς τὰς Θήβας, οὐ τῇπερ οἱ
Πέρσαι, καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων ὁ πᾶς ὅμιλος οὔτε δια-
μαχεσάμενος οὐδενὶ οὔτε τι ἀποδεξάμενος ἔφευγον. δηλοὶ τέ
μοι, ὅτι πάντα τὰ πρήγματα τῶν βαρβάρων ἥρτητο ἐκ Περ-
σέων, εἰ καὶ τότε οὕτοι πρὶν ἦ καὶ συμμίξαι τοῖσι πολεμίοισι,
ἔφευγον, ὅτι καὶ τοὺς Πέρσας ὥρων. οὕτω τε πάντες ἔφευ-
γον πλὴν τῆς ἵππου τῆς τε ἄλλης καὶ τῆς Βοιωτίης· αὕτη
δὲ τοσαῦτα προσωφέλεε τοὺς φεύγοντας, αἰεὶ τε πρὸς τῶν

πολεμίων ἀγχιστα ἐσῦσα ἀπέργουσά τε τοὺς φιλίους φεύγοντας τῶν Ἑλλήνων.

69 Οἱ μὲν δὴ νικῶντες εἶποντο τοὺς Εέρξεω διώκοντές τε καὶ φονεύοντες· ἐν δὲ τούτῳ τῷ γινομένῳ φόβῳ ἀγγέλλεται τοῖσι ἄλλοισι Ἑλλησι τοῖσι τεταγμένοισι περὶ τὸ Ἡραιον καὶ ἀπογενομένοισι τῆς μάχης, ὅτι μάχη τε γέγονε καὶ νικῶν οἱ μετὰ Παυσανίεω. οἱ δὲ ἀκούσαντες ταῦτα οὐδένα κόσμον ταχθέντες οἱ μὲν ἀμφὶ Κορινθίους ἐτράποντο διὰ τῆς ὑπωρέης καὶ τῶν κολωνῶν τὴν φέρουσαν ἄνω ἵθὺ τοῦ ἱροῦ τῆς Δήμητρος, οἱ δὲ ἀμφὶ Μεγαρέας τε καὶ Φλιασίους διὰ τοῦ πεδίου τὴν λειστάτην τῶν ὁδῶν. ἐπείτε δὲ ἀγχοῦ τῶν πολεμίων ἐγίνοντο οἱ Μεγαρέες καὶ Φλιάσιοι, ἀπιδόντες σφέας οἱ τῶν Θηραίων ἴπποταὶ ἐπειγομένους οὐδένα κόσμον ἥλαυνον ἐπ' αὐτοὺς τοὺς ἵππους, τῶν ἴππαρχες Ἀσωπόδωρος δὲ Τιμάνδρου. ἐσπεσόντες δὲ κατεστόρεσαν αὐτῶν ἔξακοσίους, τοὺς δὲ λοιποὺς κατήραξαν διώκοντες ἐς τὸν Κιθαιρῶνα.

70 Οὔτοι μὲν δὴ ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἀπώλοντο· οἱ δὲ Ηέρσαι καὶ ὁ ἄλλος ὅμιλος, ώς κατέψυγον ἐς τὸ ξύλινον τεῖχος, ἔφθησαν ἐπὶ τοὺς πύργους ἀναβάντες, πρὶν ἢ τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπικέσθαι, ἀναβάντες δὲ ἐφράξαντο, ώς ἐδυνέατο ἀριστα, τὸ τεῖχος. προσελθόντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων κατεστήκεε σφι τειχομαχίη ἐρρωμενεστέρη. ἔως μὲν γὰρ ἀπῆσαν οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ δὲ ἡμύνοντο καὶ πολλῷ πλέον εἶχον τῶν Λακεδαιμονίων ὥστε οὐκ ἐπισταμένων τειχομαχέειν· ώς δέ σφι οἱ Ἀθηναῖοι προσῆλθον, οὕτω δὴ ἵσχυρὴ ἐγίνετο τειχομαχίη καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν. τέλος δὲ ἀρετῇ τε καὶ λιπαρίῃ ἐπέβησαν Ἀθηναῖοι τοῦ τείχεος καὶ ἥρειπον, τῇ δὴ ἐσεχέοντο οἱ Ἑλληνες.

Πρῶτοι δὲ ἐσῆλθον Τεγεῆται ἐς τὸ τεῖχος, καὶ τὴν σκηνὴν τὴν Μαρδονίου οὕτω ἤσαν οἱ διαρπάσαντες, τά

τε ἄλλα ἐξ αὐτῆς καὶ φάτνην τῶν ἵππων ἔσυσαν χαλκέγην πᾶσαν καὶ θέρης ἀξίην. τὴν μὲν νυν φάτνην ταύτην τὴν Μαρδονίου ἀνέθεσαν ἐς τὸν νηὸν τῆς Ἀλένης Ἀθηναίης Τεγεγήται, τὰ δὲ ἄλλα ἐς τωύτο, ὅσαπερ ἔλαβον, ἐσήγεικαν τοῖσι "Ελλησι. οἱ δὲ Βάρβαροι οὐδὲν ἔτι στιφος ἐποιήσαντο πεσόντος τοῦ τείχεος οὕτε τις αὐτῶν ἀληγῆς ἐμέμνητο, ἀλύκταζόν τε οἷα ἐν ἀλίγῳ χώρῳ πεφοβηθέντες τε καὶ πολλαὶ μυριάδες κατειλημμέναι ἀνθρώπων. παρὴν τε τοῖσι "Ελλησι φονεύειν οὗτω, ὥστε τριήκοντα μυριάδων στρατοῦ καταδεουσέων τεσσέρων, τὰς ἔχων Ἀρτάθαζος ἔφευγε, τῶν λοιπέων μηδὲ τρεῖς χιλιάδας περιγενέσθαι. Δακαιοδεμονίων δὲ τῶν ἐκ Σπάρτης ἀπέθανον οἱ πάντες ἐν τῇ συμβολῇ εἰς καὶ ἐνενήκοντα, Τεγεγητέων δὲ ἑκκαΐδεκα, Ἀθηναίων δὲ δύο καὶ πεντήκοντα.

"Ηρίστευσε δὲ τῶν βαρβάρων πεζὸς μὲν ὁ Περσέων, Ἱππος δὲ ἡ Σακέων, ἀνὴρ δὲ λέγεται Μαρδόνιος Ἐλλήνων δέ, ἀγαθῶν γενομένων καὶ Τεγεγητέων καὶ Ἀθηναίων, ὑπερεβάλοντο ἀρετῇ Δακεδαιμόνιοι. "Αλλῷ μὲν οὐδενὶ ἔχω ἀποσημήνασθαι (ἄπαντες γάρ οὗτοι τοὺς καθ' ἑωυτοὺς ἐνίκων), ὅτι δὲ κατὰ τὸ ισχυρότερον προσηγείθησαν καὶ τούτων ἐκράτησαν. Καὶ ἄριστος ἐγένετο μακρῷ Ἀριστόδημος κατὰ γνώμας τὰς ἡμετέρας, ὃς ἐκ Θερμοπυλέων μοῦνος τῶν τριηκοσίων σωθεὶς εἶχε ὄνειδος καὶ ἀτιμίην. Μετὰ δὲ τοῦτον ἡρίστευσαν Ποσειδώνιός τε καὶ Φιλοκύων καὶ Ἀμομφάρετος ὁ Σπαρτιήτης. Καίτοι γενομένης λέσχης ὃς γένοιτο αὐτῶν ἄριστος, ἔγνωσαν οἱ παραγενόμενοι Σπαρτιητέων Ἀριστόδημον μὲν βουλέμενον φανερῶς ἀποθανεῖν ἐκ τῆς παρεούσης οἱ αἰτίης, λυσσῶντά τε καὶ ἐκλείποντα τὴν τάξιν ἔργα ἀποδέξασθαι μεγάλα, Ποσειδώνιον δὲ οὐ βουλέμενον ἀποθνήσκειν ἀνδρα γενέσθαι ἀγαθόν τοσούτῳ τοῦτον εἶναι ἀμείνω. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ φθόνῳ ἄγε εἴποιεν οὗτοι δὲ τοὺς κατέλεξα πάντες,

πλὴν Ἀριστοδήμου, τῶν ἀποθανόντων ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ τίμοι ἐγένοντο· Ἀριστόδημος δὲ βουλόμενος ἀποθανεῖν διὰ τὴν προειρημένην αἰτίην οὐκ ἐτιμήθη.

Γ'. Σύναψις συμμαχίας Ἑλλήνων καὶ Σαμίων πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς νήσου των.

(Κεφ. 90 — 92)

90 Τῆς δὲ αὐτῆς ἡμέρης, τῇσπερ ἐν Πλαταιῇσι τὸ τρῶμα ἐγένετο, συνεκύρησε γενέσθαι καὶ ἐν Μυκάλῃ τῆς Ἰωνίης. ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ Δήλῳ κατέκτο οἱ "Ἑλληνες οἱ ἐν τῇσι νησὶ ἄμα Λευτυχίῃ τῷ Λακεδαιμονίῳ ἀπικόμενοι, ἥλθον σφι ἄγγελοι ἀπὸ Σάμου Λάμπων τε Θρασυκλέους καὶ Ἀθηναγόρης Ἀρχεστρατίδεω καὶ Ἡγησίστρατος Ἀρισταγόρεω, πεμφθέντες ὑπὸ Σαμίων λάθρῃ τῶν τε Περσέων καὶ τοῦ τυράννου Θεομήστορος τοῦ Ἀνδροδάμαντος, τὸν κατέστησαν Σάμου τύραννον οἱ Πέρσαι. ἐπεὶ θόντων δέ σφεων ἐπὶ τοὺς στρατηγοὺς ἔλεγε Ἡγησίστρατος πολλὰ καὶ παντοῖα, ώς, ἦν μοῦνον ἴδωνται αὐτοὺς οἱ Ἰωνες, ἀποστήσονται ἀπὸ Περσέων, καὶ ώς οἱ βάρβαροι οὐκ ὑπομενέσσι· ἦν δὲ καὶ ἄρα ὑπομείνωσι, οὐκ ἐτέρην ἀγρην τοιαύτην εὑρεῖν ἀν αὐτούς. θεούς τε κοινοὺς ἀνακαλέων προέτραπε αὐτοὺς ῥύσασθαι ἀνδρας "Ἑλληνας ἐκ δουλοσύνης καὶ ἀπαμύναι τὸν βάρβαρον. εὐπετές τε αὐτοῖς ἔφη ταῦτα γίνεσθαι· τάς τε γὰρ νέας αὐτῶν κακῶς πλέειν καὶ οὐκ ἀξιομάχους κείνοισι εἶναι. αὐτοί τε, εἴ τε ὑποπτεύουσι, μὴ δόλῳ αὐτοὺς προάγοιεν, ἕτοι μοι εἶναι ἐν τῇσι νησὶ τῇσι ἐκείνων ἀγόμενοι δῆμοις εἶναι.

91 Ως δὲ πολλὸς ἦν λισσόμενος ὁ ξεῖνος ὁ Σάμιος, εἵρετο Λευτυχίης εἴτε αἰληδόνος εἴνεκεν θέλων πυθέσθαι εἴτε καὶ κατὰ συντυχίην. «Ω ξεῖνε Σάμιε, τί τοι τὸ οὖνομα; ὁ δὲ

εἶπε: « Ἡγησίστρατος ». δ δὲ ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον λόγον, εἰ τινα ὅρμητο λέγειν δ Ἡγησίστρατος, εἶπε: « Δέκομαι τὸν οἰωνόν, ὃ ξεῖνε Σάμιε: σὺ δὲ ἡμῖν ποίεε, ὅκως αὐτός τε δοὺς πίστιν ἀποπλώσεαι καὶ οἱ σύν σοὶ ἔόντες οἴδε, ἢ μὲν Σαμίους προθύμους ἔσεσθαι συμμάχους ».

Ταῦτά τε ἄμα ἡγέρευε καὶ τὸ ἔργον προσῆγε: αὐτίκα γάρ οἱ Σάμιοι πίστιν τε καὶ ὅρκια ἐποιεῦντο συμμαχίης πέρι πρὸς τοὺς "Ελληνας. ταῦτα δὲ ποιήσαντες οἱ μὲν ἀπέπλεον ὁπίσσω ἐς τὴν ἑωυτῶν πλὴν Ἡγησίστράτου· μετὰ σφέων γάρ ἐκέλευε πλέειν τὸν Ἡγησίστρατον, οἰωνὸν τὸ οὔνομα ποιεύμενος· οἱ δὲ "Ελληνες ἐπισχόντες ταύτην τὴν ἡμέρην τῇ θυτεραίῃ ἐκαλλιερέοντο, μαντευομένου σφι Δημόφόνου τοῦ Ευηνίου, ἀνδρὸς Ἀπολλωνιήτεω.

Δ'. Ἡ ἐν Μυκάλῃ νίκη τῶν Ἑλλήνων 479 π. X.

(Κεφ. 96 — 107)

Τοῖσι δὲ "Ελλησι ως ἐκαλλίρησε, ἀνῆγον τὰς νέας ἐκ τῆς Δήλου πρὸς τὴν Σάμον· ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο τῆς Σαμίης πρὸς Καλάμοισι, οἱ μὲν αὐτοῦ ὅρμισάμενοι κατὰ τὸ "Ηραιον τὸ ταύτη παρεσκευάζοντο ἐς ναυμαχίην. οἱ δὲ Πέρσαι πυθόμενοί σφεας προσπλέειν ἀνῆγον καὶ αὐτοὶ πρὸς τὴν ἡπειρον τὰς νέας τὰς ἄλλας, τὰς δὲ Φοινίκων ἀπῆκαν ἀποπλέειν. βουλευομένοισι γάρ σφι ἐδόκεε ναυμαχίην μὴ ποιέεσθαι· οὐ γάρ ὅν ἐδόκεον ὅμοιοι εἰναι· ἐς δὲ τὴν ἡπειρον ἀπέπλεον, ὅκως ἔωσι ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατὸν τὸν σφέτερον ἔόντα ἐν τῇ Μυκάλῃ, ὃς κελεύσαντος Ξέρξεω καταλελειμμένος τοῦ ἄλλου στρατοῦ Ἰωνίην ἐφύλασσε· τοῦ πλῆθος μὲν ἦν ἔξι μυριάδες, ἐστρατήγες δὲ αὐτοῦ Τιγράνης κάλλει τε καὶ μεγάθεϊ ὑπερφέρων Περσέων. ὑπὸ τοῦτον μὲν δὴ τὸν στρατὸν ἔθουλεύ-

σαντο καταφυγόντες οἱ τοῦ ναυτικοῦ στρατηγοὶ ἀνειρύσαι τὰς νέας καὶ περιβαλέσθαι ἔρκος ἔρυμα τῶν νεῶν καὶ σφέων αὐτῶν κρησφύγετον.

97 Ταῦτα βουλευσάμενοι ἀνήγοντο ἀπικόμενοι δὲ παρὰ τὸ τῶν Ποτνιέων ἥρον τῆς Μυκάλης ἐς Γαίσωνά τε καὶ Σκολοπόεντα, τῇ Δήμητρος Ἐλευσινίης ἐστὶ ἥρον, τὸ Φίλιστος ὁ Πασικλέος ἰδρύσατο Νεῖλεψ τῷ Κόδρου ἐπισπόμενος ἐπὶ Μιλύτου κτιστύν, ἐνθαῦτα τάς τε νέας ἀνείρυσαν καὶ περιεβάλοντο ἔρκος καὶ λίθων καὶ ξύλων, δένδρεα ἐκκόψαντες γῆμερα, καὶ σκόλοπας περὶ τὸ ἔρκος κατέπηξαν. καὶ παρεσκευάδατο ὡς πολιορκησόμενοι καὶ ὡς νικήσοντες· ἐπ' ἀμφότερα γάρ ἐπιλεγόμενοι παρεσκευάζοντο.

98 Οἱ δὲ Ἐλληνες, ὡς ἐπύθοντο οἰχωκότας τοὺς βαρβάρους ἐς τὴν Ἱπειρον, ἥχθοντο ὡς ἐκπεψευγότων, ἐν ἀπορίῃ τε εἴχοντο, διὰ τι ποιέωσι, εἴτε ἀπαλλάσσωνται δπίσω, εἴτε καταπλέωσι ἐπ' Ἐλλησπόντου. τέλος δὲ ἔδοξε τούτων μὲν μηδέτερα ποιέειν, ἐπιπλέειν δὲ ἐπὶ τὴν Ἱπειρον· παρασκευασάμενοι ὧν ἐς ναυμαχίην καὶ ἀποβάθρας καὶ τὰ ἄλλα, ὅσων ἔδεε, ἐπλεον ἐπὶ τῆς Μυκάλης. ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ τε ἐγίνοντο τοῦ στρατοπέδου καὶ οὐδεὶς ἐφαίνετό σφι ἐπαναγόμενος, ἀλλ' ὥρων νέας ἀνελκυσμένας ἔσω τοῦ τείχεος, πολλὸν δὲ πεζὸν παρακεκριμένον παρὰ τὸν αἰγιαλόν, ἐνθαῦτα πρῶτον μὲν ἐν τῇ νηὶ παραπλέων, ἐγχρίμψας τῷ αἰγιαλῷ τὰ μάλιστα, Λευτυχίης ὑπὸ κήρυκος προηγόρευε τοῖσι "Ιωσι λέγων" «Ἀνδρες Ἰωνες, ὅσοις ὑμέων τυγχάνουσι ἐπακούοντες, μάθετε, τὰ λέγω πάντως γάρ οὐδὲν συνήσουσι Πέρσαι, τῶν ἐγὼ ὑμῖν ἐντέλλομαι. ἐπεὰν συμμίσγωμεν, μεμνῆσθαι τινὰ χρὴ ἐλευθερίης μὲν πάντων πρῶτον, μετὰ δὲ τοῦ συνθήματος "Ηθης. καὶ τάδε ἵστω καὶ ὁ μὴ ἐπακούσας ὑμέων πρὸς τοῦ ἐπακούσαντος».

99 Λευτυχίεω δὲ ταῦτα ὑποθεμένου δεύτερα δὴ τάδε
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐποίευν οἱ "Ελληνες" προσσχόντες τὰς νέας ἀπέθησαν ἐς τὰν αἰγιαλόν. καὶ οὗτοι μὲν ἐτάσσοντο· οἱ δὲ Πέρσαι, ὡς εἶδον τοὺς "Ελληνας παρασκευαζομένους ἐς μάχην καὶ τοῖς "Ιωσὶ παραινέσαντας, τοῦτο μὲν ὑπονώσαντες τοὺς Σαμίους τὰ "Ελλήνων φρονέειν ἀπαιρέονται τὰ ὅπλα· οἱ γὰρ ὅν Σάμιοι ἀπικομένων Ἀθηναίων αἰχμαλώτων ἐν τῇσι νηυσὶ τῶν βαρ-βάρων, τοὺς ἔλαθον ἀνὰ τὴν Ἀττικὴν λελειμμένους οἱ Εέρ-ξεω, τούτους λυσάμενοι πάντας ἀποπέμπουσι ἐποδιάσαντες ἐς Ἀθήνας· τῶν εἶνεκεν οὐκ ἥκιστα ὑποφίην είχον, πεντα-κοσίας κεφαλὰς τῶν Εέρξεω πολεμίων λυσάμενοι. τοῦτο δὲ τὰς διόδους τὰς ἐς τὰς κορυφὰς τῆς Μυκάλης φερούσας προστάσσουσι τοῖς Μιλησίοις φυλάσσειν ὡς ἐπισταμένοισι δῆθεν μάλιστα τὴν χώρην· ἐποίευν δὲ τούτου εἶνεκεν, ἵνα ἔκτὸς τοῦ στρατοπέδου ἔωσι. τούτους μὲν Ἰώνων, τοῖς καὶ κατεδόκεον νεοχιμὸν ἀν τι ποιέειν δυνάμιος ἐπιλαβομένοισι, τρόποισι τοιούτοισι προεψυλάσσοντο οἱ Πέρσαι, αὐτοὶ δὲ συνεφόρησαν τὰ γέρρα ἔρκος εἶναι σφίσι.

"Ως δὲ ἄρα παρεσκεύαστο τοῖς "Ελλήσι, προσήισαν 100 πρὸς τοὺς βαρβάρους. Ιοῦσι δέ σφι φύμη τε ἐσέπτατο ἐς τὸ στρατόπεδον πᾶν καὶ αγρυπνήιον ἐφάνη ἐπὶ τῆς κυματωγῆς κείμενον· ή δὲ φύμη διῆλθέ σφι δῆσε, ὡς οἱ "Ελληνες τὴν Μαρδονίου στρατιὴν νικῷεν ἐν Βοιωτοῖσι μαχόμενοι. δῆλα δὴ πολλοῖσι τεκμηρίοισι ἐστι τὰ θεῖα τῶν πρηγμάτων, εἰ καὶ τότε τῆς αὐτῆς ἡμέρης συμπίπτοντος τοῦ τε ἐν Πλαταιῇσι καὶ τοῦ ἐν Μυκάλῃ μέλλοντος ἐσεσθαι τρώματος φύμη τοῖσι "Ελλήσι τοῖσι ταύτῃ ἐσαπίκετο, ὥστε θαρσῆσαι τε τὴν στρα-τιὴν πολλῷ μᾶλλον καὶ ἐθέλειν προθυμότερον κινδυνεύειν.

Καὶ τόδε ἔτερον συνέπεσε γενόμενον, Δήμητρος τεμένεα 101 "Ελευσινής παρ' ἀμφοτέρας τὰς συμβολὰς εἶναι. καὶ γὰρ δὴ ἐν τῇ Πλαταιῇδι παρ' αὐτὸ τὸ Δημήτριον ἐγίνετο, ὡς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ἡ μάχη, καὶ ἐν Μυκάλῃ ἔμελλε ὡσαύ-Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τως ἔσεσθαι. γεγονέναι δὲ νίκην τῶν μετὰ Παυσανίεω Ἐλλήνων δρθῶς σφι ἡ φήμη συνέβαινε ἐλθοῦσα· τὸ μὲν γάρ ἐν Πλαταιῇσι πρὸν ἔτι τῆς ἡμέρης ἐγίνετο, τὸ δὲ ἐν Μυκαλῇ περὶ δεῖλην. ὅτι δὲ τῆς αὐτῆς ἡμέρης συνέβαινε γίνεσθαι μηνός τε τοῦ αὐτοῦ, χρόνῳ δὲ πολλῷ σφι ὕστερον δῆλα ἀναμνηθάνουσι ἐγίνετο. ἦν δὲ ἀρρωδίη σφι, πρὶν τὴν φήμην ἐσαπιέσθαι, εὗτι περὶ σφέων αὐτῶν οὕτω, ὡς τῶν Ἐλλήνων, μὴ περὶ Μαρδονίων πταισῃ ἡ Ἐλλάς. ὡς μέντοι ἡ κληδῶν αὕτη σφι ἐσέπτατο, μᾶλλόν τι καὶ ταχύτερον τὴν πρόσοδον ἐποιεῦντο. οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι ἐσπευδον ἐς τὴν μάχην, ὡς σφι καὶ αἱ νῆσοι καὶ δὲ Ἐλλήσποντος ἀεθλα 102 προέκειτο. Τοῖσι μέν νυν Ἀθηναίοισι καὶ τοῖσι προσεγέσι τούτοισι τεταγμένοισι μέχρι καὶ τῶν ἡμισέων ἡ δδὸς ἐγίνετο κατ' αἰγιαλόν τε καὶ ἀπέδον χῶρον, τοῖσι δὲ Λακεδαιμονίοισι καὶ τοῖσι ἐπεξῆς τούτοισι τεταγμένοισι κατά τε χαράδρην καὶ εὔρεα. ἐνῷ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι περιήισαν, εὗτοι οἱ ἐπὶ τῷ ἑτέρῳ κέρεϊ καὶ δὴ ἐμάχοντο. ἔως μέν νυν τοῖσι Ηέρσησι δρθια ἦν τὰ γέρρα, ἥμινοντό τε καὶ οὐδὲν ἔλασσον εἶχον τῇ μάχῃ ἐπείτε δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν προσεγέων διστρατός, ὅκως ἑωυτῶν γένηται τὸ ἔργον καὶ μὴ Λακεδαιμονίων, παρακελευσάμενοι ἔργου εἴχοντο προθυμότερον, ἐνθεῦτεν ἢδη ἑτεροισῦτο τὸ πρῆγμα. διωσάμενοι γάρ τὰ γέρρα εὗτοι φερόμενοι ἐσέπεσον ἀλλεες ἐς τοὺς Ηέρσας, οἱ δὲ δεξάμενοι καὶ χρόνον συγκὸν ἀμυνόμενοι τέλος ἔφευγον ἐς τὸ τεῖχος.

Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυώνιοι καὶ Τροιζήνιοι (οὗτοι γάρ ἦσαν ἐπεξῆς τεταγμένοι) συνεπισπόμενοι συνεσέπιπτον ἐς τὸ τεῖχος. ὡς δὲ καὶ τὸ τεῖχος ἀραιρητο, εὕτι πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο οἱ βάρβαροι, πρὸς φυγὴν τε δρμέατο οἱ ἄλλοι πλὴν Ηέρσεων. εὗτοι δὲ κατ' ὀλίγους γινόμενοι ἐμάχοντο τοῖσι αἰεὶ ἐς τὸ τεῖχος ἐσπίπτουσι Ἐλλήνων. καὶ τῶν στρατηγῶν τῶν Ηέρσικῶν δύο μὲν ἀποφεύγουσι, δύο δὲ τε-

λευτῶσι. Ἀρταῦντης μὲν καὶ Ἰθαμίτρης τοῦ ναυτικοῦ στρατηγέοντες ἀποφεύγουσι, Μαρδόντης δὲ καὶ ὁ τοῦ πεζοῦ στρατηγὸς Τιγράνης μαχόμενοι τελευτῶσι. ἔτι δὲ μαχομένων τῶν Περσέων ἀπίκοντο Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ μετ' αὐτῶν καὶ τὰ λοιπὰ συνδιεχείριζον. ἐπεσον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Ἐλλήνων συγνοὶ ἐνθαῦτα, ἄλλοι τε καὶ Σικουωνίων ὁ στρατηγὸς Ηερίλεως.

Τῶν δὲ Σαμίων οἱ στρατευόμενοι ἔόντες τε ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῷ Μηδικῷ καὶ ἀπαραιρημένοι τὰ ὅπλα, ώς εἶδον αὐτίκα κατ' ἀργάς γινομένην ἑτεραλκέα τὴν μάχην ἔρδον, δοσον ἐδυνέατο, προσωφελέειν ἐθέλοντες τοῖσι "Ἐλλησι. Σαμίους δὲ ἴδόντες οἱ ἄλλοι "Ιωνες ἀρξανταξ, οὗτω δὴ καὶ αὐτοὶ ἀποστάντες ἀπὸ Περσέων ἐπέθεντο τοῖσι βαρβάροισι.

Μιλησίοις δὲ προσετέτακτο μὲν ἐκ τῶν Περσέων τὰς 104 διόδους τηρέειν σωτηρίης εἶνεκέν σφι, ώς, ἦν ἄρα σφέας καταλαμβάνη, οἴα περ κατέλαθε, ἔχοντες ἡγεμόνας σώζονται ἐς τὰς κορυφὰς τῆς Μυκάλης ἐτάχθησκαν μέν νυν ἐπὶ τοῦτο τὸ πρῆγμα οἱ Μιλησίοι τούτου τε εἶνεκεν καὶ ἵνα μὴ παρεόντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ τι νεοχμὸν ποιέοιεν· οἱ δὲ πᾶν τὸ ἐναντίον τοῦ προστεταγμένου ἐποίεον, ἄλλας τε κατηγεόμενοί σφι δόδους φεύγουσι, αἱ δὴ ἔφερον ἐς τοὺς πολεμίους, καὶ τέλος αὐτοὶ σφι ἐγίνοντο κτείνοντες πολεμιώτατοι. οὗτω δὴ τὸ δεύτερον Ιωνίη ἀπὸ Περσέων ἀπέστη.

Ἐν δὲ ταύτῃ τῇ μάχῃ Ἐλλήνων ἥριστευσαν Ἀθηναῖοι 105 - 106 καὶ Ἀθηναίων Ἐρμόλυκος ὁ Εὔθυνος, ἀνὴρ παγκράτιον ἐπασκήσας. τοῦτον δὲ τὸν Ἐρμόλυκον κατέλαθε ὅστερον τούτων πολέμου ἐόντος Ἀθηναῖοι τε καὶ Καρυστίοισι, ἐν Κύρνῳ τῆς Καρυστίης χώρης ἀποθανόντα ἐν μάχῃ κεῖσθαι ἐπὶ Γεραιιστῷ. μετὰ δὲ Ἀθηναίους Κορίνθιοι καὶ Τροιζήνιοι καὶ Σικουώνιοι ἥριστευσαν. ἐπείτε δὲ κατεργάσαντο οἱ "Ἐλληνες τοὺς πολλούς, τοὺς μὲν μαχομένους, τοὺς δὲ καὶ φεύγοντας, τῶν βαρβάρων, τὰς νέας ἐνέπρηγσαν καὶ τὸ τεῖχος ἀπαν, τὴν

ληγίην προεξαγαγόντες ἐς τὸν αἰγιαλόν, καὶ θησαυρούς τινας χρημάτων εὗρον· ἐμπρήσαντες δὲ τὸ τεῦχος καὶ τάς νέας ἀπέπλεον.

107 Τῶν δὲ ἀποφυγόντων βαρβάρων ἐς τὰ ἄκρα τῆς Μυκάλης κατειληθέντων, ἔδντων οὐ πολλῶν, ἐγίνετο κομιδὴ ἐς Σάρδις, πορευομένων δὲ κατ' ὅδὸν Μασίστης ὁ Δαρείου παρατυχών τῷ πάθεϊ τῷ γεγονότι τὸν στρατηγὸν Ἀρταῦντην ἔλεγε πολλά τέ καὶ κακά, ἀλλα τε καὶ γυναικὸς κακώ φάς αὐτὸν εἶναι τοιαῦτα στρατηγήσαντα, καὶ ἔξιον εἶναι παντὸς κακοῦ τὸν βασιλέως οἰκον κακώσαντα. Παρὰ δὲ τοῖς Πέρσῃσι γυναικὸς κακώ ἀκοῦσαι δένγος μέγιστός ἐστι· δὲ δὲ ἐπεὶ πολλὰ ἡκουσε, δεινὰ ποιεύμενος σπάται ἐπὶ τὸν Μασίστην τὸν ἀκινάκην, ἀποκτεῖναι θέλων. καὶ μιν ἐπιθέοντα φρασθεὶς Ξειναγόρης ὁ Πρηξίλεω ἀνὴρ Ἀλικαρνησσεὺς ὅπισθε ἐστεῶς αὐτού (Ἀρταῦντεω), ἀρπάζει μέσον καὶ ἔξαείρας παίει ἐς τὴν γῆν. καὶ ἐν τούτῳ οἱ δορυφόροι οἱ Μασίστεω προέστησαν. Οἱ δὲ Ξειναγόρης ταῦτα ἐργάσατο χάριτα αὐτῷ τε Μασίστη τιθέμενος καὶ Ξέρξῃ, ἐκσφύζων τὸν ἀδελφὸν τὸν ἐκείνου· καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Ξειναγόρης Κιλικίης πάσης ἦρξε δόντος βασιλέος. τῶν δὲ κατ' ὅδὸν πορευομένων οὐδὲν ἐπὶ πλέον τούτων ἐγένετο, ἀλλ' ἀπικνέονται ἐς Σάρδις.

ΒΙΟΣ ΗΡΟΔΟΤΟΥ

Γέννησις. Ὁ Ήρόδοτος, ὅστις πρώτος ἔγραψεν ἴστορίαν τῶν Περσικῶν πολέμων, ἐγεννήθη ἐν Ἀλικαρνασσῷ τῆς Καρίας, οὗτις ἦτο Δωρικὴ ἀποικία, ἵστως τῷ 484 π. Χ. Οἱ γονεῖς αὐτοῦ Λύξης καὶ Δρυώ, ἀνὴρον εἰς ἐπιφανῆ καὶ εὑπορον οἰκογένειαν τῆς πόλεως.

Παιδευσις. Ὁ Ήρόδοτος ἦτυχε λαμπρᾶς ἐκπαιδεύσεως. Ἐγών
ἥς διδάσκαλον τὸν θείόν του, τὸν ἐπικὸν ποιητὴν Πανύασιν, ἐδι-
δάχθη τὸν Ὅμηρον, ὃν ἐδιδάσκοντο οἱ παῖδες τῆς ἐποχῆς ἐκεί-
νης καὶ ἐμελέτησε τὰ ἔργα τῶν πρώτων Ἑλλήνων ἴστοριογρά-
φων, τῶν καλούμενων λογογράφων, οἵτινες συνέγραφον γεωγρα-
φικὰς περιήγησεις καὶ γενεαλογίας κατὰ τοὺς μύθους καὶ τὰς
παραδόσεις.

Βίος. Ἐν τῇ Ἀλικαρνασσῷ τύραννος τότε ἦτο ὁ Λύγδαμις,
ἔγγονος τῆς βασιλίσσης τῆς Καρίας, Ἀρτεμισίας, οὗτις ἐξεστρά-
τευσε μετὰ τοῦ Σέρεξου κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ μετέσχε τῆς ἐν-
Σαλαμῖνι ναυμαχίας. Κατὰ τοῦ τυράννου τούτου ἐγένετο στάσις,
ἥς μετέσχε καὶ ὁ Ήρόδοτος μετὰ τῶν συγγεγῶν του, ἀλλ᾽ οὕτις
ἀπέτυχε. Ὁ Ήρόδοτος τότε ἡγαγάσθη νὰ ἀποδημήσῃ εἰς τὴν
Ίωνικὴν νῆσον Σάμον, βραδύτερον δὲ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα
του καὶ συνήργησε μετ' ἄλλων νὰ ἐκδιωχθῇ ὁ τύραννος. Ἄλλα
κατόπιν ἐγκατέλιπε διὰ παντὸς τὴν πατρίδα του, διότι ταραχαὶ
ἐξερράγγισκαν ἐν αὐτῇ, καθ' ᾧς ἐπέσυρε τὸ μῆσος τῶν συμπολιτῶν
του. Εἰς ποίας χώρας μετέβη ὁ Ήρόδοτος δὲν γνωρίζομεν. Τῷ
445 π. Χ. δημος εὑρίσκεται ἐν Ἀθήναις, ὅπου ἀνέγνω μέρος τῆς
ἴστορίας αὐτοῦ, δι' οὗ τοσοῦτον συνεκίνησε καὶ ἔτερψε τοὺς Ἀθη-
ναίους, ὥστε ἔδωκαν εἰς αὐτὸν λαμπρὸν δωρεάν, δέκα τάλαντα.

Ἐν Ἀθήναις συνεδέθη διὰ φιλίας μετὰ τοῦ Περικλέους καὶ
ἄλλων ἐπιφανῶν ἀνδρῶν· διε δὲ τῷ 444 π. Χ. οἱ Ἀθηναῖοι ἀπό-
κινσαν τοὺς Θουρίους ἐν τῇ Κάτω Ιταλίᾳ, μετέβη ὁ Ήρόδοτος εἰς
αὐτὴν καὶ ἐγκατεστάθη δριστικῶς.

Ασχολίαι. Ὁ Ήρόδοτος ἡσθίανθη μέγχι ἐνθουσιασμὸν ἐκ
τῆς μελέτης τῶν ἴστοριῶν τῶν λογογράφων καὶ ἀπεφάσισε καὶ
αὐτὸς νὰ συγγράψῃ τὴν ἴστορίαν τῶν πολέμων, οὓς διεξήγαγον

οἱ Ἑλληνες κατὰ τῶν Περσῶν. Θέλων δὲ γὰρ γνωρίσῃ ἐξ ἤδης αὐτοφίας τὰ πράγματα, ἐπεχείρησε μακρὰς περιηγήσεις εἰς διαφόρους μεμακρυσμένας χώρας. Ἡ συγκοινωνία ἦτο τότε ἀτελεστάτη καὶ λίαν ἐπικίνδυνος· ἐν τούτοις μετὰ μεγάλων κόπων καὶ κινδύνων ἐπεικέφθη τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τὴν Κύπρον, τὴν Φοινίκην, τὴν Αἴγυπτον, τὴν Ἀραβίαν, τὴν Περσίαν, τὴν Σκυθίαν, πᾶσαν σχεδὸν τὴν Ἑλλάδα καὶ ἤδης τοὺς τόπους, ὅπου ἐγένοντο οἱ ἀγῶνες, τὴν Κάτω Ἰταλίαν καὶ τὴν Σικελίαν. Ἐκεῖ ἐζῆτει πληροφορίας περὶ τῶν πολέμων καὶ ἡρώτα καὶ ἐμάνθανε τὴν ἴστορίαν τοῦ τόπου, τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα τῶν λαῶν, τὰ σπάνια φυτὰ καὶ τὰ ἵδαιτερα ζῷα ἐκάστου τόπου.

Τὸ σύγγραμμα τοῦ Ἡροδότου. Τὸ ἴστορικὸν ἔργον, ὃπερ ἐπόρισεν εἰς αὐτὸν τὸν τίτλον τοῦ πατρὸς τῆς ἴστορίας καλεῖται ὑπὸ τοῦ ἤδου ἴστορίης ἀπόδεξις καὶ διηγέρει ἐν μεταγενεστέροις χρόνοις εἰς ἐγγένεα βιδόλια, εἰς τὰ δυοῖς ἐδόθησαν τὰ ὄντα πολέμων Μουσῶν. Περιέχει μέγαν πλοῦτον γνώσεων ἴστορικῶν, γεωγραφικῶν φυσικῶν κ.τ.λ., ἀλλ᾽ ἡ κυρία ἤδει, περὶ ἣν στρέφονται ὡς περὶ ἀξιῶν πᾶσαι αἱ ἀλλατὶ γνώσεις εἰναι· οἱ ἀγῶνες Ἑλλήνων καὶ βαρδάρων ἐπὶ Δαρείου καὶ Ξέρξου.

Οἱ Ἡρόδοτος, ἀν καὶ Δωριεὺς ἔγραψε τὴν ἴστορίαν του ἐν τῇ Ἰωνικῇ διαλέκτῳ καὶ ὅχι ἐν τῇ Δωρικῇ. Ἕναγκάσθη δὲ εἰς τοῦτο διότι οἱ πρὸ αὐτοῦ λογογράφοι, πάντες σχεδὸν Ἰωνες, εἶχον μεταχειρισθῆ τὴν Ἰωνικὴν διάλεκτον ὡς γλῶσσαν τῶν συγγραφῶν των, ἥτις δὲ αὐτῶν εἶχεν ἀνυψωθῆ εἰς κοινὴν γραφομένην γλῶσσαν.

Ἡ γλῶσσα τοῦ Ἡροδότου θεωρεῖται ὡς τὸ πρότυπον τῆς ελ-ρομένης λέξεως, δηλ. τοῦ ἀπεριόδου λόγου, ἐν ᾧ παρατάττονται αἱ προτάσεις συνδεόμεναι διὰ τοῦ τε καὶ δὲ καὶ δὲν συνάπτονται εἰς ἐντέχνως κατεσκευασμένας περιόδους.

Θάνατος. Εἰς ποίαν χώραν καὶ πότε ἀπέθανεν ὁ Ἡρόδοτος εἰναι ἄγνωστον· κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπέθανε τῷ 424 π.Χ.

—ΕΘΝΟΣ—

ΤΑ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ
ΤΗΣ ΙΩΝΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

(ΗΡΟΔΟΤΟΥ)

Φωνήεντα.

1. Παρὰ τῷ Ἡροδότῳ ὑπάρχει σχεδὸν πανταχοῦ η ἀντὶ τοῦ παρὸν Ἀττικοῖς ἄ: φιλη, χώρη, ἡγέρ, τριηκόσιοι. νηυσὶ, Σπαρτιήτης, πειρήσομαι.

2. Ὅπάρχει η ἀντὶ τοῦ αὐτοῦ: πρύμνη, Σμύρνη, εὔνοίη, ἀληθείη.

3. Παρὰ τῷ Ἡροδότῳ ὑπάρχουσι πολλάκις ἂλλα φωνήεντα ἀντὶ τῶν παρὸν Ἀττικοῖς π. χ.

α ἀντὶ τοῦ εἰ : μέγαθος, τράπω.

α ἀντὶ τοῦ η : ἀμφισβατέω, μεσαμβρίη.

α ἀντὶ τοῦ ο : ἀρρωδέω.

ε ἀντὶ τοῦ ει : κρέσσων, μέζων, ἐπιτήδεος, ἔδεξα, ἔδέχθην.

ω ἀντὶ τοῦ α γῇ ε : ζώω (καὶ ζάω) πλώω (καὶ πλέω).

ω ἀντὶ τοῦ αυ : θῶμα. θωμάζω, τρῶμα.

ω ἀντὶ τοῦ ου : ὠν.

ου ἀντὶ τοῦ ο : γούνατα, μοῦνος, ούνομα.

Συναίρεσις.

Παρὰ τῷ Ἡροδότῳ γίνεται συναίρεσις ώς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παραλείπεται εἴτε ἐν τῇ κλίσει εἴτε ἐν τῇ ρίζῃ καὶ ταῖς καταλήξεσιν: πλόσις, χρύσεος, ποιέω, ποιέεις, ἀποβαλέεις, ρηίδιος, χρηίζω, πατρώιος.

Κρᾶσις.

‘Η ἔκθλιψίς καὶ ἡ κρᾶσις εἶναι σπανία παρὰ τοῖς Ἰωσιν.
‘Ιδιάζουσα εἶναι ἡ κρᾶσις τοῦ ο-α εἰς ω: αὐτός, ὀνήρ, τωύτο,
τῶγαλμα.

Σύμφωνα.

1. Πᾶσαι αἱ ἀντωνυμίαι καὶ τὰ ἐπιρρήματα, ὃν τὸ θέμα ἔρχεται ἀπὸ π., ἔχουσι καὶ ἀντὶ τοῦ π: *κοῖος, κόσος, κότερος, κοῦ, δκον.* Ἔξαιρεται τὸ δποδαπός.

2. Ὡσαύτως ὑπάρχει τὸ
καὶ ἀντὶ τοῦ γ: *δέκομαι, οὐκὶ*
δὲ ἀντὶ τοῦ σ: *ἴδμεν, δδμὴ*
σσα ἀντὶ τοῦ ττ: *θάλασσα, ἐλάσσων, τάσσω.*

3. Τὰ ψιλὰ πρὸ δασυνομένου φωνήεντος δὲν τρέπονται εἰς δασέα, ἀλλὰ μένουσι: *αὐτημερόν, ἐπεξῆς, ἀπικνέομαι, ἀπ' οὗ, μετ' ὅ, κατ' ἄ.*

4. Μετάθεσις τοῦ δασέος γίνεται ἐν τῷ ἐνθεῦτεν, ἐνθαῦτα, κιθῶν (=χιτών).

Χασμωδία.

1. Τὸ εὔφωνικὸν ν παρὰ τοῖς Ἰωσιν ἐλλείπει: *ἔπλεε, ἄμα, τριήρεσι, ἔς.*

2. Τὸ ζ δὲν τίθεται ἐν ταῖς *ἄχρι, μέχρι, οὕτω.*

Τὸ οὐ εὑρηται πρὸ φωνήεντος καὶ ἀγεν τοῦ κ.

Κλίσεις.

Πρώτη κλίσις.

‘Η ἐνική γενική τῶν εἰς της ὅνομάτων λίγγει εἰς εω: *Ξέρξεω, πολιήτης- πολιήτεω, νεγνίης- νεγνίεω.*

‘Η ἐνική αιτιατ. τῶν εἰς της κυρίων ὅνομάτων ἄλλοτε μὲν λίγγει εἰς την *Ξέρξην, Λεωνίδην, ζλλοτε δὲ εἰς εα, Λεωνίδεα, δεσπότεα, Ξέρξεα.*

Ἡ γενικὴ πληθ. τῶν πρωτοκλίτων οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων λήγει εἰς εων: γνωμέων, πολιητέων, — ἐσχατέων λοιπέων — τουτέων — ἀρπασθεισέων.

Ἡ δοτ. πληθ. λήγει εἰς ησι: γνώμησι, τιμῇσι, χιλιῃσι, δραχμῇσι.

Λευτέρα κλίσις.

Ἡ δοτ. πληθ. λήγει εἰς οισι: θεοῖσι, λόγοισι, Ἀθηναῖοισι.

Τρίτη κλίσις.

1. Τὰ ἀποδάλλοντα τὸ σύμφωνον καὶ τὰ φωνηντόλγκτα μένουσιν ἀσυναίρετα.

γένεος, γένεϋ, γένεα, γενέων — ἀληθέες, ἀληθέας.

2. Τὰ εἰς κλέης κύρια ὄνόματα κλίνονται οὕτω:

Θεμιστοκλῆς—κλέος, κλέῃ, κλέχ, Θεμιστόκλεες.

3. Τὰ εἰς τις φυλάττουσι τὸ ι ἐν πάσαις ταῖς πιώσεσιν πόλις, πόλιος, πόλι, πόλιν, πόλιες, πόλιων, πόλισι, πόλις ή πόλιας.

4. Τὰ οὐσιαστικὰ εἰς ευς κλίνονται οὕτω: ὁ βασιλεὺς, βασιλέος, βασιλέῃ, βασιλέχ, βασιλεῦ βασιλέες, βασιλέων, βασιλεῦσι, βασιλέας.

6. Τὸ κέρας κλίνεται οὕτω: κέρας, κέρεος, κέρεϋ, κέρεα, κερέων.

6. Ἡ νηῦς, νεδὲ, νηΐ, νέα, νέες, νεῶν νηυσί, νέας.

7. Ἀντὶ τοῦ ἀρσεν. πολὺς ὑπάρχει πολλάκις πολλός, τὸ δὲ οὐδέτερον εἶναι πολλὸν καὶ πολύ

Παραθετικά, Ἀριθμητικά.

1. Τὰ εἰς -εος καὶ ήιος (ἀττ. ειος) ἐπίθετα φυλάττουσι τὸ ο ἐν τοῖς παραθετικοῖς καὶ προηγουμένης βραχείχς συλλαβῆς: ἐπιτηδεότερος, ἀνδρηιότερος, οἰκηιότατος.

2. Τοῦ ταχὺς συγχρ. ταχύτερος καὶ θάσσων, ὑπερθ. τάχιστος.

3. Τὸ πολλὸς ἔχει ἐν τῇ ὀνομ. τοῦ συγκρ. πλέων, πλέον καὶ πλεῦν· πλέονι, πλέονα καὶ πλέω, πλεόνων, πλέοσι, καὶ πλεῦνος, πλεῦνα, πλεῦνες, πλεῦνων, πλεῦνας.

4. Τὸ ἀριθμητικὸν δύο ἄλλοτε μὲν εἶναι ἀκλιτον, ἄλλοτε δὲ κλίνεται: δύο, δυῶν, δυοῖσι, δύο· ἀντὶ δώδεκα λέγεται δυώδεκα, ἀντὶ τοῦ τέσσαρες, τέσσερες, τέσσερα.

Ἀντωνυμίαι.

1. Ἐγειρήσεις τῆς γενικῆς ἔμοιης καὶ σοῦ ἀπαντῶσιν οἱ τύποι ἐμέος ἐμεῦ, μεῦ, σέο, σεῦ, σευ.

2. Ἡ δοτ. τοῦ ἑν. τοῦ δευτ. προσ. ἀπαντᾷ σοὶ καὶ τοι. Ἡ αἰτ. τοῦ γ' προσ. μιν ἀντὶ αὐτόν, αὐτήν, ἐαυτόν, ἐαυτήν, η̄ δοτ. πληθ. σφίσι ταῦτα.

3. Τὸ ἀρθρον δ. η̄, τὸ ἔχει ἐνίστε σημασίαν δεικτικῆς ἀντωνυμίας.

4. Πλὴν τῶν τύπων τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν δ, η̄ οἱ, αἱ, τὰς ἄλλας πτώσεις ἐκφέρει ὁ Ἡρόδοτος μετὰ τοῦ τ: ώς τοῦ, τῆς, τῶν, τά.

Μετὰ τὰς προθέσεις τὰς πασχούσας ἔκθλιψιν εὑρηγνται οἱ ἀπὸ φωνήνετος ἀρχόμενοι τύποι: ἀπ' οῦ, ἀντ' ὄν. Ἐν χρονικαῖς φράσεσιν δμοίως εὑρηγνται οἱ ἀνευ τοῦ ἀρκτικοῦ τ τύποι: ἐξ οὗ ἔς δ, μέχρις οῦ.

5. Ἡ τις ἔχει τοὺς Ἰωνικοὺς τύπους τεῦ, πληθ. τέων, τέοισι. Ομοίως κλίνεται η̄ ἀόριστος, ἀλλ' ἐγκλίνεται.

6. Ἡ δστις κλίνεται ώς ἐξη̄ς, δτευ, δτεω, δτεων, δτεοισι, πληθ. δνομ. τοῦ οὐδ. ἀσσα.

Ρήματα.

1. *Αὔξησις.* Δὲν λαμβάνουσιν αὔξησιν οἱ παρατατικοὶ εἰς -σκον, -σκόμην τῶν θαμ·στικῶν ρημάτων: ἄγεσκον, ἄρδεσκε, ἔσκον (=γάν), ἔχεσκε, καταλίπεσκε, ὀδυρέσκετο.

Ἐν τῷ ὑπερσ. ἐλλείπει πολλάκις ἡ συλλαβικὴ αὐξησις:
ἀναβεβήκεε, καταλέλειπτο.

2. Ἡ χροικὴ αὐξησις οὐδέποτε παραλείπεται ἐν τῷ παρατικῷ ἥσαν, καὶ τῷ ἀορ. ἥλασσα καὶ ἥλθον. Τινὰ ὅμως ρήματα οὐδέποτε αὐξάνονται, τινὰ δὲ ἄλλοτε μὲν αὐξάνονται, ἄλλοτε δὲ οὐχι.

Τὸ δράω ἔχει παράτ. ὥρων.

1. **Καταλήξεις.** Πολλαὶ καταλήξεις παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς συναιρούμεναι παρ' Ἡροδότῳ μένουσιν ἀσυναίρετοι:
φαίνεαι, ἐδέξαο, ἐγένεο, μενέω, βαλέεις, αἰρεθέω,
φανέωσι, στέωμεν,

2. Ὁ ἐνεργ. ὑπερσ. ἔχει τὰς καταλήξεις—εα,—εας,—εε,
—εατε, εσχα: ἐώθεα, ἐπεπτώκεε, ἐώθεσαν, συνηδέατε.

3. Ἀγτὶ τῶν καταλήξεων, νται, ντο, παρ' Ἡροδότῳ εἶναι ἡ
—αται καὶ —ατο 1) ἐν ταῖς εὐκτικαῖς ἀγοίατο, δεξαλατο, δυ-
νατατο· 2) ἐν τῷ παθ. παρακ. καὶ ὑπερσ. ἀπίκατο (=ἀφιγμένοι
ἥσαν), κεχύαται (=κέχυνται) ἥγωντιδαται (=ἥγωνισμένοι εἰσι)
ἐσκευάδατο (=ἐσκευασμένοι ᥬσαν). 3) Ἐν τῇ δριστικῇ τοῦ παθ.
ἔνεστ. καὶ παράτ. τῶν εἰς μι ρημάτων: τιθέαται, ἐδεικνύατο.

Συνηροημένα-

Τὰ εἰς -εω ρήματα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν συναιροῦνται:
ποιέω, ποιέεις, ποίεε, πλέειν ἀλλὰ καὶ δεῖ, ἐδεῖ—τιθεῖ, ἐτίθει.

Πολλάκις τὸ—εο καὶ —εον συναιροῦνται εἰς—ευ: ἐποίευν,
ἐκαλεῦντο ποιεῦσι, λυπεῦσα.

Τὰ εἰς -αω συναιροῦνται κανονικῶς πολλάκις ὅμως εὕρηται
τὸ ε ἀντὶ τοῦ α πρὸ ἐπομένου ο: δρέω, δρᾶς δρᾶ, δρέομεν,
ὅρατε, ὄρεον κτλ. δρόψην κτλ.

Τὰ εἰς αω συναιροῦνται πανταχοῦ, ὡς καὶ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς, διαφέρουσι δὲ μόνον ὅτι ἀντὶ τοῦ ου ἔχουσι καὶ ευ: ἐδι-
καίουν, ἐλευθεροῦντο—ἐδικαίευν. ἀξιεύμεναι

Ρήματα οἰς -μι.

εἰς—μι ρίματα ἔχουσι πλείονας τύπους ἐσχηματισμένους κατὰ τὰ εἰς—ω συνγρημένα: τιθεῖ, ἔτιθε, προσθέοιτο, ἀπιεῖ, ἀπίει κτλ.

Διδωμι ἐνεστ. δρ. διδοῖς, διδοῖ, διδοῦσι

"*Ιστημι* ἐνεστ. γ. ἐν ἴστῃ καὶ ἴστησι μικ. ἐστεῶς

Εἰμι εἰς α'. πληθ. εἰμὲν

περιτ. ἦν καὶ ἦτι, ἔας, ἔατε, ἔσκον

ὑποτ. ἔω, ἔις (ἔης) κτλ. μετογ. ἔών, ἔοῦσα. ἔόν.

"**Αγώμ. τὰς τενα ωήματα παρ' Ἡροδότῳ.**

αἰρέω παρακ. ἀραιόημα, ἀραιόημαι.

ἀνδάω, ἀόρ. β. θαδον

ἐπισταμαι = νομίζω, πιστεύω

ἔρδω = πράττω, παρκ. ἔοργα.

λαγχάνω μελλ. λάξομαι.

λαμβάνω μελλ. λάμψομαι, πρκ. λελάθηκα κτλ.

μάχομαι μελλ. μαχέσομαι,

οἴκα, οἴκε, οἴκασι, ἀττ. ἔοικα κτλ.,

ὅράω, πρκ. ὅπωπα, ὀπώπειν

φέρω, οἴσω, οἴσομαι, ἀόρ. ἤνεικα ἀντὶ τοῦ ἤνεγκα πθ. ἀόρ.

ἡνείχθην.

χρή, μετ. τό χρεών καὶ τὸ χρεόν.

οἴδα οἶδαμεν καὶ ιδμεν, οἶδασι καὶ ισσασι.

Ηροθέσεις

Πολλαὶ προθέσεις παρ' Ἡροδότῳ διεφύλαξσαν τὴν ἀρχικὴν ἐπιρρηματικὴν σημασίαν:

ἐν δὲ = ἐν τῷ μεταξύ, πρὸς τούτοις.

μετὰ δὲ = ἐπειτα, κατόπιν

ἐπὶ δὲ = μετὰ ταῦτα, ἐπειτα.

πρὸς δὲ = καὶ πρὸς = πρὸς τούτοις δέ, προσέτι ἀκόμη.

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

VI

*A'. Ἀτυχὴς ἐκστρατεία τοῦ Μαρδονίου
κατὰ τῆς Ἑλλάδος.*

(Κεφ. 43 - 45)

43. **Γλωσσικά.** Καταλελυμένων, δηλ. τῆς στρατηγίας, καταλύω τῆς στρατηγίας = παύω τὴς στρατηγίας. — ἐκ βασιλέος = ἀττ. ὑπὸ βασιλέως. — κάρτα = ἀττ. μάλα, πάνυ. — ἄμα ἀγομαι = ἄγω μετ' ἐμαυτοῦ. Γωβρόνεω, ἀττ. Γωβρύου, δηνομ. ὁ Γωβρύχε. — πολλὸν = ἀττ. πολύν. — ναυτικός, ἐν εὐρυτέρᾳ σημασίᾳ = στρατός προωρισμένος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ στόλου. — ἐών, ἀττ. ὄν. — γεγάμηκα = ἔχω νυμφευθῆ. — Ἀρταζώστρην, ἀττ. Ἀρταζώστραν. — ἐπείτε = ἀττ. ἐπει. — γίγνομαι ἐν Κιλικίᾳ = φθάνω εἰς Κ. — νεός = ἀττ. νεώς. — κομίζομαι = ἀποπλέω. Τὸ ρῆμα τίθεται ἐπὶ πορείας καὶ κατὰ ἕηράν καὶ κατὰ θάλασσαν. — ἄμα τῆσι ἀλλησι νησοῖ, = ἀττ. σὺν ταῖς ἀλλαις ναυσὶ. — παραπλέω = πλέω παραλλήλως, πλησίον τῆς ἀκτῆς. — ἀπίκετο = ἀττ. ἀφίκετο. — ἐς = πρόθεσις, ἀττ. εἰς. — ἐνθαῦτα, ἀττ. ἐνταῦθι. — καταπαύσας, δηλ. τῆς ἀρχῆς. — τὰς πόλις, ἀττ. τὰς πόλεις. κατίστη = ἀττ. καθίστη τοῦ καθίστημι = ἐγκαθιδρύω. — πολλός, = ἀττ. πολύς. — ἐπείγομαι = σπεύδω. — **Χρῆμα** = πλῆθος.

ΙΙΙραγγιατικά. "Αμα δὲ τῷ ἔαρι, τοῦ ἔτους 492. — Τῶν ἀλλων καταλελυμένων στρ. Μετὰ τὴν κατάπαυσιν τῆς Ἰωνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ τὴν καθυπόταξιν τῆς Ἰωνίας πάντες οἱ κατὰ τὰς παραθαλασσίας σατραπεῖς Πέρσαι στρατηγοὶ ἐπαύθησαν ὑπὸ τοῦ Δαρείου τὸ ἔχρ τοῦ 492 π. Χ., διότι ἡ ἐνέργεια αὐτῶν ἐθεωρήθη βραδεῖχ καὶ ἐν γένει ἦ συμπεριφορά

των κατά τὴν Ἰωνικὴν ἐπανάστασιν ἀξία μοιφής. Έστάλη δὲ γενικὸς ἀρχηγὸς τῶν πεζικῶν καὶ ναυτικῶν δυνάμεων δ Μαρδόνιος, γαμβρὸς τοῦ βασιλέως Δαρείου.

Ο Δαρεῖος διῆς τοῦ Υστάσπους (521 - 485 π. Χ.) ἐγένετο ἀρχηγέτης νέας δυναστείας ἐν Περσίᾳ.

Κιλικία, χώρα νοτίως ἐν Μικρῷ Ασίᾳ.

Ἐπί τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθ. Διότι αἱ δύο αὗται πόλεις μετέσχον τῆς Ἰωνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῆς πυρπολήσεως τῶν Σάρδεων.

44. **Γλωσσικά.** **Αῦται**, δηλ. ἡ Ἐρέτρια καὶ αἱ Ἀθηναί.—**ῶν**=ἀττ. οὖν.—**σφι**=σφίσι, αὐτοῖς.—**πρόσχημα**=πρόφασις.—**στόλος**=ἐκστρατεία.—**ἀτάρ**=δέ, δημαρχός.—**καταστρέφομαι τινα**=ὑποτάσσω τινά, ὑποδουλούμαί τινα.—**πολίων**=ἀττ. πόλεων.—τοῦτο μέν . . . τοῦτο δὲ=ἀφ' ἐνὸς μέν . . . ἀφ' ἑτέρου δέ.—τῇσι νηγυσὶ ἀττ. ταῖς ναυσὶ.—**ἀνταειραμένους** ἀττ. ἀνταρμένους δηλ. αὐτοῖς, τοῖς Πέρσαις. Χειραρχός ἀνταειροματι, ἀττ. ἀνταρμοματι=ὑψώ χειραρχός κατά τινος.—**πρὸς τοῖσι** δηλ. διύλοις, τοῖσι=ἀττ. τοῖς—**προσκτῆματι**=προσέτι ἀποκτῶ.—**ὑποχειρίδις εἰμι** ἢ γίγνομαι=ὑποτάσσομαι.—**σφι** ἀττ. **σφίσι** ποιητ. αἵτιον τοῦ **ὑποχειρία** ἦν.—**διαβάλλω**=διαπλέω.—πέρην ἀττ. πέραν=ἀντιπέραν, εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος.—**περιβάλλω**=περιπλέω.—**ἀπορος**=ἀδιάβατος, ἐνταῦθα καθ' οὐ οὐδὲν γῆδύνατο νὰ λαχύσῃ.—**κάρτα τρηχέως** (ἀττ. τραχέως) περιέπω=μετὰ μεγάλης τραχύτητος μεταχειρίζομαι, μεγάλως βλάπτω.—**πλήθεϊ**=ή δοτ. ἐπιτελεῖν τὴν ἔννοιαν τοῦ πολλάτας=ώς πρὸς τὸ πλήθος.—**κατὰ τριηκοσίας** ἀττ. εἰς ἡ περὶ τριακοσίας.—**Υπέρ** δὲ δύο μυριάδας **ἀνθρό**. δηλ. τοὺς διαφθαρέντας.—**ῶσιε . . . έουσης** ἀττ. ἀε σογῆς: τὸ ἄτε εἰς δήλωσιν πραγματικῆς αἰτίας.—**Θηριώδης**=πλήρης ἀγρίων θηρίων· ἐνταῦθα θαλασσίων θηρίων.—**οἱ δὲ**=ἄλλοι πάλιν.—**ιέω** κολυμβῶ. —**ἡπιστέατο** ἀττ. ἡπισταντο.—**ἀράσσω**=κτυπῶ, προσκρούω. Ἀράσσομαι πρὸς τὰς πέτρας=καταρρίπτομαι εἰς τοὺς δράχους,—**κατὰ τοῦτο**=διὰ τοῦτο.—τὸ **ρῆγος**=τὸ ψῦχος.

ΙΙραγματεικά. Θάσος βλ. χάρτην.

Ἐντὸς Μ.=ἐντεῦθεν ἀνατολικῶς τῆς Μακεδονίας.

Ὑποχειρία. Ἡ ὑποταγὴ ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Μεγαθάζου μετὰ τὴν εἰς Σκυθίαν ἐκστρατείαν τοῦ Δαρείου (513 π. Χ.).

Ἡ πόλις Ἀκανθος ἔκειτο ἐπὸ τοῦ στρυμονικοῦ κόλπου.

Ἄθως τὸ ἀγατ. ἀκρωτήριον τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου, νῦν
Ἄγιον ὄρος.

45. **Γλωσσικά.** Οὗτω πρήσσω (=ἀττ. πράττω)=τοιαύτην τύχην ἔχω, ἐνταῦθα τοιαῦτα πάσχω. — ἐπιχειρῶ τινι=ἐπιτίθεμαι κατὰ τινος. τρωματίζω=ἀττ. τραυματίζω. — οὐ μὲν =οὐ μήν. — δουλοσύνη ἀττ. δουλεία. — πρὸς Περσῶν=ἐκ μέρους τῶν Π., γὰρ δὴ=διότι ὡς γνωστόν. — ἀπανίσταμαι=ἀπομακρύνομαι. — χωρέων ἀττ. χωρῶν. πρὸν ἥ=ἀττ. πρίν. — σφέας=σφᾶς. — προσπταίω=ἀποτυγχάνω, ἀτυχῶ. — μεγάλως συνδέεται μετὰ τῆς μετ. προσπταίσας. νῦν = τοίνυν. — δ στόλος=δ στρατός. — αἰσχρῶς=ἀδόξως. — ἀπαλλάσσομαι=ἀπέρχομαι.

Πραγματεικά. Οἱ Βρύγοι ἦσαν Θρᾷκες, κατοικοῦντες παρὰ τὰ μεθόρια τῆς Μακεδονίας.

B'. Δευτέρα ἐκστρατεία τῶν Περσῶν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸν Δᾶτιν καὶ Ἀρταφέροντος.—
Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη.

(Κεφ. 94-98, 100-102, 103-117, 119-120).

94. **Γλωσσικά.** Ἀθηναῖοισι ἀττ. Ἀθηναῖοις = ὅντ' Ἀθηναῖον. — συνάπτω πόλεμον=ἀρχίζω, ἐπιχειρῶ π. — δ Πέρσης = δ Περσῶν βασιλεὺς. — τὸ ἐωστρῦ (ἀττ. ἐχυτοῦ) ποιεῖν = ἐκτελεῖν τὸ ἐχυτοῦ σχέδιον. — ὕστε μετά μετοχ.=ἄτε, συμβάνει πραγματικήν αἰτίαν. — μιν=χύτόν, μετὰ τοῦ ἀναμιμνήσκοντος. — προσκάθημαί τινι=μένω, ζῷ πληγσίον τινός. — ἔχομαι προφάσεως = δράττομαι, ἐπωφελοῦμαι ἐκ τῆς πρ. — προφάσιος ἀττ. προφάσεως. — γῆν καὶ ψδωρ, ὡς σημεῖα ὑποταγῆς, εἰς τὰς φράσεις διδωμι καὶ αἰτῶ. — Ἑλλάδος = Ἑλλήνων, ἐτέθη ἥ χώρα ἀντὶ τῶν κατοίκων. — φλαύρως (=κακῶς) πράττω τινι=ἀτυχῶ εἰς τι — στόλος=ἐκστρατεία. — παραλύω = παύω. — ἀποδέξας, ἀττ. ἀποδεῖξας τοῦ ἀποδείκνυμι = ἀπορίζω. — ἀδελφιδοῦς = ἀνεψιός. — ἐντειλάμενος δε, ἀπέπεμπεν αὐτοὺς ἐντειλάμενος (αὐτοῖς). — ἄγω τινί εἰς δψιν=φέρω ἐγώπιόν τινος. — Ἀθῆνας καὶ

Ἐρέτριαν = τοὺς κατοικοῦντας τὰς Ἀθύνας καὶ τὴν Ἐρέτριαν. ἐτέθησαν αἱ πόλεις ἀντὶ τῶν κατοίκων.

ΙΠΡΑΓΙΑΤΕΙΚΑΝ. **Ἀθηναίοισι.** Ὁ Δαρεῖος μετὰ τὴν ἀτυχῆ ἐκστρατείαν τοῦ Μαρδονίου ἔστειλεν εἰς τὴν Ἑλλάδα κήρυκας καὶ ἀπήγεισεν ὑποταγὴν. Μεταξὺ τῶν ἄλλων πόλεων, αἵτινες ἐδήλωσαν εἰς τοὺς Πέρσας ὑποταγὴν ἦτο καὶ ἡ Αἴγινα. “Ἐνεκα ταύτης τῆς αἰτίας ἐξερράγη τὸ 491 π. Χ. πόλεμος μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Αἴγινης.

Μεμνησθαι μιν. Μετὰ τὴν ἀγγελίαν τῆς πυρπολήσεως τῶν Σάρδεων, ὁ Δαρεῖος διέταξεν ἔνα ὑπηρέτην του νὰ λέγῃ τρὶς εἰς αὐτὸν κατὰ τὸ φαγητὸν «δέσποτα, μέμνεο τῶν Ἀθηνάων» (Ἡροδ. V, 105).

Πεισιστρατιδέων. Ὁ Ἰππίας καὶ οἱ ὄπαδοι του ἐξορισθέντες ἐξ Ἀθηνῶν (510 π. Χ.) εἶχον καταφύγει εἰς τὸν βοσιλέα τῶν Περσῶν.

Ἐρέτρια, πόλις τῆς Εὔβοιας. Ἡ Ἐρέτρια καὶ αἱ Ἀθύναι εἶχον στείλει βοήθειαν εἰς τούς ἀποστατήσαντας Ἱωνάς.

95. **Γλωσσικάν.** **Ἀποδεχθέντες** ἀττ. ἀποδειχθέντες.—**στρατοπεδευομένοισι** δηλ. αὐτοῖσι — ἐνθαῦτα (= τότε), εἰσάγει ἐμφανιτικῶς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ὡς δὲ κ.τ.λ. **παραγίγνομαι** = φθάνω. — **ἐκάστοισι** ἀττ. **ἐκάστοις** = εἰς ἓν ἐκκαστὸν ἔθνος τοῦ Περσικοῦ κράτους. — **προεῖπεν**, ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ἐκέλευσε. — **εἰσιθαλόμενοι** = εἰσθέμενοι. — **παρὰ τὴν ἥπειρον** = κατὰ μῆκος, παραλλήλως τῆς ἔηρᾶς. — **ἔχω τὰς νέας** (ἀττ. τὰς **ναῦς**) = διευθύνω τὰς ν. — **ἰδὺν** ἀττ. **εὐθὺν** τοῦ Ἐλλ. = καὶ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸν Ἐλλ. καὶ κ.τ.λ. — **παρὰ τε** Ἰκαρον = πρὸς τὴν Ἰκαρον. — **ῶ;** μὲν ἔμοι δοκέειν, τὸ ἀπαρ. ἀπολύτως. — **τρίτῳ πρ.** **ἔτεϊ** = πρὸ δύο ἑτῶν. — **τὴν πομιδὴν ποιοῦμαί** (= κομίζομαι) = τὸν πλοῦν ποιοῦμαι = πλέω. — **ταύτη** = ἐνταῦθα, δηλ. περὶ τὸν Ἀθων. — **πρὸς δὲ** = ἐκτὸς δὲ τούτου, ἐπιρρηματικῶς, — **ἡνάγμαζε** δηλ. διὰ γῆσων τὸν πλοῦν ποιεῖσθαι — **οὐκ ἀλοῦσα** ἀττ. οὐχ ἀλοῦσα.

ΙΠΡΑΓΙΑΤΕΙΚΑΝ. **Ἀλήιον πεδίον.** Οὕτω ἐκκλείτο ἡ εύφορος πεδίας ἀνατολικῶς τῆς Κιλικίας μεταξὺ τῶν ποταμῶν Σάρου καὶ Ηυράμου.

Ἴκαρος. Νῆσος δυτικῶς τῆς Σάμου, ἐξ ἧς ὀνομάσθη τὸ Ἰκάριον πέλαγος.

Οὐχ ἀλοῦσα δηλ., γί Νάξος. Μετὰ τὴν κατὰ τῆς Σκυθίας ἐκστρατείαν τοῦ Δαρείου, ὁ δεσπότης τῆς Μιλήτου Ἀρισταγόρας μετὰ τοῦ Πέρσου Μεγαβάτου ἐπεχειρησαν γὰρ υποτάξωσι τὴν Νάξον, ἀλλ' ἀπέτυχον τοῦ ἐπιχειρήματος ἔνεκεν διχονοίας.

96. **Γλωσσικά.** *Προσφέρομαι*=προσπλέω.—*προσμίγνυμι* τινι=φθάνω, ἀποβιβάζομαι εἰς τι. — *γὰρ δὴ*=διότι ὡς γνωστόν. — *ἐπέχω* δηλ. τὸν *τοῦν*=διαγοσύμαι. — *τῶν πρότερον* δηλ. τῆς ἐκστρατείας τοῦ Ἀρισταγόρου καὶ Μεγαβάτου, ήις ἀπέτυχεν. — *οὐδεα* ἀττ. ὅρη. — *οἴχοντο* = ἀττ. ὤχοντο. — *τοὺς κατέλαβον* = *τούτους αὐτῶν* οὓς κατέλαβον. — *καταλαμβάνω* = εὑρίσκω. — *ἰρὰ* ἀττ. ἵερά. — *ἐπὶ*=κατά.

97. **Γλωσσικά.** *Τῆς δὲ στρατιῆς, στρατιὰ*=στόλος. — *προπλώω* ἀττ. προπλέω. — *ἴα* ἀττ. εἰς. — *ἴνα*=ὅπου. — *ἐπιτήδεα* ἀττ. ἐπιτήδεια· οὐκ ἐπιτ. καταγινώσκω κατά τινος = δὲν κρίνω δικιάς περὶ τινος. — *ἐπὶ τοσοῦτο... φρονέω*=ἔχω τόσην φρόνησιν. — *ἐν τῇ χώρῃ*=ταύτην τὴν χώραν ἐν γῇ οἱ δύο Θ. ἐγεννήθησαν. — *στρομμαί* ἀττ. βλάπτω. ἀπίτε δηλ. ἐκ Τύρου. — *ἐπὶ τὰ ύμέτερα αὐτῶν*=εἰς τὰς ἰδιοκτησίας σας. — *νέμομαι* = ἔχω, κατοικῶ. — *μετά δε, ἀττ. μετὰ δὲ ταῦτα.* — *ἐπικηρυκεύομαι*=ἐναγγέλλω διὰ κήρυκος. — *κατανέω*=συστραφεύω.

ΙΙραγιατικά. *Ρήναια* καὶ *Ρήνη* (νῦν μεγάλη Δήλος) πλησίον τῆς Δήλου· πάλαι ἐχρησίμευεν ὡς νεκροταφεῖον τῶν Δηλίων, νῦν δὲ χρησιμεύει ὡς λοιμοκυθρτήριον.

'*Ιδοι* ὡς κάτοικοι τῆς Δήλου. 'Η νῆσος Δήλος κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἦτο κατιψηκμένη καὶ ἐθεωρεῖτο ἵερά, διότι ἐν αὐτῇ ἐγένετο κατὰ τὸν μῦθον δὲ Ἀπόλλων καὶ η Ἄρτεμις.

Οἱ δύο θεοὶ δηλ. δὲ Ἀπόλλων καὶ η Ἄρτεμις.

Τάλαντον, ἐνταῦθα είναι μέτρον βάρους. Τὸ βάρος τοῦ Ἀττικοῦ ταλάντου μετὰ τὸν Σόλωνα ἦτο περίπου 26 χιλιόγρ. καὶ 200 γραμμάρια. Τὸ δὲ χιλιόγρ. ισοδυναμεῖ πρὸς $312 \frac{1}{2}$ δράμια. — *ἐπὶ τοῦ βωμοῦ*, τοῦ Ἀπόλλωνος.

98. **Γλωσσικά.** *Πρῶτα* συνδέεται μετὰ τοῦ *ποιήσας*, *πρῶτα* = ἀττ. πρῶτον.

100. **Γλωσσικά.** *Ἀπείπαντο* ἀττ. ἀπείπον = γηρνήθησαν. — *ἴπποθοτέων* ἀττ. ἴπποθοτῶν. — *διδοῦσι* ἀττ. διδόσαι. — *τιμωρός* = βοηθός. — *ὑγιῆς* ἐνταῦθα = φρόνιμος, συνετός. — *οἱ, αἵτιοι* αγι-

κῶς—διφάσιος=διτίχ. — ίδεα=γνώμη.—έκλιπεῖν τὴν π. βραχυλογικῶς ἀντὶ ἐκλιπόντες τὴν π. φυγεῖν ἐκ τῆς πόλεως εἰς...—τὸ ἄκρον=ἡ κορυφή.—προσδέκομαι ἀττ. προσδέχομαι = ἐλπίζω. —φέρομαι=λαμβάνω, μέλλ. οἴσομαι.—Πέρσεω = ἀττ. Πέρσου, Πέρσης=δ βασιλεὺς τῶν Περσῶν.—σκευάζομαι = παρασκευάζομαι.—τούτων ἐκάτερα, πρόληψις, ἀντὶ ὡς τούτων ἐκάτερα (ἐκάτερον) εἶχε, δηλ. ὅτι ἄλλοι θύελον νὰ φύγωσι, ἄλλοι νὰ προδώσωσι τὴν πόλιν. — τὰ πρῶτα, ἐνταῦθα ἐπὶ ἑνὸς προσώπου = δ πρῶτος. — τὰ παρόντα πράγματα = ἡ παροῦσα κατάστασις. — προσεδέετο σφέας ἀπαλλάσσεσθαι ἀντὶ προσεδέετο σφῶν ἀπαλλάσσεσθαι.—ἔς τὴν σφετέρην δηλ. χώραν.—προσαπόδωνται=ἐκτὸς τούτων (=πρὸς) δηλ. τῶν Ἐρετρίων καταστραφῶσι. —ταῦτα, ἀγτικ. τοῦ συμβουλεύσαντι.

ΙΙΙραγματικά. *Κληρουχοῦντας.* Κληρουχῷ=ώς κληροῦχος κατέχω. Οἱ Ἀθηναῖοι τῷ 506 ἐνίκησαν τοὺς Χαλκιδεῖς τῆς Εὔθοιας καὶ κατέλαβον τὸ εὐφορώτατον μέρος τῆς χώρας των, τὸ λεγόμενον Ληγλάντιον πεδίον. Τοῦτο διγέρεσαν εἰς 4000 κλήρους καὶ ἔδωκαν εἰς τοὺς ἀπόρους Ἀθηναίους ὡς ἴδιοκτησίκν, οἵτινες ὡς λάδοντες τοὺς κλήρους τούτους ἐκαλούντο κληροῦχοι.

Τῶν ἐπποβοτέων· ἐπποδόται ἐκαλούντο οἱ πλούσιοι Χαλκιδεῖς, οἱ δριστοκρατικοί.

101. **ΙΙΙλωστεκά.** *Κατέχω τὰς ναῦς κατά τι=ἀγκυροδολῶ πλησίον τινός, δρισίως καὶ κατωτέρῳ κατασχόντες (κατά παράλειψιν τοῦ ναῦς) εἰς ταῦτα τὰ χωρία.—κατά τὰς Ταμύνας=πλησίον εἰς τὰς Τ· —έκβαλλομαι=ἐκδιβάζω ἐκ τοῦ πλοίου. —προσφέρομαι = ἐπιτίθεμαι, μέλ. προσοίσομαι. —βουλήν ποιοῦμαι = βουλεύομαι. —κως ἀττ. πως — πέρι ἀνχστροφὴ ἀντὶ περὶ τούτου ἔμελεν αὐτοῖς. —ἐνίκα, διποκ, τὸ μὴ ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν. *Κυνέω,* ἀττ. Κυνέου, διοι. δ Κυνέκς. *δόκιμος* = δ δοκιμασθείς, δ ἔγκριτος. —ἀποτίνυμαι τῶν ἱερῶν (γεν. τῆς αἰτίας)=λαμβάνω ἐκδίκησιν διὰ τοὺς ναούς, —*Σάρδισι*, ἀντὶ Σάρδεσι.*

ΙΙΙραγματικά. *Διαβάντες* δηλ. τὸν Εὔριπον. —*Ωρωπός*, πόλις τῆς Ἀττικῆς ἀπέναντι τῆς Ἐρετρίας.—Οἱ τρεῖς τόποι *Τάμυναι*, *Χοιρέαι* καὶ *Αλγίλια*, ἔκειντο εἰς τὴν ἐπὶ τῆς παραλίας πεδιάδα ἀνατολικῶς τῆς Ἐρετρίας. —*Ἐππους*, διότι ἡ Ἐρέτρια λίως ἦτο ἵσχυρὰ κατὰ τὸ ἴππικόν.

102. **Χειρόδομαι—οῦμαι**=ύποτάσσω. ἐπέχω=ἐνδιατρίῶ, χρονοτριθῶ.—ταῦτὰ τὸν Ἀθ. ποιήσειν τὸ ποιῶ συνετάχθη μετὰ διπλῆς αἰτ., ὡς ἀγαθὸν ποιῶ τινα. — τὰ=ὅ. — ἐνιππεῦσαι = ἐπιπεῦσαι ἐν αὐτῷ δηλ. τῷ χωρίῳ, ἀγχοτάτῳ ἀττ. ἐγγυτάτῳ. — εἰς τοῦτο δηλ. τὸ χωρίον.—κατηγεῖτο, ἀττ. καθηγεῖτο· καθηγοῦματι τινι = διδηγῷ τινα, δεικνύω εἰς τινα τὴν δόδον. — ἐβώδεον, ἀττ. ἐδογήθουν. βοηθῶ=σπεύδω πρὸς ἀπόκρουσίν τινος.

Πραγματικά. Ὁ Μαραθὼν ἐνταῦθα ἐννοεῖται οὐ μόνον δ δῆμος αὐτός, ἀλλ' ἡ ὅλη πεδιάς ἡ κειμένη εἰς τὴν ΒΑ παραλίαν τῆς Ἀττικῆς.—καὶ αὐτοῖς, δηλ. οἱ Πέρσαι.

103-104. **Γλωσσικά.** Σφέας (σφᾶς)=αὐτούς. τῶν ἀττ. ὥν. κατέλαβε=συνέδη. Πεισίστρατον κτλ. τοῦ τὸν πατέρα Κίμωνα... φυγεῖν ἐξ Ἀθηναίων Πεισίστρατον=τοῦ ὅποιου ὁ πατήρ Κίμων διεῖδε τοῦ Στησαγόρου συνέδη νὰ φύγῃ ἐξ Ἀθηνῶν ἀποφεύγων τὴν ἔχθραν τοῦ Πεισίστρατου τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἰπποκράτεως.

105. **Γλωσσικά.** Ἄλλως=κατὰ τὰ ἄλλα.—ἡμεροδρόμος=διτρέχων καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, διταχυδρόμος. — μελετῶ=ἔχω τινας ἐπάγγελμα.—τοῦτο δηλ. τὸ ἡμεροδρομεῖν.

Πραγματικά. Δευτεραῖος. Ἡ Σπάρτη ἀπεῖχε 1200—1240 ἀρχαῖα στάδια· τὸ Ὀλυμπιακὸν στάδιον ἔχει περίπου μῆκος 192 μέτρ. "Οθεν ἡ ὅλη ἀπόστασις είναι 1240 στ. \times 192 μ. = 238,080 χμ. ἦτοι διάστημα 48 περίπου ὡρῶν, τὸ ὅποιον κανονικῶς θὰ ἤδυνατο νὰ διανύσῃ πεζοπόρος εἰς 4—5 ἡμέρας. Ἡ ταχύτης τῆς πορείας τοῦ Φειδιππίδου προκαλεῖ τὸν θαυμασμόν.

106. **Γλωσσικά.** Ἐπὶ τὸν ἀρχοντας=ἐγώπιον τῶν ἀρχόντων δηλ. τῶν ἐφόρων. ἐν τοῖσι Ἑλλησι, βραχυλογικῶς, ἀντὶ ἐν ταῖς πόλεσι τῶν Ἑλλήνων, ἐν = μεταξύ. περιοδῶ=ἀδιαφορῶ, ἐπιτρέπω. — δουλοσύνη ἀττ. δουλεία.—καὶ γάρ=γάρ. — πρὸς ἀνδρῶν=ὑπὸ ἀνδρῶν. — λόγιμος=ἀξιόλογος. — πόλει λογίμω=ώς πρὸς μίαν κόλιν ἀξιόλογον δηλ. τὴν Ἐρέτριαν.=ἴαδε=ἥρεσε, ἔδοξε· ἀόρ. β'. τοῦ ἀνδάνω=ἀρέσκω. — ἀδύνατα=ἀδύνατον.—τὸ παρανικα=εὐθύς, ἀμέσως. — οὐ βουλομένοισι=ἐπει οὐκ ἐδούλοντο. λύω τὸν νόμον = καταργῶ τὸν ν. — ἐξελεύσασθαι ἀττ. ἔξιέναι. — μὴ οὐ πλήρους τοῦ κύκλου δηλ. τῆς σελήνης = ἐὰν δὲν είναι πλήρης δι κύκλος τῆς σελ. (πανσέληνος).

ΙΙΙραγγιεικά. Ισταμένου τοῦ μηνός. Οἱ Ἔλληνες διήγουν τὸν μῆνα ὡς ἑξῆς: εἰς ἥμέρας ισταμένου ἡ ἀρχομένου μηνὸς διὰ τὸ α' δεκαήμερον (1-10), μεσοῦντος διὰ τὸ β' (11-20), καὶ φθίνοντος ἡ λήγοντος διὰ τὸ γ' δεκαήμερον (21-30).

Ἐνάτη δὲ οὐκ ἔφασαν ἔξελεύσεσθαι. Οἱ Σπαρτιαταὶ δὲν γῆθελον τὴν ἐνάτην τοῦ μηνὸς γὰρ ἐκστρατεύσωσι οὐδὲ ἐν γένει πρὸ τῆς πανσελήνου, ἡ ὅποια συνέπιπτε κατὰ τὴν 15 τοῦ μηνὸς Καρνεῖου, λόγος δὲ ἐφέρετο, ὅτι τότε ἦτο δὲ Σπαρτιατικὸς Κάρνειος μῆν (ἀττ. Μεταγειτνιών), δὲ ὅποιος διήρκει ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ σημερινοῦ Αὔγουστου μέχρι τῶν μέσων τοῦ Σεπτεμβρίου. Κατὰ τοῦτον ἐπὶ ἐννέα ἥμέρας (ἀπὸ τῆς 7 μέχρι τῆς 15) ἐωρτάζοντο τὰ Κάρνεια, ἡ μεγίστη ἐθνικὴ ἑορτὴ τῶν Δωριέων, πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὅποιων σύνεμίλη ἐκστρατείᾳ ἐπετρέπετο νὰ γίνη. Διήρκουν σχεδὸν μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῶν Ὀλυμπίων.

108. Γλωσσικά. Τὸ τέμενος=τὸ ἱερόν. καὶ γὰρ καὶ=διότι καὶ. — ἐδεδώκεσαν σφέας αὐτοὺς τοῖσι **Ἄθ.**=εἰχον παραδώσει ἑαυτοὺς εἰς τοὺς **Ἄθ.** δηλ. εἰχον τεθῇ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν **Ἄθ.** — **πόνος**=πόλεμος—**συγγός**=πολύς.—**ἀναραιρέατο**, = ἀττ. ἀνήρηντο τοῦ ἀναιροῦμαι = ἀναλαμβάνω.

ΙΙΙραγγιεικά. Ἐδεδώκεσαν. Τοῦτο εἶχε συμβῇ κατὰ τὸν Θουκυδίην πιθανῶς τῷ 519 π. Χ. (Θουκ. ΗΙΙ. 68).

Κατὰ τὰς ὑπαρχούσας μαρτυρίας οἱ εἰς τὸν Μαραθώνα ἐκστρατεύσαντες **Ἀθηναῖοι** ἦσαν 9000 δυλίται, οἱ δποιοι ἵσως συνδεύοντο καὶ ὑπὸ ἴσαρθμων δούλων ὡς ὑπαπτισῶν, οἵτινες ἐπολέμουν ὡς ψιλοί. Πάσχα λοιπὸν ἡ δύναμις τῶν **Ἀθηναίων** ἀνῆλθεν εἰς 18 χιλ. Εἰς τούτους προσετέθησαν καὶ χέλιοι Πλαταιεῖς.

109. Γλωσσικά. **Γίγνομαι δίχα**=διαιροῦμαι, (εἰς δύο μέρη) χωρίζομαι. τῶν μὲν οὐκ ἐώντων... τῶν δὲ πελευσόντων, αἱ μετοχαὶ αἰτιολογοῦσι τὸ ἐγίνοντο δίχα.—**εἴναι**, ἐχρητάται ἐκ τοῦ ἀπὸ τοῦ ἐώντων ἐξυπακουομένου ἐλεγον.—**συμβάλλω**=συμπλέκομαι. —**καὶ Μιλτ.**, δὲ καὶ (=μεταξὺ τῶν δποιῶν καὶ) συνδέει τὸ ὅλον μετὰ τοῦ μέρους.—**ἐνίκα**=ὑπερίσχυε. —**ἐνθαῦτα**, (χττ. ἐνταῦθα) χρονικῶς=τότε. —**ψηφιδοφόρος** ἀντὶ ψηφοφόρος.—τῷ κυάμῳ **λαγχάνω** = διὰ τοῦ κυάμου (κλήρου) τυγχάνω. —**δρόψηφος** ὁ ἔχων τὸ αὐτὸ δικαίωμα ψήφου τοῖσι οιρατηγοῖσι. — **ἐν σοὶ** ἐστι

— εἰς χειράς σου κεῖται, ἀπὸ σὲ ἐξαρτᾶται. — μυημόσυνα (ἀττ. μνημεῖα) δηλ. τοιαῦτα, ὅπερ νοεῖται ἐκ τοῦ ἐπομένου οὗτα.—μυημόσυνον=ἀνάμνησις.—οἷα οὐδέ, δηλ. ἐλίποντο.—ἔς τὸν ἀπαντα ἀνθρ. βίον = ἐφ' ὅσον χρόνον ζῶσιν οἱ ἄνθρ., αἰωνίως. — γὰρ δὴ = διότι βεβαίως, προδήλως. — εἴ οὖ δηλ. χρόνου = ἀφ' ὅτου. — ὑποκύπτω = ὑποτάσσομαι. — δέδεκται ἀττ. δέδεικται. παραδεδομένοι δηλ. ὅπὸ τῶν Μήδων = Ηερόων. — περιγίγνομαι = ὑπερτερῷ, νικῶ. — οἵη τέ ἔστι οἶδος τέ εἰμι = δύνα μαι. — δὴ = κυρίως. — τοι, ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ σέ εἰς σὲ πρὸ πάντων ἀνήκει = ἀπὸ σὲ πρὸ πάντων ἐξαρτᾶται. — τούτων τῶν πραγμάτων ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ κῦρος ἔχειν = τὴν ἀπόφασιν ἔχειν.—ἡμέων, αἱ γνῶμαι. — νῦν=τοίνυν. — ἔλπιζω (ἐνταῦθα ἔλπιζω δύσμενές τι = φοβοῦμαι). — διασείω = σείω βιαιώς, κλονίζω.—πρὸν οὐ καὶ πρὶν ἀκόμη σαθρόν τι ἐγγίγνεται τινι = κακή τις σκέψις ἐπέρχεται εἰς τινα (ἐνταῦθα ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ προδῆσειν). — μετεξετέροις ἀττ. ἐνίοις. — θεῶν τὰ ἵσα νεμ. = ἐὰν οἱ Θεοὶ ἀποδίδωσι τὸ ἵσον, δηλ. ἐὰν οἱ Θεοὶ μένωσιν οὐδέτεροι.—συμβολὴ ἀττ. μάχη. — εἰς σὲ τείνει = εἰς σὲ ἀποκειται. — ἥρτηται = ἐξήρτηται τοῦ ἀρτῷ = ἐξαρτῷ. — τοι ἀττ. σοι. — τήν, δηλ. γνώμην. — ἀποσπεύδω = διὰ παντὸς τρόπου ἀποτρέπω. — τῶν ἔγῳ κ.τ.λ. = τὰ ἐναντία τούτων τῶν ἀγαθῶν, ἢ ἔγῳ κατέλεξα.

Τοῖσι δὲ σιρατηγοῖσι... δίχα ἐγίγνοντο αἱ γνῶμαι. Ἡ γνώμη τῶν στρατηγῶν τῶν κηρυχθέντων ὑπὲρ τῆς ἀναδολῆς τῆς μάχης ἐξηγεῖται ἐκ τούτου, ὅτι ἐθεώρουν ἀνεπαρκῆ τὴν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων καὶ διὰ τοῦτο συνίστων νὰ ἀναμένωσι βοήθειαν παρὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ λόιᾳ τῶν Σπαρτιατῶν. Ὁ τῷ κυάμῳ λαχῶν. Ἡ φράσις αὕτη ἐτίθετο ἐπὶ ἐκείνων, οἱ δποιοὶ ἐξελέγοντο διὰ κλήρου ὃς οἱ ἀρχοντες. Κατὰ τὴν κλήρωσιν μετεχειρίζοντο κυάμους (κοκκιά), ὅθεν καὶ αὐτὸς ὁ κλῆρος ὁνομάσθη κύκρος. Ἡ δὲ φράσις αἰρετὸς ἡ χειροτονητὸς ἐτίθετο ἐπὶ ἐκείνων, οἱ δποιοὶ ἐξελέγοντο ὑπὸ τοῦ λαοῦ διὰ ψηφοφορίας π.χ. οἱ στρατηγοί.—Τὸ σταλαιόν. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς μετέπειτα χρόνους ὅτε ὁ ἀρχῶν πολέμαρχος δὲν ἤσχολετο πλέον εἰς τὰ τοῦ πολέμου, ἀλλ' ἔλεις τὰς μεταξὺ τῶν μετοίκων καὶ ξένων δίκαιας καὶ ἐφρόντιζε περὶ τῆς ταφῆς τῶν ἐν πολέμῳ φονευθέντων.—Ἄφιδ-

ναῖος = δέ κάτοικος τῶν Ἀφιδνῶν· αἱ Ἀφιδναι δὲ οἵσαν πόλις πλησίον τῆς Δεκελείας. — *Καταδουλῶσαι* Ἀθήνας. Ἐν περιπτώσει καθ' ἥν δὲν θὰ συνεφώνει μετὰ τοῦ Μιλτιάδου, δέ όποιος γῆθελε τὴν μάχην, δι' οἵσ μόνον γί υποταγή τῶν Ἀθηναίων ἐκ μέρους τῶν Περσῶν θὰ γημποδίζετο. — *Oīa οὐδέ*. Ὁ Ἀρμόδιος καὶ δέ Ἀριστογείτων, οἱ όποιοι ἐφόνευσαν τὸν Ἰππαρχὸν καὶ γλευθέρωσαν τὰς Ἀθήνας υμνοῦντο υπὸ τῶν Ἀθηναίων. Τὸ δὲ ἄγαλμά των ἔστατο ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν Ἀθηνῶν. — *Δέδεκται*, τουτέστι διὰ τῆς συμπεριφορᾶς των πρὸς τὰς ἄλλας πόλεις, ἃς υπέταξαν ὡς π. χ. τὴν Ἐρέτριαν. — *Ἐλπομαι*. Ὁ Μιλτιάδης ἐφοβεῖτο μὴ γίνη διχόνοια τις γί προδοσία.

110. — *Προσητῶμαι* = λαμβάνω προσέτι· ἐπὶ προσώπῳ λαμβάνω μὲ τὸ μέρος μου. *προσγίγνομαι* = προστίθεμαι. *κυρδῶ-ῶ* = ἀποφασίζω. μετὰ δὲ ἐπιρρ. = μετὰ ταῦτα δέ. *τῶν* = ὧν γί γνώμη. γί γνώμη ἔφερε = γί γνώμη γίτο. *συμβάλλω* = συνάπτω μάχην. *πρυτανηίη* = ἀττ. πρυτανεία = ἡγεμονία, ἀρχιστρατηγία. *δεκόμενος* = ἀττ. δεχόμενος αὐτήν δηλ. τὴν πρυτανείαν. *οὕτις οὐ* = οὐδόλως ἀκόμη. *συμβολὴν ποιοῦμαι* = συμβάλλω. *πρὸν γὲ δὴ* = παρὰ ἀφοῦ τέλος.

Πρυτανηίη. Ἐκαστος τῶν δέκα στρατηγῶν είχε τὴν ἀρχιστρατηγίαν ἐπὶ μίαν γήμέραν ἐκ διαδοχῆς.

111. — *Περιῆλθε* δηλ. γί πρυτανηίη. ἐνθαῦτα δή, χρονικῶς = τότε πλέον, ἀπόδοσις τοῦ προηγουμένου ὡς δέ. *κέρδεος* ἀττ. κέρως. *τὸν πολέμαρχον ἔχειν*, εἶναι τὸ περιεχόμενον τοῦ προηγουμένου οὔτω—τούτου δηλ. Καλλιμάχου. *ἔξεδένοντο* (ἐκδέχομαι) = γίκολούθουν ἀλλήλους. ὡς *ἡριθμέοντο* = καθὼς οἵσαν γήριθμημέναι αἱ φυλαί, δηλ. κατὰ σειρὰν δριζομένην διὰ τοῦ κλήρου. *ἔχόμεναι ἀλλήλων* = πλησίον ἀλλήλων. *ἀπὸ ταύτης*, γί ἀπὸ χρονικῶς γί αἰτιολογικῶς. *σφι* = δι' αὐτούς, τοὺς Πλαταιεῖς, ἀνήκει εἰς τὸ *κατεύχεται*. *ἀνάγω* = φέρω ἐπάνω (εἰς τὴν Ἀκρόπολιν). *πανηγύριας* ἀττ. πανηγύρεις = ἕορτάς. *ἄμα τε Ἀθ.*, γί σύνταξις: λέγων τὰ ἀγαθὰ γίνεσθαι *ἄμα τε Ἀθ.*, καὶ *Πλ.*, τὰ ἀγαθὰ γίγνεσθαι σταθερὰ ἔκφρασις ἐπὶ εὐχῆς. *τὸ στρατόπεδον* = τὸ στράτευμα. ἐπὶ τάξις, γί ἐπὶ μετ' αἰτ. σημαίνει τὸ βάθος· ἐν ταύτῃ τῇ σημασίᾳ συνήθως γίνεται χρῆσις τῆς ἐπὶ καὶ γενικῆς. *ταύτη* = ἐνταῦθα, ἐν τῷ μέσῳ. *ἔρρωμαι*, παθ. παρκ. τοῦ

ρώννυμι μὲ σημασίαν ἔνεστ. = ἔχω δύναμιν, ισχύν, ἔνισχύομαι.
πλήθεϊ=διὰ μεγάλου ἀριθμοῦ.

Ο γὰρ νόμος τότε. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον (490 π. Χ.) ὁ πολέμαρχος εἶχε στρατιωτικὰ δικαιώματα, τὰ ὅποια εἰς τὸν κατέπιν χρόνον δὲν διετήρησε. Τὸ δεξιόν. Ἡ ἄκρα τοῦ δεξιοῦ κέρατος ἐθεωρεῖτο ἡ μᾶλλον τιμητικὴ θέσις τοῦ στρατεύματος. **Πανηγύριας.** Ἐννοοῦνται τὰ μεγάλα Παναθήναια, ἀτινα ἐτελοῦντο πρὸς τιμὴν τῆς Ἀθηνᾶς. **Ἐξισούμενον.** Οἱ Μιλτ. παρέταξε τὸν στρατὸν οὕτως, ὅτε νὰ ἔξισουται κατὰ μέτωπον πρὸς τοὺς Πέρσας, δπως μὴ περικυλωθῶσιν οἱ Ἀθ. Ἐνίσχυσε δὲ τὰς πτέρυγας, δπως ἀπωθήσῃ τοὺς ἀπέναντι Πέρσας καὶ εἴτα ἐπιτεθῇ καὶ κατὰ τοῦ κέντρου αὐτῶν.

112. Διετέντατο, ἀπροσ. = (ὅτε δὲ) εἶχε γίνει ἡ παράταξις. σφι, δοτ. τοῦ ποιητ. αἰτ. καλὰ=αἴσια, εὔνοϊκά. **Ἐνθαῦτα=** τότε. ἀπειθησαν, ἀττ. ἀφειθησαν τοῦ ἀφίημι. **δρόμῳ** = δρομικῶς. **ἴεμαι** = δρῦμῷ, φέρομαι μεθ' ὅρμης. **ἔσ τοὺς** = ἐναντίον τῶν. **μεταίχμιον** = ἀττ. μέσον = τὸ μεταξὺ τῶν δύο στρατῶν (αἰχμῶν) διάστημα. **αὐτῶν** δηλ. μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Περσῶν. **πάγχυ**, ἀττ. πάνυ. **ἐπιφέρω μ.** = ἀποδίδω μ., θεωρῶ τινα ὡς κατεχόμενον ὑπὸ μ. καὶ τούτους, (ἐξαίρει τὴν ἔννοιαν τοῦ δλίγους)=καὶ μάλιστα. **ἡ ἵππος**=τὸ ἵππικόν. **τοξεύματα=** τοξόται. **ταῦτα** δηλ. ὅτι οἱ Ἀθ. ἥσαν ἀνόητοι. **κατεικάζω** = εἰκάζω, συμπεραίνω. **τῶν**, ἀντὶ τοὺς = οὓς, ἔλεις. **ἴδμεν** ἀττ. ίσμεν τοῦ οἶδα. **ἐσθημένους** = μετοχ. παρακ. τοῦ ἐσθέω = ἀττ. ἐνδύω. **τέως**=ἔως τότε. **φόβος ἀκοῦσαι**=φοβερὸν εἰς τὸ νὰ ἀκούσῃ τις.

Ανέσχοντο. Ἐννοεῖ ὁ συγγραφεὺς τοὺς ἐν Ἑλλάδι Ἑλληνας, οὐχὶ τοὺς ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ οἵτινες πολλάκις ἐπολέμησαν πρὸς τοὺς Πέρσας. **Ανέσχοντο ἐσθῆτα Μῆδικήν.** Οἱ Πέρσαι ἔφερον εἰς τὰς κεφαλὰς τιάρας, περὶ τὸ σῶμα χιτῶνας ποικιλοχρώμους, θώρακας, περὶ τὰ σκέλη ἀναξυρίδας (βράκας), γέρρα, βροχέας ἀκόντια, τόξα μεγάλα, βέλη καλάμινα καὶ φαρέτραν, ἐσθῆτα Μῆδικήν. **Τὸ οὔνομα τῶν Μῆδων.** Τὸ ὄνομα τῶν Μῆδων ἀντὶ τῶν Περσῶν ἀναφέρει καὶ ὁ Εενοφῶν.

113. Μαχομένων δὲ ἐν τῷ **M.** δηλ. αὐτῶν = τῶν Ἀθην. καὶ Περσῶν. τὸ μέσον (= τὸ κέντρον) εἴναι ισοδύναμον πρὸς τὸ κατὰ τὸ μέσον τοῦ στρατοπέδου = τοῦ στρατεύματος. **τῇ**, τοπι-

κώς = ἡ, ὅπου. ἐτετάχατο = τεταγμένοι ἦσαν. κατὰ τοῦτο = ἐνταῦθα, εἰς τὸ κέντρον. ρήγνυμι = διαρρήγνυμι, διασπῶ. μεσόγαια = ἔηρά. τὸ δὲ κέρας, εἶναι ισοδύναμον πρὸς τὸ κατὰ δὲ τὸ κ. νικῶντες, ιστορικὸς ἐνεστίς. τὸ μὲν τετραμμένον = τοὺς μὲν τετραμμένους δηλ. εἰς φυγήν. ἔων ἀττ. εἴων. τοῖσι δὲ τὸ μ., ρήξασι, ἀνήκει εἰς τὸ ρ. ἐμάχοντο. συνάγω = συνενῶ, συνάπτω. κόπτοντες δηλ. αὐτούς. εἰς δ ἀττ. ἔως. ἐπιλαμβάνομαι = λαμβάνω, πιάνω. Ὁ παρατατ. σημαίνει ἀπόπειραν προσεπάθουν γὰ πιάσωσιν.

Οἱ Σάκαι κατόκουν ΒΑ τῆς Βακτριανῆς παρὰ τὸν Ἰαξάρτην ποταμόν. Εἴποντο κόπτοντες. Ἡ δλη ἐν Μαραθῶνι μάχη παριστάνετο εἰς εἰκόνα τῆς ποικίλης στοᾶς ἐν Ἀθήναις. Ἰδιαιτέρως δὲ ἐφαίνετο ὁ Μιλτιάδης παρορμῶν τοὺς Ἀθηναίους εἰς τὴν μάχην.

114. Τοῦτο μέν, ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ τοῦτο δὲ = ἀφ' ἐνὸς μὲν.. ἀφ' ἑτέρου δέ, πρὸς τεύτοις δέ. πόνος = μάχη. ἀγαθὸς = γενναῖος. ἀπὸ δ' ἔθανε ἀντὶ ἀπέθανε δέ, τμῆσις. τὸ ἄφλαστον, πληθ. τὰ ἄφλαστα = ἡ καμπύλη γραμμὴ τῆς πρύμνης τοῦ πλοίου μετὰ τῶν κοσμήματων, τὰ κοσμήματα. τὴν χεῖρα = εἰς τὴν χεῖρα.

Κυνέγειρος ἀδελφὸς τοῦ ποιητοῦ Αἰσχύλου, ὅστις ἔλαβε μέρος ἐν τῇ μάχῃ.

"**Αφλαστα.** Τὰ κοσμήματα ταῦτα ἦσαν συνήθως εἰκόνες θεῶν ἢ ἥρώων, τὰ δποῖα ἔθετον οἱ ἀρχαῖοι ἐπὶ τῆς πρύμνης.

115. Ἐπικρατῶ = γινώσκω, γίνομαι κύριος, ώς ἐνταῦθα. ἔξανακρούομαι (καὶ ἀνακρούομαι) = ὑποχωρῶ, ἀποπλέω. Πρόβλ. ἔξανακρούομαι. ἐν τῇ = ἐν ἡ. βουλόμενοι φθῆναι τοὺς Ἀθ. ἀπικρμενοι εἰς τὸ ἄ. = ἐπειδὴ ἥθελον νὰ προλάβωσι τοὺς Ἀθ. (καὶ) νὰ ἔλθωσι εἰς τὸ ἄστυ, νὰ ἔλθωσι πρὸ τῶν Ἀθ. εἰς τὸ ἄστυ. *alτία* ἔσχε ἐν Ἀθ. = κατηγορία διεδόθη μεταξὺ τῶν Ἀθ. **αὐτούς**, τοὺς Πέρσας. ἐπινοηθῆναι ἀττ. ἐπινοῆσαι = δτι αὐτοὶ οἱ Π. ἐπενόησαν. ἐξ Ἀλκμ. μηχανῆς = διὰ τῆς ἐνεργείας τῶν Ἀλκμ. τούτους γάρ (τοὺς Ἀλκμ.) ἀναδέξαι ἀττ. ἀναδεῖξαι ἀσπίδα, ώς σημεῖον τὸ ἀπαρέμφ. ἔξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀπὸ τοῦ *alτία* δὲ ἔσχε ἐνοούμενου ἐλέγετο γάρ. ἀναδείκνυμι = ἀνυψώ καὶ δεικνύω. **συντίθεμαι** = συμφωνῶ. τοῖσι Π., ἀνήκει εἰς τὸ συνθεμένους, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἀναδέξαι.

'Εκ τῆς νήσου, Αἰγαίας. Αὕτη κείται μεταξὺ τῆς παρα-

λιας τοῦ Μαραθῶνος καὶ τῆς Εύδοιας. Ἀλκμεωνίδαι, οἰκογένεια εὐγενής καὶ ἵσχυρὰ ἐν Ἀθήναις. Φίλοι ἢ συγγενεῖς τοῦ Ἰππίου Ἰσως ὑψωσαν ἀσπίδα ως σημείον εἰς τοὺς Πέρσας νὰ ἐπέλθωσι κατὰ τῶν Ἀθηνῶν, ἐν φάσματι ὁ στρατὸς τῶν Ἀθ. ἡτο ἐν Μαραθῶνι. Ἀλλ᾽ οἱ περὶ τὸν Μιλτιάδην θέλοντες πιθανῶς νὰ δυσφῆμήσωσι τοὺς Ἀλκμεωνίδας διέδωκαν ὅτι τὸ σύνθημα ἐκ προδοτικῆς συγεννούσεις πρὸς τοὺς Πέρσας εἶχε δοθῆ παρὰ τούτων. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἡτο δυνατόν, διότι οἱ Ἀλκμεωνίδαι ἐπολέμουν πάντοτε τοὺς τυράννους καὶ ἐθεώρουν ἀσπονδον ἔχθρον των τὸν Ἰππίαν.

116. *Ως εἶχον ποδῶν* = μὲ ταχύτητα ὅσην εἶχον οἱ πόδες των, δηλ. ὅσον τὸ δυνατὸν τάχιστα. *βοηθῶ εἰς τι* = σπεύδω πρὸς βοήθειάν τινος. *ἔφθησαν ἀπικόμενοι* = ἐπρόλαβον νὰ φθάσωσι, ἔφθασαν πρότερον. *πρὸν ἥ ἀττ. πρὸν.* *ὑπεραιωρηθέντες* ἀττ. ὑπεραρθέντες τοῦ ὑπεραιρόματι π.χ. *Φαλήρου* = φαίνομαι πρὸ τοῦ Φαλήρου. *ἐπέρι τούτου* = πρὸ τούτου, τοῦ Φαλ. *ἀνακωχεύω* (ὅρθιτ. ἀνοκωχεύω) = κρατῶ, ἐμποδίζω τὴν πορείαν τοῦ πλοίου· ἐνταῦθα ὑπὲρ τούτου *ἀνακωχεύσαντες τὰς νέας* = πρὸ τούτου κρατήσαντες ὀλίγον τὰ πλοῖα εἰς τὰ πανιά». *δπίσω* ἀττ. πάλιν. *κατὰ ἔξακισχιλίους κτλ.* = περὶ ἔξακισχιλίους.

Ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Μ. πρᾶλ. κεφ. 108. *Ἐν Κυνοσάργει* Τὸ Κυνόσαργες, ὅπου ἡτο ναὸς τοῦ Ἡρακλέους (τὸ Ἡράκλειον) ἔκειτο ἐν ταῖς γοτθίκαις ὑπωρείαις τοῦ Λυκανθῆτοῦ παρὰ τὴν σημερινήν ιεράν μονήν Πετράκη, περιλαμβάνον τέμενος καὶ ναὸν τοῦ Ἡρακλέους, περιπάτους καὶ γυμνάσιον. *Ἡ δεισιδαίμων φαντασίᾳ τοῦ Ἡροδότου εύρισκει θαυματότον τι* ἐν τῇ συμπτώσει τῶν ὄνομάτων τῶν ιερῶν, τὰ δποῖα ἀναφέρει. *Ὕπνειον τότε* διότι βραδύτερον ἐπὶ Θεμιστοκλέους λιμὴν τῶν Ἀθηνῶν ἐγένετο ὁ Πειραιεύς, ἐπειδὴ δ εἰς πᾶσαν προσδοτήγην ἀναπεπταμένος παλαιὸς λιμὴν τῶν Ἀθηνῶν, τὸ Φάληρον δὲν ἐπήρκει πλέον.

117. *Κατὰ ἔξακισχιλίους* ἥ *κατὰ μετ' αἰτ.* = ἀττ. περὶ καὶ αἰτ.

119. *Ἐρετριέων* = γεν. τοῦ ὅλου τιθεμένη μεταξὺ τοῦ ἀρθροῦ καὶ τῆς μετοχῆς. *προσέχω εἰς* = προσορμίζομαι. *ἐνέχω χόλον* = ἔχω μέσα μου, ἐν τῇ καρδίᾳ δργήν, δργίζομαι, χόλος = δργή. *οἴλα ἀρξάντων* = ἀτε ἀρξάντων. *ἐποίησε δηλ. αὐτούς,*

τοὺς Ἐρετριεῖς. τῆς Κ. χώρας = γεν. τοῦ ὅλου τοπικῶς. σταθμὸς = ἔπαυλις. ἀκόμη μέχρι ἐμέο = καὶ μέχρι τῶν χρόνων μου. ἀρχαίαν γλῶσσαν = τὴν μητρικὴν γλῶσσαν, ἣν ἄλλοτε πρὸ πολλοῦ ἐν Ἐρετρίᾳ ἔλαλουν. ἔσχε = ἀμετ. συνέθησαν.

Κισσία ἐκκλείτο ἡ γύρα τῆς Περσίας, ἐν ἣ ἔκειτο ἡ πρωτεύουσα Σοῦσα.

120. *Ἐχω* σπουδὴν πολλὴν = σπεύδω πολύ. καταλαμβάνω = φθάνω. συμβολὴ = μάχη. ὑστεροι τῆς συμβολῆς = μετὰ τὴν μάχην. ἴμειρομαι = ἀττ. ἐπιθυμῶ. τοὺς Μήδους, δηλ. τοὺς φονευθέντας ἐν Μαραθῶνι. μετὰ δέ, ἐπιρρηματικῶς. αἰνῶ = ἀττ. ἐπαινῶ. ἀπαλλάσσομαι = ἀπέρχομαι.

Ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ. Ἡ πανσέληνος τοῦ Καρνείου μῆνὸς τοῦ 490 π.Χ. συνέδη κατὰ τοὺς γενομένους ὑπολογισμοὺς τὴν 9ην Σεπτεμβρίου. Οἱ Σπαρτιάται ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς Σπάρτης τὴν 10, φθάνουσιν εἰς Ἀθήνας τὴν 12, καὶ πιθανῶς τὴν ἐπομένην τῆς μάχης, διότι εὗρον τὰ πτώματα τῶν Περσῶν εἰσέτι ἀταφα. Ὁθεν ἡ μάχη ἐγένετο τὴν 11ην Σεπτεμβρίου (VI, 106).

VII

A'. *Σιρατοπέδευσις* Ἐλλήνων καὶ Περσῶν εἰς τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν.—*Ἡ* ἐν Θερμοπύλαις μάχη.

(Κεφ. 201 — 232)

201. *Ἐν* τῇ Τρηχινίᾳ δηλ. γῇ, ἐξ οὐ ἐξαρτᾶται ἡ γεν. Μηλίδος ἀττ. Μαλίδος. ἡ διοδος = τὸ στενόν. χῶρος = τόπος, μέρος. πλεόνων = ἀττ. πλειόνων. ἐπιχώριοι = ἐντόπιοι. νῦν ἀττ. τοινυν δ μέν, δηλ. δ Ξέρξης. ἐπικρατῶ = ειμι κύριος, κατέχω. ἔχοντων αἱ φερόντων, ποικίλαι ἐκφράσεις ἔχουσαι τὴν αὐτὴν ἔννοιαν = τῶν ἀποθλεπόντων. οἱ δέ, οἱ Ἐλληνες. πρὸς νότον καὶ μεσημβρίαν, πλεονασμός. τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ἡπείρου, προσδ. τοῦ φερόντων = ὡς πρὸς τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ἡπείρου μέρος.

Τραχινία, γύρα τῆς Μαλίδος. Ἰδε Χάρτην. Θερμοπύλαι. Εἶναι γνωστὸν ὅτι μία μόνη δόδος ἦγεν ἀπὸ Θεσσαλίας πρὸς νό-

τον, κατὰ μῆκος τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου. Α' ἀκταὶ αὐτοῦ πρὸς ν. τοῦ Σπερχείου ἀποστενοῦνται μᾶλλον ὑπὸ τῶν παρωρειῶν τῆς Οἰτης, Ιδίως δὲ ὑπὸ τῶν ὁρέων τῆς Τραχιγίας καὶ ἐπειτα ὑπὸ τοῦ Καλλιδρόμου οὔτως, ὥστε τέλος μεταξὺ τοῦ ὄρους καὶ τῆς θαλάσσης ἔμενε μόνον στενὴ ὅδος ἀρκοῦσα μόνον εἰς διάβασιν μᾶς ἀμάξης. Ἐκ δὲ τῶν προπόδων τοῦ Καλλιδρόμου ἐκρέουντι θερμαὶ πηγαὶ ἀφθόνου υδατος, αἱ δποὶαι ἐκάλυψαν τὸ πετρώδες ἕδαφος διὰ θειώδους υλῆς, Αὗται εἶναι αἱ καλούμεναι θερμαὶ πύλαι τῆς Ἑλλάδος, αἱ θερμοπύλαι, αἵτινες ἀληθῶς ὡς πύλαι ἀγουσιν ἐκ τῆς χώρας τῶν Μαλιέων εἰς τὴν τῶν Λοκρῶν καὶ εἰτα εἰς τὰ ἔνδον τῆς συνεχοῦς Ἑλλάδος.

202. *Υπομένω* = παραμένω. *πάρειμι* = παρευρίσκομαι, προσέρχομαι. *διγδώκοντα* = ἀττ. ὀγδοήκοντα. *ἐπίκλητος γέγρομαι* = προσκαλοῦμαι.

'Ημίσεες ἐκατέρων, ἐξ ἐκάστης πόλεως 500.

203. *Αὐτοὶ οἱ Ἑλλ.* = οἱ εἰς αὐτὸν τὸ μέρος εὑρισκόμενοι Ἑλληνες, δηλ. ἐν Θερμοπύλαις. *πρόδρομος* = διπροπορευόμενος. *προσδόκιμός εἰμι* = περιμένομαι. ή θάλασσά τέ σφι εἴη ἐν φυλακῇ = καὶ ὅτι ή θ. φυλάσσεται ὑπ' αὐτῶν (σφι), δηλ. τῶν Ἑλλήνων· ἐν φυλακῇ εἶναι παθ. τοῦ ἐν φυλακῇ ἔχειν. *φρουρεομένη*, αἵτιολ. μετ. καὶ σφι = αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Λοκροῖς καὶ Φωκεῦσι. *δεινὸν* = ἀξιον φόδου. τῷ διπ. φ. *ἔξ αρχῆς γινομένῳ* = εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του. *οὐσινεμέχθη* = δὲν ἀνεμίφθη δυστυχία τις μὲ τὴν εὐτυχίαν (τοῖς ἀγαθοῖς) μέγιστα δηλ. κακὰ συνεμέχθη. *διφέλλειν* (= ὅτι εἶναι ἀνάγκη), τὸ ἀπαρέμφ. ὡς καὶ τὰ ἀνωτέρω εἶναι, ἔσεσθαι ἔξηρτ. ἐκ τοῦ νοούμενου ἔλεγον. *ἐπελαύνω* = ἐπέρχομαι. *πίπτω ἀπὸ τῆς δόξης* = διαψεύδομαι εἰς τὰς προσδοκίας. οἱ δέ, δηλ. οἱ Λοκροὶ καὶ Φωκεῖς.

Λοκροὶ ἦσαν τρεῖς φυλαί, οἱ Ὀπούντιοι ἀπέναντι τῆς Εὐθίας, οἱ Ἐπικνημίδιοι ἐπὶ τοῦ ὄρους Κνημίδος παρὰ τὰ στενά, καὶ οἱ Ὁζόλαι ἐπὶ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου. Εἰς τοὺς Ὀπούντιους Λοκροὺς περιελαμβάνοντο καὶ οἱ Ἐπικνημίδιοι. εἰς τὴν Τρηχίνα, διότι ἐκεῖ οἱ σύμμαχοι ἀκόμη ἔμενον.

204. *Κατὰ πόλις* ἀττ. πόλεις. *ἐκάστων*, ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ στρατηγοί. *θωμάξομαι* ἀττ. θωμάζομαι. δ' Ἀγαξανδρίδεω (υἱός),

ἀττ. Ἀναξανδρίδου. Ἀρχέλεω, ἀττ. Ἀρχελάου, Ἡγησίλεω, ἀττ. Ἀγησιλάου, Ἡγιος, ἀττ. Ἀγιδος

Ἡ ἀναγραφὴ τῶν προγόνων τοῦ Λεωνίδου δεικνύει τὴν ἐπιφανῆ καταγωγὴν του. Ἐξ ἀπροσδοκήτου. Ὁ Λεωνίδας δὲν ἦλπιζεν δτι θὰ γίνη βασιλεὺς, διότι εἶχε δύο μεγαλυτέρους ἀδελφούς, όν δὲν εἰς ἀπέθανεν ἀνευ ἄρσενος τέκνου, ὁ δὲ ἔτερος είχεν ἀποθάνει πρὸ πολλοῦ. Οὕτω γη βασιλεῖα περιῆλθεν εἰς τὸν Λεωνίδαν ἀπροσδοκήτως.

205. **Ηιε**, ἀττ. γηει. ἐπιλέγομαι = ἐκλέγω. κατεστεῶτας, ἀττ. καθεστηκότας γη καθεστῶτας (μετοχ. παρακ. τοῦ καθίσταμαι = δρίζομαι) = τοὺς ὀρισμένους. παραλαβών, συνδέεται μετὰ τοῦ Θηβαίων τοὺς = καὶ Θηβαίων τούτους οὖς. εἰς τὸν ἀριθμὸν λογίζομαι = συγχριθμῷ. Αἱ τοιαῦται περιφράσεις εἰναι συνήπαρ. Ἡροδότῳ (ἐν φυλακῇ εἰμι, προσδόκιμός εἰμι κτλ.). τῶν ἀττ. δν. τοῦδε δὲ εἴνεκα = ἔνεκα τῆς ἔξῆς αἰτίας. ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ δτι (= διότι) σφέων κτλ. σπουδὴν ποιοῦμαι = σπουδάζω, σπεύδω, μοῦνος, ἀττ. μόνος = σφῶν κατηγόρητο. εἰχε γίνει κατ' αὐτῶν μεγάλη κατηγορίᾳ δτι ἐμήδιζον. Τὸ κατηγορεῖν ἔλαβεν ώς ὑποκ. τὸ ἀπαρ. μηδίζειν. παρακαλῶ = προσκαλῶ. παρεκάλει δηλ. αὐτούς. εἴτε συμπέμψουσι δηλ. στρατιώτας ἔχυτῷ. ἀπερρ. μέλλ. τοῦ ἀπαγορεύω = δὲν ἐπιτρέπω, ἀρνοῦμαι. ἐκ τοῦ ἔμφανέος = φανερά. φρονοῦντες = ἀν καὶ ἄλλα ἐφρόνουν (τὸ μηδίζειν). ἐπεμπον δηλ. συμμάχους.

Κατεστεῶτας, γησαν οὗτοι ἐκ τῶν ἐκλεκτῶν Σπαρτιατῶν, οἱ δποιοι προσωπικῶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως ὠδηγοῦντο εἰς τὰς μάχας καὶ οἱ δποιοι κατὰ τύχην εἰχον πατίσχει.

206. **Πρώτους**, κατηγ. ώς πρώτους, κατὰ πρῶτον. αὐτούς, δηλ. τοὺς Σπαρτιάτας. ὑπερβαλλομένους δηλ. στρατεύεσθαι, ὑπερβάλλομαι = ἀναβάλλω. μετὰ δὲ (= μετὰ δὲ ταῦτα) ἀνήκει εἰς τὸ βοηθέειν πανδημει. δρτάσαντες, ἀττ. ἔορτάσαντες. κατὰ τάχος = ταχέως. δν, ἀττ. οὗτως. ἐνένωντο, ἀττ. ἐνενόηντο τοῦ νοοῦμαι = δικνοῦμαι, ἔχω κατὰ νοῦν. γην... συμπεσοῦσα = συνέπεσε, περέφρασις. κατὰ τῶντὸ (= κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον) δηλ. τὴν ἐκστρατείαν εἰς Θερμοπύλας. οὗτω (= τόσον), ἀνήκει εἰς τὸ κατὰ τάχος = ταχέως. διακρίνω τὸν πόλεμον = τελειώνω τὸν π. πρόδρομος = δ τρέχων ἐμπρός τινος, δ προπορεύμενος.

Κάρνεια, έορτή κατ' ἔτος πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, ἵδε VI, 106. **Ολυμπιάς**, ἀττ. τὰ Ὁλύμπια = οἱ Ὁλυμπιακοὶ ἀγῶνες, ἡ μεγίστη τῶν ἐλληνικῶν πανηγύρεων. Ταῦτα ἐτελοῦντο πρὸς τιμὴν τοῦ Διὸς ἀνὰ πᾶν τέταρτον ἔτος παρὰ τὸ Ἱερὸν ἄλσος τῆς Ἀλτεώς.

207. **Διενένωντο**, ἀττ. διενενόγηντο τοῦ διαγοῦμαι = ἔχω κατὰ νοῦν. **ἔσβολὴ**=στενόν. **πέλας** = πλησίον, ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται τῆς εἰσβολῆς — γίνομαι πέλας = ἔρχομαι πλησίον, **καταρρωδοῦντες**, ἀττ. κατορρωδοῦντες = φθούμενοι πολύ. **ἀπαλλαγὴ** (ἀπαλλάσσομαι)=ἀναχώρησις. **ἐν φυλακῇ** ἔχω=φυλάττω, περισπέρχομαι = πολὺ δυσαρεστοῦμαι. **τῇ γνώμῃ ταύτῃ** = διὰ τὴν γνώμην ταύτην, δηλ. γὰρ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸν Ἰσθμὸν καὶ φυλάττωσι τοῦτον. **ἀλέξασθαι** μέσ. ἀόρ. τοῦ ἀλέξω = ἀποκρούω. τὸ ἀπαρ. **ἀλέξασθαι** (= εἰς τὸ νὰ ἀποκρούσωσι) συμπληροῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ δλίγων.

208. **Σφέων**=αὐτῶν, τῶν ἐν Θερμοπύλαις Ἑλλήνων. **κατάσκοπον** κατηγ. εἰς τὸ ἱππέα—**ἰδέσθαι** ἀττ. ἰδεῖν· δ 'Ηρόδ. μεχειρίζεται τὸν ἐνεργ. καὶ μέσον τύπον ἀνεύ διαφορᾶς. **ποιέοιεν** μετὰ τὸ εἰσὶ· ἐτέθη εὐκτικὴ μετὰ τὴν δριστικήν, φαίνεται, χάριν ποικιλίας (= καὶ πόσοι εἰναι καὶ τι κάμνουσιν). **ἀηηκόεις**, ἀττ. γηγηκόει. **δώρι**, ἀττ. ὄν. **ἀλίζομαι** = συναθροίζομαι. **ταύτῃ** = ἐνταῦθα. **καὶ τοὺς ἥγεμόνας**, ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀκήκοε· πρόληψις=καὶ ώς ἥγεμόνες εἶγον. **ἔθηετο**, παρατ. τοῦ θεεῖσθαι = θεᾶσθαι. **κατώρα**, ἀττ. καθεώρα τοῦ καθορῶ = βλέπω, παρατηρῶ καλῶς. **τείχεος** ἐκ τοῦ ἔσω. τόδ, ἀττ. ο. **ἀνορθῶ** = ἀνεγέρω. οἴλα τε ἥν=οἴόν τε ἥν=ἥτο δυνατόν. **μανθάνω** ἐνταῦθα=παρατηρῶ. **τοῖσι=οἷς**. **τοῖσι** ἔκειτο τὰ δύπλα = οἱ δροῖοι εἴχον στρατοπεδεύσει· **κεῖται τὰ δύπλα**=τέθειται τὰ δύπλα· **τίθεμαι τὰ δύπλα** = στρατοπεδεύω. **ἄρα** ἀττ. ἔώρα. **τοὺς μέν...** τοὺς δὲ = ἄλλους μέν... ἄλλους δέ. **θηένμενος**, ἀττ. θεώμενος. **θωμάζω**, ἀττ. θυμάζω. **ἀτρεκέως**=πραγματικῶς, ἀκριβῶς. **κατ'** (ἀττ. καθ'). **ἥσυχίην**=ἥσυχως. **ἀλογία**=ἀδιαφορία. **ἀλογίης κυρῶ** = ἀδιαφορίας τυγχάνω, δηλ. καταφρονοῦμαι. **τά περ** = ἀπερ. **δπώπεε**, ἀττ. ἔοράκει.

Τοῦ τείχεος. Τὸ τείχος τοῦτο εἴχον κτίσει πρὸ πολλῶν ἐτῶν οἱ Φωκεῖς, δπως ἀποκρούσωσι τὰς προσδολὰς τῶν ἐχθρῶν των Θεσσαλῶν. Τώρα δὲ ἐπειδὴ μέγα μέρος αὐτοῦ εἴχε κρημνισθῆ, οἱ "Ἑλληνες τὸ ἀνήγειραν **ἀνορθῶσαντες**.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

209. Ἐχω = δύναμαι. συμβάλλομαι = ἔννοω. τὸ ἔδν = τὸ ἀληθές, δηλ. δτι παρεσκευάζοντο. ἀπολεόμενοι καὶ ἀπολέοντες ἀττ. ἀπολούμενοι καὶ ἀπολοῦντες. ἀλλ' αὐτῷ γελοῖα γὰρ = ἀλλ' ἐπειδὴ ἐφαίνοντο εἰς αὐτὸν κτλ. Δημάρητον, ἀττ. Δημάρατον. μιν = αὐτόν. ειρώτα ἀττ. γρώτα. ἔκκοστα τούτων = δι' ἔκκοστον ἐκ τούτων. τὸ ἐρωτῶ συνετάχθη μετὰ δύο αἰτιατικῶν. πρὸς τῶν λακ. = ὅπὸ τῶν λ. μεν, ἀττ. μου. εὗτε, δτε δρμῶμεν, ώρμῶμεν. γέλωτά με ἔθευ (ἀττ. ἔθου), γέλωτα τίθεματα τινα = περιγελῶ τινα. λέγοντα, αἰτιολ. τῇπερ = πῶς βεβαίως. ὕδων ἀττ. ἑώρων. ἀντία σεῦ = ἐνώπιόν σου. ἀλήθειαν ἀσκῶ = λέγω τὴν ἀλήθειαν. ἀγῶν = καθῆκον. ἀπίκαται, ἀττ. ἀφιγμένοι εἰσὶ. μαχησόμενοι, ἀττ. μαχούμενοι. ταῦτα = πρὸς ταῦτα (δηλ. μάχεσθαι). νόμος γαρ σφι κ.τ.λ., σύνταξον: νόμος σφι οὕτω ἔχει = ν. εἰς αὐτοὺς οὕτως διάρχει. νόμος = συνήθεια. ἐπεὰν ἀττ. ἐπάν. ψυχή, ἐνταῦθα = ζωή. ἐπίστασο ἀττ. ἐπίστω τοῦ ἐπίσταμαι. καταστρέψαι, ἀττ. καταστρέψει τοῦ καταστρέφομαι = διποτάττω, τὸ ὑπομένον = οἱ διπομένοντες, ὑπομένω = μένω διπίσω. χεῖρας ἀνταείρομαι (ἀττ. ἀνταίρομαι) = δύψ χεῖρας ἐναντίον. τὸ σὲ ἀνήκει εἰς τὸ ὑπομενέει = θὰ ἀναμείνῃ τὴν ἐπίθεσίν σου κ.τ.λ. προσφέρεαι ἀττ. προσφέρει τοῦ προσφέρομαι = ἐπέρχομαι. πρὸς = ἐναντίον. βασιλήη = βασιλική, βασίλειος = βασιλικός, ἡκάλλιστος = ἐνδοξότατος. κάρτα ἀττ. = σφόδρα. ἐπειρώτα = ἀττ. ἐπηρώτα. τοσοῦτοι = τόσον δλίγοι. χεῆσθαι, τὸ ἀπαρ. ἐτέθη μὲ ἔννοιαν προστακτικῆς. τοι, ἀττ. σοι. ταύτη... τῇ = οὕτως... ὅπως.

Ο Δημάρατος ἦτο ἐξόριστος βασιλεὺς τῆς Σπάρτης, δόποιος εἶχε καταφύγει εἰς τὴν Περσίαν καὶ παρηκολούθει τὸν μέγαν βασιλέα ὃς προστατεύμενος καὶ σύμβουλος αὐτοῦ. **Βασιλήην...** πόλιν. Ο Ἡρόδοτος σκοπίμως μετὰ τὸ βασιλεῦ μεταχειρίζεται τὴν φράσιν ἐναντίον βασιλικῆς πόλεως κ.τ.λ. πρὸς δήλωσιν ἀντιθέσεως.

210. Οὐκ ἐπειθε = δὲν ἥδύνατο νὰ καταπειθῃ. τέσσερας ἀττ. τέσσαρας. παρεξῆκε, ἀσρ. τοῦ παρεξῆημι = ἀφήνω (τινὰ) νὰ περάσῃ. ἀποδρήσεσθαι, ἀττ. ἀποδράσεσθαι, τοῦ ἀποδιδράσηω = δραπετεύω. ἀλλὰ οἱ = ἀλλὰ αὐτῷ. ἀβουλία = ἀπερισκεψία. ζωγρέω-ῶ = συλλαχμάνω ζῶντα. εἰς δψιν τὴν ἐωυτοῦ = ἐγώ-

πιόν του. δρμώμενοι = μεθ' δρμῆς. ἐπεσήισαν ἀττ. ἐπεισῆσαν = ἡρχοντο εἰς τὰς θέσεις των (τῶν πιπτόντων). ἀπελαύνω = ἀπέρχομαι. προσπταίω = βλάπτομαι. ἐποίεον, ἀττ. ἐποίουν. παντὶ τεω ἀττ. τινὶ = εἰς πάντα τινα, εἰς ἔκαστον. οὐχ ἥκιστα = μάλιστα. ἄνθρωποι, ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ τοῦ ἄνθρωπος καὶ ἀνήρ. συμβολὴ = μάχη. δι' ἡμέρης = καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας.

Κισσιοι, οἱ κάτοικοι τῆς Κισσίας, ἥτις εἶναι χώρα ἐν Περσίᾳ.

211. Ἐπείτε, ἀττ. ἐπεί. τρηγέως (ἀττ. τραχέως). περιέπω = καταβλάπτω. ἐνθαῦτα = τότε. ὑπεξήισαν (ἀττ. ὑπεξῆσαν) παρατ. τοῦ ὑπεξέρχομαι = ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀποσύρομαι. ἐκδέχομαι = διαδέχομαι. τοὺς ἀττ. οὓς. ὡς δὴ κατεργασμενοὶ = μὲ τὴν ἐλπίδα δὴ θὰ νικήσωσι τοὺς "Ελληνας. εὐπετεώς = (εὐπετῶς) εὐκόλως. συμμίσγω, ἀττ. συμμίγνυμι = ἕρχομαι εἰς χεῖρας, συμπλέκομαι. πλέον φέρομαι = περισσότερον κατορθῶ. τὰ αὐτά, δηλ. ἐφέροντο. ἥπερ, ἀττ. γῇ. στεινόπορος, ἀττ. στενόπορος = δέχων στενὸν πέραμα. χῶρος = τόπος, μέρος. πλήθος = μέγας ἀριθμός. ἀλλα, αἰτ. τοῦ κατά τι εἰς τὴν μετοχ. ἀποδεικνύμενοι, ἐξ ἣς ἐξαρτᾶται ἡ μετοχ. ἐξεπιστάμενοι, ἐξεπίσταμαι = γνωρίζω καλῶς. ἐν οὐκ ἐπισταμένοισι = μεταξὺ μὴ γνωριζόντων. δκως ἀττ. δπότε = δσάκις. ἐντρέπω τὰ νῶτα = στρέψω τὰ νῶτα. ἀλῆς = ἀθρόος, συνηγωμένος, πρᾶλ. ἀλίζω. δῆθεν = τάχα, φαινομενικῶς οὐχὶ πράγματι. πάταγος = κρότος λιχυρός. ἀν, ἀνήκει εἰς τὸ ὑπέστρεφον καὶ ἐκφράζει ἐπανάληψιν ἐν τῷ παρελθόντι, ἐπομένως ἀν... ὑπέστρεφον = δσάκις ἐστρεφον δπίσω. καταλαμβανόμενοι = ὅτε προσεβάλλοντο, καθ' ἦν στιγμὴν τοὺς προσέβαλλον. ἀντίος εἰμὶ = ἐναντιοῦμαι, ἀντίοι εἶναι = ὅστε ἀντίοι εἶναι. μεταστρέφομαι = στρέφομαι δπίσω. καταβάλλω = ἀποκτείνω, ἔχει παθ. τὸ πίπτω. πλήθεϊ, ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀναριθμήτους. ἐνθαῦτα = τότε. ἐδυνέατο = ἤδύναντο. παραλαμβάνω = ἐπιτυγχάνω, κατορθώνω. τῆς ἐσδόου, συνδέεται μετὰ τοῦ πειρώμενοι = προσπαθοῦντες νὰ γίνωσι κύριοι τῆς εἰσόδου, τοῦ στενοῦ. τὸ τέλος = σῶμα στρατοῦ, τάγμα. παντοίως = κατὰ πάντας τούς τρόπους, κατὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους.

Ἀθανάτους. Παρὰ τοῖς Πέρσαις ὑπῆρχε τάγμα ἐκ δέκα χιλιάδων ἐκλεκτῶν στρατιωτῶν, οἱ δποῖοι ἐκαλούντο ἀθάνατοι,

διότι, ἐάν τις ἔξ αὐτῶν ἔνεκεν ἀσθενείας ἀπέθυνησκεν ἢ ἐφορεύετο, ἀντικαθίστατο ὅπ' ἄλλου, ὥστε παρέμενε πάντοτε πλήρης ὁ ἀριθμός.

212. Ἐν ταύτησι τ. προσόδοισι = ἐν ταύταις τοῖς προσόδοις. Πρόσοδος τῆς μάχης = προσβολή τὴν λέξιν ταύτην ὁ Ἡρόδ. ἀποφεύγει νὰ μεταχειρισθῇ, διότι προηγήθη ἀνωτέρω ἡ μετ. προσβάλλοντες. θήνεμενον = ἀττ. θεώμενον. ἀναδραμεῖν = ὅτι ἀνεπήδησεν. ἀεθλέω, ἀττ. ἀθλέω = ἀγωνίζομαι. ἀτε δλίγων ἔόντων τῶν Ἑλλήνων, γεν. ἀπόλυτος, ἀν καὶ ἀκολουθεὶ τὸ σφᾶς κατ' αἰτ. κατατετραματίσθαι ἀττ. κατατετραματίσθαι. οὐκ, συνδέεται μετὰ τοῦ ἔτι = οὐκέτι. κεκοσμημένοι = τεταγμένοι. ἐν μερέϊ = διαδοχικῶς. δὲ = γάρ. ἡ ἀτραπός = τὸ μονοπάτι. ἐνώρων = ἐνεώρων δηλ. ἐν τοῖς Ἑλλησι. ἀλλοῖος = διαφορετικός. Οὐδὲν εὑρισκον ἀλλοιότερον οἱ Πέρσαι = οὐδὲν διαφορετικώτερον εὑρισκον εἰς τοὺς Ἑλληνας οἱ Π. Ἡ ἔννοια: Καὶ τὴν δευτέραν γῆμέραν ἡ μάχη ἀπέδαινεν ὁμοίως ἐπιθλαβής εἰς τοὺς Πέρσας. ἀπελαύνω = ἀπέρχομαι.

213. Απορῶ = εὑρίσκομαι εἰς ἀμηγανίχν. δτι χρήσηται τῷ π. πρ. = τι νὰ κάμη εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν. ἔρχομαι τινι ἐς λόγους = ἔρχομαι εἰς δημιλίαν μετά τινος. οἴσεσθαι = ἀπαρ., μέλλ. τοῦ φέρομαι = λαμβάνω ὡς ἀνταμοιβήν. ταύτη = ἐνταῦθα, δηλ. ἐν Θερμοπύλαις. ὑπομένω = μένω. οἱ (= αὐτῷ) φυγόντι εξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐπεκηρύχθη. Ἐπικηρύσσω ἀργύριον τινι = δρίζω χρηματικὴν ἀμοιβὴν διά τὴν κεφαλήν τινος. χρόνῳ ψτερον = χρόνῳ τινὶ βίτερον. ἀργύριον = χρήματα (ἐξ ἀργύρου), ἀργυρός = τὸ μέταλλον οὕτω χρυσός καὶ χρυσίον. κατέρχομαι = ἐπανέρχομαι. ἀπέθανεν ὑπὸ Ἀθηνάδεω = ἐφορεύθη ὑπὸ τοῦ Ἀθηνάδου.

Οἱ Μαλιεῖς κατέκουν παρὰ τὸν Μαλιακὸν κόλπον, ὅστις ὀνομάσθη ἐκ τοῦ δνόμικας αὐτῶν. Ἡ χώρα Μαλιεῖδος. Οἱ Πυλαγόραι ἤσαν οἱ ἀπεσταλμένοι τῶν 12 λαῶν, οἱ δποῖοι μετεῖχον τοῦ ἀμφικτυνικοῦ συνεδρίου. Συνήρχοντο δὲ τὸ μὲν ἔαρ ἐν Δελφοῖς, τὸ δὲ φθινόπωρον ἐν Πύλαις, ἐνθα ἡ κωμόπολις Ἀνθήλη. Οθεν καὶ Πυλαία δηλ. σύνοδος. Ἀντικύρη, πόλις τῆς Μαλίδος, πατρὶς τοῦ προδότου Ἐφιάλτου. Τρηχίς = ἀττ. Τρηχίς-ἶνος, πόλις τῆς Μαλίδος.

215. *Κατεργάζομαι*=κάμνω, κατορθῶ. *καὶ τῶν*=*καὶ τούτους* ὡν ἐστρατήγει (δηλ. τοὺς ἀθανάτους). ὠρμέατο, ἀττ. ὠρμητο τοῦ ρ. δρμάομαι-ῶμαι=ἐκκινῶ. *περὶ λύχνον ἀφάσ*=τὴν ὕραν καθ' ἣν ἀνάπτουσι τοὺς λύχνους, τὴν ἔναρξιν τῆς νυκτός. *καθηγοῦμαι τινι*=δῦηγῷ τινα, δεικνύω εἰς τινα. δτε οἱ Φωκεῖς κτλ. περὶ τοῦ πράγματος πρᾶλ. 176,14. ἐν σκέπῃ εἰμί τινος = προρυλάττομαι ἀπό τι. Ὁ συνίθης τρόπος τοῦ λέγειν παρὰ τῷ Ἡροδότῳ διὰ περιφράσεως. ἐκ τόσου δηλ. *χρόνου*=ἀπὸ τόσου χρόνον. *καταδέδεικτο τοῖς Μ.*=εἰχε καταδειχθῆ εἰς τοὺς Μαλιεῖς ὅτι δὲν ἦτο χρήσιμος. *οὐδὲν χρήσιμος*=οὐδὲν λαμπρός. Ἐκ τόσου, χρόνου δηλ. δτε οἱ Μαλιεῖς ὠδήγησαν τοὺς Θεσσαλούς εἰς τὴν ἀτραπὸν ταύτην.

216. *Διασφᾶξ-άγος*=σχίσμα, βραχώδης χαράδρα, δι' ᾧ ἐρέει ποταμός. *οὔρεϊ*=ἀττ. ὅρει. *κεῖται*=ἐστι. *τείνω*=ἐκτείνομαι, κατὰ ράχιν τοῦ ὅρους = κατὰ μῆκος ὅρεινής σειρᾶς. *τῶν Δοκρίδων*, δηλ. πόλεων. *πρὸς τῶν Μηλιέων* = (ώς πρὸς τὸν ἐρχόμενον) ἐκ τῆς χώρας τῶν Μαλιέων. *καὶ κατὰ Μελάμπυγον λ*=καὶ εἰς τὴν Μελάμπυγον πέτραν. *τῇ*=ὅπου.

Ασωπός, ποταμὸς χυνόμενος εἰς τὸν Μαλικὸν κόλπον. Οὕρει. Τὸ ὅρος Καλλίδρομον βλ. εἰς τὸν χάρτην. Ἀλπηνός, πόλις ἐν Δοκρίδι. *Μελάμπυγος*, ἦτο ἐπίθετον τοῦ Ἡρακλέους, δστις ἐκοιμήθη ποτὲ ἐπὶ τοῦ ἐν Θερμοπύλαις λίθου, εἰς ὃν κατόπιν ἀπεδόθη τὸ ἐπίθετον. Οἱ Κέρκωπες ἦσαν μικροὶ σκωπτικοὶ δαίμονες ἀφύρεσάν ποτε ἀπὸ τὸν Ἡρακλέα κοιμώμενον ἐπὶ τοῦ Μελαμπύγου λίθου τὰ ὅπλα καὶ εἰτα προσέβαλον αὐτὸν διὰ τούτων. Ὁ Ἡρακλῆς τότε συλλαβόν ἔδεσεν αὐτούς. Ἄλλα διὰ τῶν ἀστεῖσμῶν των οἱ Κέρκωπες ἐξήγειραν τοὺς γέλωτας τοῦ Ἡρακλέους, δστις ἀφῆκεν αὐτοὺς ἐλευθέρους.

217. *Ἡώς*=αὔγή, τὰ χαράγματα. *διαφαίνω*=διὰ μέσου φαίνομαι, διαλάμπω. *καὶ*. συνδέει τὸ οὔτως ἔχουσαν μετὰ τοῦ ταύτην. *ἡώς τε δὴ διεφ.* *καὶ οἱ* (οὗτοι) ἐγένοντο, διὰ τοῦ τε... *καὶ δηλοῦται τὸ σύγχρονον.* *δὴ*=πλέον. *γίγνομαι ἐπὶ τινι*= φθάνω εἰς τι. *ἀκρωτήριον*=κορυφή. *κατὰ τοῦτο*=εἰς τοῦτο τὸ μέρος τοῦ ὅρους. *μοὶ*=ὑπ' ἐμοῦ. *ρύμομαι*=ὑπερασπίζω. *εἰσβολὴ*=εἰσοδος. *ὑποδέχομαι*=ὑπισχνοῦμαι.

Εἰσβολή, ἡ φυλασσομένη πόλη τῶν Σπαρτιατῶν καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

218. Όδε (=ώς ἔξης) συνάπτεται μετὰ τοῦ ἔμαθον=ἐνόησαν. σφέας=κατ. σφᾶς, αὐτούς, δηλ. τοὺς Πέρσας. τὸ δρος, ἀνήκει εἰς τὴν μετοχ. καταβαίνοντες. ἐπίπλεως=ἐντελῶς πλήρης. νηνεμήη=ἀττ. νηγεμία=κατάπαυσις τοῦ ἀνέμου, ἡσυχία. ψόφος=θόρυβος, κρότος. οἰκδος=ἀττ. εἰκδος=φυσικόν. υποκεχυμένων φύλλων=διότι φύλλα εἰχον πέσει ἐκ τῶν δένδρων καὶ εἰχον σκορπισθῆ διότι πόδας. Ήτι καὶ σήμερον αἱ κορυφαὶ τοῦ δρους εἰναι κατάφυτοι ἐκ πευκῶν καὶ δρυῶν. ἀνά τε ἔδραμον, τμῆσις ἀνέδραμον=ἀγεπήδησαν. ἐνδύνω τὰ δπλα καὶ ἐνδύομαι τὰ δ.=δπλιζομαι. ἐν θωύματί είμι=θυμάζω. ἐλπόμενοι=ἀττ. ἐλπίζοντες. ἀντίξοος=ἐναντίος, ἐχθρικός. ἐνεκύρησαν ἀττ. ἐνέτυχον. ἐνταῦθα χρον.=τότε. δποδαπδε εἴη=ἀπὸ ποίαν χώραν ἦτο. ἀτρεκέως=ἀκριθῶς, συνδέεται μετὰ τοῦ πυθόμενος. διατάσσω=θέτω εἰς τάξιν, παρατάσσω. βάλλω=κτυπῶ. κόρυμβος=κορυφή. ἐπιστάμενοι=ἐνταῦθα νομίζοντες, θεωροῦντες βέβαιον. ἀρχήν=ἔξι ἀρχῆς, βεβαίως πράγματι. παρεσκευάδατο=ἀττ. παρεσκευασμένοι ἤσαν. ἀπολεόμενοι, ἀττ. ἀπολούμενοι. οὐδένα λόγον ποιοῦμαι τινος=οὐδόλως προσέχω εἰς τι. οἱ δὲ=ἄλλα οὐτοι. κατὰ τάχος=ταχέως.

219. Εἰσορῶ=παρατηρῶ. ιρά, ἀττ. ιερὰ = τὰ σφαζόμενα πρὸς θυσίαν ζῷα. ἄμα ἥτο, δηνομ. ἥώς. ἀττ. ἄμα θῶ, θεως=κούγή. ἐπὶ δέ, ἐπιρρ.=κατόπιν δέ. περιοδος=περικύκλωσις. οὗτοι μέν, δ Μεγιστίας καὶ οἱ αὐτόμολοι. τρίτοι δὲ οἱ ἥμ. δηλ. ἐσήμηγαν· τὸ τρίτοι κατηγ. ἡμεροσκόπος = δ φρουρὸς ἐν καιρῷ ἡμέρας. τὸ ἀκρον=ἡ κορυφή. σχίζω=διχάζω. ἔων=ἀττ. εἰων. ἀντέτεινον, ἤσαν δηλ. ὅπερ τὴν ἀναχωρήσεως. διακρίνομαι=ἀποχωρίζομαι. ἀπαλλάσσομαι=ἀπέρχομαι. κατὰ πόλις, συνδέεται μετὰ τοῦ ἐτράποντο. παρεσκευάδατο ἀττ. παρεσκευασμένοι ἤσαν.

“Αμα ἥτο, ἐνταῦθα ἐνισεῖται ἡ ἐπομένη ἡμέρα. Ἡμεροσκόποι· οὗτοι παρετύρουν ἀφ' ὑψηλῶν μερῶν τὰς κινήσεις τῶν ἐχθρῶν, ὅπερ μόνον τὴν ἡμέραν ἥτο δυνατὸν νὰ γίνη. Τὴν νύκτα ἐτοποθετοῦντο φρουροὶ πληρούντο τοῦ στρατοπέδου χάριν ἀσφαλείας.

220. Κήδομαι μὴ = φροντίζω, μεριμνῶ περὶ τινος μήπως. οὐκ ἔχειν εὔπρεπέως = οὐ πρέπειν, (ἐκ τοῦ νοσουμένου ἔφη). ἀρχήν=ἐπιρρ. ἄπαξ. φυλάξοντες, δηλ. τὴν τάξιν. τὴν γνώμην, αἰτ. τοῦ κατά τι εἰς τὸ πλεῖστός είμι. ταύτη... τὴν γνώμην

πλεῖστος εἰμι=εἰς ταύτην τὴν γνώμην προστίθεμαι, αὐτὴν τὴν γνώμην μάλιστα ἔχω, δηλ. κελεῦσαι (ὅτι κτλ.)... οὐκ καλῶς ἔχειν. συνδιακινδυνεύω = κινδυνεύω δύσος μέχρι τέλους. ἐπείπετο= ἀττ. ἐφείπετο. ἐξαλείφω = ἐξαφνίζω. χράομαι-ῶμαι= ἐρωτῶ τὸν θεὸν ἢ τὸ μαντεῖον, ἐποιένως κάμνω χρῆσιν αὐτοῦ οὕτω προκύπτει ἡ σημασία τοῦ μεταχειρίζομαι. ἐκέχρηστο = εἰχε δοθῆ χρησμός. τοῖσι Σπαρτιήτησι χρεωμένοισι = εἰς τοὺς Σπαρτ. ἐρωτῶντας τὸ μαντεῖον. ἢ Λακ. ἀνάστατον γενέσθαι... = ἢ ἡ Λακ. γὰ καταστραφῆ... ἢ ὁ β. νὰ φονευθῇ. ἐπη ἐξάμετρα = στίχοι ἐξάμετροι. χράω = ἐπὶ θεῶν δίδω χρησμόν, χρησμοδοτῶ. εὑρυχόροιο = ἀττ. εὐρυχώρου. ἐρικυδῆς = ἐνδίστατος. ὅπ' ἀνδράσι Π.= ὅπ' ἀνδρῶν Περσῶν τὸ ποιητ. αἴτιον ἐκφέρεται διὰ τῆς ὑπὸ καὶ δοτ. ἀντὶ τῆς ὑπὸ καὶ γενικῆς. πέρδω ἀττ. πορθῶ. ἀφ' Ἡρ. δὲ γενέθλης, συνδέεται μετὰ τοῦ βασιλῆ = ἀττ. βασιλέα. γενέθλη = γενέά. φθίμενος = ἀποθανών, μετοχ. ἀόρ. τοῦ φθίνω. οὖρος = ἀττ. ὄρος = χώρα. τὸν τοῦτον δηλ. τὸν ἐχθρόν. σχήσει=κωλύσει. ἀντιβίην=ἐν τῷ ἀγῶνι. τὸ μένος, οὓς=δύναμις, ισχύς. ἐ=αὐτὸν δηλ. τὸν ἐχθρόν. σχήσομαι=κωλύσομαι. τῶν δ' ἔτερον = τὸ ἐκ τούτων τῶν δύο, δηλ. τὸ δύστην ἢ τὸν βασιλέα. διὰ πάντα δάσηται, τιμῆσις διαδάσηται εἰναι δύποτ. μ. ἀόρ. τοῦ διαδαίομαι = μοιράζω, ἐνταῦθι κατασπαράσσω. Ἡ ἔννοια ἐπιτείνεται διὰ τοῦ πάντα· δ ἐχθρὸς εἰκονίζεται ὡς θηρίον. ἐπιλέγομαι = ἀττ. λογίζομαι = ἀναλογίζομαι, σκέπτομαι. μούνων Σπαρτ. ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ κλέος=δόξα, ἢ τοι δόξαν διὰ μόνους τοὺς Σπαρτιάτας. κατατίθεμαι=ἀποκτῶ. διαφέρομαι γνώμη=ἔχω διάφορον γνώμην, διαφωνῶ. οὕτω, περιέχει τὴν ἔννοιαν τοῦ διενειχθέντας. ἀκόσμως = ἀνευ τάξεως, ἐγαντίον τῆς πειθαρχίας.

‘*Υμῖν δ'*, δ Σπ. ‘Ο Θεὸς ἀποκριθεὶς κατὰ σειρὰν εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους τῶν ἄλλων πόλεων στρέφεται τώρα πρὸς τοὺς τῆς Σπάρτης. *Περσεῖδαι* οὕτω ἐκαλοῦντο οἱ Πέρσαι, διότι οἱ βασιλεῖς αὐτῶν λέγονται διτι κατήγοντο ἀπὸ τοῦ Περσέως, δ ὅποιος ὡς οἱ μῦθοι ἀναφέρουσιν, ἐφόνευσε τὴν Γοργόνα Μέδουσαν, ἐκ τοῦ αἵματος τῆς δόποιας ἐπήδησεν δ πτερωτὸς ἵππος Ηγαστος.

221. *Μαρτύριον*=ἀπόδειξις. οὐκ ἐλάχιστος = μέγιστος, σχῆμα λιτότητος. τούτου πέρι, ἀναστροφὴ = περὶ τούτου. τὰ

ἀνέκαθεν = ἐξ ἀρχῆς, κατὰ τὴν καταγωγήν. **ἀποπέμπων**, σημαίνει προσπάθειαν. **ἀπέλιπε**, δηλ. Λεωνίδαν ἐν τοιούτοις χωρίοις τὸ **ἀπολείπειν** ἔχει σχεδὸν τὴν σημασίαν του ἀπιέναι. **ἔόντα οἱ** = ἀττ. ὅντα αὐτῷ.

Ο Μελάμπους ήτο περίφημος μάντις ἐν Ἀργεί κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους. Ο Ἡρόδ. ἀναφέρων τὴν καταγωγήν του Μεγιστίου σκοπεῖ νὰ δειξῃ τὴν προφητικήν του δύναμιν, ήτις ήτο εἰς αὐτὸν κληρονομική.

222. Οἰχοντο = ἀττ. φχοντο. οὐ βουλόμενοι, ἐκφράζεται ἀρνητικῶς ή αὐτὴ ἔννοια ή καὶ διὰ τοῦ ἀέκοντες, πρὸς μεγαλυτέραν ἔμφασιν. **κατέχω** = κρατῶ. ἐν δμήρου λόγῳ ποιοῦμαι = θεωρῶ ὡς ἔμηρον. **Θεσπιέες**, δηλ. ἔμενον. **συναποθνήσκω** = ἀποθνήσκω μετά τινος. **διαδρόμεω**, ἀττ. διαδρόμου.

223. Ἡλίου ἀνατείλαντος = μετὰ τὴν ἀνατολὴν του ἥλιου. **ἐπέχω χρόνον** = περιμένω χρόνον τινά. **κου μάλιστα** = σχεδὸν περίπου. **ἔς ἀγορῆς πληθώρην** = μέχρι τῆς ὥρας, δτε ή ἀγορὰ εἶναι πλήρης. Αγορῆς πληθώρη ἀττ. ἀγορὰ πλήθουσα. **πρόσοδον ποιοῦμαι** = ἐπιτίθεμαι. **ἐπιστέλλω** = παραγγέλλω. **πολλὸν** ἀττ. πολλῷ, συνδέεται μετὰ τοῦ συντομωτέρη καὶ βραχύτερος. **χῶρος** = ἀπόστασις. ἥπερ ἀττ. ἦ. **περίοδος** = περικύκλωσις. **ὡς τὴν ἐπὶ θ. ἔξοδον ποιεύμενοι** = ἐπειδὴ εἰχον πεποιθῆσιν δτι **ἔξηρχοντο πρὸς θάνατον**. **κατ' ἀρχὰς** = πρότερον. **ἔπειξέρχομαι** = ἐξέρχομαι ἐναντίον τινός. **ἔς τὸ ευρύτερον** δηλ. μέρος. αὐγῆν, ἐνταῦθα = στενόν. **τὸ ἔρυμα** = τὸ ὄχυρωμα. **οἱ δὲ** = οὗτοι δέ, δηλ. οἱ "Ελληνες. **ἄντα τὰς** = κατὰ τάς. **ὑπεξέρχομαι** = προφυλακτικῶς (ὑπὸ) ἐξέρχομαι. **συμμίσγοντες** = συμπλεκόμενοι, δηλ. οἱ "Ελληνες. **Περιεμένομεν συμμισγόντων αὐτῶν** ἐπειδὴ ὅμως τὸ κύριον ὑποκείμενον εἶναι οἱ "Ελληνες, δ Ἡρόδ. ἔγραψε συμμίσγοντες, ἀλλ' ἀντὶ νὰ ἔξακολουθήσῃ: **ἀπέκτειναν πολλοὺς γράφει** **ἔπιπτον** πολλοῖ, προτιμῶν τὸν παθ. τύπον. **τέλος** = σῶμα στρατοῦ, τάγμα. **ραπίζω** = μαστιγῶ. **ἔποτρύνοντες** δηλ. λέναι. **πλεῦνες** ἀττ. πλείους. **κατεπατέαντο** = κατεπατοῦντο, **ζωδεῖς** = ζωντανός. ήν δὲ λόγος οὐδείς, **ἔστι λόγος τινὸς** = ὑπάρχει φροντίς περὶ τινος· **τὸ ἀπολλύμενον** = οἱ ἀπολλύμενοι. **ἄτε γὰρ ἐπιστάμενοι** δηλ. οἱ "Ελληνες. **ἐκ τῶν περιβότων ποιητ.** αἴτ. εἰς τὸ μέλλοντα σφίσι **ἔσεσθαι** θάνατον. **ἀποδείκνυμαι** = ἐπιδει-

κνύω. ρώμης, ἔξαρταται ἐκ τοῦ δσον εἰχον μέγιστον = μεγίστην δύναμιν, τὴν δποίαν εἰχον. παραχρῶμαι = κάμνω κακὴν χρῆσιν. παραχρεώμενοι = μανιωδῶς μαχόμενοι, ἀνευ σκέψεως περὶ ζωῆς. ἀτέοντες = ἐν ἀτῃ ἐόντες, λυσσῶντες, ριψοκινδυνεύοντες.

224. Δόρατα, κατὰ ποιητικὸν τρόπον δὲν ἐτέθη τὸ ἄρθρον, ἀν καὶ ὁ λόγος περὶ ώρισμένων δοράτων. τοῖσι πλέοσι, ἀττ. τοῖς πλείσι. αὐτῶν, τῶν Ἐλλήνων. τηνικαῦτα = τότε. ἥδη = πλέον. κατάγνυμι = θραύω εἰς τεμάχια, παρὰκ. β. κατέαγα = εἰμι κατεθραυσμένος εἰς τεμάχια. οἱ δὲ = ἀλλ᾽ οὗτοι. διεργάζομαι = φονεύω. πόνος = μάχη. ἄριστος = ἀνδρειότατος. τῶν, ἀττ. ὅν. ἀξίων, δηλ., πυθέσθαι τὰ δνόματα αὐτῶν. ἀπάντων τῶν τριηνοσίων δηλ. τὰ οὖνόματα. καὶ δὴ καὶ = καὶ μάλιστα. ἐν δὲ δὴ = μεταξὺ δὲ τούτων, πρὸς δὲ τούτοις. Ἀρσάμεος ἀττ. Ἀρσάμους. ἐκδιδοὺς τὴν θυγ. τῷ Δαρείῳ· ἐκδιδωμι = δίδω ώς σύζυγον. τὸν οἶκον (= περιουσίαν) ἐπέδωκε· ἐπιδίδωμι = δίδω ώς προίκα. ώς μούνου οἱ (αὐτῷ) κ.τ.λ.=διότι εἰς αὐτὸν αὕτη γῆτο τὸ μόνον τέκνον.

Ἐπυθόμην τὰ οὖνόματα. Τῷ 440 π. Χ. ἐγένετο ἡ ἀνακομιδὴ τῶν δστῶν τοῦ βασιλέως εἰς Σπάρτην καὶ ἐπὶ τοῦ τάφου ἀνηγέρθη στήλη, ἐφ' ἣς ἦσαν γεγραμμένα τὰ δνόματα τῶν 300· ἔκει θὰ ἀνέγνωσε ταῦτα ὁ Ἡρόδοτος. (Παυσ. III, 14, 1).

225. Ξέρξεω, ἀττ. Ξέρξου. ὠθισμὸς (ῳθέω)=σύγκρουσις, συμπλοκή. πολλός, ἀττ. πολύς. ἐσ δ, ἀττ. ζως. ἀρετῇ = διὰ τῆς ἀνδρείας. ὑπεξερύω = σύρω ἀπὸ κάτω ἔξω. τοῦτο = οὗτος δ ἀγῶν μεταξὺ II. καὶ Ἐλλ. συνέστημα = διαρκῶ. ἐνθεῦτεν = ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης. ἐτεροιοῦμαι, ἀττ. ἀλλοιοῦμαι = μεταβάλλομαι. τὸ νεῖκος = ἡ μάχη. παραμείβομαι = ὑπερβαίνω. γὰρ = δηλαδή. ἐπὶ τὸν κολωνόν, ἀνήκει εἰς τὸ ἔζοντο, ἀλλὰ ὑπονοεῖται καὶ εἰς τὸ ἐλθόντες. Κολωνὸς = λοφίσκος. ἀλῆς ἀττ. ἀθρόος. ἐπὶ Δεωνίδη = πρὸς τιμὴν τοῦ Λ. ἀλεξομένους (= ἀμυνομένους) εἶναι ἀντικ. τοῦ κατέχωσαν. καταχώνυμι = χώνω βαθέως, σκεπάζω μὲ σωρὸν χωμάτων. τοῖσι αὐτῶν... περιεοῦσαι = εἰς δσους ἐξ αὐτῶν ἀκόμη κατὰ τύχην ἐσώζοντο. ἐξ ἐναντίης = ἀπὸ ἐμπροσθεν. ἐφέπομαι = ἐπιτίθεμαι. συγχώνυμι = σωρεύω δμοῦ χῶμα, καταστρέψω. ἔρυμα=δχύρωμα· πε-

ριέρχομαι = περικυκλώνω. **οἱ μέν...οἱ δὲ** = ἄλλοι μέν...ἄλλοι δέ. **πάντοθεν** = ἀπὸ δλα τὰ μέρη. **περισταθόν** ἐπίρρ. = σταθέντες κύκλῳ.

Κολωνός. Μεταξὺ τοῦ στενοῦ Ἀν. καὶ τῶν θερμῶν πηγῶν δείχνυται ἐν ἀριστερᾷ τῆς ὁδοῦ μεμονωμένος λόφος, ὃν θεωροῦστιν ὡς τὸν ἐνταῦθα μνημονεύμενον.

226. **Τοιούτων γενομένων** = ἂν καὶ οἱ Λ. καὶ Θ. ἐφάνησαν τοιοῦτοι. **τὸν** = ὅν. **τὸ ἔπος** = ὁ λόγος. **πρὸν** ἥ, ἀττ. = πρὶν. **σφέας**, τοὺς Λακεδαιμονίους. **πρός τεν** (ἀττ. τινος) = παρά τινος ἐκ τῶν Τραχινίων. **ἀπέωσι**, ἀττ. **ἀφιᾶσι τοῦ ἀφίημι** = ρίπτω. **δῆστρος**, ἀττ. **οἰστρος** = βέλος. **τοσοῦτο...** εἰναι, ἐτέθη ἀπαρέμφ. ἐν φῷ προηγήθη τὸ ὡς **ἀποκρύπτουσι**. **τὸν δὲ...** εἴται (ἀττ. εἰπεῖν), θὰ ἐννοήσωμεν τὸ φασὶ = λέγουσι δὲ ὅτι οὗτος εἰπεν· **τούτοισι οὐδὲ γένους**. ἐν **ἀλογίῃ ποιοῦματι** = ἀδιαφορῶ, καταφρονῶ, (πρβλ. ἀλογίης κυρῶ = καταφρονοῦμαι). **πάντα ἀγαθὰ** = δλως, μόνον ἀγαθά. **ει...** **ἔσοιτο ἡ μάχη**, ἐπεξίγγησε τοῦ ἀγαθά. **ἀποκρυπτόντων τῶν Μ,** αἰτιολ. **πρὸς αὐτούς**, τοὺς Μήδους. **ὑπὸ σκιῇ...** καὶ οὐκ ἐν ἡλιῷ, ὁ συνήθης πλεονασμὸς παρὰ τῷ Ἡρ., πρβλ. ἀέκοντες ἔμενον καὶ οὐ βουλόμενοι (κεφ. 222).

Τραχίνιος κάτοικος τῆς Τραχίνος!

227. **Τοιουτόροπα** = παρόμοια. **μνημόσυνον** = ἀνάμνησις, πρᾶγμα πρὸς ἀνάμνησιν. **εὐδοκιμῶ** = διακρίνομαι. **τῷ οὖνομα** = οὔτος, φῶνομα.

228. **Θαφθεῖσι** (ἀττ. **ταφεῖσι**) **σφι** = (σφὶσι) = ἐπ' αὐτῶν ταφέντων. **πρὸ τοῦ** ἥ ἐλλείπει τὸ Ἑλλήνων. **αὐτοῦ ταύτη**, ἀττ. αὐτοῦ. **τῇ περ** = ὅπου ἀκριβῶς. ἥ = πρὶν, τιθέμενον μετὰ τὸ **περόν**. **γράμματα** = ἐπίγραμμα. **τῇδε** = ἐνταῦθα. **μυριάσιν τριακοσίαις** = πρὸς τρία ἑκατομμύρια. Πελοποννάσου (Δωρ.) ἀντὶ Πελοποννήσου, τέτορες (Δωρ.) ἀντὶ τέσσαρες (3100 ἀκριβῶς, πρβλ. κ. 202). **Ιδίη** ἀττ. **Ιδίᾳ** = ιδιαιτέρως. **ἀγγέλλειν** = ἀγγειλον ἐν ἐννοίᾳ προστακτικῆς. **ρήμασι** = νόμοις. **Λακεδαιμονίοισι μὲν δὴ δηλ.** ἐπιγέγραπται. **τόδε δηλ.** ἐστί. **κλεινοῦ** ἀττ. κλεινοῦ, κλεινδος = ἔνδοξος. **Μεγιστία** Δωρ. γεν. τοῦ **Μεγιστίας**. **κτεῖναν**, ἔκτειναν. **ἀμειβομαι** = διαβαλων. **μάντιος**, παράθεσις εἰς τὸ **κλεινοῦ** Μ. **σάφα** = σαφῶς. **ἔτλην**, ἀόρ. β' τοῦ ἀχρ. ἐνεστ. **τλάω** = ὑπομένω. **προλείπω** = καταλείπω. **ἔξω** ἥ, ἀττ. **πλήγη** = ἐκτὸς

τοῦ κ.τ.λ. σφέας = κύτούς, τοὺς "Ελληνας" ή σύνταξις: οἱ ἐπικοσμήσαντες σφέας ἐπιγράμμασι καὶ στήλησι (ἀττ. στήλαις) εἰσὶ Ἀμφικτύονες. ἐπικοσμῶ = τιμῷ δι? ἐπιγραμμάτων. κατὰ ξενίαν = διὰ φιλίαν.

Ἀμφικτύονες, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν πόλεων, οἱ ἀποῖοι μετείχον τοῦ ἀμφικτυονικοῦ συγεδρίου. Τὸ συνέδριον τοῦτο συνεκροτεῖτο τὸ ἔαρ ἐν Δελφοῖς, τὸ δὲ φθινόπωρον ἐν Ἀνθήλῃ, πόλει πληγέσιον τῶν Θερμοπυλῶν. Σπερχειός, ποταμὸς τῆς Θεσσαλίας. Σιμωνίδης, ἐκ Κέω, υἱὸς τοῦ Λεωπρέπους περίφημος ἐπιγραμματοποιὸς τῶν Ἑλλήνων. Ἡτο φίλος τοῦ Μεγιστίου. Καὶ τὰ τρία ἐπιγράμματα ἐποιήθησαν ὑπὸ τοῦ Σιμωνίδου· ἀλλὰ διὰ τὴν τρίτην στήλην κατέβαλε καὶ τὰς δικανίας, ἐνῷ διὰ τὰς δύο πρώτας οἱ Ἀμφικτύονες.

229. Παρεδρν=ἐνῷ ἦτο δυνατόν, αἵτ. ἀπόλυτος τοῦ ἀπροσπάρεστι. **κοινῷ λόγῳ χρῶμαι**=ἔχω τὴν αὐτὴν γνώμην, συμφωνῶ. **ώς, αἵτιολ. μεμετιμένοι**=ῆσαν ἀφειμένοι, παρκ. τοῦ μεθίημι=ἀφίνω. **κατεκένατο, ἀττ. κατέκειντο. διφθαλμιά·ῶ**=πάσχω τοὺς διφθαλμούς. **ἔς τὸ ἔσχατον**=εἰς μέγιστον βαθμόν, παρὰ πολὺ. **νοστέω·ῶ** ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα. **σφι**=κύτοις. **τὰ ἔτερα**=τὸ ἔτερον. **διμοφρονῶ**=συμφωνῶ· ἀντίθετον τὸ κατωτέρω γνώμης διαφέρομαι=ἔχω διαφορετικὴν γνώμην, παθ. ἀόρ. διενείχθην. **ἄγειν** ἔωστόν, ή σύνταξις: κελεῦσαι τὸν εἴλωτα ἄγειν ἔωστὸν εἰς τοὺς μ. τὸ ἀπαρ. κελεῦσαι ἔξαρτ. ἐκ τοῦ νοουμένου λέγεται ὡς καὶ τὸ οἰχεσθαι, διαφθαρῆναι, λειφθῆναι. **δηκως** ἀττ. ὅτε γῆγε δηλ. δ εἴλως εἰς τοὺς μαχομένους. **δημιλος**=πλήθος. **λιποψυχῶ**=εἰμαι μικρόψυχος, δειλός. **λείπομαι**=ἀπομένω. **εἰ μὲν...** ήν=ἔὰν μὲν... συνέδαινε. **ἡ κομιδὴ**=ἡ ἐπιστροφή. **δοκέειν** ἐμοὶ, τὸ ἀπαρ. ἀπολύτως = μοὶ φαίνεται. **μῆνιν προστίθεμαι, μηνίω**=δργίζομαι· αἱ μετοχ. **ἀπολομένου** καὶ ἔθελήσαντος αἵτιολογικαὶ. **ἔχομαι τῆς αὐτῆς προφάσεως**=ἔχω τὴν αὐτὴν πρόφασιν, τὴν αὐτὴν δικαιολογίαν. **ἡ μετοχ. ἔχομένου** ἐναγνιώματική. **ἀναγκαίως σφι** **ἔχειν**=ἀνάγκην αὐτοῖς εἶναι, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ δοκεῖν ἐμοὶ. **μηνίω**=δργίζομαι.

Τὸν ἔωστον εἴλωτα. Πᾶς Σπαρτιάτης ἐν τῷ πολέμῳ ἥκολουθεῖτο ὑφ' ἐνὸς εἴλωτος, ὅστις ἐκόμιζε τὴν ἀσπίδα τοῦ κυρίου του καὶ ἐν γένει ὑπηρέτει αὐτόν.

230. *Καὶ*, συγδέει τὸ οὔτω μετὰ τοῦ διὰ πρόφασιν τοιήνδε. *τοιήνδε*, ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὰ ἀνωτέρω = *τοιαύτην*. *καταλαμβάνω* τὴν μάχην = προφθάνω τὴν μ. γινομένην χρονικῶς. *περιγίγνομαι* = σώζομαι. *συνάγγελος* ἀττ. συμπρεσθευτής.

231. -*Απονοστῶ*=*νοστῶ*= ἐπιστρέφω εἰς τὸν οἶκον, εἰς τὴν πατρίδα μου. *τοιάδε* ἀνήκει εἰς τὸ πάσχων. οὕτε οἱ πῦρ... ἔνχει = οὕτε πῦρ ἔδιδεν εἰς αὐτὸν γὰρ ἀνάψῃ. *τρέσας* = ὁ τραπεῖς εἰς φυγήν, ὁ δειλός, τοῦ ρ. *τρέω* = τρέπομαι εἰς φυγὴν ἐκ φέου. *ἀναλαμβάνω*=ἐπανορθῶ, δηλ. ἀποπλύνω. *αἰτίαν* ἐπιφέρω τινὶ = ἀποδῖω εἰς τινα κατηγορίαν.

Τρέσαντες, οὕτω ἐκαλοῦνται ἐν Σπάρτῃ οἱ δειλιάσαντες ἐν τῇ μάχῃ καὶ τραπέντες εἰς φυγήν. Περιγραφὴν τῆς ἀτιμίας τούτων παρέχει ὁ Ἡρόδοτος.

232. *Τῶν τριηκοσίων τούτων*, γεν. τοῦ ὅλου εἰς τὸ ἄλλον. *τῷ (=ῷ)* οὖνομα εἶναι, μετὰ τὴν ἀναφ. ἀντωνυμίαν ἐτέθη ἀπαρέμφ. *ἀπάγχομαι*=ἀπαγχονίζομαι.

VIII

A'. *Κατάπλους τοῦ Ἑλλην. στόλου εἰς Σαλαμῖνα.*
—*Ἐκκένωσις Ἀθηνῶν.* — "Αλωσις τῶν Ἀθηνῶν καὶ πυρπόλησις τῆς ἀκροπόλεως αὐτῶν.

(Κεφ. 40-42, 49-55).

40. *Κατίσχω τὰς ν. = ὁδηγῶ*, διευθύνω τὰ πλοῖα. *προσδέομαι*, ισχυρότερον τοῦ ἀπλοῦ δέομαι = ἐπιμόνως, θερμῶς παρχακλῶ. *σχεῖν πρὸς*=πλεῦσαι πρὸς. *ὑπεξάγομαι*=μετακομίζω ἐκ κιγδύνου εἰς ἀσφαλὲς μέρος. *πρὸς δέ*, ἐπιφρ. = προσέτι δέ. τὸ ποιητέον... ἔσται = ἔκεινο τὸ ὅποιον θὰ πρέπῃ, θὰ εἶναι ἀνάγκη γὰρ κάμωσι. ἐπὶ τοῖσι κατήκουσι= (ἀττ. καθήκουσι) = εἰς τὰ παρόντα πράγματα. *βουλήν ποιοῦμαι* = βουλεύομαι. *ψεύδομαι τινος*=ἀπατῶμαι εἰς τι. *ὑποκατημένους*, μετοχ. τοῦ ὑποκάθητον = περιμένω. *τὸν βάρβαρον*=τὸν βασιλέα τῶν βαρβάρων. *τῶν μέν*, ἀττ. τούτων μὲν (τούτου μὲν δὲν εὔρου τίποτε, δηλ. ἐν-

μιζον): εύρησειν τοὺς Πελοπόννησίους κτλ. οἱ δέ, περιεμένοι μεν: τὸν δὲ Ἰσθμὸν κτλ. αὐτούς, τοὺς Ηελ. τειχέοντας, ἀττ. τειχίζοντας. τὴν Πελοπόννησον, ὥποκ. τοῦ περιεῖναι. περίειμι=σώζομαι. περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι = πολὺ φροντίζω· ἐν φυλακῇ ἔχω τι = φυλάσσω τι. τὰ ἄλλα δὲ ἀπιέναι (ἀττ. ἀφίέναι!) = ὅτι τὰ ἄλλα ἀφινον, ἔξαρτάται ἐκ τοῦ ἐπυνθάνετο, ὅπερ πρότερον συνετάχθη μετὰ τῆς μετοχ. τειχέοντας. Αἱ δὲ μετοχ. περὶ πλ. ποιουμένους καὶ ἔχοντας αἰτιολογοῦσι τὴν μετ. τειχέοντας. οὕτω δὴ=τότε λοιπὸν δηλ. πυνθανόμενοι ταῦτα.

41. **Κατέχω εἰς**=προσορμίζομαι εἰς. τὴν ἁευτῶν, δηλ. χώραν. κήρυγμα ποιοῦμαι=κηρύττω. Ἀθηναίων τῇ τις, διὰ τῆς προτάξεως τῆς γεν. ἡ φράσις ἔγεινεν ἐντονωτέρα. τῇ ἀττ. ἡ = ὅπου τις τῶν Ἀθ. σώζειν, ὥποκ. Ἀθηναίων τις. οἰκέται = οἱ ἀνήκοντες εἰς τὸν οἶκον, κυρίως οἱ δούλοι, ἐνταῦθα ἐννοοῦνται καὶ οἱ γυναῖκες. ἐνθαῦτα= τότε. ἀπέστειλαν δηλ. τέκνα τε καὶ οἰκέτας. ὑπεκτίθεμαι = φέρω εἰς τόπον ἀσφαλῆ. χρηστήριον=χρησμός. ὑπηρετῶ=πειθομαι. ἐνδιαιτάμοι=ῶμαι = κατοικῶ, διαμένω ἐν τόπῳ τινὶ. καὶ δὴ= καὶ μάλιστα. ὡς ἐόντι=ῶσπερ ἀν ει ἀληθῶς εἴη δηλ. ὁ ὄφις. τὰ ἐπιμήνια (δηλ. ἱερὰ)=προσφοραὶ ἡ θυσίαι προσφερόμεναι τὴν πρώτην ἡμέραν ἐκάστου μηνὸς. προτίθημι, ἀττ. παρατίθημι. μελιτόεσσα, (μᾶξα) μελιτοῦτιχ, πλακοῦς ἐκ μέλιτος. ἀναισιμόω= καταναλίσκω. ἄψαστος=ἄνεπαφος. ἰρείης, ἀττ. ἱερείας. μᾶλλον τι, τὸ τι ἐνισχύει τὸ μᾶλλον=πολὺ περισσότερον. ὡς, ἐκφράζει ὑποκειμενικὴν αἰτίαν=διότι κατὰ τὴν γνώμην των καὶ ἡ θεὰ εἰχεν ἐγκαταλείψει. ὑπεξέκειτο=ὑπεξετέθειτο. σφι = ὑπ' αὐτῶν. τὸ στρατόπεδον = ὁ στόλος.

Τῷ χρηστηρίῳ. Κατὰ τὸν χρησμὸν οἱ Ἀθ. ἐπρεπε νὰ ἀναγωρήσωσιν ἐξ Ἀθηγῶν πρὸν οἱ Πέρσαι ἐλθωσιν εἰς αὐτάς. Ἐν τῷ Ἱερῷ, τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς, ὅπερ κοινῶς ἐκαλεῖτο Ἐρέγχθειον. Ὁφιν, συγήθως ἐκαλεῖτο ὄφις οἰκουμενός. Οἱ ὄφις οὗτος, ὡς φυσικόν, οὐδέποτε ἐδεικνύετο, ἀλλ’ ἡ παρουσία αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ ἐπιστεύετο ἐκ τῆς ἔξαφανίσεως τῶν ἱερῶν προσφορῶν. Τῆς θεοῦ, Ἀθηνᾶς. Οἱ Ἀθ. ἐνόμιζον ὅτι ἡ θεὰ ἐγκατέλιπε τὴν ἀκρόπολιν, ἀφ' οὗ δ ὄφις ἔγινεν ἄφαντος,

42. **Οἱ δὲ Ἄρτι.**, βραχυλογικῶς=οἱ ἐν Ἀρτεμισίῳ, δηλ. ὄντες

ἀπ'. Ἀρτεμισίου. δολοπός, συνδέεται μετὰ τοῦ δὲ τῶν ἑλλ. ν. στρατός. Καὶ τὰ δύο ἐπίθετα δολοπός καὶ δὲ τῶν ἑλλήνων τίθενται ἐνάρθρως, διότι καὶ τὰ δύο συγχρόνως δέον νὰ τονισθῶσι. συνελέχθησαν, παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς [συνηγέστερος ὁ τύπος συνελέγησαν. ἐναυμάχεον' δοπαρτ. σημ. παρελθοῦσαν πρᾶξιν ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ διαρκεῖ τῆς γῆμεις ἐν ταύτῃ τῇ περιπτώσει θέτομεν διπέρσ. πλεῦνες, ἀττ. πλεύονες. πολίων = ἀττ. πόλεων. ἐπῆη δηλ. ταῖς ναυσὶν παρατ. τοῦ ἔπειμι. ὀντὸς = ὁ αὐτός. οὐ γένεος βασιληίου ἔθνος = ὁ ὅποιος δὲν κατήγετο ἐκ βασιλικῆς οἰκογενείας.

Ο λιμὴν Πάργαν κεῖται μεταξὺ τῆς γῆσου Πόρου καὶ τῆς παραλίας τῆς Τροιζῆνος, εἰς τὴν εἰσγωρεῖ βαθὺς κόλπος.

49. Προτίθημι = προτείνω. γνώμην ἀποφαίνομαι = ἐκφράζω γνώμην. τῶν αὐτοὶ γ. τούτων τῶν χωρῶν ὃν αὐτοὶ ἐγκριτεῖς εἰσι. ή γεν. τούτων ἔξαρτ. ἐκ τοῦ σκον. ἐγκρατής = κύριος. δοκέοι ἐπιτηδεότατον κτλ. = νομίζεις διτεῖ εἶναι καταληγότατον γὰν νυκτικῶσι. ἀπεῖτο (ἀττ. ἀφείτο) διπέρσ. παθ. τοῦ ἀφίημι = ἀφήνω, ἐγκαταλείπω. πέρι, ἀγαστροφή = περὶ δὲ τῷ λ. συνεξέπιπτον = συνεφώνουν. πλάω, ἀττ. πλέω. ἐπιλέγω = λέγω προσέτι. λόγος = αἰτία, ἣν νικηθέωσι, εἰλάττ. = ἐὰν νικηθῶσι. ἵνα, τοπικὸν = ὅπου. σφι = σφίσι, αὐτοῖς. τιμωρίη, ἀττ. τιμωρία = βοήθεια. πρὸς δὲ = πλησίον δὲ τοῦ Ι. εἰς τοὺς ἑωτῶν, βραχυλ. εἰς τὰς γάρδας τῶν ἔσυτῶν. ἐκφέρομαι = ἐκφεύγω, μελλ. ἔξισομαι.

50. Ἐπιλέγομαι, ἀττ. λογίζομαι = σκέπτομαι. δοβάρδος = οἱ βάρθαροι. τραπόμενος = προχωρήσας. ἐκλείπω, ἐνταῦθα = ἐκλείπω καὶ φεύγω, διθεν εἰς Πελ. ἐμπίμπρημι = καίω, πυρπολῶ. τὴν Πλάταιαν δηλ. πόλιν, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐμπρήσας. ἐκεῖνα = τὰ ἐκεῖ δηλ. ἐν Ἀθήναις. Πλάταια, συνήθως Πλαταιαῖ. Θεσπία, σπανιότερον τοῦ Θεσπιαῖ. μηδίζω = εἰμαι μὲ τὸ μέρος τῶν Μήδων.

51. Ἀπὸ τῆς διαβ. τοῦ Ἑλλ. = ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς κ.τ.λ. αὐτοῦ, δηλ. ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ. ἐν τῷ = ἐν τῷ γίγνομαι ἐν τινὶ = φθάνω εἰς τι. ἀρχοντες Ἀθηναίοισι. τὸ ἄρχω μετὰ δοτ. = εἰμαι ἄρχων. ἐν τῷ ἰρῷ, τῆς πολιάδος Ἀθηνᾶς, τῷ Ἐρεχθείῳ ἰρὸν = ἀττ. ἱερόν. θύρα = σανίς. ἀμύνομαι = ἀποκρούω. ἀσθενεῖα βίου = ἀνέγεια, πενία. ἐκχωρῶ = ἀπέργομαι, ἀναγωρῶ.

αὐτοῖς, μόνον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς νομίζοντας ὅτι τὸ ξύλινον τεῖχος τοῦ χρησμοῦ ἦσαν τὰ πλοῖα. **μαντήιον**, βραχυλ. = τὴν σημασίαν τοῦ μαντείου. **τὸ** = ὁ. **τὸ** ξύλινον τεῖχος ἀνάλ. ἔσεσθαι, ἐπεξήγησις τοῦ μαντήιον = ὅτι δηλ. κ.τ.λ. **χράω** = χρησμαδοτῷ. **ἀνάλωτος** = ἀπόρθητος. **αὐτὸς** δὴ τοῦτο, δηλ. τὸ ὑπὸ αὐτῶν ἀνεγερθὲν ξύλινον τεῖχος τῆς ἀκροπόλεως. **κρησφύγετον** = καταφύγιον.

Οἱ ταμίαι, δέκα τὸν ἀριθμὸν, ἐφύλαττον τοὺς θησαυρούς τῶν ναῶν καὶ ἐν γένει τὰ χρίματα τῆς πόλεως.

52. "Ιζομαι ἐπὶ στρατοῦ = στρατοπεδεύω. **δχθος** = λόφος. **καταντίον** (= ἐναντίον) τῆς ἀκροπόλεως = ἀντικρὺ τῆς ἀκροπόλεως, ἀττ. ὀπότε. **ἄπτω** = ἀνάπτω, στυππεῖον = στουππί. **διστὸς**, ἀττ. **διστὸς** = βέλος. **ἐνθαῦτα** = τότε. **ἔσ τὸ ἔσχατον κακοῦ** = εἰς τὴν ἐσχάτην δυστυχίαν. **προδεδωκότος**, τὸ προδέσωκα ἐνταῦθα = δὲν ἀντέχω, ἐπομένως καταστρέφομαι. **οἱ λόγοι** = αἱ προτάσεις. **δμολογία** = συνθήκη. **ἐνεδέκοντο** ἀττ. ἐνεδέχοντο. **τε**, ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ **καὶ δή καὶ καὶ μάλιστα**. **δλοίτροχος** = στρογγύλος, ἐν εἴδει τροχοῦ. **πέτρος** = λίθος. **ἀπίεσαν** ἀττ. ἀφίεσαν = ἔρριπτον, ἐκύλισαν. **συχνὸς** = πολύς. **ἀπορίησι** (ἀττ. ἀπορίαις) **ἐνέχομαι** = εύρισκομαι εἰς ἀμηχανίαν. **οὐδ** δυνάμενον, αἰτιολ.

"Ο Ἀρειος Πάγος, λόφος ΒΔ. τῆς Ἀκροπόλεως. Ἐπὶ τούτου ιστάμενοι οἱ Ήρόσαι περιετύλισσον τὰ βέλη μὲ στυππεῖον, τὸ δποῖον ἥγαπτον, καὶ ἐπειτα ἔρριπτον αὐτὰ εἰς τὸ ξύλινον περίφραγμα. **Τῶν Πεισιστρατεών.** Ο Ιππίας καὶ ἐν γένει οἱ ἀπόγονοι τοῦ Πεισιστράτου, οἱ δποῖοι παρηκολούθουν γῦν τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ξέρξου.

53. **Χρόνω** = μὲ τὸν καιρόν, ἐν τέλει. **τὰ ἀπορά** = ἀπορίαι, ἀμηχανίαι. **Τὸ οὐδὲ τοῦ ἐπιθ.** ἔχει ἔννοιαν ἀφγρημένου οὐσιαστικοῦ. **δή,** ἔξαίρει τὴν ἔννοιαν τῆς ἀρ. ἀντων. τις. **ἔξοδος** = τρόπος ὅπως ἐξέλθῃ τις ἐκ τυνος δυσκολίας, διέξοδος. **θεοπρόπιον** = μαντείον. **τῇ** = ἡ, δπου. **μή,** ἐτέθη ἐπειδὴ ἐν τῷ ἥλπισε ὑπάρχει ἡ ἔννοια τοῦ φοβεῖσθαι, ἐπομένως **μή** = μήπως. **κατὰ ταῦτα**, τοπικῶς = ἐνταῦθα. **ταύτη**, ἐπαναλαμβάνει τὸν τοπικὸν προσδιορισμὸν = διὰ τούτου τοῦ μέρους. **κατὰ τὸ ιερὸν** = πλησίον τοῦ κ.τ.λ. **κατὰ τοῦ τείχους κ.** = ἀπὸ τὸ τεῖχος κάτω. **ἔσ τὸ μέ-**

μαρον = εἰς τὸ ἀδυτον. *κατέστρωντο*, ἀττ. ἐτεθνήκεσαν, παθ. τοῦ ἀποκτείνω (παθ. ὑπερσ. τοῦ καταστρώγνυμι). *σφι* = ὑπ' αὐτῶν.

"Εμπροσθε πρὸ τῆς ἀκροπόλεως. Ἐπειδὴ οἱ Ηέρσαι γράχοντο ἐκ βορρᾶ, ἐννοεῖται ἡ Β. πλευρὰ τῆς Ἀκροπόλεως. Τοῦτο δὲ κατηνοεῖται καλύτερον διὰ τοῦ ὅπισθε δὲ τῶν πυλέων. Ἡ ἀνάβασις καὶ αἱ πύλαι εἶναι δυτ. τῆς Ἀκροπόλεως. *Ἀγλαύρου.* Τὸ ιερὸν τῆς Ἀγλαύρου, μιᾶς τῶν θυγατέρων τοῦ Κένροπος, ἔκειτο Β. τῆς Ἀκροπόλεως.

54. Σχῶν = καταλαβόν, κυριεύσας. *παντελέως* = καθ' ὅλον ληγρίαν. *ἄγγελον* ὡς ἄγγελον ἀγγελέοντα, ἀττ. ἀγγελοῦντα. μετοχ. τελική. *σφι*, τοῖς Ηέρσαις. *εὐπρηξία*, ἀττ. *εὐπραξία* = εὐτυχία, τοῦ κήρυκος = τοῦ ἀγγέλου. τοὺς φυγάδας δηλ. τοὺς Ηεισιτρατίδας. *τρόπῳ* τῷ σφετέρῳ = κατὰ τὸν ἴδιον τῶν (τῶν Ἀθηναίων) τρόπον. *ὅψις ἐνυπνίου* = ὅραμα εἰς τὸν ὕπνον. *ἐντέλλομαι* = παραγγέλλω. *ἐνθύμιον οἱ ἐγένετο* = ἐπῆλθεν αὐτῷ εἰς τὸν νοῦν ὅτι ἔκαυσε τὸ ιερόν. Ἡ ἔννοια: γῆσθάνθη βάρος εἰς τὴν ψυχήν του, διότι ἔκαυσε τὸ ιερόν.

"Αρταδάνῳ. Ὁ Ξέρξης εἶχεν ἀφήσει ὡς διοικητὴν τοῦ Ηερσικοῦ κράτους τὸν Ἀρτάδαγον.

55. Τοῦ δὲ εἶνεκεν = ἔνεκα δὲ τίνος, διὰ ποίαν αἰτίαν. *ἐπιμιμηήσομαί τινος* = ἐνθυμοῦμαί τι. *φράξω* = λέγω. *ἔστι* = ὑπάρχει. *ἀκροπόλι* = ἀττ. ἀκροπόλει. *γηγενῆς* = ὁ ἐκ τῆς γῆς γεννηθεῖς, ὁ αὐτόχθων. *ἐν τῷ* = ἐν τῷ. *θάλασσα* = πηγή ἀλμυροῦ θαλαττοῦ. *ἔνι* = ἔνεστι. *τὰ* = αἱ, εἰς τὸ *θέσθαι*. *λόγος παρ'* *Ἀθ.* δηλ. *ἔστιν* = λέγεται παρ' Ἀθηναίων. *μαρτύρια θέσθαι* = ὅτι ἔθεσαν, ἔκαμψαν ὡς ἀποδείξεις. *κατέλαβε* ἀττ. συνέδη. *Ἀθηναίων*, γεν. τοῦ ὅλου εἰς τὸ οἱ κελευσμένοι. *ώρων* ἀττ. ἔώρων. *τὸ στέλεχος* = ὁ κορμός. *ὅσον τε* = περίπου. *ἀναδεδραμηκότα*, ἀττ. *ἀναπεφυκότα* = ὅτι εἴχε βλαστήσει.

Γηγενέος. Κατὰ τὴν μυθολογίαν ὁ Ἐρεγχεὺς ἦτο υἱὸς τῆς Γῆς καὶ τοῦ Ἡφαίστου. **Μαρτύρια θέσθαι.** Κατὰ τὴν μυθολογίαν ἐφιλονείκησαν περὶ τῆς κυριαρχίας τῆς χώρας, καὶ ὁ μὲν Ποσειδῶν ἐπληγέε τὸν βράχον διὰ τῆς τριαίνης καὶ παρίγκη πηγὴ ἀλμυροῦ θαλαττοῦ, ἡ δὲ Ἀθηνᾶ ἐπληγέε διὰ τοῦ δόρατος καὶ ἀνεφάνη ἡ ἐλάχις. Φημιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

B'. Πολεμικὸν συμβούλιον τῶν Ἑλλήνων.

(κεφ. 56 — 64)

56. Ὡς ἔσχε ἀμετ. = πῶς συνέδησαν. ἔμενον τὸ πρᾶγμα κυρωθῆναι τὸ μένω (= περιψένω) συνετάχθη μετ' αἰτ. καὶ ἀπορεμφ. κυρρόω-ῶ = ἀποφασίζω. τὸ προκείμενον πρᾶγμα, περὶ οὐ πρότερον συνεκρότησαν συμβούλιον, δηλ. ἡ ἐκλογὴ τοῦ μέρους πρὸς ναυμαχίαν. ἐσπίπτω, ἀττ. εἰσπίπτω = πίπτω ἐντὸς μὲ ὄρμήν, μὲ βίαν. ἀειρω, ἀττ. αἴρω = σηκώνω, ὑψώνω. ἀποθεύσομαι μελ., τοῦ ἀποθέω = ἀποτρέχω, ἀπέρχομαι. τοῖσι τε ὑπολοιπ. = καὶ ὑπὸ τῶν ὑπολειπομένων. νύξ τε ἐγένετο καὶ, σύνταξις κατὰ παράταξιν ἀντὶ τῆς συνήθους καθ' ὑπόταξιν, νυκτός τε γενομένης διαλυθέντες κ.τ.λ.

57. Ἐνθαῦτα = τότε. εἴρετο ἀττ. ἥρετο, σφι=σφίσι, εἰναὶ τὸ ποιητ. αἰτίον (ὑπ' αὐτῶν). πρὸς αὐτοῦ ἀττ. παρ' αὐτοῦ, πυνθάνομαι, ἐνταῦθα = πληροφοροῦμαι. ἀνάγω τὰς ναῦς = ἀποπλέω. οὕτοις ἄρα, συνδέεται μετὰ τοῦ ἔτι ἀπαειρω «τὰς ναῦς» = ἀποπλέω. διασκεδάννυμι = διασκορπίζω. κατὰ γάρ. Ἡ φράσις κατὰ γάρ κ.τ.λ. είναι αἰτιολογία τῆς προηγουμένης προτάσεως. ἡ στρατιὰ = ὁ στόλος. ἀβουλία = ἀνογσία. ἐτέθη ὁ πληθ. ἀβουλίησι ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ. μηχανὴ = τρόπος. διαχέαι, ἀπαρέμφ. τοῦ διαχέω = διαλύω, ματαιῶ. πειρῶ, προστ. τοῦ ρ. πειρῶμαι. ἀναγνῶσαι ἀττ. πείσαι τοῦ ρήμ. ἀναγιγνώσκω. μεταβούλευομαι = μεταβάλλω γνώμην (πρόλ. μεταγιγνώσκω).

Ο Μνησίφιλος ἀναφέρεται ὡς ἀνήρ λίαν συνετὸς καὶ ἔμπειρος· ἥγάπα τὸν Θεμιστοκλέα καὶ συνεδούλευεν αὐτὸν πολλάκις.

58. Κάρτα = μάλα, σφόδρα. Ὑποθήκη = συμβούλη. ἀμείβομαι = ἀποκρίνομαι, ἥιε, ἀττ. ἥει. οἱ...συμμῖξαι = εἰς αὐτόν... νὰ ἀνακοινώσῃ. παρίζομαι τινι = κάθημαι πλησίον τινός, οἱ = αὐτῷ. δ δὲ = οὗτος δέ. ἐνθαῦτα, χρονικῶς. καταλέγω = ἐκθέτω. τὰ = ἀττ. ἦ. ἐωστοῦ ποιεύμενος = οἰκειοποιούμενος. ἐς δ. = ἀττ. ἔως. Χρήζων, ἀττ. δεόμενος, δηλ. Εὔρυθιάδου. ἐκβῆναι συλλέξαι τε, ὑποκ. αὐτόν, δηλ. Εὔρυθιάδην.

59. Πρὸν ἦ, ἀττ. πρὸν. προτίθημι λ. = προτείνω λ. τῶν εἰνεκεν = περὶ τρόπων ὥν ἔγενκ. πολλὸς ἦν ἐν ταῖς λ. = πολλοὺς Φηφιοποιηθῆκε από το Ινοτίπούστο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

λόγους ἐποιεῖτο. οἶα, μετὰ μετοχῆς ώς τὸ ἄτε, σημαίνει ὀντικειμενικὴν αἰτίαν. προεξανίσταμαι = ἐξέρχομαι ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν συναγωνιστῶν πρὶν διθῇ τὸ σημεῖον τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀγῶνος, ἐπομένως προτρέχω. φατίζω = μαστιγῶ. ἀπολύομαι = ἀπολογοῦμαι. ἔγκαταλειπομαι = μένω ὅπισθ.

Ραπίζονται, διότι ἄρχοντες, καλούμενοι ραβδοῦχοι, ἐν τῷ σταδίῳ ἐπέθλεπον τὴν τάξιν, καὶ ἐμαστίγουν πάντα παραβάτην τῆς τάξεως. *Ἐγκαταλειπόμενοι*, εἰναι οἱ μὴ ἀρχίζοντες τὸν ἀγῶνα μετὰ τῆς ὅλης ὅμάδος εὐθὺς δταν διθῇ τὸ σημεῖον τῆς ἐνάρξεως.

60. *Τότε μέν*, ἐν ὀντιθέσει πρὸς τὸ «τότε δὲ» τοῦ κεφ. 61. *ώς...διαδρήσονται*, ἐπεξήγησις τοῦ «τῶν πρότερον λεχθέντων». *ἀμείψατο*, ἀττ. γημείψατο = ἀπεκρίθη. *διαδιδρήσκω*, ἀττ. ἀποδιδράσκω. *οὐκ ἔφερε οἱ κόσμον οὐδένα* = δὲν ἦτο εἰς αὐτὸν κόσμιον. *ἔχομαι ἄλλον λόγου* = κάμνω χρῆσιν ἄλλου λόγου, ἀναφέρω ἄλλον λ. ἐν σοὶ ἐστὶ = εἰς τὰς χειράς σου κεῖται. *ἔμοι* = ὡς ἐμοῦ. τὸ «πείθη» εἰναι ἐνταῦθι παθ. (πείθεσαι). *μηδὲ* = καὶ μή. *ἀναζεύγνυμι* (ἐνεργ.) τὰς ναῦς = ἀποπλέω (πρόλ. ἀνάγω τὰς ν.). *ἀντιτίθημι* = συγκρίνω. *ἐκάτερον*, δηλ. τὰ ὑπὸ τούτων καὶ ἐμοῦ λεγόμενα. *συμβάλλων*, τοῖς Πέρσαις. *ἀναπεπταμένος* = ἀνοικτός. τὸ = δ. *ἀριθμόν*, ἀττ. τὸν ἀριθμὸν = ὡς πρὸς τὸν ἀριθμόν. *τοῦτο δὲ* = ἀφ' ἔτερου δέ. τὰ ἄλλα = ὡς πρὸς τὰ ἄλλα. *ἄμα τε γάρ*, αἰτιολογεῖ τὸ «*ἀπολέεις Μέγαρα*». Ο πεζὸς στρατὸς θὰ καταλάβῃ τὰ Μέγ., δὲ στόλος τὴν Σαλ. καὶ Αἴγ. *κινδυνεύεις* ἀπάση *τῇ Ε.* (οἱ Ἀττικοὶ «κινδυνεύω περὶ τινος»). τὸ *χρηστὸν* = γένος. *πρῶτα μέν*, ἐπεξήγησις τοῦ «*χρηστὰ ποιήσεις*». *συμβάλλω* = συμπλέκομαι, τὰ οἰκότα, ἀττ. εἰκότα. *πολλόν*, ἀττ. πολὺ (ἐπιρρ.). *πρόσος*, μετὰ γεν. = ὑπὲρ γημῶν, πρὸς τὸ συμφέρον γημῶν. *αὗτις δὲ* = προσέτι δέ. *περιγίνομαι* = σώζομαι. εἰς τὴν γημῆν *ὑπέκμειται* = εἰς τὴν ὅποιαν ὑφ' γημῶν ἔχουσι μετενεγκθῆ πρὸς ἀσφάλειαν. *μέν*, ἀττ. μὴν = βεβαίως. *ἐν αὐτοῖσι*, δηλ. τοῖς ὡς ἐμοῦ λεγομένοις, *περιέχεσθε*, ἀττ. ἐπιθυμεῖτε. *δμοίως αὐτοῦ τε*, ἐπεξήγησις τοῦ «*τόδε*». *αὐτοῦ*, ἐν Σαλαμῖνι. *προναυμαχῶ τινος* = ναυμαχῶ ὑπέρ τινος. καὶ πρὸς τῷ *Ισθμῷ* = ὅπως καὶ πλησίον τοῦ Ισ., παραλλήλως πρὸς τὸ *αὐτοῦ τε μέτων*. *οὐδὲ* = καὶ δέν. τὰ = δ. *εὖ φρονῶ* = καλῶς σκέπτομαι. *πάρειμι* ἐν τῷ *Ισθμῷ* = γκω εἰς τὸν Ισ. καὶ πάρειμι ἐν αὐτῷ.

έκαστέρω, ἀττ. πορρωτέρω. τῆς Ἀττικῆς γεν. συγκρίσεως εἰς τὸ «έκαστέρω». κόσμος = τάξις. κερδανέομεν (κατ' ἀναλογίαν τοῦ ζητικοῦ τινί) μετὰ τῆς δοτικῆς Μεγάροισι, εἰς ἣν ἀνήκει ἡ μετοχή. περιεοῦσι: θὰ κερδίσωμεν ὡς πρὸς τὰ Μέγ. τὰ δύοια σώζονται καὶ κ.τ.λ. Θὰ ἔχωμεν τὸ μέρδος ὅτι σώζονται τὰ Μέγ. καὶ ἡ Αἴγ. καὶ ἡ Σαλ. ἐν τῇ = ἐν ἥ. λόγιον = χρησμός. κατύπερθε γίγνομαι τῶν ἔχθρῶν = κρείσσων γίγνομαι τῶν ἔχθρων = νικῶ τοὺς ἔχθρους. οἰκότα = πρέποντα, πιθανά. ὡς τὸ ἐπίπαν = ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. ἔθέλει (= συνηθίζει) γίγνεσθαι τὰ βουλευόμενα. προσχωρῶ πρός τινα = ἔρχομαι πρὸς τὸ μέρος τινός, εὐνοῶ τινα.

61. Ἐπιφέρομαι = ἐπιτίθεμαι, ἐναντιοῦμαι. σιγᾶν, ὑποκ. τῷ μή ἔστι δῆλο, τοῦτον μὴ κ.τ.λ. οὐκ ἔω = κωλύω. ἐπιψηφίζω = προτείνω εἰς ψηφοφορίαν. ἀπόλι, ἀττ. ἀπόλιδι. συμβάλλομαι γνώμας = ἐκφράζω γνώμην. ταῦτα δῆλο. ὅτι Θεμιστοκλῆς ἀπολις ἀνήρ εἴη. προφέρω (πρόλ., προφορικός) = λέγω. ὅτι = διότι. λέγω τινὰ πολλὰ κακά, λέγω εἰς τινα π. κ. ἐωντοῖσι, δῆλο. ἔαντῳ καὶ τοῖς ἄλλοις Ἀθηναίοις ἀνήκει εἰς τὸ ὡς εἴη, ἀλλὰ προετάχθη χάριν ἐμφάσεως. ἥπερ, ἀττ. ἥ. ἔστε = ἔως. πεπληρωμέναι = ἐξωπλισμέναι. οὐδαμούς, ἀττ. οὐδένας. οὐδαμούς ὑποκ. τοῦ ἀποκρούσεσθαι, τὸ δὲ αὐτούς, τοὺς Ἀθηναίους ἐπιόντας, εἶναι ἀντικ.

62. Σημαίνω = ἐκφράζω, ἐκθέτω. τῷ λόγῳ διέβαινε = ἐστράφη διὰ τοῦ λόγου, ἐστρέψει τὸν λόγον. ἐπεστραμμένος = αὐτιηρός, ἀποφασιστικός. εἰ μενέεις καὶ . . . ἔσεαι. ἐλλείπει ἡ ἀπόδοσις, καλῶς ἔχει. τὸ πᾶν . . . τοῦ πολέμου = τὴν ἐκδικίαν τοῦ π. Ἡ ἔννοια τῆς ἐκδικίας τοῦ πολέμου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰ πλοῖα. πειθεο ἀττ. πείθου. ὡς ἔχομεν = ὅπως εὑρισκόμεθα, δῆλο. αὐτίκα, εὐθύς. τοὺς οἰκέτας, πρόλ. 4, 8. ἀναλαμβάνω = παραλαμβάνω μαζί, ἐνταῦθα εἰς τὰς ναῦς. κομιεύμεθα, κομιούμεθα, μέλ. τοῦ κομίζομαι = πλέω. ἐκ παλαιοῦ, δῆλο. χρόνου, ἔτι = ἥδη. λόγιον = χρησμός. μονόδομαι-οῦμαι = στεροῦμαι. μεμνήσεσθε = θὰ ἐνθυμηθῆτε.

Σῖριν. Σίρις, πόλις παρὰ τὴν Σίριν τῆς Λευκανίας ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Τάραντος—τὴν ἐν Ἰταλίᾳ πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῆς ἐν Μακεδονίᾳ.

63. Ἀναδιδάσκομαι = μεταβάλλω γνώμην. δοκέειν δέ μοι = μοι φαίνεται, ἀπολύτως. ὅρρωδήσας ἀττ. ὅρρωδήσας = φοβηθεὶς. σφέας ἀπολίπωσι = αὐτοὺς ἀπολ. δηλ. τοὺς λοιποὺς "Ελληνας. ἀπολιπόντων γὰρ Ἀθ. δηλ. αὐτούς. αἰροῦμαι = προτιμῶ. μένοντας, δηλ. τούς "Ελληνας.

64. Ἐπεσι ἀκροβολίζομαι = φιλονικῶ διά λόγων. ἐπει τε, ἀττ. ἐπει. ἐπικαλοῦμαι = προσκαλῶ εἰς βοήθειαν. ἄμα τῷ ήλιῳ ἀνιόντι = κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ήλιου. αὐτόθεν, ἐπεξηγεῖται: διὸ τοῦ ἐν Σαλαμῖνος. ἐπὶ δὲ Αἰακὸν καὶ τοὺς ἄλλους Al., = διὰ τὸν Αἰακὸν κτλ., δηλ. πρὸς ἐπίκλησιν αὐτῶν.

Ο Αἴας ὁ ἀνδρειότερος τῶν ἐν Τροΐᾳ Ἑλλήνων μετὰ τὸν Ἀγιλλέα, ως καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Τελαμῶν ὑπῆρξαν βασιλεῖς τῆς Σαλαμῖνος. Ο Αἰακός, δίκαιος βασιλεὺς τῆς νήσου Αἰγαίης, ἦτο υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς νύμφης Αἰγαίης. Οἱ παῖδες αὐτοῦ, ὁ Ηηλεὺς, ὁ Τελαμῶν καὶ ὁ Φῶκος ως καὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν ἐκαλοῦντο Αἰακίδαι. Οἱ "Ελληνες ἔστειλαν λοιπὸν πλοίον εἰς Αἴγιναν, ὅπως ἐπικαλεσθῶσι τὴν βοήθειαν αὐτῶν εἰς τὴν Σαλαμῖνα.

I'. Προσπάθειαι Θεμιστοκλέους ὅπως οἱ "Ελληνες ναυμαχήσωσιν ἐν Σαλαμῖνι.

(κεφ. 74 - 76, 78 - 82.)

74. Τοιούτῳ π. συνέστασαν = εἰς τοιοῦτο κοπιῶδες ἔργον γῆσχολοῦντο, δηλ. εἰς τὴν διγύρωσιν τοῦ Ἰσθμοῦ. ἀτε περὶ τοῦ παντὸς δρόμου θέοντες = ἐπειδὴ διέτρεχον κίνδυνον περὶ τοῦ παντός. ἐλλάμπομαι = λάμπω εἰς τι, ὑπερισχύω. ἀρρωδῶ ἀττ. ὅρρωδῶ. πυνθανόμενοι, μετοχ. ἐναντ. οὐκ οὔτω... ώς = οὐχὶ τόσον... δυσον. δειμαίνω = φοβοῦμαι. τέως μὲν = ἐπὶ τινα μὲν χρόνον. παρίσταμαι = ἴσταμαι πλησίον. σιγῇ = ἐν σιωπῇ, μὲν χαμηλὴν φωνήν. θαῦμα ποιοῦμαι = θαυμάζω. ἀβουλλα = ἔλλειψις σκέψεως, ἀπερισκεψία. ἔξερραγη, ἀπρ. = ἐγένετο ἔκρηξις τῆς ἀγανακτήσεως τῶν στρατηγῶν καὶ στρατιωτῶν. εἰς τὸ μέσον = φανερά. χρεὸν (ἀττ. χρεών) εἰη, ἀττ. = χρείη. δοριάλωτος = ὁ συλληφθείς ψυχή κυριεύεις: διὰ παλέουσιν αὐτοῦ δηλ. ἐν Σαλαμῖνι.

75. Ἐνθαῦτα = χρ. τότε. δισσούτο, ἀττ. ἡττᾶτο. πλοίω = μὲ πλοίον· προσδιορίζει τὸ πέμπει. χρεὸν δηλ. ἔστι. τούτων τῶν πραγμάτων δηλ. τῶν Περσικῶν πολέμων. ὡς ἐπεδέκοντο = ὅτε ἔδέχοντο. πολιήτας, ἀττ. πολίτας. χρήμασι δλβιον δηλ. ἐποίησε. δλβιος = εὐτυχής, εὐδαίμων. λάθρογ ἀττ. λάθρος. τὰ ύμετερα δηλ. πρήγματα = ὑμᾶς. τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα = οἱ Ἑλληνες. κατύπερθε (ἀττ. καθύπερθε) γίγνομαι = νικώ. δρησμός, ἀττ. δρασμὸς = δραπέτευσις, φυγή. παρέχει = πάρεστι. ἔξεργάζομαι = ἐκτελῶ, φέρω εἰς πέρας. περιορῶ = ἐπιτρέπω, ἀδιαφορῶ. διαδιδράσκω = δραπετεύω. δμοφρονέουσι, ἀττ. δμοφρονοῦσι. τε = ἂλλά, μετὰ τὸ οὔτε...οὔτε. πρὸς ἔωντοὺς = πρὸς ἀλλήλους. τοὺς τὰ ύμετερα κ.τ.λ. ἐπεξήγησις τοῦ σφέας. τοὺς μή, δηλ. τὰ ύμετερα φρονέοντας.

Θεσπιέα τε ἐποίησε. Ἔνεκκ τῶν ἀπωλειῶν ἐν Θερμοπύλαις καὶ Πλαταιαῖς (VII 222 IX 30) ὁ ἀριθμὸς τῶν Θεσπιέων ἥλαττώθη μεγάλως, ὥστε ἡ πόλις πρὸς συντήρησίν της ἤναγκάσθη νὰ δέχεται ἐποίκους· Μεταξὺ τούτων ἦτο καὶ ὁ Σίκιννος συσταθεὶς βεβαίως ὑπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους.

76. Ἐκποδὼν ἀπαλλάσσομαι = ἀπέρχομαι. τοῦτο μὲν = ἀφ' ἐνὸς μέν, τοῦτο δὲ = ἀφ' ἑτέρου δέ. ἀνῆγον ἀμεταθ. = ἔπλεον. τὸ ἀπ' ἐσπέρης κέρας = τὸ δυτικὸν κέρας, προσδιορίζει τὸ ὑποκ. τοῦ ἀνῆγον. κυκλούμενοι, δηλ. τοὺς Ἑλληνας. κατεῖλον, ἀττ. καθεῖλον = κατέλαθον, ἔπιασκν. ἔξῃ, ὑποτ. τοῦ ἀπρ. ρήμ. ἔξεστι = εἰναι δυνατόν. ἀπολαμφθέντες, ἀττ. ἀποληφθέντες τοῦ ἀπολαμβάνω = ἀποκλειώ. τίσις = δίκη, τίσιν δίδωμι = δίκην δίδωμι, τιμωροῦμει. ἀγώνισμα = μάχη, τῶν ἐπ' Ἀρτ. ἀγωνισμάτων, γεν. τῆς αἰτίας. ὡς = ἵνα. ἐπειδὴ κείται μακρὰν τοῦ ρήματος, κατωτέρω ἐπανελήφθη διὰ τοῦ ἵνα — ἔξοισομένων, μέσ. μέλλ. μετὰ σημασίας παθ. τοῦ ρ. ἐκφέρομαι = ἐπειδὴ οἱ ἄνδρες καὶ τὰ ναυάγια θὰ φέρωνται ἔξω, δηλ. ἐκ τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ξηράν. πέρος = πέρασμα. τοὺς μέν, δηλ. τοὺς Πέρσας, τοὺς δέ, δηλ. τοὺς Ἑλληνας. περιποιῶ = σώζω, σιγῇ = ἡσύχως, ἀγεν θορύβου. ὡς = ἵνα. πυνθανοίατο, ἀττ. πυνθάνοιντο. παραρτέομαι = παρασκευάζομαι.

Ψυττάλεια = μικρὰ νῆσος (νῦν Λειψοκουτάλα) κειμένη μεταξὺ τῆς Ἀν. ἀκρας ψηφιστούτηθηκέτερο τσκοπίσουτο ἕκπλιδευτικής τολιτικῆς

τοῦ Πειραιῶς. *Κέος* καὶ *Κυνόδσουρα* εἰναι ἀκρωτήρια πρὸς Ἀν.
τῆς Σαλαμῖνος ἀντικρὺ τῆς Ψυτταλείας. *Μουνυχία* = μικρὸς λι-
μὴν δυτικῶς τοῦ Φαληρικοῦ ὄρμου οὗτῳ καλεῖται καὶ ἡ παρ' αὐ-
τὸν ἐκτεινομένη μικρὰ χερσόνησος.

78. *Ωθισμὸς λόγων* = φιλονικία, λογομαχία. *τῆς ἡμέρας*
= κατὰ τὴν ἡμέραν. *ἔδόκεον* = φοντο. *κατὰ χώραν* = εἰς τὴν
θέσιν. *εἶναι* ὑποκ. αὐτούς. *γῆδεσαν*, παρατ. τοῦ οἴδα.

Συνεστηκότων, ἀττ. ἐριζόντων. *νενδυματα*, ἐνταῦθα =
εἰμιαι πεπεισμένοις. *ωνήρ*, κρᾶσις, ὁ ἀνήρ. *συνέδριον* = τόπος
τοῦ συνεδρίου. *τὰ μάλιστα*, ἀττ. μάλιστα. *λήθην ποιοῦμαι* = ἐπι-
λανθάνομαι, λησμονῶ, ἐκκαλοῦμαι = καλῶ ἔξω. *συμμῖξαι*, ἀττ.
ἀνακοινώσαι. *οἱ* = αὐτῷ. *χρεόν*, ἀττ. χρεών. *ἐν τῷδε*, δηλ. τῷ
καὶ ρῷ. *δικτέρος*, ἀττ. διότερος = διπλοῖς ἐκ τῶν δύο. *τοι*, ἀττ.
σοι. *ἴσον* ἐστί, συνδέεται μετὰ τοῦ Ηελοποννησίοις. *ἴσον* ἐστί¹
= τὸ αὐτὸν εἶναι, ἐξ ίσου ἀνωφελές εἶναι, ἐντεῦθεν, ἀπὸ Σαλαμῖ-
νος. *οἶδας τέ εἰμι* = δύναμαι, ἐκπλώω. ἀττ. ἐκπλέω. *περιέχομαι*
= περικυκλοῦμαι.

Ἐξωστρακισμένος ὑπὸ τοῦ δῆμου. Ὁ Θεμιστοκλῆς τὸ
482 ἐνήργησε καὶ ἐξωρίζθη ὁ πολιτικός του ἀντίπαλος Ἀριστεί-
δης. Ἐν τούτοις δύο ἔτη βραδύτερον τῇ προτάσει πάλιν τοῦ Θε-
μιστοκλέους ὁ Ἀριστείδης ἀνεκλήθη ἐκ τῆς ἐξορίας. Τώρα ἐκ
τῆς Αἰγαίνης, ἐνθα διέμενεν, ἐπλευσεν εἰς Σαλαμῖνα πρὸς συγάντη-
σιν τοῦ Θεμ.

80. *Ἀμείβομαι* = ἀποκρίνομαι. *τοισίδε*, ἀττ. τοῖσδε δηλ.
τοῖς λόγοις. *κάρτα* = ἀττ. πάνυ, χρήσιμα διακελεύεαι = ὑφέλιμα
προτρέπεις, συμβουλεύεις, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἄμιλλαν τίς νὰ εὐ-
εργετήσῃ περισσότερον τῇ πατρίδᾳ. *εὖ ἥγγειλας*, ἐν σχέσει
πρὸς τὴν ἀγγελίαν τῆς περικυκλώσεως τῶν Ἑλλήνων. *τὰ* = ἡ.
ἐξ ἐμέο = τῇ ἐνεργείᾳ μου, ὑπὲρ ἐμοῦ προεκλήθησαν. *ὅτε*, αἰτο-
λογικῶς = ἐπειδή. *παραστήσασθαι*, μετ' ἐνεργ. σημασίας = ἀναγ-
κάσαι, δηλ. εἰς μ. καθίστασθαι. *πλάσας λέγειν* = ἀφ' οὐ ἐπλασα
ὅτι λέγω δηλ. αὐτά. *οὐ πείσω*, δηλ. αὐτούς. *ώς οὐ ποιεύντων*
= διότι οὗτοι (οἱ ἀλλοι στρατηγοι) δὲν νομίζουσιν (= ὡς) ὅτι οἱ
Πέρσαι πράττουσι ταῦτα. *παρελθεῖν*, λαμβάνεται ἐπὶ τῶν ἥγιτό-
ρων τῶν ἐμφανιζομένων πρὸ τῆς ἐκκλησίας, ὅπως διμιλήσωσιν.
ώς ἔχει = πῶς εἶναι δηλ. τὸ πρᾶγμα. *δμοῖον*, (ὅπως τὸ ίσον,
κεφ. 79) = τὸ αὐτό. τὸ ίδιον. *ἔτι*, μετὰ τοῦ οὐ = οὐκέτι. *περιέ-
χομαι* = περικυκλοῦμαι.

81. *Μόγις*, ἀττ. μόλις = μετὰ δυσκολίας, κόπου. *λανθάνω*-
τινὰ = διαφεύγω τὴν προσοχήν τινος· λαθὼν τοὺς ἐπορμέοντας.
= διαφυγῶν τὴν προσοχήν τῶν ἐκτελούντων τὸν ἀποκλεισμόν.
ἐπορμέοντας, ἀττ. ἐφορμοῦντας δηλ. πολεμίους, ἐφορμῶ =
(ἡγκυροθολημένος) ἐκτελῶ ἀποκλεισμόν. *παραρτέομαι*, ἀττ. πα-
ρασκευάζομαι· εἰς τὸ ἀπαριφ. *παραρτέεσθαι* ἀνήκει ἡ τελικὴ
μετοχὴ ἀλεξῆσθαις· μεθίσταμαι = ἀπέρχομαι ἐπὶ τοῦ ρή-
τορος, ἀντίθ. τοῦ παρελθεῖν. *τῶν δὲ* = τούτων δέ, δηλ. τῶν στρα-
τηγῶν. *λόγων ἀμφισβασίη* = ἀμφισβήτησις, φιλονικία· ώς τὸ
λόγων ὀθισμός, κ. 78. *πλεῦνες* = ἀττ. πλείονες. *ἐπείθοντο*=
ἐπίστευον.

82. *Τῆς* = ἡς. *ἀνήρ* = εἰς ἀνήρ. *Σωσιμένεος*, ἀττ. Σωσιμέ-
νους. *ἐν* = μεταξύ. *κατελεῖν*, τοῦ *καθαιρῶ* = γινώ. *τῇ* πρότερον
ἐπ' Ἀρτ., δηλ. αὐτομολησάσῃ. *ἐκπληρῶ* = συμπληρῶ τὸν ἀριθ-
μόν. εἰς τάς, τὸ ἄρθρον ἐτέθη ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἀναφερόμενα ἐν
κεφ. 48 πρὸς ὃ σχετίζεται ὡκαὶ τὸ ἐπόμενον τότε. *κατέδεες*, ἀττ
ἔδει, διποκ. τὸ *ναυτικὸν* = τὸ ναυτικὸν εἶχεν ἀνάγκην τότε δύο
πλοίων διὰ τὸν ὅλον ἀριθμόν.

Τηγίων, οἱ κάτοικοι νῆσος Τήγου. *Τρίποδα*. Τὸν τρί-
ποδα τοῦτον οἱ συμπολεμήσαντες "Ελληνες μετὰ τὴν ἐν Ηλαται-
αῖς μάχην καὶ τὴν ἐκδίωξεν τῶν βαρβάρων ἀφιέρωσαν εἰς τὸν ἐν
Δελφοῖς Ἀπόλλωνα. *Τῇ Αημυνίᾳ*. Περὶ τοῦ πράγματος ὃς κεφ. II.
Τότε. *Ἀναφέρεται* εἰς τὸ κεφ. 48, ἔνθα μετὰ τὴν ἀπαριθμησιν
τῶν πλοίων, τὰ δύοις παρεῖχον αἱ διάφοροι Ἑλλ. πόλεις, ὁ συγ-
γραφεὺς ἀναφέρει: Εἴτι ὁ ὅλος ἀριθμὸς τῶν πλοίων ἀνήλθεν εἰς 338

Δ'. Ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία.

83. *Τοῖσι δὲ Ἑλλ.*, προετάγθη τοῦ ὡς χάριν ἐμφάσεως.
ώς = ἐπειδή. *πιστὸς* = πιστευτός. τὰ λεγόμενα...ρήματα = οἱ
λόγοι. *ἡώς*, ἀττ. *ἔως*. *διαφαίνω* = φαίνομαι. καὶ οἱ = καὶ οὗτοι
οἱ ποιησάμενοι, κανονικῶς ἐπρεπε νὰ τεθῇ γεν. ἀπόλ. τούτων..
ποιησαμένων, ἐπειδὴ ἀκολουθεῖ Θεμιστοκλῆς προηγόρευε. *ἐπι-
βάται* = ναυτικοὶ στρατιώται. εὖ ἔχοντα = ὥρατα, ἐξαίρετα (ἐξαι-
ρέτους συμβουλάς). *ἥν....ἀντιτιθέμενα* = ἀντετίθεντο = συνεκρί-

νοντο ὅλα τὰ εὐγενέστερα (πάντα τά κρέσσω ἀττ. κρείσσω) πρὸς τὰ χειρότερα (τοῖς εἴσσοσι ἀττ. ήττοσι), δηλ. ἡ ἀνδρεΐα πρὸς τὴν δειλίαν, ἡ ἐλευθερία πρὸς τὴν δουλείαν κτλ. ἔγγίγνομαι = κεῖμαι. κατάστασις = συγήθεια, ὅροι τοῦ βίου. παραινᾶ = συμβουλεύω. τούτων, ἀνήκει εἰς τὰ κρέσσω, καταπλέκω τὴν ρῆσιν, ἀττ. παύσις = τοῦ λόγου, ἀπεδήμησε = ἀπέπλευσε. κατὰ τοὺς Αλακίδας, σημ. σκοπὸν πρὸς ἐπίκλησιν τῶν Αλακιδῶν, κεφ. 64. ἐνθαῦτα = τότε.

84. Ἐπεκέστο, ἀττ. ἐπέκειντο· ἐπίκειμαι = ἐπιτίθεμαι. πρύμνην ἀνακρούομαι = ὀπισθοδρομῷ διὰ τῆς πρύμνης, δηλ. ἀπωθῶ τὸ ὄδωρ διὰ τῆς πρύμνης, δικέλλω = φέρω τὸ πλοῖον πρὸς τὴν ἔηράν. ἔξανάγομαι = ἔξέρχομαι (δηλ. ἐκ τῆς τάξεως). ἐμβάλλω = ἐπιτίθεμαι, ἐπιπίπτω. νηὶ δηλ. τῶν πολεμίων. συμπλακ. δὲ τῆς ν. δηλ. νηὶ τῶν πολεμίων. οὐ δυναμένων, δηλ. τῶν ναυτῶν. οὔτω = τότε. συμμίσγω = ἔρχομαι εἰς γειρας. Αλγυνῆται, δηλ. λέγουσι. διακελεύομαι (δηλ. τοῖς Ἑλλησιν) = προτρέπω. στρατόπεδον = στράτευμα. δαιμόνιος = μωρός, ἀνόητος. μέχρι κόσσου = μέχρι τίνος γρόνου.

Αμεινίας ὁ ἐνταῦθα μνημονεύόμενος ἐκ τοῦ δήμου Παλλήνης δὲν ἦτο ἀδελφὸς τοῦ ποιητοῦ Αἰσχύλου, διότι οὔτος κατέγετο ἐκ Δεκελείας. Παλληνεὺς ὁ ἐκ τῆς Ηλλήνης νῦν Χαράτι, ἥτις ἦτο δῆμος τῆς Ἀττικῆς.

85. *Κατὰ* = ἀντικρύ, ἀπέναντι. *ἔσπερη* = δυσμαί, ἐνταῦθα ἵδιώς τὰ βορειοδυτικά. *Ιωνες*, δηλ. ἐτετάχατο. τὸ πρός τὴν ἥδη κ.τ.λ. δηλ. κέρας. *ἔθελονακῶ* = δεικνύω δειλίαν ἐν πολέμῳ ἔκουσιώς, ἐξ ἵδιας μου θελγήσεως. *ἔχω μετ'* ἀπαρεμ. = δύναμαι. *συχνοὶ* = πολλοί. *χρήσομαι* = καταλέξω, δὲν θὰ κάμω οὐδεμίαν γρήσιν τῶν δνομάτων αὐτῶν. *οὐδὲν* (εἰναι λιχυρότερον τοῦ οὐ) = οὐδὲμις. *μέμνημαι* = κάμω μνείαν, ἀναφέρω. *ὅτι* = διότι. *ἐτυράννευσε*, ἀμεταβάτως. *καθίστημι* = διορίζω. *καταστησάντων* τῶν Π. δηλ. αὐτὸν τύραννον. *ἀνεγράφη* δηλ. ἐν τῷ καταλόγῳ, διτις περιείχε τὰ ὀνόματα τῶν εὐεργετῶν τοῦ βασιλέως. *οἱ* = κατῷ. *δροσάγγαι* = οἱ εὐεργετήσαντές ποτε τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, λέξις Περσική.

Κατὰ τὰς Θεμ. θντολάς. Ἐν κεφ. 22 ὁ Ἡρόδ. διηγείται ὅτι δ Θεμ. ἐχάραξεν ἐπὶ βράχων εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον. εἰς μέρη, ὅπου

προσγέρχοντο οἱ Ἰωνες πρὸς ὅδρευσιν, διαφόρους συμβουλάς, ὅπως ἀποστατήσωσι ἀπὸ τῶν Περσῶν, ἢ γίνωσιν εἰς αὐτοὺς ὑποπτοι·

86. Τούτους, δηλ. τοὺς Ἰωνας. τὸ πλῆθος τῶν νεῶν =
κι περισσότεραι τῶν γεῶν δηλ. τῶν Περσῶν. κεραΐζω, ἀττ. δικ-
φθείρω. σὺν κόσμῳ = κανονικῶς, ἀντιτίθεται πρὸς τὸ οὔτε σὺν
νόσῳ τὸ δὲ κατὰ τάξιν ἀντιτίθεται εἰς τὸ οὔτε τεταγμένων. σὺν
νόσῳ = μετὰ φρονήσεως. οὐδὲν εἰς τὸ ποιεόντων. συνοίσεσθαι,
ἀττ. συμβήσεσθαι. ἐγένοντο = ἐφάνησαν. ἔωντῶν (γεν. τῆς συγ-
κρίσεως ἔσημ. ὅτι ἡ ἴδιότης εἶναι εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν ἀπὸ
πρότερον) = ἀπὸ ὅτι πρότερον συγήθως ἦσαν. ἀγαθὸς = ἀν-
δρεῖος. δειμαίνω = φοβοῦμαι. ἐδόκεε τε, (= ἥλπιζε τε) περιε-
μένομεν δοκέων τε, διότι προστίθεται καὶ τρίτη αἰτίᾳ εἰς τὰς
ἀγωτέρω δύο αἰτιολ. μετ. (προθυμεόμενος καὶ δειμαίνων), ἀλλ᾽
ὁ Ἡρ. μετέβαλε τὸν λόγον πρὸς ἀποφυγὴν συσσωρεύσεως τριῶν
μετοχῶν. βασιλέα, ὑποκ. τοῦ θεάσασθαι.

Ο Ξέρξης καθήμενος ἐπὶ ἀργυρόποδος θρόνου εἰς τὰς ὑπω-
ρείας τοῦ ὅρους Αιγάλεω παρηκολούθει τὴν ναυμαχίαν μετά γραμ-
ματέων, οἱ δποιοι ἐσημείουν τὴν δρᾶσιν ἐνὸς ἐκάστου, κεφ. 90.

87. Κατά... τοὺς ἄλλους = περί... τῶν ἄλλων· ἀτρεκέως =
ἄκριθῶς. ὡς = πῶς· εὐδοκιμῶ = ἔχω καλὴν ὑπόληψιν. ἐπειδὴ
= δτε. θόρυβος = ἀταξία. ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ, ἐπαναλαμβάνει
τὴν ἔγνοιαν τοῦ χρον. ἐπειδὴ μετ' ἐμφάσεως. καὶ ἢ = καὶ αὕτη.
ἢ δὲ αὐτῆς, δηλ. ναῦς. οἱ = αὐτῇ. τὸ = δ. συνήνεικε = ὠφέ-
λησε. γὰρ = δηλαδή. φέρουσσα = μεθ' ὁρμῆς. ἐμβάλλω = ἐπι-
πίπτω. καὶ αὐτοῦ κ.τ.λ., δ τε... καὶ συνδέει ἐνταῦθα τὸ ὅλον μετὰ
τοῦ μέρους, τὴν στρατιὰν μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ· ἐπομένως καὶ ἐπι-
πλέοντος τοῦ Κ. β. = ἐφ' ἣς ἐπέθινεν αὐτὸς δ. β. τῶν Κ. (ὧς
ἀρχηγός). τὸ νεῖκος = φιλονεικία. ἐγεγόνει, δηλ. Ἀρτεμισίᾳ.
ἐόντων δηλ. τῶν βραχάρων. μέντοι = βεβαίως, μετ' ἐμφάσεως.
οὕτε εἰ συνεκύρησε... κατὰ τύχην παραπεσοῦσα = οὕτε ἔξι
κατὰ νύχην συνέβη νὰ εύρεθῇ ἐμπρὸς δηλ. εἰς τὸ πλοῖον τῆς
Ἀρτ. Σκοπίμως τὴν σύμπτωσιν τῆς συναντήσεως ἐκφράζει ὁ
Ἡρόδ. διὰ τριῶν λέξεων (συνεκύρησε—κατὰ τύχην—παραπε-
σοῦσα). τριήραρχος, ὁ Παλληνεὺς Ἀμεινίας. μιν = αὐτήν, τὴν
Ἀρτεμισίαν. βαρβάρων δηλ. Καρῶν. αὐτοῖσι, τοῖς Ἐλλησι.
ἀμύνω = βοηθῶ. ἀποστρέφω = στρέψω δπίσω.

Καλυνδέων. Ἡ πόλις Κάλυνδος ἔκειτο εἰς τὰ ἀνατολικὰ τῆς Καρίας· οἱ κάτοικοι Καλυνδεῖς.

Τοῦτο μὲν = ἀφ' ἐνὸς μέν τοῦτο δὲ = ἀφ' ἑτέρου δέ. Διὸ τοῦ τοῦτο μὲν ὁ Ἡρ. ἐπαναλαμβάνει τό ἐν τέλει τοῦ κεφ. 87 πρῶτον ἀγαθὸν ὅτε ... τριήραρχος ... ἀποστρέψας πρὸς ἄλλας ἐτράπετο· διὸ δὲ τοῦ τοῦτο δὲ προσθέτει τό δεύτερον ἀγαθόν. συνήνεικε, ἀττ. συνέδη. ἀπὸ τούτων δηλ., τὸ κακὸν ἐργάσασθαι. μαθεῖν = ὅτι ἐννόησεν, εἶδεν. ὡς εὖ = πόσον καλῶς. καὶ τὸν = καὶ τοῦτον, δηλ. τὸν Ξέρηγν. καὶ τοὺς = καὶ τούτους. ἐπίσημον, ἀττ. σημεῖον. ἥπιστέατο, ἀττ. ἥπισταντο.

Ἐπίσημον, ἥτο σῆμα ἐπὶ τῆς πρύμνης τοῦ πλοίου, ὥπως ἀναγνωρίζεται ἐκ τῶν ἄλλων.

89. Πόνος = κόπος, μάχη. ἀπὸ μὲν ἔθανε = ἀπέθανε μέν, τιμῆσις, εἰς τοῦτο ἀντιστοιχεῖ τὸ ἀπὸ δὲ = ἀπέθανε δέ. τοῖσι αἱ ν. διεφθ.=οὔτοι οἱς αἱ ν. δ. νέω = κολυμβῶ. διανέω = κολυμβῶν διέρχομαι. χειρῶν νόμος (ἐκ τοῦ χειρα νέμειν = συμπλέκεσθαι) = συμπλοκή. ἐνθαῦτα, χρον. ἐπαναλαμβάνει τὴν χρον, προτ. ἐπεὶ δὲ αἱ. ἐς τὸ πρόσθε ταῖς ναυσὶ παρέρχομαι = διέρχομαι μὲ τὰ πλεῖα πρὸς τὰ ἐμπρός. ὡς ἀποδεξόμενοι (ἀττ. ἀποδειξόμενοι) ἔργον τι βασιλέϊ, μετοχ. τελικὴ ἐξηρτ, ἐκ τοῦ παριέναι. τῆσι σφετέρησι ν. = εἰς τὰ ἰδικά των πλεῖα φεύγοντα, δηλ. τὰ τεταγμένα εἰς τὰς πρώτας ναῦς.

90. Τῶν τυνες Φ. = τινὲς τῶν Φ., συγχὰ παρ' Ἡροδ. ἡ τις τίθεται μεταξὺ τοῦ ἀρθρου καὶ οὐσ. διεφθάρατο = ἀττ. διεφθαρμένοι ἥσχαν. ἀπολοίατο = ἀττ. ἀπόλοιντο. ὡς προδόντων, αὗτῶν δηλ. τῶν Ἰώνων. οὕτω δεικνύει τὰ ἐπόμενα = ως ἔξης. μισθὸς = ἀμοιβή, (ἐντκυθα) τιμωρία. καταδύω = καταδυθέατο. κατεδύετο = ἥρχισε γὰ καταδυθέατο. ἀπαράσσω = φονεύω, ἐξολοθρεύω. ρύουμαι = σώζω. ὑπερδιυπέομαι = λυποῦμαι, ἀγανακτῶ ὑπερμέτρως. κακὸς = δειλός, ἀντιθ. ἀγαθός. δκως = δόπτε. ὑπὸ = εἰς τοὺς πρόποδας. ἀντίον = ἀπέναντι. τὸ = ὅ. γραμματιστῆς = γραμματεύς. πατρόθεν = μὲ τὴν προσθήκην τοῦ πατρικοῦ ὄνοματος πρὸς ἀκριθή καθορισμὸν τοῦ προσώπου. πρὸς δέ, ἐπιφρηματικῶς προσεβάλετο καὶ τι = συνετέλεσε καὶ τι εἰς τὸ πάθημα τοῦτο τῶν Φ. οἱ μὲν = οἱ ἐπιτετραχμένοι τὴν ἐκτέλεσιν τῆς τιμωρίας τῶν φοινίκων (πρᾶλ. VII, 39, οἱ μὲν οἱς προσετέτακτο ταῦτα [πρήσειν]),

Σαμοθρήκινες ἀττ. Σαμοθρᾶκες, κάτοικοι τῆς νήσου Σαμοθράκης παρὰ τὰ παραλία τῆς Θράκης, ἀνήκοντες εἰς τοὺς Ἰωνας. **Αἰγάλεως**, ὅρος τῆς Ἀττικῆς παρὰ τὴν παραλίαν μεταξύ Ἀθηνῶν καὶ Ἐλευσίνος, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ δποίου εἶχε στηθῆ ὁ υἱόνος τοῦ Εέρεου.

Θ1. Ἐκπλεόντων, δηλ. ἐκ τοῦ πόρου. ὑφίσταμαι = ἵστημαι ἐν τῇ δῖψῃ, ἀνθίσταμαι. κεραΐζω, ἀττ. διαφθείρω. ἀντισταμένας = ἀττ. ἀνθίσταμένας. δκως = δρότε. διαφύγοιεν = δσύκις διέφευγον, ἡ εὐτική δηλοὶ ἀόριστον ἐπανάληψιν.

Ἐν τῷ πορθμῷ, δηλ. μεταξύ τῆς Ψυτταλείας καὶ Ἀττικῆς.

Θ2. **Συνεκύδεον** = κατὰ τύχην συνηγητῶντο. εἴλε = συνέλαθε. **κατακόπτω** = κόπτω τινὰ εἰς κομμάτια, κατακρεούργῳ ἀρετῇ = ἀνδρείᾳ. **ἐκπαγλέομαι** = καταλαμβάνομαι ὑπὸ ἐκπλήξεως, θαυμάζω καθ' ὑπερβολήν. τόν, Πυθέαν. **βώσας** = βούσας. ἐπικερτομέω, ἀττ. ἐπισκώπω. **Ἡ ἔννοια**: φωνάξεις εἰρωνικῶς ἔχλεύκεσ τὸν Θεον. ἀναφορικῶς πρὸς τὸν μηδισμὸν τῶν Αἰγαίων μετὰ διειδίσμων (διειδίζων τροπ. μ.). **ταῦτα**, δηλ. τὰ διεῖδη. περιγίγνομαι = σώζομαι. **ὑπὸ τὸν** = ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ αὐτοῦ.

Σκίασθος, νήσος πρὸς βορρᾶν τῆς Εύβοίας. **Τὴν προφυλάσσουσαν**. Περὶ τούτου ἴδε κεφ. VII, 179. **Τὸν οἱ Η. ἀρετῆ**; εἴτενεν εἰχον. **Ο Πυθέας** ἐντὸς τοῦ πλοίου του μετὰ τασκυτῆς γενναῖότητος ἥργαντο. ὡστε κατετραχυματίσθη καὶ ἀναίσθητος ἐκ τῶν πληγῶν περιέπεσεν εἰς χεῖρας τῶν Περσῶν. Οἱ Πέρσαι ἐκπλαγέντες διὰ τὸν ἡρωασμὸν αὐτοῦ παρέλαθον εἰς τὸ πλοῖον τῶν καὶ μετὰ πολλὰς περιποιήσεις ἐθεράπευσαν. Μετὰ δέ τὴν σύλληψιν τῆς Σιδωνίας νεώς ὑπὸ τοῦ Πολυκρίτου, δ. Πυθέας ἥλευθερώθη καὶ οὕτω σῶος ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Αἴγιναν. **Μηδισμὸν**. Πρὸ τινῶν ἐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι κατηγόρησαν τοὺς Αἰγινήτας καὶ τὸν πατέρα τοῦ Πολυκρίτου (VI, 49) ἐπὶ μηδισμῷ. Τὰς μαμφὰς ταχύτας είχον ἀποδεῖξει ἀδίκους δ. Πυθέας καὶ Πολύκριτος διὰ τῶν λαμπρῶν των κατορθωμάγων.

Θ3. **Ἄριστα ἀκούω** = παρὰ πολὺ ἐπικινοῦμαι, ὑπερθ. τοῦ εὐ ἀκούω = ἐπαινοῦμαι, παθ. τοῦ εὐ λέγω = ἐπαινῶ. ἐπὶ δέ, ἐπιρρ. = μετὰ τούτους. **ἐπιδιώκω** = καταδίωκω. **ἐν ταύτῃ**, τῇ νηὶ. **οὐ πρότερον** ἢ = οὐ πρότερον πρίν. **τοῖσι τριηράδοισι παρενεμένευστο** = εἰς τοὺς τρ. εἶχε δοθῆ παραγγελία, δηλ. ἐλεῖν

Άστεμισίαν. πρὸς δὲ = ἐκτὸς δὲ τούτου. ἀεθλὸν = βραχεῖον. ἔκειτο = ἐτέθειτο. μύριαι = 10,000. δειπόν τι ποιοῦμαι = θεωρῶ τι ὡς φοβερόν, ὡς ἀνυπόφορον. τῶν = ὧν. ὡς πρότερον εἴρηται, περὶ τούτου βλέπε κεφ. 87, 88.

Άναγυροῦς, δῆμος τῆς Ἐρεχθίδος φυλῆς, ἔκειτο μεταξύ Πειραιῶς καὶ Σουνίου νοτίως τοῦ Υμηττοῦ. Παλλήνη, ἵδε κεφ. 84.

94. Αὐτίκα κατ' ἀρχὰς = εὐθὺς ἐν ἀρχῇ. **συμμίσγω** = συμπλέκομαι. **ἀείρω**, ἀττ. αἴρω. **ώς...γίγνεσθαι** = δτε (δὲ λοιπὸν φεύγοντες) ἔφθασαν. Οἱ χρονικοὶ σύνδεσμοι ὡς, δτε κτλ. ἐν πλαγίῳ λόγῳ συντάσσονται μετ' ἀπαρεμφ. ἀντὶ δριστικῆς. **τῆς Σαλαμινῆς**, δηλ. γῆς, γεν. τοῦ ὅλου εἰς τὸ κατὰ τὸ ιερὸν Ἀθ. **Σκ.** = πλησίον τοῦ ιεροῦ τῆς Σκ. Ἀθηνᾶς ἐν Σαλαμίνι. **περιπίπτω** = ἀπαντῶ, **σφι** (= αὐτοῖς) ἀντικ. τοῦ περιπίπτειν. **κέλης** = μικρὸν καὶ ταχὺ πλατείαν. **Θείᾳ πομπῇ** = ὁ δροῖος θεόθεν ἀπεστάλη. **τὸν** = ὃν δηλ. κέλητα ἀντικ. τοῦ πέμψαντα. οὕτε τι κτλ., ἢ σύνταξις: καὶ δν [(κέλητα) προσφέρεσθαι τοῖσι Κ, εἰδόσι οὐδὲν τῶν ἀπὸ τῆς στρατιῆς. Τὰ ἀπό τῆς στρατιᾶς = τὰ συμβάντα εἰς τὸν στρατόν. **Τῆδε** = ἐκ τῆς ἔξης αἰτίας, συμβάλλομαι = συμπεραίνω. **ἄγχοῦ**, ἀττ. ἄγγύς. **Εἰς φυγὴν**, εἰς τὸ δρμησαῖ, καὶ δὴ = καὶ τάλιν. **ὅσον** = τασσότο ὅσον. **ἔρδμαι**. ἀττ. εὔχομαι. λεγόντων, δηλ. αὐτῶν. **ἀπιστέειν** γὰρ τόν, ἐπειδὴ ὁ Ἀδ. δὲν ἐπίστευεν. **λέγειν**, ὑποκ. τοὺς ἀπὸ τοῦ κέλητος. **οἶδες τέ εἰμι** = εἰμαι ἴκανός, ἐνταῦθα εἰμαι πρόθυμος. **αὐτόν**, τὸν Ἀδείμαντον. **ἐπ'** ἐξεργασμένοις δτε τὰ πράγματα (ἢ ναυμαχία) εἰχον τελειώσει. **τούτους μὲν τοιαύτη φάτις ἔχει** = περὶ τούτων μὲν τοιαῦτα λέγεται. **δμολογῶ** = συμφωνῶ. **τῆς ναυμαχίας** (= τῶν ναυμαχούντων) ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἐν πρώτοισι.

Αὐτηναίης Σκιράδος. Τό ιερὸν τῆς Σκιράδος Ἀθηνᾶς ἔκειτο εἰς τὰ νότια τῆς νήσου, ἀπέναντι τῆς νήσου Αλγίνης.

95. Τοῦ = τοῦ δροίου, ἀντικ. τοῦ ἐπεμνήσθην. **τούτων**, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ πρότερον. **ἐπιμιμήσκομαι τινος** = κάμνω μνεῖαν τινός, ἀναφέρω τι. **παρατετάχατο** = παρατεταγμένοι ἡσχ. ἀπέβησε, ἀττ. ἀπεβίδασε.

96. Κατειρύσσαντες ἀττ. **κατερύσσαντες** τοῦ ρ. **κατερύω** = σύρω εἰς τὴν ἕηράν. **ταύτη** = εἰς τοῦτο τὸ μέρος. **τῆσι περιεσύ-**

σησι=ἀττ. ταῖς περιούσαις, περίειμι=σώζομαι. Ὡς ἔννοια: Οἱ Ἑλλῆνες ἥλπιζον ὅτι δὲ βασιλεὺς θὰ κάμη χρῆσιν τῶν σφῦρων πλοίων, διὸ δὲ ἀριθμὸς ἡτο ἀκόμη μέγας καὶ θὰ ἐπιχείρησῃ νέαν γαυμαχίαν.

IX

*A'. Παράταξις 'Ελλήνων καὶ Περσῶν ἐν Πλαταιαῖς.
'Αγγελία 'Αλεξάνδρου βασιλέως τῆς Μακεδονίας.
'Αλλαγὴ θέσεως τῶν στρατῶν.
(25 - 32 44 - 49).*

25. "Ωσαντο = ἀπώσαντο, ἀπώθησαν. πρῶτα, ἀττ. πρῶτον, εἰς τοῦτο ἀντιτίθεται τὸ μετὰ δέ. παρὰ = κατά μήκος. τῶν, ἀττ. ὧν, δηλ. μεγάθεος εἴνεκεν καὶ κάλλεος. θεησόμενοι, ἀττ. θεασόμενοι. μετὰ δὲ = μετὰ δὲ ταῦτα. ἐπικαταβαίνω = καταβαίνω ἐκ τῶν ύψωμάτων κάτω (= κατὰ) ἐναντίον τινὸς (= ἐπί). τοῦ 'Ἐρυθραίου, δηλ. χώρου. εὔθυδρος = δέχων πολύ, ἄφθονον ὕδωρ. χρεὸν (ἀττ. χρεών) εἶναι = χρῆναι. διατάσσω = θέτω εἰς τάξιν, παρατάσσω. ἦτισαν, ἀττ. ἤταν. ὑπωρέης, ἀττ. ὑπωρείας. δχθος = ὕψωμα γῆς, λόρος, κοιν. δχτος. ἀπεδος (α ἀθρ. καὶ πέδον) = ἐπίπεδος, πεδινός.

'Η Γαργαρία, 'Χισιά, βλέπε πίνακα. 'Ετίμων Μασίστιον. 'Ο τρόπος καθ' ὃν ἐπένθησαν οἱ Πέρσαι τὸν Μασίστιον περιγράφεται ἐν κεφ 24. 'Ο Ξέρχης μετὰ τὴν ἐν Σαλαμίνι νίκην τῶν Ἑλλήνων ἀπῆλθεν ἐσπευσμένως εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, ἀρήκε δὲ τὸν Μαρδόνιον μετὰ 300,000 ἐκλεκτοῦ στρατοῦ, δπως ἐξακολουθήσῃ τὸν πόλεμον καὶ ὑποτάξῃ τὴν Ἑλλάδα. 'Ο Μαρδόνιος προσεπάθησε νὰ προσελκύῃ τοὺς 'Αθηναίους, ὑποσχόμενος εἰς αὐτοὺς πολλά. 'Αφ' εὐ δὲ εἰδεν ὅτι πᾶσσι αἱ προσπάθειαι τοῦ ἀπέδησαν μάταιαι, ἐκ τῆς Θεσσαλίας, ἔνθα ἔμενεν, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Βοιωτίαν καὶ εἰτα εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ἀττικήν, ἦν κατέστρεψε καθ' ἔλοκληράν. Μετὰ ταῦτα ἐστρατοπέδευσεν εἰς τὰ μεθόρια τῶν Πλαταιῶν. 'Ο Μαρδόνιος βλέπων ὅτι οἱ Ἑλλῆνες δὲν κατέβαινον ἐκ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ Κιθαιρῶνος, δπου εἶχον τὸ στρατόπεδόν των, ἔπειμψε κατ' αὐτῶν τὸ ἵππικόν, οὐ ἀρχηγὸς ἡτο ὁ Μα-

σίστιος. Συνάπτεται μάχη σφοδρά, καθ' ἥγ ό Μασίστιος πίπτει ἐκ του ἵππου του καὶ φονεύεται ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. Περὶ τὸν νεκρὸν αὐτοῦ συγκρότεται πεισματώδης ἀγών, ἀλλά τέλος οἱ Πέρσαι ἀπέρχονται καὶ οἱ Ἑλληνες παραλαμβάνουσι τὸν νεκρόν, ὃν ἔθεωρησαν ὡς ἄξιον θέας διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν δραστητικήν.

29. Ἐνταῦθα = ἀττ. ἐνταῦθα, χρονικῶς. **Διατάξῃ** = ἀττ. διατάξει = παρατάξει. **ῳδισμὸς** = σπρώξιμον, ὠδισμὸς λόγων = λογομαχία. **ἔδικαίενν**, ἀττ. ἔδικαίουν, δικαιῶ = θεωρῶ ὡς δίκαιον, ἀπαιτῶ τι ὡς δίκαιον. **παραφέρω** = ἔναφέρω, λέγω. **ἀξιεύμεθα**, ἀττ. ἀξιούμεθα. **δσαι** ἥδη ἔξοδοι κ, ἔγενοντο = εἰς πάσας τὰς κοινὰς ἐκστρατείας, αἱ δποῖαι ἔως τῷρα ἔγένοντο. **κατιόντες** μετ. τοῦ ρ. κατέρχομαι. **εὑρίσκομαι** τι = λαμβάνω, ἐπιτυγχάνω. **ἔδντων**, ἀττ. ὅντων. **ἐνβοηθῶ** = ἔξοριμῷ πρὸς βοήθειαν, ἐκστρατεύω. **ἴζομαι** = ἀττ. **καθέξομαι** ἐπὶ στρατοῦ = στρατοπεδεύω. **ῶν** = ἀττ. οὖν. **ἀγορεύσασθαι** = ἀγορεῦσαι. **χρεὸν** (ἀττ. χρέων) εἴη = χρεή. **ἀνακινδυνεύω** = κινδυνεύω ἐκ νέου. **στρατόπεδον** = στράτευμα. **ἄριστος** = γενναιότατος. **ἐπὶ διακειμένοις** (ἀττ. διακειμένοις) = μὲ δρους καθωρισμένους. **ἔταμον** τοῦ τέμηρος. **τὰ δρκια** = θυσίαι, συνθήκη. συμφωνία. **δρκια τέμνω** = θυσιάζω εἰς βεβαίωσιν δρκου. **λόγος** = ἐνταῦθα συμφωνία. **τὰ ἔμπταλιν** = δπίσω, προσδιορίζει τό ἀπαλλάσσεσθαι = ἀπέργεσθαι. **ἀπάγω** = ἀποσύρω, ἀπομακρύνω. **κάτοδον** = ἀττ. κάθοδον. **προκρίνω** = προτιμώ, ἐκλέγω. **Ἡερόπον** ἀττ. Αερόπου. **ἐκ τούτου τοῦ ἔργου**, σημαίνει αἰτίαν. **ἔργον** = κατόρθωμα, γρωτική πρᾶξις. **γέρεα** ἀττ., γέρα: **γέρας** = πᾶν προνόμιον ἢ σικαλιμα, τιμή. **κέρδεος** = ἀττ. κέρως. **ἀντιεύμεθα** ἀττ. **ἀντιούμεθα** = ἐναντιούμεθα. **αἴρεσις** = ἐκλογή. **παρίεμεν**, δηλ. **ἄρχειν** παρίημι = παραχωρῶ, ἀφίνω. **ἴκνεσθαι** ἀττ. **ἴκνεσθαι** = ἐνταῦθα προσήκειν, ἀρμόζειν, πρέπειν. **ἴκνουμαι** = ἀφικνοῦμαι. **ἐν τῷ πρόσθετον** = τὸν πρότερον χρόνον. **χωρὶς** = ἐκτός. **ἀπηγημένου** ἀττ. ἀφηγημένου. **ἀξιόνικος** = ἀξιος νίκης, προτιμήσως. **εὗ** **ἔχοντες** = ἔνδοξοι. **ἀγωνίδαται** ἀττ. γρωνισμένοι εἰσι. **ἀγῶν** **ἀγωνίζεται** τινι πρὸς τινα = ἀγῶν γίνεται ὑπὸ τινος κατά τινος ἀλλου. **κατεργασμένα** ἀττ. κατεργασμένα σφι (ἀττ. σφίσι)... **ἡμῖν**, εἶναι δοκιμὴ τοῦ παι. αἰτίου.

Τὸ δεεζὸν **κέρας**, δηλ. τὸ ἀριστερόν. **Τὸ δεξιὸν** **ἀνηκεν** εἰς τοὺς

Σπαρτιάτας ώς προνόμιον ἀναμφισβήτητον, Ἡρακλεῖδαι· οὕτω ἐκαλούντο οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἡρακλέους. Κατὰ τοὺς μύθους δὲ Εὑρυσθεὺς παρανόμως ἀπέκλεισε τὸν ἔξαδελφόν του Ἡρακλέα ἀπὸ τοῦ θρόνου τῶν Μυκηνῶν, μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ ἥρωος ἐξεδίωξεν ἐκ τῆς Ηλεοποννήσου τοὺς υἱούς αὐτοῦ. Οὕτω οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἡρακλέους ἀπώλεσαν τὰ ἐν Ηλεοποννήσῳ κυριαρχικὰ αὐτῶν δικαιώματα. "Υλλοι ἀγορεύσασθαι. "Ο "Ύλλος ἦτο υἱὸς τοῦ Ἡρακλέους, δστις θέλων νὰ ἀνακτήσῃ τὴν κυριαρχίαν τῆς Ηλεοποννήσου ἀπεφάσισε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς αὐτήν, βοηθούμενος διὸ τῶν Δωριέων. Κατ' αὐτῶν ἐξεστράτευσαν τότε οἱ Τεγεαταὶ μετὰ τῶν Ἀχαιῶν καὶ τῶν Ἰώνων τῆς Ηλεοποννήσου. "Ο ἀγὼν ἔμελλε νὰ λάβῃ χώραν εἰς τὸν Ἰσθμὸν παρὰ τὰ μεθόρια τῆς Μεγαρικῆς καὶ Κορινθίας. Ἐκεὶ δ "Ύλλος προεκάλει τόν θέλοντα ἐκ τοῦ ἀντιπάλου στρατεύματος εἰς μονομαχίαν, ὅπως οὕτω κριθῇ ἡ ἔκβασις τοῦ ἀγῶνος. Τότε ἐξ θλῶν τῶν συμμάχων προεκρίθη δ "Εχεμος δ υἱὸς τοῦ Ἀερόπου τοῦ υἱοῦ τοῦ Φηγέως, δ διποίος ἦτο στρατηγὸς καὶ βασιλεὺς τῶν Τεγεατῶν. "Ο "Εχεμος ἐκουσίως μονομαχήσας μετὰ τοῦ "Ύλλου τοῦ ἡγεμόνος τῶν Ἡρακλεῖδῶν ἐφόνευσεν αὐτόν. Τὴν ἡρωϊκὴν ταύτην πρᾶξιν τοῦ "Εχέμου προέβαλον τώρα οἱ Τεγεαταί.

27. **Υποκρίνομαι** = ἀποκρίνομαι. **σύνοδος** = συνάθροισις μάχης εἶνεκα (ἀττ. ἔνεκα)... **οὐ λόγων** = (ὅτι συνηθρούσθημεν) διὰ πόλεμον... δχι διὰ λογομαχίας. **προτείνημι** = προτείνω. ἐνταῦθα **προσένηκε** = ἔκρινε καλὸν γὰρ λέγη π. καὶ ν. τὰ = ἄ. ἐν τῷ **παντὶ χρόνῳ** = πάντοτε (ἀνωτέρω αἰεὶ κοτε. **χρηστὸς** = γενναῖος. **πατρώιον** (πατρῷον) = πατροπαράδοτον. **τῶν** = ὧν. **τοῦτο μέν**, == ἀφ' ἐνὸς μέν, ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸ κατωτέρω τοῦτο δὲ = ἀφ' ἑτέρου δέ. **ἐξελαύνω** = ἐκδιώκω. **τοὺς** = οὓς. **ἀπικούσατο** (ἀττ. ἀφίκοντο). **δουλοσύνη** = δουλεία. **πρὸς Μυκηναλῶν** = ὑπὸ Μ. **ὑποδέχομαι** = δέχομαι. **ὑβρις** = ἀλαζονεία. **κατείλομεν** (ἀττ. καθείλομεν) = κατερρίψαμεν, ἐταπειγώσαμεν. **τελευτῶ τὸν αἰῶνα** = τελειώνω τὴν ζωήν, ἀποθνήσκω. **ἀνελέσθαι**, μέσ. ἀόρ. β' τοῦ ἀναιρέομαι-οῦμαι = σηκώνω τὸν νεκρὸν πρὸς ταφήν. τὸ ἀπαρ. ἐξαρτ. ἐκ τοῦ φαμέν. **τῆς ἡμετέρης**, γενικὴ τοῦ ὅλου εἰς τὸ ἐν **'Ελευσῖνι**. **εὖ ἔχον** = ἔνδοξον. **Ἀμαζονίδας** = Ἀμαζόνας. **πόνος** = ἀγών, **λείπομαι** = ὑπολείπομαι, εἰμικι κατώτερος, οὐ τι **Ψηφιοποιήθηκε** από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

προέχει = ούκ ἀμεινόν ἔστι. οὐ... προέχει τούτων ἐπιμεμνῆσθαι = ἡ ἀνάμνησις τούτων δὲν δίδει ὑπεροχήν τινα. φλαῦρος = ἄναγδρος. ωντοί = οἱ αὐτοί. ἄλις = ἵκανως, ἀρκετά· ἄλις ἔστι = ἀρκεῖ. ἀποδεδεγμένον. (ἀττ. ἀποδεδειγμένον). εἰ τεοῖσι καὶ ἄλλοισι Ἐλλ. (ἀττ. τισὶ καὶ ἄλλοις) = παρὰ εἰς ἄλλους τινας "Ελληνας, (πρόλ. τὰς φράσεις εἴτις καὶ ἄλλος, εἴπερ τις καὶ ἄλλος). εἰμέν, ἀττ. ἐσμέν. περιγγυομαι = ὑπερισχύω. ἐν τῷ τοιῷ φθε = ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει. τάξιος, ἀττ. τάξεως. ἀρτιος = πλήρης, μετ' ἀπαρ. ώς ἐνταῦθι, = ἔτοιμος, ἐπομένως ἀρτιοι εἰμὲν πείθεσθαι ὑμῖν = ἔτοιμοι εἴμεθα νὰ ὑπακούωμεν εἰς σᾶς. ἵνα τοπικῶς = ὅπου. ἐπιτηδεότατον = (ἀττ. ἐπιτηδειότατον) = καταληλότατον. καὶ πατ^τ οὐστινας = καὶ ἀντικρύ, ἐναντίον δποιωνδήποτε. πάντη = εἰς ὅλα τὰ μέρη. ἐξηγοῦμαι τινος = διατάσσω, παραγγέλω, τινά. ώς πεισομένων (ἡμῶν) = μὲ τὴν γνώμην ὅτι ἡμεῖς θὰ ὑπακούωμεν. ἀμειβομαι = ἀποκρίνομαι. ἀνέβωσε, (ἀττ. ἀνεβόησε). ἔσχον, δηλ. τὸ κέρας. ὑπερβάλλομαι = ὑπερισχύω.

Ἡρακλείδας κ.τ.λ. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἡρακλέους οἱ παῖδες αὐτοῦ καταδιωκόμενοι ὑπὸ τοῦ Εδρυσθέως κατέλιπον τὰς Μυκήνας καὶ ὁδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ Ὑλλου ἥλθον πρὸς Κήφικα, τὸν βχαλέψ τῆς Τραχηνος, ὅστις δὲν ἦσθάνενο ἔκυτὸν ἱκανόν, ὅπως προστατεύσῃ αὐτοὺς κατὰ τοῦ τυράννου. § Ο! Ἡρακλεῖδαι περιπλανηθέντες εἰς τὴν βόρειον Ἐλλάδα, ἐξήτησαν πανταχοῦ βοήθειαν, ἀλλὰ πανταχόθεν ἐξεδιώγθησαν. Τέλος εύρον ἄσυλον καὶ προσιασίαν ἐν ταῖς γενναῖσι Αθήναις. Ο Εδρυσθέως εἰσέβαλεν ἐνεκα τούτου εἰς τὴν Ἀττικήν, ἀλλὰ ἐνικήθη καὶ ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Ὑλλου. **Ἀμαζονίδας.** Ο Θησεὺς κατὰ τοὺς μύθους εἰς τινα ἐκστρατείαν κατὰ τῶν Αμαζόνων, μόνος ἢ συνοδεύων τὸν Ἡρακλέα, ἥρπασε μίαν ἔξ αὐτῶν τὴν Ἀντιόπην. Αἱ Αμαζόνες ὅπως ἐκδικήσωσι τὴν ἀρπαγὴν τῆς Ἀντιόπης ἀπῆλθον ἐν τῆς γώρας των. Εἰσῆλθον μέχρι τῆς πεζοίαδος τῶν Αθηνῶν καὶ ἐστρατοπέδευσαν πλησίον αὐτῶν τῶν πυλῶν τῆς πόλεως. Ζωγρά μάχη συνήφθη παρὰ τὴν Ηύκνα καὶ τὸ Μουσεῖον (λόφος τοῦ Μουσακού), ἣτις μετὰ διαφόρους περιπετείας ἀπέλγησαν ὑπὲρ τοῦ Θησέως καὶ τῶν Αθηναίων. Αἱ Αμαζόνες ἐξεδιώγθησαν καὶ αἱ πλεισται ἔξ αὐτῶν κατεστράφησαν, πρὶν εἰσέλθωσιν εἰς τὰς ἑστίας αὐτῶν.. **Θεομό-**

δοντος. Ό Θερμώδων ἡτο ποταμὸς βραχὺς καὶ πλατὺς ἐν Πόντῳ κατὰ τὰ Θεμίσκυρα, τὴν ἔδραν τῶν Ἀμαζόνων. **Ἐν τοῖσι Τρωϊκοῖσι πόνοισι.** Κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον οἱ Ἀθηναῖοι μετέσχον τῆς ἐκστρατείας ἀποστελλαντες πεντήκοντα ναῦς, τῶν ὅποιων ἡγεμὸν ἦτο ὁ περίφημος ἀρματηλάτης Μενεσθεύς, υἱὸς τοῦ Ηετεοῦ.

28. **Ἐπιφοιτῶ** = ἔρχομαι κατόπιν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἀρχὴν ἔρχομαι = εἰς ἀρχῆς ἔρχομαι, προσεχέας σφίσι, προσεκῆς τινι, ἀττ. ἔχόμενός τινος = πλησίον τινός, εἶλοντο = ἐπροτίμησαν, ἥθελησαν. εἴνεκεν, εἰς τὸ τιμῆς σημαίνει τὸν σκοπόν, εἰς τὸ ἀρετῆς τὴν αἰτίαν. εὔροντο = ἐπέτυχον, κατώρθωσαν, ὑποκ. οἱ Κορίνθιοι. **Ποιιδαιητέων**, ἀττ. Ποιιδαιατῶν. **ἔχόμενός τινος** = πλησίον τινός. **Λεπρεηταίων**, ἀττ. Λεπρεατῶν. **Παλέεις**, ἀττ. Παλεῖς. **πρῶτοι**, εἰς τὸ ἀριστερὸν κέρας, τελευταῖοι ὡς πρὸς τὸ δεξιόν.

Ποιιδαια, πόλις ἐπὶ τῆς Χαλκιδικῆς τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου, ἀποικία τῶν Κορινθίων. **Ἀριάδες** Ὁρχομένιοι πρὸς διάκρισιν τῶν ἐν τῇ Βοιωτίᾳ Ὁρχομενίων. **Δέπλεον**, ἐν Ἡλιδί, ὁ κάτοικος Λεπρεάτης. Φλιοῦς, ὁ κάτοικος Φλιάσιος, πόλις ἐν Ἀργολίδι· ἐν ταύτῃ ἀπέναντι τῆς νήσου "Γέρας κεῖται ἢ Ἐρμιόνη. **Ἐρετριέες**, δὲν εἴχον λοιπὸν πάντες μετενεχθῆ εἰς Σοῦσα, ἀλλ' εἴχον καταληφθῆ τινες ὑπὸ τοῦ Δάτιδος καὶ Ἀρταφέροντος, οἱ ὄποιοι τώρα μετέχουσι τῆς μάχης. Στύρα, πόλις νοτιοδυτικῶς τῆς Εύβοιας, οἱ κάτοικοι **Στευρεῖς**. **Ἀμπρακία**, (**Ἀμπρακιώται**), πόλις πρὸς Β. τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου. **Ἀνακτόριον**, (ὁ κάτοικος **Ἀνακτόριος**), πόλις ἐν τῷ Ἀμβρακικῷ κόλπῳ. **Πάλη** (οἱ κ. Παλεῖς) πόλις ἐν Κεφαλληνίᾳ.

29. Σπαρτιήτησι ἀνήκει εἰς τὸ **τεταγμένων** ἐρμηνεύομεν ὡς ἔξης: περὶ **Σκαστον** **Σπαρτιάτην**. συνάπαντες ἀττ. πάντες, ἐν συνόλῳ. οἱ πάντες = ἐν ὅλῳ. **Σπιρτιατικὴ τάξις** = Σπαρτ. φάλαγξ. **παραρτέομαι** = παρασκευάζομαι. § **Πεντακόσιοι κτλ.** Ἐὰν ἀφαιρέσωμεν τὰς 5000 Σπαρτιατῶν ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὅπλιτῶν (38.700), ὑπολείπονται ὅπλιται 33.700· ὥστε οἱ ἐλαφρῶς ὡπλισμένοι ἀνήρχοντο εἰς 33.700. **Ἄλλ'** ἐπειδὴ ἀναφέρονται 34.500 τὸ ὅς εἰς περὶ ζ. κ.τ.λ. δέον νὰ ἐκληρθῇ κατὰ μέγα μέρος ὡς ὅρθον, καὶ οὐχὶ ἐν τῷ ὅλῳ. **Ψηφιοποίηθηκε** από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

30. Τὸ Ἑλληνικὸν = ὁ Ἑλληνικὸς στρατός. μιῆς χιλ. πρὸς δὲ δικαοσίων ἀνδρῶν, ἀντικ. τοῦ καταδέουσατ, ἀττ. δέουσα: = διλγύθερον. Ἐπομένως ἔνδ. μ. = 110.000 — 1800 = 108200 ἦτο ὁ ὅλος Ἑλλ. στρατός. πρὸς δέ, ἐπιρρ. = πρὸς δὲ τούτοις. αἱ = αἱ λεχθεῖσαι. οἱ περιεόντες = οἱ μελναντες ἐν τῇ ζωῇ, διότι 700 ἔπεσον ἐν Θερμοπύλαις. ἐς δικαοσίους = περίου δικτ. ὅπλα = τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ δόρυ, ἀτινα ἀπετέλουν τὸν δπλισμὸν τοῦ ὅπλιτου, ἐπομένως ἥσαν ψιλοῖ.

31. Ἀποκηδεύω = παύω νὰ θρηνῶ. ἀντιτάσσω = τάσσω τι ἐνάγτιον τινός. κατὰ μὲν = ἀπέναντι μέν. καὶ δὴ = καὶ τῷ ὅντι. περίειμι = εἰμαι ὑπέρτερος, ὑπερέχω. πλήθει, διτ. τῆς ἀναφορᾶς. ἐπὶ τε τάξις (ἀττ. τάξιεις) πλεῦνας = κατὰ τὸ βάθος εἰς περισσοτέρας τάξεις. κοσμέω· = παρατάττω, ἐκεκοσμέατο, ἀττ. ἐκεκόσμηγντο. ἐπέχω = ἔχω ἀπέναντι. οὕτω ἐπὶ τῶν ἐπομένων = ὡς ἔξης. διτι αὐτῶν δηλ. τῶν Περσῶν = οἵανες αὐτῶν ἥσαν δυνατώτατοι. ἀπόλεγω = ἐκλέγω. τὸ δὲ ἀσθενέστερον = τοὺς δὲ ἀσθενεστέρους. διδάσκω = συμβουλεύω. Περσέων δὲ ἐχομένους = πλησίον δὲ τῶν Π. μετὰ δὲ = κατόπιν δέ. ἀντία = ἀντίσι = ἀπέναντι. τὰ Ἑλλήρων, δηλ. πράγματα = τὰς δυνάμεις. κατειλέω· = συγαθροῖς, συγκεντρώ παρακ. πθ. κατείλημαι. φέρω καὶ ἄγω = λεηλατῶ χώραν τινὰ λαμβάνων πᾶν διτι δύναται νὰ ληφθῇ. οἰκημένους, ἀττ. φιλημένους = οἰκοῦντας, παρακ. μὲ σημασίν ἐνεστ.

Βακτρίους. Οἱ Βάκτριαι ἥσαν οἱ κάτοικοι τῶν Βάκτρων, πρωτευούσης τῆς Βακτριανῆς, γώρας ἐν Ἀσίᾳ πρὸς ν. τῶν Μασσαγετῶν. Οἱ Σάναι κατόχους ΒΑ. τῆς Βακτριανῆς. Ἰνδοί. Ἰνδία, μέγα καὶ πλούσιον μέρος τῆς Ν. Ἀσίας, διαιρούμενον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων εἰς τὴν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Γάγγου Ἰνδίαν.

32. Οὐνόμασται, ἀττ. ὀνόμασται. τάπερ, ἀττ. ἄπερ. λόγου πλ. = ἐγδοξότατα ἀξιολογώτατα. ἔνειμι = εύρισκομαι ἐντός, μεταξύ. ἐν δέ, ἐπίρρ. = μεταξύ δὲ τῶν ἄλλων. ἀπεβιβάσατο = εἰς τὴν ἔηραν ἀπεβίβασε. ἐπιβάτης = ναυτικὸς στρατιώτης. ὡς δὲ ἀπεικάσαι, τὸ ἀπαρ. κεῖται ἀπολύτως. εἰκάζω = συμπεράλνω. ἡ ἵππος = τὸ ἵππικόν. χωρὶς = χωριστά.

Παίονες. Ἡ γώρα Παιονία, ἐπαρχία τῆς βορείου Μακεδονίας, μεταξύ τῶν ποταμῶν Ἀξιοῦ καὶ Στρυμόνος. Ἐρμοτύβιες καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Καλασίριες. Οὗτοι ἀπετέλουν μοίρας ἐκ τῶν μαχέμων φυλῶν τῶν Αἰγυπτίων.

44. Πρόσω πῆσης ν. = πόρρω τῆς ν. προελήλατο = προεκεχωρήκει, ἀπρόσ. = τὸ πλεῖστον τῆς νυκτὸς εἶχε προχωρήσει, δηλ. ἡ νῦν ἵκκηνῶς εἶχε προχωρήσει. τηνικαῦτα = τότε. προσελάσσει πλπφ = πλησιάσκει ἐφ' ἵππου. Ἀμύντεω, ἀττ. Ἀμύντου. διξημαι, ἀττ. ζητῶ, ἐπιθυμῶ. εἰς λόγους ἔρχομαι = διαλέγομαι. παραγυμνόδω-ῶ = ἀποκαλύπτω, ἐκθέτω. ἐς λ. διθεῖν δηλ. αὐτοῖς τοῖς στρατηγοῖς. δύνομάξω = ἀναφέρω μὲ τὸ δύνομι.

Μακεδόνων. Οἱ Μακεδόνες ἦσαν παρατεκμιένοι ἀπέγαντι τῶν Ἀθηναίων (κεφ. 31).

45. Παραθήην, ἀττ. παρακαταθήηην = ώς παρακαταθήηηην. τὰ ἔπεια ταῦτα τιθεμαι = τοὺς λόγους τούτους καταθέτω δις παρακαταθήηηην πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἐνδιαφέροιτος καὶ τῆς φροντίδος, ἣν ἔχω πρὸς σᾶς. ἀπόρρητα (= μυστικά) ποιοῦμαι = ἀπαγορεύω. *Παυσανίην*, νοητέα ἔμπροσθεν ἢ προθ. πρός. τῷρχαῖον, κρᾶσις τὸ ἀρχαῖον = ἐξ ἀρχῆς. καταθύμιος = ὁ κατ' εὐγὴν γενόμενος, ὁ αἰτιος. πάλαι γάρ, δηλ., εἰ τὰ σφάγια καταθύμια ἐγένετο. οἱ αὐτῷ δηλ. τῷ Μαρδονίῳ. ἐως χαίρειν = παραθλέπω, ἀφήνω κατὰ μέρος. διαφώσκω = δεικνύω φῶς, φωτίζω. συμβολὴν ποιοῦμαι = συμβάλλω, μάχομαι. καταρρωδῶ, ἀττ. κατορρωδῶ = φοδοῦμι κακὸν ὑπερβολήν. ὑπερβάλλομαι = ἀναβάλλω. καὶ μὴ ποιέται = δηλ. συμβολὴν. λιπαρέω-ῶ = ἐπιμένω, κρτερῶ. σφι αὐτοῖς, δηλ. Ηέρσαις. ἐλεύθερώσιος πέρι. ἀναστροφὴ = περὶ ἐλ. = πρὸς ἀπελευθέρωσιν δηλ. ἀπὸ τῶν Ηέρσων. οὕτω, ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ παράβολον = τόσον, παράβολος = ἐπικλινόνος. ἡ διάνοια = ἡ σκέψις. μὴ...κω = μήπω. προσδέχομαι = περιμένω. § *Δείπεται σιτία*, εἰς τὰς παρὰ τὸν Ἀσωπὸν ποταμὸν εὑρισκομένας ἀποθήκης. *Μνησθῆναι* ἐμοῦ, διότι ἡ Μακεδονίκη διετέλει ὑπὸ τούς Ηέρσας.

46. Τάπερ = ἀπερ. τούτῳ τῷ λ. = διὰ τοῦτον τὸν λ. παρρωδῶ = κατορρωδῶ. ἥώς, ἀττ. ἔώς = αὐγή. χρεόν, (ἀττ. χρεῶν) ἔστι = χρή. μάχη = ὁ τρόπος τοῦ μάχεσθαι. μαχεσάμενοι, δηλ. αὐτοῖς, ὅπερ νοητέον ἐκ τοῦ Μήδους. ἀδαῆς = ὁ μῆγιγνώσκων, ἀπειρος. ἀπειροι τε καὶ ἀδαῖς, ἡ σύγδεσις ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν. πεπείσηται, ἀττ. πεπείσαται τῷ πεπείσματι πολιτικῆς Φημισποιηθῆκε ἀπό τὸ Ινοτίπούστο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

= λαμβάνω πειράν τιγος, δοκιμάζω τινά. ἀναλαβόντας. ὑποκ.
ἀμφοτέρους τοὺς Λακ. καὶ Ἀθ. ἐν τόῳ γίγνεται = ἐπέρχεται
εἰς τὸν νοῦν. φθάνω = προφθάνω. προφέρω = προτείνω. ἀρρω-
δέομεν, παρατ. ἀναύξ. καὶ ἡδομένοισι ἡμῖν οἱ λόγοι γεγόνασι
= καὶ ἡμεῖς ἡδόμενθα τοῖς λόγοις, ταῦτα, τὴν ἀλλαγὴν τῶν
θέσεων. § Οὐδεὶς πεπείρηται. Ὁ Ἀριστόδημος. ὁ μόνος ἐπιζήσας
ἐκ τῶν 300, ἦτο πράγματι ἐν τῷ στρατῷ, ἀλλὰ δὲν ἔλαθε μέρος
εἰς τὴν μάχην τῶν Θερμοπυλῶν.

47. Ἡώς τε δ. καὶ, ἡ συγήθης κατὰ παράταξιν σύνδεσις
παρὰ τῷ Ἡρ. ἐπείτε = ἐπει. μεθίστημι, ἀπόλ. κάμνω μεταδο-
λήγη τῆς θέσεως. παράγω = ὀδηγῶ κατὰ μῆκος τῆς παρατάξεως.
κατὰ = ἀπέναντι. τοιοῦτο, κατηγ. = τοῦτο, δ ἔγινετο, τοιοῦτο
δι. οὐ λανθάνει, δηλ. δικλλασόμενος τὴν τάξιν. ὡς δ' αὔτως,
τιμῆσις = ώσταύτως δέ, δηλ. δικλίως ἐποίει ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου,
τοιτέστι ώδηγει τοὺς Η. εἰς τὸ ἀριστερὸν κέρας.

48. Κατέστησαν = ἀποκατεστάθησαν. εἰς τὰς ἀρχαίας =
εἰς τὰς προτέρας. ὑπὸ τῶν τῆς = ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων
τῶν μερῶν, ταύτης τῆς χώρας δηλ. τῆς Ἑλλάδος. ἐκπαγλέομαι
= καταλαμβάνομαι ὑπὸ ἐκπληξεως, θαυμάζω (ἐκπαγλος = ἐκ-
πληκτικός). ὡς = διέτι. τῶν = τούτων, δηλ. οὕτε φεύγετε οὕτε
ἔκλειπετε, μένοντές τε ἡ ἀπόλλυτε κ. τ. λ. χειρῶν νόμος =
συιπλοκή. καὶ δὴ = καὶ ἡδη. ἐν Ἀθηναίοισι = διὰ τῶν Ἀθη-
ναίων. πρόπειρα = πρώτη δοκιμή, ἀπόπειρα. φεύγοντας.. ἔκλει-
ποντας... ποιευμένους.. τασσομένους, μετχ. κατηγ. ἐξαρτώμε-
ναι ἐκ τοῦ εἴδομεν. τάσσομαι = παρατάσσεμαι. δοῦ-
λοι = ἐνταῦθα ὑποτελεῖς, ὑπήκοοι. ἀντία = ἀντίον = ἀντικρύ,
ἐναντίον. ἐν ὑμῖν ἐφεύσθημεν = ἡπατήθημεν διὰ σᾶς. κατὰ
κλέος = διὰ τὴν φήμην, τὴν δόξαν σας. ἀριτος = τέλειος, μετ'
ἀπαρεμφ. = παρεσκευασμένος, ἔτοιμος. πτώσσω = πτήσσω =
συστέλλομαι ἐκ φόδου, φοβοῦμαι. μᾶλλον, ἡ προκαλευμένους. τι
δὴ οὐ ἐμαχεσάμεθα; δ συγήθης οὗτος παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς τύπος
τῆς ἐρωτήσεως, δι' οὐ δηλοῦται ἔντονος παρακέλευτις, σπανίως
ἀπαντᾷ παρά τῷ Ἡροδ. πρὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων... πρὸ δὲ τῶν
βαρβάρων = ὑπὲρ μὲν τῶν Ἑλλήνων ... ὑπὲρ δὲ τῶν β. μετέ-
πειτεν = ἀπτ. ἐπειτα. ἀποχρᾶν τοῦ ἀποχράω = ἀρκῶ, ἐξαρκῶ.
Ἡ ἔννοια: διτι ἡμῶν μόνον ἡ μάχη ἐξαρχεῖ. διαμαχεσόμεθα =

ἀττ. διαμιχούμεθι. τῷ ἀπαντι σεριτοπέδῳ = εἰς ὅλον τὸ σῆρι-
τόπεδον. νικᾶν, τὸ ἀπαρέμπτ. ἐξηρτάται ἐκ τοῦ ἐκ τοῦ ἀρχομεν
(τούτου τοῦ λόγου) νοσυμένου λέγομεν. νικῶ = ἔντασθι εἰμι
νικητής, ἐνεστ. μετὰ σηματίξε περρα.

49. Ἐπισχῶν χρόνον = ἀναμείνας χρόνον τιγά. ὁς, αἰτιο-
λογικῶς. ὑποκρίνομαι = ἀποκρίνεμαι. ἀπαλλάσσομαι = ἀπέρ-
χομαι. τὰ καταλαβόντα, ἀττ. τὰ συμβάντα. ψυχρὸς = ἐνταῦθι,
κενός, μάταιος. ἐπῆκε = ἀττ. ἐφῆκε, ἀρό. τοῦ ἀφίημι = πέμπω
ἐναντίον τινός. ἡ ἵππος = τὸ ἵππικόν. ἵπποτης = ἀττ. ἵππεύς.
οἴνομαι = βλάπτω, ἐπιφέρω βλάβην. ὄστε... ἐστε = ἀτε... ἐόν-
τες. καὶ προσφέρεσθαι ἀποδοι = καὶ ἀποδον (= ἀδύνατον) ἢ
προσφέρεσθαι αὐτοῖς = ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐπιτεθῇ τις κατ' αὐ-
τῶν. ὑδρεύομαι = λαμβάνω βδωρ δι' ἐμχυτόν. συνέχωσαν τοῦ
συγχώνυνμι = ἐπισωρεύω χώμα, καλύπτω διὰ σωροῦ χώματος.

B'. Ἡ ἐν Πλαταιαῖς μάχη.

58 — 71

58. Ὑπό, χρον. = κατί. ἐρῆμον δυτα δηλ. ἀνδρῶν. ἀδελ-
φεούς, ἀττ. = ἀδελφούς, Θρασυδήιον, ἀττ. Θρασυδαῖον. παῖδες,
ἐνταῦθι = ἀπόγονοι. Ἄλευεω, ἀττ. Ἄλευον, τάδε = τὸν γῶ-
ρον τόνδε. τοὺς = ἀλλὰ τούτους. μετισταμένους, ἐνεστ. μεθί-
σταμαι ἐκ τῆς τ. = ἀλλάσσω τὴν θέσιν μου (δηλ. μετὰ τῶν Ἀθη-
ναίων). τάξιος = ἀττ. τάξεως. ὑπὸ = κατά. παροιχόμενος =
παρελθών. διαδιδράσκω = δραπετεύω διέδεξαν ἀρό. τοῦ διαδε-
νυνμι ἀττ ἀποδείκνυμι. ἀψευδέω; = ἀλγθῶς. ἀριστοι = ἀνδρειό-
τατοι τοιοῦτοι εἶναι οἱ Πέρσαι. μάχη διαμοίνομαι πρός τινα =
ἀγωνίζομαι διὰ μάχης πρός τινα. οὐδεὶς, πηρ' Ἡροδ. πολλάκις
= οὐδεὶς λόγου ἀξιος, μηδαμινός. ἐναπεδεινύατο, ἀττ. ἐναπε-
δείκνυντο (μέτον) = ἐπεδείκνυσον τὴν γενναιότητά των. ἐπαινεόντων
δηλ. ὑμῶν ἐτέθη γεν. ἀν καὶ προηγεῖται δοτ. ὑμῖν. τοῖσι τι καὶ
συνηδέατε ἀττ. συνήδειτε = τοὺς ὅποιους καὶ ἐγνωρίσκετε κατά
τι. Ἄρ. θῶμα.. ἐποιεύμην = τὸν Ἄρτ. ἐθνύμακόν. καὶ μ. =
ἔτι μᾶλλον. τὸ καὶ καταρρωδῆσαι = τοῦτο ὅτι ἐφοδήθη καθ'
ὑπερροήληγ. ἀποδέξασθαι, ἀττ. ἀποδέξασθαι. ἀναξεύγνυμι τὸ
στρ. = κινῶ Μεθίδιοποικῆτηκε στριτονοτεκνοποιούμενον Κέλετικής Πολιτικῆς.

μετὰ παθ. σημασίας. τὴν δηλ. γνώμην δειλοτ. πρὸς ἔμεū, ἀττ. παρ' ἐμοῦ. τούτων μὲν = περὶ τούτων μέν. ἑτέρωθι, = εἰς ᾧλο μέρος, δηλ. παρὰ βασιλεῖ, τοῦτο, δηλ. διαδρᾶνται. ποιεῦσι ἐνεστ. ἀποπειρ. ἐπιτρεπτέα ἐστί, δηλ. ταῦτα ποιεῖν, ἐκ τοῦ ταῦτα ποιεῦσι, ἐς δ, ἀττ. ἔως, καταλαμφθέντες ἀττ. καταληφθέντες; δηλ, διφ' ἡμῶν. δίκην δίδωμι τινι = τιμωροῦμαι ὅπε τινος. τῶν = τούτων (ἢ) γεν. τῆς αἰτίας εἰς τὸ δώσουσι δίκαιας. § Παῖδες Ἀλεύνεω. Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἀλεύσου, οἱ καλούμενοι Ἀλευάδαι, ἡσαν πλουσία καὶ λιγυρὰ οἰκογένεια ἐν Θεσσαλίᾳ. Μετισταμένους ἐν τῇστ. Περὶ τούτου ἔθε πεφ. 46 καὶ 47.

59. Εἴπεις ἀττ. εἰπών. δρόμῳ = δραμήσει τὸ ἥγε. στίβος = ἵγνος, πάτημα ποδός. ως δὴ = ἀκριθῶς ὡς ἐάν. ἐπεῖχε δηλ. τοὺς Πέρσας, ἐπέχω = ὁδηγῷ. ὑπὸ = ἔνεκεν. δχθος = ὅψιμος. δρμημένους, ἀττ. ὠρμημένους. τὸ τέλος = σῶμα στρατοῦ, τάγμα. δείρω, ἀττ. αἴρω. σημήιον = εἶδος σημαίας, σημαία. ως ποδῶν εἶχον = ως τάχιστα. ποσμῷ = παρατάσσω.

60. Ὄμιλος = θόρυβος. ως (ἀναρρ.) = μὲ τὴν γνώμην. ἀνυρπάξω = νικῶ ἐξ ἐφόδου, κατακόλλω. πρόσκειμαι = ἐφορμῶ. ἡ ἐππος = τὸ ἐππικόν. ἐνθεῦτεν = εἰς τὸ ἔξης, διορίζει τὸ τὸ ποιητέον ἡμῖν = τοῦτο ὃ ποιητέον ἔστιν ἡμῖν. γάρ = δηλαδή, ἐπεξῆγετι τὴν προγραμμένην πρότασιν, ποιητέον ἐστίν. τῇ = ἡ, = θσον. περιστέλλειν = βοηθεῖν. ὄρμησε ἀμεταθ. = ὡρμήθη. χρῆν, ἀττ. ἐχρῆν. εἰς ἡμέας.., κεχώρηκε, δηλ. ἡ ἐππος. γάρ = ἐπειδή. δίκαιον ἔστι ὅμεας ἀμυνέοντας λέγαι. ἀμύνω = βοηθῶ, μεῖλλ. ἀμυνῶ ἀμυνέοντες = βοηθήσοντες. ἄρα = λίσως, τυχόν. καταλελάβηκε, ἀττ. κατείληφε = συμβέβηκε, ὑποκ. τούτου τότε (= ἐάν τυχὸν... ἔχῃ συμβῆ τι ὅπερ καθιετὰ ἀδύνατον σεῖς νὰ βοηθήσετε ἡμᾶς;) χάριν τίθεμαι = χάριν ποιεῦμαι, χαρίζομαι. συνοιδαμεν ἀττ. σύνισμεν πολλὸν ἀττ. πολύ. ἐσακούειν δηλ. ἡμῶν, εἰσακούω = ἀκούω, δίζω προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους τινάς.

61. Θρμεάτο ἀττ. ὠρμηγντο. ἐπιμύρω = ὑπερασπίζω. σφι, ἀττ. σφίσι, δηλ. Ἀθηναῖοις. στείχουσι, ἀττ. πορευομένοις. Τὸ προσκείμενον = οἱ προσκείμενοι. λυπῶ (ἐν στρατιωτικῇ σημαῖᾳ) = ἐνοχλῶ, πιέζω. ἀποσχίζομαι = ἀποχωρίζομαι. οὐδαμά, ἀττ. οὐδαμῆ, ἐνταθθα = οὐποτε. σφαγιάζομαι = θυσιάζω. συμβαλέοντες, ἀττ. συμβαλοῦντες, συμβάλλω = συμπλέκομαι. καὶ οὐ

γάρ, ἡ αἰτιολογοῦσα φράσις προηγεῖται τῆς αἰτιολογουμένης. γάρ = ἐπει. χρησιδεῖς = αἴσιος. φράξαντες τὰ γέρρα = συμπυκνώσαντες τὰς πλεκτὰς ἀσπίδας, (ώστε νὰ σχηματίσουν φράκτην πρὸς πιστύλαξιν των διὰ τῶν πλεκτῶν ἀσπίδων). ἀπίεσαν = ἀφέσαν οὐ γινομένων, δηλ. χρηστῶν. ἀφειδέως = ἀφιένως. ἀποβλέπω = στρέψω τοὺς ὀφθαλμούς μου πρὸς τι. ἐπικαλοῦμαι = καλῶ πρὸς βοήθειαν. τὴν θεόν, δηλ. Ἡραν. χρηιζω = δέομαι (εἶς θεοῦ). ψεύδομαι τινος = ἀπατῶμαι εἰς τι. § Πεντακισμύριοι, κατὰ τὰ κεφ. 28-30 ἥσαν 5000 Σπαρτιᾶται, 35000 Εἵλωτες 5000 περίοικοι καὶ 5000 ἑλκιφῶς ὁπλισμένοι. Ἡραιον, ναὸς τῆς Ἡρας. Ἐν Σπάρτῃ ὑπῆρχεν ἡ εὐσεβής συνήθεια, ὡς γράφει ὁ Ξενοφῶν, ὁ βάσιλεὺς μέλλων νὰ ἔξελθῃ εἰς ἐκστρατείαν μετὰ τοῦ στρατοῦ, νὰ προσφέρῃ θυσίαν εἰς τὸν Δίκιον Ζεὺς. Ἀγήτωρ. Εἰς δὲ τὰ μεθόρια τῆς χώρας προσέρρεται ἐτέρων θυσίαν εἰς τὸν Δία καὶ τὴν Ἀθηνᾶν. Μετὰ τὴν ἀλισίαν ἔκθισιν καὶ τῆς δευτέρας ταύτης θυσίας ἔξήρχετο τῶν δρίων. Διάφορος ἦτο ἡ θυσία, ἡ ἀποικία ἐγίνετο ἐν τῇ πεδίῳ πρὸ τῆς μάχης, περὶ ἥς νῦν ὁ λόγος.

62. Πρότεροι, ἔξαρτει τὴν ἔννοιαν τῆς πρὸς εἰς τὸ προεξαναστάντες νοητέον ἢ οἱ Δικεδαιμόνιοι ὡς δέ, δηλ. τὰ σφάγια χρηστά. χρόνῳ κοτὲ = τέλος πάντων. Δεικνύει τὴν ἀνυπομονησίαν τῶν Σπαρτικτῶν. ἀντίτοι, ἀττ. ἐναντίοι δηλ. ἔχωρεον. μετέντετος, ἀττ. μεθέντες = ἀφήσαντες, ὅπως χρησιμοποιήσωπι τὰ ἔιφη καὶ τὰ δόρατα. τὰ γέρρα = ὁ φράκτης τῶν ἀσπίδων. χρέπι πολλόν, ἡ συνήθης θέσις ἐπὶ ποιλίδν χρ. ὁ θισμὸς = συμπλοκή. κατακλάω = καταθρύψω. λῆμα = θάρρος ἐκ τοῦ λάχω (Δωρ. ρήμ.) = θέλω. ἐσσονες, ἀττ. ἥττονες δηλ. τῶν Ἑλλήνων. ἄνοπλοι = ἀπολοι δηλ. ἄγευ ἀσπίδων. πρός, ἐπιρρ. = πρὸς τούτοις. ἀνεπιστήμονες, δηλ., τοῦ μάχεσθαι. σοφίη = ἐμπειρία τοῦ μάχεσθαι. προεξαίσσω = πηδῶ πρῶτος ἐκ τῆς τάξεως τοῦ στρατοῦ. κατά, σημ. ζικνομήν = ἀνά ēνα καὶ ἀνὰ δέκα, συστρέφομαι = συμπυκνοῦμαι. Δημήτριον, ναὸς τῆς Δημητρος.

63. Τῇ τοπικῷ, ἀττ. ἦ = ὅπου. λογάδες-ἀδος = ἐκλεκτός. ταύτη = εἰς τοῦτο τὸ μέρος. ἐπίεσαν ἀρ. τοῦ πιέζω. περιῆν = ἔξη. καταβάλλω = φονεύω. τὸ τεταγμένον = οἱ τεταγμένοι. εἶκω τινί = ὑποχωρῶ εἰς τινα. δηλέομαι = βλάπτω. ἔρημος

ὅπλων = ἄγευ ὅπλ., ὅπλα ἐνταῦθα είναι, ή περικεφαλαῖς, ὁ θώραξ καὶ αἱ κνημῖδες.

64. Ἐνταῦθα, χρον. = τότε. **δίκη** = ἐκδίκησις. ἐκ **Μαρδονίου**, ἀττ. ὑπὸ Μαρδονίου. **ἀναιροῦμαι**. ἀττ. νικῶ. **τῶν**, ἔλξις ἀντὶ ἄξ. **κατύπερθε**, ἀττ. πρότερον. οἱ (δοτ.) **προγόνων** = προγόνων αὐτοῦ. ἐς **Δεωνίδην** = μέχρι τοῦ Λεωνίδου. **αὐτοὶ** = οἱ αὐτοί, δηλ. πρόγονοι. **σφι** = σφίσι (Πχυσανίᾳ καὶ Δεωνίδᾳ). **χρόνῳ** (τινὶ) = ὀλίγον χρόνον. **Μηδικὰ** = οἱ Περσικοὶ πόλεμοι. **Μεσσηνίοις**: **πᾶσι** ἀντικ. τοῦ **συνέβαλε**. **Στενύκληρος**, πόλις καὶ πεδίας εἰς τὰ βορειοανατολικὰ τῆς Μεσσηνίας. **Πολέμου** ἐόντος, τοῦ ὀνομαζομένου τρίτου Μεσσηνιακοῦ πολέμου (465 — 455 π.Χ.) **Ἐς Δεωνίδην**. Οἱ Λεωνίδας καὶ ὁ Κλεόμβροτος πατὴρ τοῦ Πχυσανίου ἦσαν υἱοὶ τοῦ Ἀναξανδρίδου.

65. Ἐτράποντο, παρατ. τοῦ τράπομαι (τρέπομαι) = ἐτρέποντο εἰς φυγήν. **οὐδένα κόσμον** = οὐδενὶ κόσμῳ (τάξει). **μοιρα** = μέρος τῆς γῆς, χώρα. **θῶμα** δέ μοι, δηλ. **ἐστι** = θαυμάζω. **Οπως** = πῶς. **μαχομένων**, δηλ. αὐτῶν ('Ελλήνων καὶ Περσῶν) **ἐναποθνήσκω** = ἀποθνήσκω ἐντός. **βέβηλος** (βχίνω, βηλός) = τόπος παραδεδομένος εἰς κοινὴν χρῆσιν (σύχιοιερός). **δοκέειν**, ἐνταῦθα = πιστεύειν. ή **θεδος** δηλ. ή Δημήτηρ. **Ἀλσος Δήμητρος**, ὅπερ εὑρίσκετο ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης. **Οἱ πλεῖστοι** ἐν τῷ βεβήλῳ **ἐπεσον**. **Αξιον σημειώσεως** θεωρεῖ ὁ συγγραφεὺς ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν Περσῶν τῶν μιχαριμένων παρὰ τὸ ἀλσος τῆς Δήμητρος ἐπεσεν ἐντός τοῦ ιεροῦ χώρου, ἀλλ' οἱ πλεῖστοι ἐνχρέθηκον μικράν τοῦ ιεροῦ εἰς τόπον παραδεδομένον εἰς κοινὴν χρῆσιν (ἐν τῷ βεβήλῳ). **Τὴν ἐξήγησιν** δὲ τούτου εὑρίσκεις ἐν τῇ ἀσεβείᾳ τῶν Περσῶν, οἱ δόποιοι ἐπυρπόλησαν τὸ ἐν Ἐλευσίνι ιερὸν αὐτῆς. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον ὑπάρχει θείας δύναμις ἀρχουσα τοῦ παντός, ηγι δυομάζει ἀλλοιε μὲν Θεόν, ἀλλοτε δὲ δικίμονα. Αὐτὴ παρουσιάζεται ἐν μὲν τῇ φύσει ὡς σοφὴ πρόνοια, ἐν δὲ τῷ βίῳ τῶν ἑθνῶν καὶ τῶν ἀτόμων, ὡς αὐτοτηρά ἀλλὰ δικαία δύναμις, τιμωρεῖσα μὲν πᾶσαν ὑπέρθιξιν καὶ ὕδριν καὶ καλούσασα διτι ὑπερέχει, ἀμείβουσα δὲ καὶ ἀνυψοῦσα τοὺς ταπεινοὺς καὶ εὐτεθεῖς. **Τὸ ιερὸν τὸ ἐν Ἐλευσίνι**. Εἶναι δὲ ἐν Ἐλευσίνι ναὸς τῆς Δήμητρος καὶ Περσεφόνης.

66. Ἐπὶ τοσοῦτο ἐγένετο = τοιοῦτον τέλος ἔλαθε. **ἀρέσκα-**

μαι = εὐχαριστοῦμαι. λείπομαι ἀπό τινος (βασιλέως) ἀπογωρίζομαι ἀπό τινος. ἀπαγορεύω = ἀποτρέπω, ἀνύω = κατορθώνω. τε = καὶ οὕτω, ὅθεν. ἐκ = ὑπό. ἐς τ., = περίου τέσσαρας. δύως, ἀττ. ὅτε. εῦ ἔξεπιστάμενος, τὸ ἐπιρρ. εῦ ἐπιτείνει τὴν ἔγγοιχνης προθ. ἐξ τὰ = ὡς. κατηρημένως = μετὰ πκρασκευῆς, δηλ. ἐν καλῇ τάξει. κατά τωντὸ = κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. τῆς = που. δκως = δύως (= καθ' ὅν τρόπον), ή γεν. σπουδῆς ἔξαρτ. ἐκ τοῦ δκως, δπερ προσδιορίζει ἐπιρρηματικῶς τὴν μετ. ἔχοντα, δκως σπουδῆς ἔχοντα = δκως... σπεύδοντα. προτερέω τῆς δδοῦ = προγωρῶ εἰς τὴν δδόν, τῆς δδοῦ εἰναι γεν. τοπική. καὶ δὴ = καὶ γῆρη. τὸν αὐτὸν κόσμον μὲ τὴν αὐτὴν τάξιν, συνηγέστερον τίθεται δοτ. τῷ αὐτῷ κόσμῳ. καθηγοῦμαι = διηγῶ. τὴν ταχίστην δηλ. δδὸν = τάχιστα. τροχάζω = τρέχω ἐμπρός, ταχέως. Ἀρτάβαζος, ἵδε κεφ. 58 ἔνθα ἐκθέτει τὰς γγώμαχς του. Ξύλινον τεῖχος, τὸ δόποιον οἱ Ηέρσαι κατετκεύχσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Θηραίων (κεφ. 65).

67. Ταύτη = εἰς τοῦτο τὸ μέρος, δηλ. πρὸς Β. δπου διηγήθυντο δ Ἀρτάβαζος. τῶν δὲ ἄλλων Ἐλλ. = γεν. ἀπόλ. χρονικὴ μετοχ., δὲν εἰναι γεν. τοῦ δλου. ἐθελοκακῶ = ἔκουσιώς δεικνύουμαι δειλός. χρόνον ἐπὶ συχνὸν = ἐπὶ πολὺν χρόνον. οὗτοι, ἐμφαντικῶς οἱ Θηραῖοι. οὐ τῆς περ = οὐχὶ δπου οἱ Η. δηλ. εἰς τὸ στρατόπεδον τὸ ἐωστῶν καὶ ἐς τὸ τεῖχος τὸ ξύλινον - τι, ἔργον. ἀποδεξάμενος, ἀττ. ἀποδειξάμενος.

68. Δηλοῦ τέ μοι = δηλόν τέ μοι ἐτι ἀπροσώπως ἐνταῦθι. ἀρτάω-ῶ = ἔξαρτω. εἰ = διότι, αἰτιολ. καὶ τότε δηλ. ἔξαρουμένων ἄλλων ἀσημάντων περιττάσεων. οὗτοι, οἱ ὑποτελεῖς εἰς τοὺς Πέρσας. πρὸν ἡ ἀττ. πρὶν. δτι = διότι. ἡ ἔπιπος = τὸ ἴππικόν. τοσαῦτα = τοσάδε, ἐπεξηγεῖται. διὰ τῶν δύο μετσχῶν ἀει τε ἔοσσα ἀπέργουσά τε πρὸς τῶν πολ., τοπικῶς = πρὸς τοὺς πολεμίους. ἄγχιστα ἀττ. ἐγγυτάτω. ἀπέργω ἀττ. ἀπείργω = ἀπομικρύνω, ἀπὸ τῶν Ἐλλήνων, προσδιορίζει τὴν μετ. ἀπέργουσσα. φίλιος = φίλος.

69. Οἱ μὲν = οὗτοι μέν· φόβος ἐνταῦθι = φογή. ἀπογύγνομαι τινος = εἰμι μακρὰν τινος. νικῶν = νίκηται εἰεν. οὐδένα κόσμον = οὐδεγὶ κόσμῳ. κάσμος = τάξις. οἱ ἀμφὶ Κορ. = οἱ Κορ. καὶ οἱ πληγίον αὐτῶν εύρισκόμενοι; οὗτοι καὶ οἱ ἀμφὶ

Μ. τε καὶ **Φλ.** ὑπωρέης, ἀττ. ὑπωρεῖας. κολωνὸς = λόφος. τὴν φέρουσαν, δηλ. δέδον. **Ιθύ**, ἀττ. εὐθὺς κατ' εὐθεῖαν. **λεῖος** = δύχαλός. **ἀγχοῦ** = ἀττ. ἐγγὺς. **ἀπιδόντες** = ἀπὸ μακρὰν ἰδόντες. **ἐπείγομαι** = σπεύδω. **ἰππότης** = ἵππευς. οὐδένα κ., προσδιορίζει τὴν μετ. ἐπειγομένους. **τῶν** = ὅι. **καταστορένυμι** = καταβάλλω, φογεύω, ἀόρ. **κατεστόρεσσα**. **καταράσσω** = συντρίω εἰς τεμάχια, ἐνταῦθι τρέπω εἰς φυγήν. § **Ιροῦ Δήμητρος.** περὶ οὗ ἐγένετο λόγος (κεφ. 65).

70. **Ἐν** οὐδενὶ λόγῳ = ἀπαρχιήρητοι. ποὺν ἦ, ἀττ. πρὸν. φθάνω μετὰ μετοχ. = προφθάνω. ἔδυνέατο ἀττ. ἡδύναντο, κατεστήκει, ἀττ. καθειστείκει. **ἔρρωμένος** = ἴσχυρός. ἀπῆσαν πκρατ. τοῦ ἀπειμι = εἰμι μακράν. οἱ δέ, οἱ Ηέρται. πλέον ἔχω = ὑπερτερῷ. ὥστε μετὰ μετοχῆς = ἀτε. **τέλος**, ἐπιρρ. = τελευταῖον. **λιπαρία** = ἐπιμονή. **ἔρειπω** = καταρρίπτω, κατακρημνίζω. τῇ (= ἦ). δὴ = ὅπου ἀκριβῶς. **εἰσχέομαι** = χύνομαι μέσα εἰς, εἰσοριμῷ. Τάτε ἄλλα, δηλ. ἀρπάσαντες (ὅπερ ἐννοοῦμεν ἐκ τῆς μετ. διαρπάσαντες). **θέας** **ἄξιος** = ἀξιοθέατος. ἡ φάτνη ἦτο ἀξιοθέατος ὅταν τὴν τεγνικήν ἐπεξεργασίαν τῆς. **ἀνατίθημι** = ἀφιερώνω. ἐς τωστὸν δηλ. μέρος, συνδέεται μετὰ τοῦ τοῖσι "Ελλήσι" ἐσήνεικαι ἀττ. ἐσήνεγκαν. **στῖφος** = τάξις πολεμική, φάλαγξ. **ἄλητή** = ἀνδρεῖα. **ἀλυντάξω** = εἰμι μέσα ἐκπεπληγμένος. οἷα = ἀτε. **φοβοῦμαι** ἐνταῦθα = καταφεύγω. **κατειλέω** = ἀποκλείω, στενοχωρῶ. **πάρεστι** = εἰναι δυγατόν. **καταδεουσῶν**, ἀττ. δεουσῶν τεσσέρων δηλ. μυριάδων, τουτέστι ἐκτὸς 40,000. **τὰς** = ὅς. **περιγίγνομαι** = σώζομαι. **τῶν** δὲ λοιπέων, τῶν 260,000. **τῶν** ἐκ **Σπάρτης**, δὲν συνυπολογίζονται οἱ φονευθέντες περίοικοι καὶ εἴλωτες. οἱ πάντες = ἐγ δλφ. **συμβολή** = συμπλοκή, μάχη. **Ἀλέης**, **Ἀλέκη** ἡ ἐπωνυμία τῆς Ἀθηνᾶς, ὑπῆρχε δὲ ἐν Τεγέᾳ καὶ περίφημος ναὸς αὐτῆς καλούμενος τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς.

71. **Ἡ** **ἴππος** = τὸ ἵππικόν. **λέγεται**, δηλ. **ἀριστεῦσαι** **ἀγαθῶν γενομένων** = μετοχ. ἐναντ. **ὑπερβάλλομαι** = ὑπερβαίνω. **ἀρετὴ** = γενναιότης. **ἀποσημαίνομαι** = διὰ τεκμηρίου (σημείου) δηλῶ. **ἄλλω μὲν οὐδενὶ ἔχω** **ἀποσημήνασθαι** = δι οὐδενὸς μὲν ἄλλου τεκμηρίου δύναμις τοῦτο γὰρ φανερώσω ἢ ἐκ ταύτου, διτι (= δι ει δέ). **λέσχη** = συνδιάλεξις, συγομιλία. δς. ἀντὶ πις ἢ δσις. **Ἄριστάδημον** μὲν βουλόμενον, ἡ μετ. αἰτιολ.

ἀποδέξασθαι, ἀττ. ἀποδείξασθαι. τούς, ἀττ. οὓς. κατέλεξα = ἀπηρίθμησα, ἀνέφερα. τίμοι εγένοντο = ἔτυχον μεγαλοπρεποῦς κηδείας καὶ μνημείου καὶ ἐτιμῶντο ὡς ἥρωες. βουλόμενος, ἡ μετοχὴ αἰτιολ. Τὸ λιχνούτερον = οἱ Πέρσαι καὶ μάλιστα ἡ σωματοφυλακὴ τοῦ Μαρδονίου (κ. 58).

Όνειδος — Αιτιμήγη, ίδε VII, 231, 2.

Γ' Σύναψις συμμαχίας Ἐλλήνων καὶ Σαμίων πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς νήσου αὐτῶν.

(Κεφ. 90 — 92.)

90. Τῆς περ, ἀντὶ τῇ περ (ἀττ. ἥπερ) = καθ' ἥν ἀκριθῶς. τρῶμα (ἀττ. τραῦμα), ἐνταῦθι σημαίνει ἡττα, δηλ. τῶν Περσῶν. συνεπύρησε = ἀττ. συνέδη. τοῦ ἀπαρεμπρ. γενέσθαι ύποκ. εἰνκι μάχην πρὸς τοὺς Πέρσας, ἡτις φράτις ἐλλείπει ἐκ τοῦ κειμένου. ἐπειδὴ = σύνδ. χρονικός, κατέχτο = ἀττ. ἐκάθηγτο· σφι = αὐτοῖς ἐγλ. τις ἐν Δήλῳ διεκρίνουσιν "Ἐλλησι. ἐπέρχομαι ἐπὶ τοὺς στρατηγοὺς = ἔρχομαι, παρευσιάζομαι ἐνώπιον τῶν στρατ. ὁς, ἥν = ὅτικ. τ. λ. ἔδωνται = ἔδωται· Ἡρόδ. μεταχειρίζεται τὸν μέσ. καὶ ἐνεργ. τύπον ἀνευ δικφορᾶς σημιτικός, ἄγρη = (ἀττ. ἄγρα) = ἡ θήρα, τὸ θήραμα. εὐρεῖν, (ἐλεγε) ύποκ. τοῦ ἀπαρεμπρ. εἰνι αὐτούς. τοὺς "Ιλληγνας. Ἡ ἔνγοις· οἱ "Ἐλληγες ἐνταῦθι θὰ κάμιωσι μίαν νίκην (ἄγρην), τίγι δποιαν δὲν εἰναι εὔκολον νὰ ἐπαναλάθωσι. ἀτακαλέω = ακ. ὃ ἐπανειλγμένως, ἐπικαλοῦμαι. προέραπε = ἀττ. προέτρεπε. αὐτούς, δηλ. τοὺς ἐν Δήλῳ εύρισκομένους "Ἐλληγνας. ϕύομαι = διαφυλάττω. σώζω. δουλεύονται = ἀττ. δουλεῖται ἀπαμύρω = ἀποκρύψω. εὑπετές, δηλ. εἶναι εὑπετής = εὔκολος, αὐτῶν δηλ. τῶν Περσῶν, κακῶς πλέω = πλέω βραδέως, ἀνιθετον τὸ εὺ πλέω. καὶ οὐκ... εἶναι (ύποκ. αὐτούς, δηλ. τοὺς Πέρσας) ἀξιομάχους ἐκείνοις, δηλ. τοῖς "Ἐλλησι. αὐτοὶ δηλ. οἱ ἄγγελοι ἀπὸ Σάμου, υποπιεύονται, δηλ. οἱ "Ἐλληγες. προάγω = προτρέπω, παρακινῶ.

Κατέατο, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ χειμῶνος οἱ "Ἐλληγες ἐνχαλόγουν ἐν Δήλῳ.—Δευτυχίδης, βασιλεὺς τῆς Σπάρτης.—Λάθρη τῶν τε Περσῶν. Ο στόλος τῶν Περσῶν συγεκεντρώθη ἐν Σάμῳ ὅπου καὶ διεχείμασε. — Θεομήστορος. Ο Θεομήστωρ οὗτος ἐκ Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πθλιτικής

Σάμου μετέσχε τῆς ἐν Σαλαμῖνι γαυμαχίᾳ τεταγμένος ἐν τῷ στόλῳ τῶν Ἰώνων ἀντικρὺ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἡροδότου, διέπρεψεν.⁷⁰ Οἱ Ξέρξης εἰς ἀνταμοιβὴν διώρισεν αὐτὸν βραδύτερον τύραννον τῆς Σάμου (VIII. 85).

91. Θεος=ἐπειδή. πολλὸς ἀττ. πολύς, πολλὸς λίσσομαι=ἐπιμόνως, παρὰ πολὺ παρακαλῶ, εἴρετο=ἀττ. ἐπήρετο, κληδώνος=σημείον προσγεγελικόν, οἰωνός. κληδόνος εἴνεκεν, προσδιορισμὸς τοῦ τελικοῦ αἰτίου=ἴνα λάδη οἰωνόν. Κατὰ συντυχίην (ἀττ. συντυχίαν =κατὰ τύχην, κατὰ σύμπτωσιν. τίσοι τὸ δρνομα δηλ. ἐστίν, ψφαροπάζω=δικόπτω τὸν λόγον τινός, δὲν ἀφίνω αὐτὸν νὰ δμιλήσῃ, δρμητο, ἀττ. ὁρμητο=ἐπειθύμει τοῦ δρμῶματι. εἴ τινα, δηλ. λόγον. οἰκας, (ἀττ. οἴως)... ἀποπλώσει, πλαγία ἐρώτησις ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ποίεε)=πῶς θὰ ἀποπλεύσῃς κ.τ.λ. τὸ ποίεε ἐνταῦθα σημαχίνει προσπάθειαν. οἴδε=οἱ παρόντες. ή μὲν (ἀττ. ή μήν)... ἔτεσθαι=ὅτι ἀληθῶς βεβίως θὰ είναι.—**Κληδόνος εἴνεκεν.** Οἱ Λευτυχίδης ἐπεζήτει νὰ λάδη οἰωνὸν σχετικὸν πρὸς τὴν ἐκστρατείαν. Ἄλλ' ή ἐρώτησις αὕτη πιθανὸν νὰ ἐγένετο καὶ κατὰ θέλαν βούλησιν.—Δέχομαι τὸν οἰωνόν. Η ἀποδοχὴ τοῦ καλοῦ οἰωνοῦ ἐγένετο διὰ τὴν σημασίαν τοῦ δύνματος τοῦ Ἡγησιστράτου=ἡγεμόνος στρατοῦ.

92. Ταῦτα τε ἄμα ἥγόρευε καὶ κ.τ.λ. Διὰ τῆς τοιχύτης συνδέσεως δηλοῦται τὸ σύγχρονον τῶν δύο πράξεων. τὸ ἔργον, ἐνταῦθα=ή πρᾶξις. προσάγω=προσθέτω, προσοῆγε δηλ. τῷ λόγῳ. πίστιν τε καὶ δρκια ποιοῦμαι=διδῷ δικριθεῖσιν καὶ ἔνορκον ὑπόσχεσιν. συμμαχίης πέρι=περὶ συμμαχίης, ἀνατρέψῃ. ἐπέχω=περιμένω. καλλιρέω καὶ μέσ. τύπος καλλιρέομαι, (κατ. κακλιερέω) ἔχω εύνοεικὰ σημεῖα τινὶ θυσίᾳ, λαμβάνω καλεὺς οἰωνοὺς ἐπὶ τινὶ ἐπιχειρήσει. μαντεύομαι=προμαντεύω, προλέγω. Ἀπολλωνιήτεω=καττ. Ἀπολλωνάτου—Οἱ μὲν ἀπέλπεον εἰς τὴν ἐαυτῶν. Οἱ ἄλλοι Σάμιοι πρεσβευταὶ πλήγη τοῦ Ἡγησιστράτου ἀπέπλεον εἰς τὴν πατρίδα των.—Ἀπολλωνία, πόλις ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ Ἰονίου πελάγους πρὸς ν. τοῦ νῦν Δυρραχίου.

Δ.' Η ἐν^{τη} Μυκάλη νίκη τῶν Ἑλλήνων.

(96 - 107)

96.

'Εκαλλίρησε (ἀπροσώπως)=τὰ ιερά, αἱ θυσίαι, ἐγένοντο εὐ-
νεῖκει, ἀνάγω τὰς νέας=ἐκπλέω. *Καλάμοιοι*. ἀττ. Καλάμοιοι.
Κατὰ τὸ "Ηραιον"=παρὰ τὸ "Ηρ., πλησίον του Ἡραίου. ἀπῆ-
καν=ἀτε. ἀφεισαν. *δύμοιοι*=ἄξιόμαχοι δηλ. πρὸς τοὺς πολεμίους,
ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατὸν=ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ π. στρατοῦ.
ὑπερφέρω=ὑπερέχω, ὑπερτερῶ. *ἀνεργόω*=ἐναταύρω. *περιβάλλο-*
μαι=περιτριγυρίζω, κάμινω. *ἔρκος*=περίφραγμα, περίδιολος. *ἔρυμα*
=φυλακτήριον, δχύρωμα, *κρησφύγετον*=καταφύγιον.—*Καλά-*
μοιοι. Οἱ Κάλαμοι ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς Σάμου πλη-
σίου ἦτο τὸ "Ηραιον δηλ. δ περίφημος ναὸς τῆς Ήρας.

97. *Μυκάλης*, γεν. τοῦ ὄλου εἰς τὸ Γαίσωνά τε καὶ Σκο-
λοπόεντα, ἐπὶ κτιστὴν=εἰς τὴν κτίσιν. *σκόλοιψ* γεν. *οπος*=πάσ-
σχλος, κοινῶς παλοῦκι. *καταπήγνυμι*=ἐμπήγω εἰς τὴν γῆν. *παρε-*
σκευάδατο=παρεσκευασμένοι ἡσαν. *πολιορκησόμενοι* μέσ. μέλλ.
μετὰ σημικσίας παθητικῆς. ἐπ " ἀμφότερα ἐπιλεγόμενοι=καὶ τὰ
δύο ἀναλογιζόμενοι (δηλ. παρεσκευάζοντο καὶ ώς πολιορκησό-
μενοι καὶ ώς νικήσοντες). *Ποτνιέων*. *Πότνια*=κυρία, βασίλισ-
σα. Πέτυιαι, ἐκαλούντο ίδιας ἡ Δήμητρα καὶ Κόρη.—*Γαίσων*
καὶ *Σκολοπέτεις*, μικροὶ ποταμοί, χυνόμενοι μεσημβρινῶς τῆς
Μυκάλης.

98. *Οιχωνίτας*, παρακ. τοῦ οἰχοματο=ἔχω ἀπέλθει. *ἀπο-*
βάθρη ἀττ. *ἀποβάθρα*=σανίς τιθεμένη ἀπὸ τοῦ πλοίου μέχρι
τῆς ἔηρᾶς πρὸς ἔξοδον καὶ εἰσόδον, κοιν. *σκάλα*. *ἀγχοῦ*=ἐγγύς.
σφι ἀττ. σφίσι συνδέεται μετὰ τῆς μετοχ. *ἐπαναγόμενος*.
ἐπανάγομαί τινι=ἐκπλέω ἐναγτίον τινός. τοῦ τείχεος, τὸ
ὅποιον ἀγωτέρω περιέγραψε. *παρακεκριμένον*=ἀττ. παρατε-
ταγμένον. *ἔγχριμπω (τὴν ναῦν)*=φέρω πλησίον εἰς, πλησιάζω.
τὰ μάλιστα=ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον. *συνήσουσι*, μέλλ.
τοῦ συνίημι=ἐννοῶ. "Ηρης, τὸ σύνθημα ἐνταῦθα ἦτο ἡ λέξις
"Ηρα. *ἴστω*, προστ. τοῦ οἴδα.

99. Ὑποτίθεμαι, μέσ. ἀόρ. β' ὑπεθέμηγν=συμβουλεύω. προσέχω=πληγσιάζω (τὰς ναῦς). ὑπονώσαντες ἀττ. ὑπονοήσαντες τοῦ ὑπονοέω=ὑποπτεύω. ἀπαιρέονται, ἀττ. ἀφαιροῦνται. τοὺς ἔλασον=εὗς ἔλ, λύω=ἔλευθερῷ, λυτρώνω (ἀλγμάλωτον). ἐποδιάσαντες, ἐφοδιάσαντες τοῦ ἐφοδιάζω=δίδω τὰ χρήσιμα διὰ τὴν πορείαν. κεφαλὰς πολεμίων=πολεμίους. τοῖσι καὶ κατέδοκεν=περὶ τῶν ὅποιων καὶ ὑπώπτευον. νεοχμόν=γέον, ἐνταῦθα κακόν, ἀποστασία. δυνάμιος, ἀττ. δυνάμεως. συνεφρόρησαν, ἀόρ. τοῦ συμφορέω=συνάγω, ἐπισωρεύω.

100. Παρεσκεύαστο ἀπρ.=παρασκευὴ ἐγεγένητο. ἐσέπτατο, μέσ. ἀόρ. τοῦ ἐσπέτομαι=πετῷ ἐντός, διαδίδομαι. κηρυκήιον, ἀττ. κηρυκεῖον=σκῆπτρον κήρυκος. κυματωγὴ=αἴγιαλός, ἀκτή. ἐν Βοιωτοῖσι=ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Βοιωτῶν. τὰ θεῖα τῶν πραγμάτων=ἡθεῖα θέλησις, εἰ καὶ τότε=ἐπειδὴ καὶ τότε. τρῶδα, ἀττ. τραῦμα=ἡττα.—*Κηρυκεῖον*. Τὸ εὑρεθὲν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς κηρυκεῖον ἐθεωρήθη, ὅτι ἐδείκνυε τὰς εὐμενεῖς διαθέσεις τῶν θεῶν.

101. Συνέπεσε=συνέθη. συμβολὴ=σύγκρουσις, μάχη. Πλαταιάδι, δηλ. χώρᾳ. παρ’ αὐτῷ=πλησίον αὐτοῦ. γεγονέναι εἰδ. ἀπραξέμερ. ἐξαρτώμενον ἐκ τοῦ ἡ φήμη συνέβαινε ἐλθοῦσσα. ἀνερωτῶ =ἐρωτῶ ἀκριβῶς. ἀναμανθάνουσι, ἡ μετοχ. προσδιορίζει τὴν δοτ. σφι, δηλ. τοῖς "Ελληνὶς ἐρωτῶσι κ.τ.λ. ἀρρωδίῃ, ἀττ. ὄρρωδίᾳ. τῶν Ἐλλήνων, δηλ. τῶν ἐν Πλαταιαῖς. πταίω=σφάλλομαι, ἐνταῦθα ἡττῶμαι. μὴ περὶ Μαρδονίω πτιάσῃ ἡ Ἐλλάς=μὴ ἡ Ἐλλὰς ἡττηθῇ ὑπὸ τοῦ Μαρδ. κληδὼν=φῆμη, τὴν πρόσοδον ποιοῦμαι=ἐπέρχομαι. ἀεθλον ἀττ. ἀθλον=βραχεῖον.

102. Προσεχῆς=δ ἔχομενος=δ πλησίον. μέχρι κού (ἀττ. που) τῶν ἡμισέων=μέχρι σχεδὸν τοῦ ἡμίσεος στρατοῦ. ἀπεδος (χ ἀθρ. πέδον).=πεδιός, ὁμαλός, ἐπίπεδος. τοῖς ἐπεξῆς ἀττ. ἐφεξῆς. οἱ ἐφεξῆς=οἱ πλησίον, (οἱ ἀγωτέρω προσεχεῖς). περιήσαν ἀττ. περιῆσαν. καὶ δὴ=ἡδη. ἔλασσον ἔχω =εἰμαι κακτώτερος. ἔχομαι ἔργου=ἀρχίζω ἔργον. ἐνθεῦτεν (ἀττ. ἐντεῦθεν. ἥδη=τότε πλέον. ἐτεροιοῦμαι=μεταβάλλομαι. διωσάμενοι μέσ. ἀορ. τοῦ διωθοῦμαι = ἀπωθῶ. συχνὸς = πολὺς, συνεσέπιπτον=ἐπιπτον διοιδη δηλ. μετὰ τῶν ἐχθρῶν. ἀραιότο

ἀττ. ἥρητο=εἶχε καταληφθῆναι, κυριευθῆναι. πρὸς ἀλκήν τρέπομαι (τράπασμα)=ἀνθίσταμαι. δρμέατο ἀττ. ὕρμηντο. τοῖσι αἰεὶ=τοῖς ἑκάστοτε, συνδιαχειρίζω = ἐκτελῶ δμοῦ Τὰ γέρεα, τὰ δποια ἔθεσαν δμοῦ καὶ ἀπετέλεσαν περίφραγμα πρὸς προφύλαξιν (κεφ. 99).—**Ἐς τὸ τεῖχος.** Εἰς τὸ περίφραγμα τὸ κατασκευασθὲν ἐκ ξύλων καὶ λίθων (κεφ. 97).

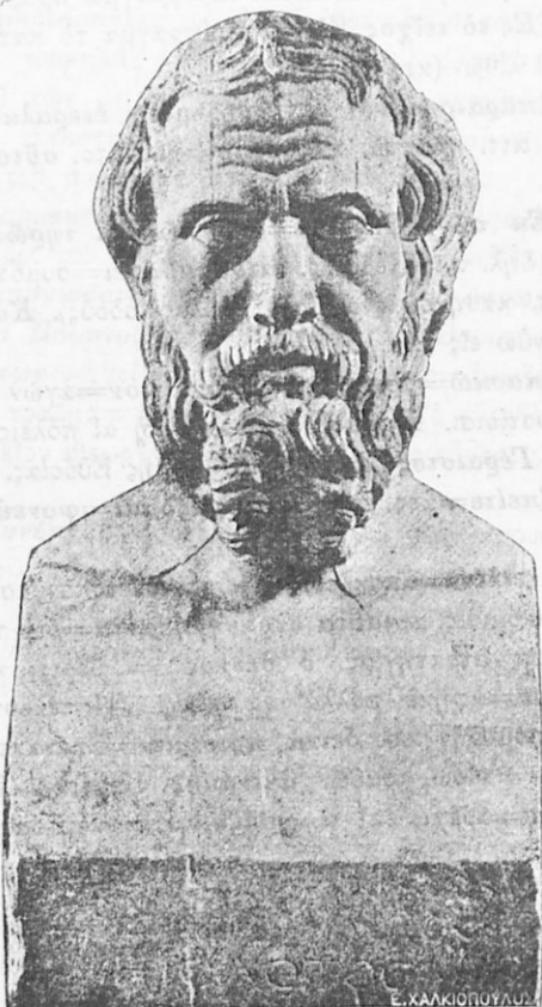
103. *Απαραιρημένοι*, ἀττ. ἀφγρημένοι. ἐτεραλκῆς=ἀμφίροπος. ἔρδω ἀττ. πράττω. ἐδυνέατο=γῆδύνατο. οὔτω δὴ=τότε πλέον.

104. *Ἐκ τῶν Περσῶν*=ὑπὸ τῶν Η. ιηρῶ=φυλάττω, φρουρῶ. σφι δηλ. τοῖς Πέρσαις. *καταλαμβάνει*=συμβάλλει. *κατηγόρημενοι* ἀττ. καθηγούμενοι! (σφι ἀλλαξ ὅδοις). *Καθηγοῦμαί τινί τι*=δεικνύω εἰς τινά τι.

105. *Ἐπασκῶ*=ἀσκεῦμαι. *Παγκράτιον*=ἀγῶν πάλης καὶ πυγμῆς. *Καρυστίοισι.* *Καρυστία* χώρα ἐν τῇ αἱ πόλεις Κάρυστος καὶ Κύρος.—*Γέραιστος* ἀκρωτήριον ν. τῆς Εὔδοιας.

106. *Ἐπειτε*=ἀττ. ἐπει. *κατεργάζομαι*=φονεύω. *ληίην*, ἀττ. λείαν.

107. *Κατειλέω*=ἀποκλείω εἰς στενὸν τόπον, στενοχωρῶ. *κομιδὴ*=μετακόμισις. *τοιαῦτα στρατηγῆσαντα*=διὰ τὴν κκκὴν διαχείρισιν τῆς στρατηγίας. δ δέννος = ὕδρις, κακολογία. *πολλὰ ἥκουσε*=ἀφῆκε πολλὰ νὰ εἴπῃ. Ἡ τελευταία ὕδρις διέκοψε τὴν ὑπομονήν του. *δεινὰ ποιοῦμαι*=ἀγκακτῶ, βαρέως φέρω. *σπῶμαι*=σύρω, τραβῶ. *ἀκινάης*, Περσικὴ λέξις=ἔφος βραχύ. *ἐπιθέω*=τρέχω ἐπὶ τι. *φράζομαι*=σκέπτομαι, ἐνταῦθα παρατηρῶ.

ΗΡΟΔΟΤΟΣ

ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ

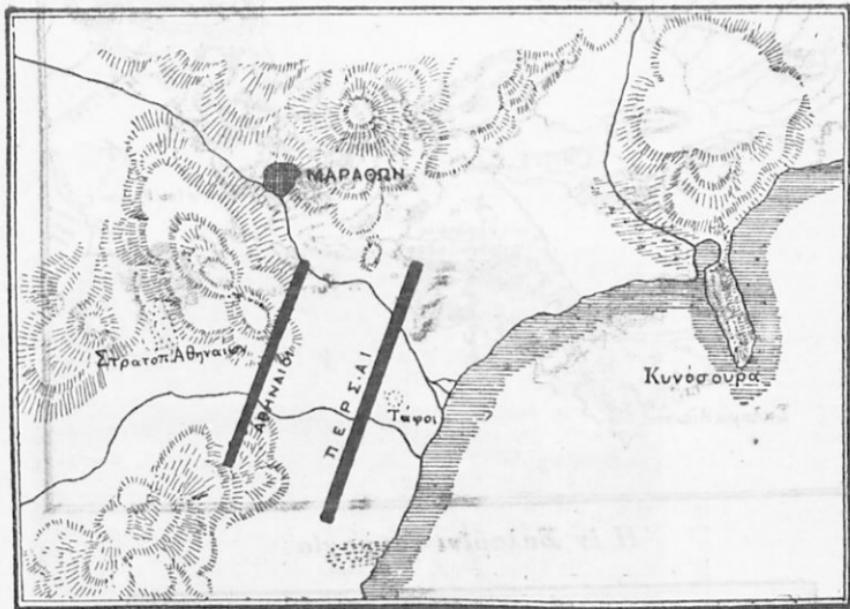

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

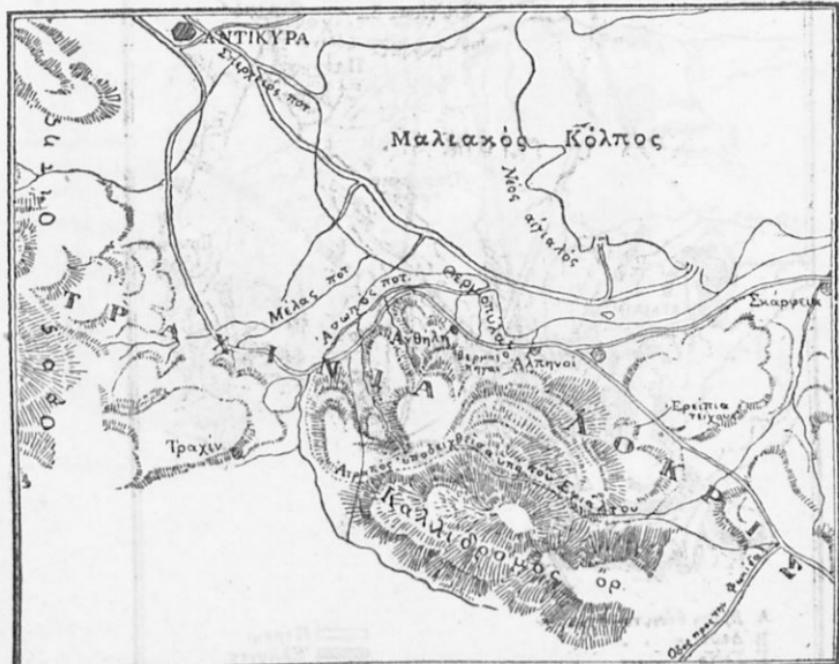
Oἱ Ἀθηναῖοι ἐν Μαραθῶντι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

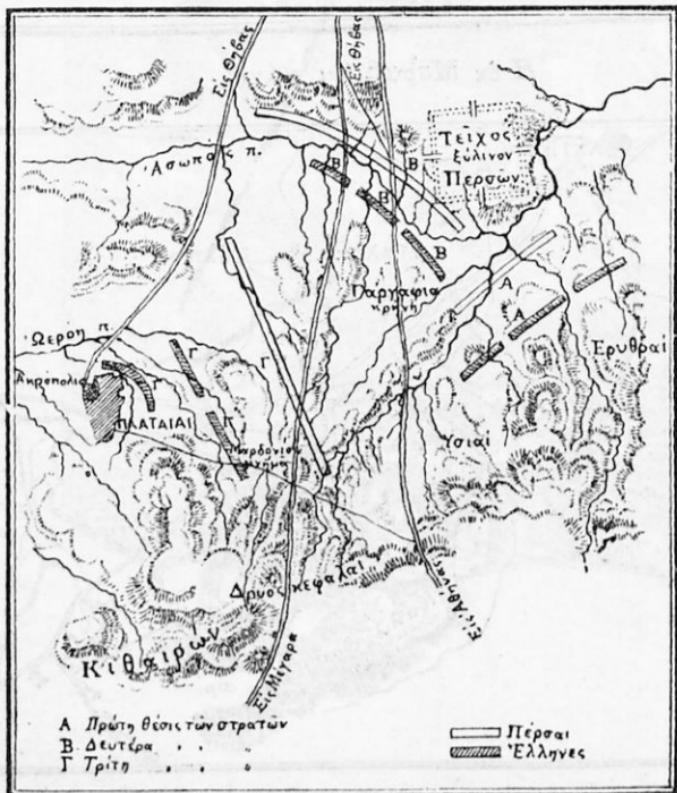
Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη.

Ἡ ἐν Θερμοπύλαις μάχη.

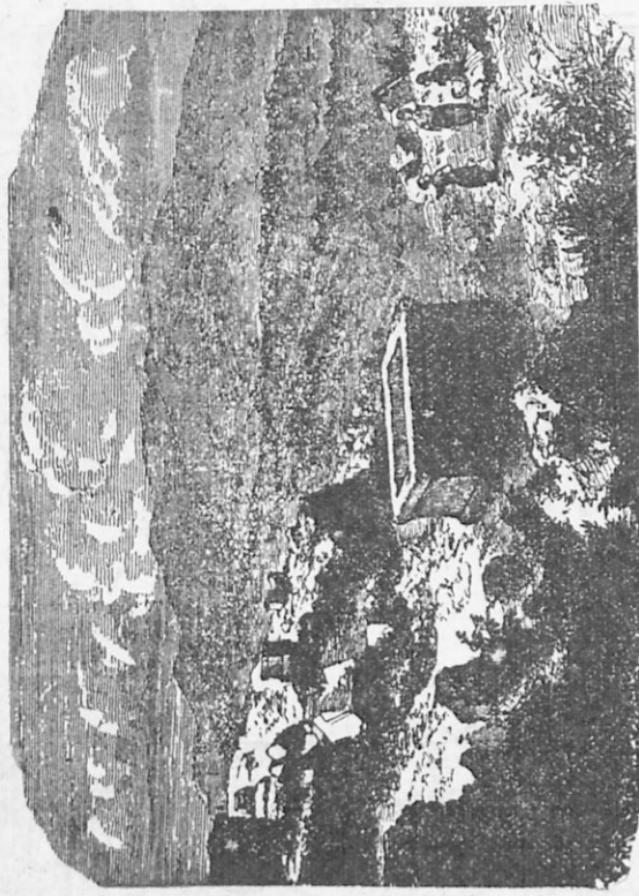

'H ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίᾳ.

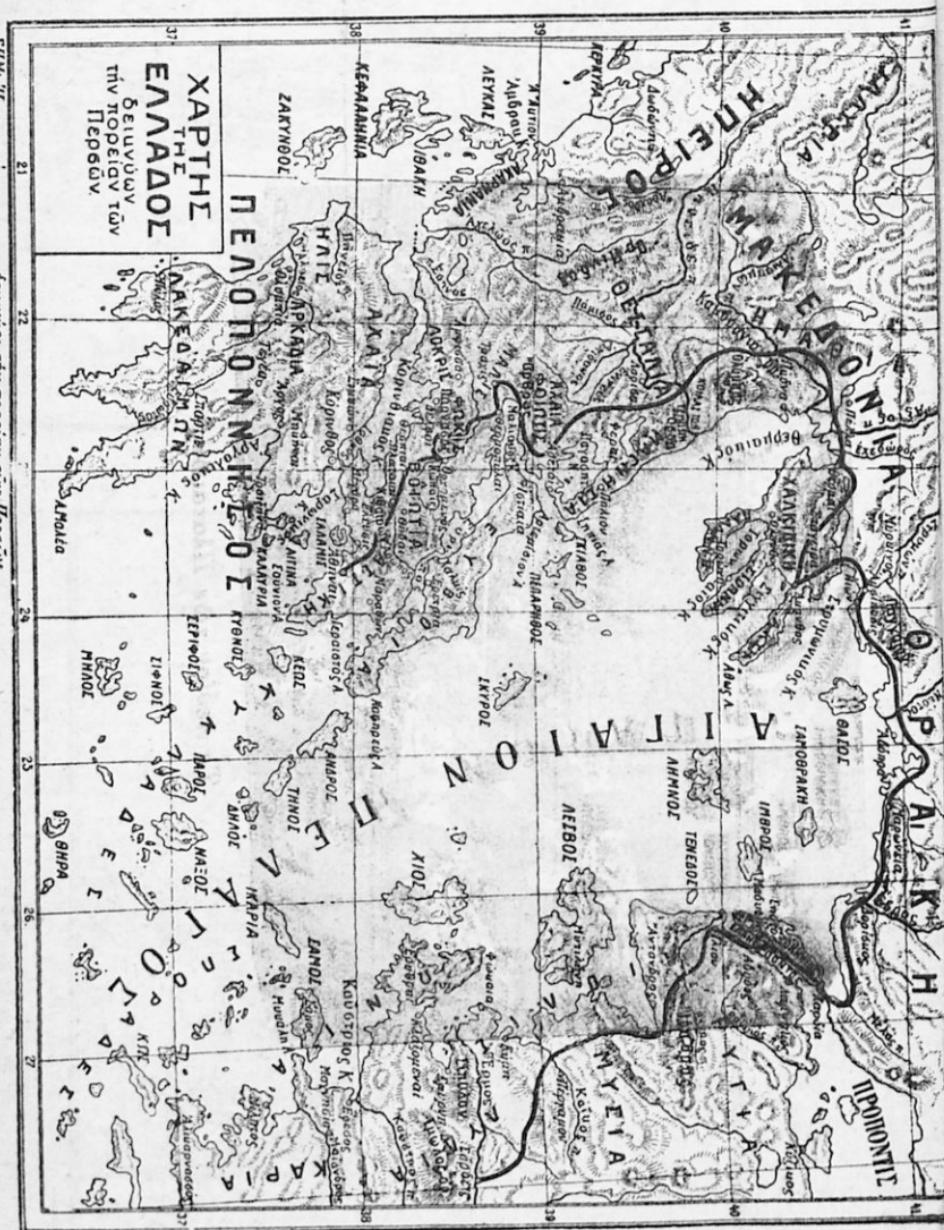

**H ἐν Πλαταιαῖς μάχη.*

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Tὸ πεδίον τῶν Πλαταιῶν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

²Εν² Αθήναις, τῇ 9ῃ ²Οκτωβρίου 1917.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

²Αριθμ. [Πρωτ. 27967]
[Διεξπ.]

Πρός τὸν π. Σπυρ. Στουραῖτην

Γνωρίζομεν ὅμηρον, καὶ ἀπόφασιν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ
Συμβουλίου, ἐπεκρίθη ἡ χρῆσις τοῦ ὑφέντος ὑποβληθέντος
βιβλίου «**Ηρόδοτος**» διὰ τὸν μαθητὰς τῶν γυμνασίων καὶ
τῶν διδασκαλείων τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως.

*‘Ο ‘Υπουργός
ΔΗΜ. ΔΙΓΚΑΣ*